

495.9172

ร146ก

จ.3

การใช้ภาษาของชาวไทยลื้อในหมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน
อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
การศึกษาทางมานุษยคดี
ด้านการพูด

ปริญญานิพนธ์

ของ

รพีพร รักมณูญ์

30 ส.ค. 2530

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ตุลาคม 2528

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

163472

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน
..... Jerry W. Gair กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
..... Jerry W. Gair กรรมการ
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากได้รับคำแนะนำช่วยเหลือ ตลอดจน
แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประหาศน์ พุทธิประภา
อาจารย์ Jerry W. Gainey และ ศาสตราจารย์ สุวั ไพบูลย์ทองเจริญ ผู้วิจัยขอ
กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. นิพนธ์ สุขปริตติ ที่กรุณาให้คำแนะนำ
ต่าง ๆ และให้ยืมเครื่องบันทึกเสียง ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณครอบครัวอนวัชศิริวงศ์ ที่กรุณาให้ที่พักอาศัยแก่ผู้วิจัย ขณะปฏิบัติงาน
ภาคสนาม รวมทั้งคุณพ่อคำแก้ว และคุณแม่คัมมา หอมมาน ตลอดจนชาวไทยเชื้อสาย
เขียงบานทุก ๆ คน ที่ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือเป็นอย่างดี ในการปฏิบัติงานภาคสนาม
ครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ ทุกคน ที่ให้การสนับสนุน และให้กำลังใจ
แก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณความคิดของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แก่ คุณพ่อวินัย และคุณแม่
จันทร์สม รักมณูญ ที่ให้การสนับสนุนทั้งทางด้านกำลังใจและทางด้านทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัย
ตลอดมา

รพีพร รักมณูญ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	/จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	11
	/ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	11
	/ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	11
	ค่านิยมศัพท์เฉพาะ	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	23
	วิธีดำเนินการศึกษา	23
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	26
	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	27
4	ผลการศึกษาค้นคว้า	31
	ตอนที่ 1 ผลการศึกษารูปแบบของการพูด	31
	รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน	31
	สรุปรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน	40
	รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน	43
	สรุปรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน	51
	รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่ตลาด	54
	สรุปรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่ตลาด	60
	รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่วัด	62
	สรุปรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่วัด	68

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากฎการพูด	75
กฎเกี่ยวกับการเรียกชื่อและการใช้สรรพนาม	75
สรุปกฎเกี่ยวกับการเรียกชื่อและการใช้สรรพนาม	88
กฎเกี่ยวกับการเลือกใช้แบบของสาร	95
กฎเกี่ยวกับการพูดในแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด	101
5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	134
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	134
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	134
วิธีดำเนินการศึกษา	134
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	136
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	137
อภิปรายผล	167
ข้อเสนอแนะทั่วไป	170
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	171
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน	33
2 รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน	44
3 รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่ตลาด	55
4 รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่วัด	63
5 เปรียบเทียบรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสาร ทั้ง 4 สถานการณ์	70

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กฎการพูด	21
2 โครงร่างทฤษฎีมานุษยคดีทางการพูด ..	168

ภูมิหลัง

ชนชาติไทยเป็นชนชาติใหญ่ ซึ่งอาศัยอยู่กระจัดกระจายในภาคพื้นเอเชีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชนชาติไทยแบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ มากมาย ตามภาษาพูด ประเพณี วัฒนธรรม และการแต่งกาย มีคนไทยกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ซึ่งยังพูดภาษาไทย มีประเพณี วัฒนธรรม และการแต่งกายเป็นของตนเอง คนไทยกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า "ลื้อ"

คำว่า "ลื้อ" นี้ คนไทยส่วนใหญ่ ซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทย อาจจะไม่คุ้นเคยกับคำนี้ เพราะคนไทยกลุ่มนี้ ให้อพยพเข้ามาอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทยเท่านั้น และมีจำนวนไม่มากนัก และบางคนอาจจะคิดว่า ลื้อ ไม่ใช่คนไทย ดังที่ หลวงวิจิตรวาทการ (หลวงวิจิตรวาทการ 2512 : 81) ได้กล่าวว่า เมื่อเราเห็นชื่อว่า ลื้อ เราก็ไม่ค่อยสมัครใจจะนับเข้าเป็นพวกไทย เพราะเป็นชื่อที่ชวนให้คิดว่า เป็นชาวป่าชาวคอย ความจริงเป็นไทยแท้

ลื้อเป็นชื่อของคนไทยกลุ่มหนึ่ง ซึ่งแต่เดิมอาศัยอยู่ในแคว้นสิบสองปันนา ทางตอนใต้ของมณฑลยูนนาน ในประเทศจีน ซึ่งแคว้นสิบสองปันนาคือ มีเนื้อที่ประมาณ 6,000 ตารางไมล์ มีแม่น้ำโขงเป็นจุดศูนย์กลาง นอกจากนี้ยังพบคนไทยลื้อในรัฐเชียงตุง ประเทศพม่า จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน แพร่ น่าน และพะเยา ในประเทศไทย ส่วนในประเทศลาว อาศัยอยู่ทางตะวันตกของพงสาลี ทางตอนเหนือและตะวันตกของแม่น้ำโขง ซึ่งหมู่บ้านลื้อนี้ ตั้งอยู่แถบแม่น้ำทาและแม่น้ำเบง ในหลวงพระบาง และยังมีคนไทยลื้ออีกจำนวนหนึ่ง อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของเวียตนาม ในดินแดณินลู (Binh Lu) และชายแดนของจีน ทางตะวันตกของแม่น้ำคำ (Lebar, Hickey and Musgrave. 1964 : 206)

ชาวจีนเรียกคนไทยลื้อว่า ปายี (Pa-yi) หรือ ชุยปายี (shui Pa-yi) ซึ่งมีความหมายว่า คนป่าเถื่อนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ ส่วนพวกไทยลื้อเอง และคนไทยกลุ่มอื่นเรียก

คนไทยกลุ่มนี้ว่า "ลื้อ" ซึ่งหมายถึง คนไทยที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของมณฑลยูนนานใน
แคว้นสิบสองปันนา (Seidenfaden. 1967 : 24)

คำว่า สิบสองปันนา นี้ มีคนให้ความหมายไว้หลายอย่าง เช่น หมายถึง "นาข้าว
หนึ่งหมื่นสองพันไร่" หรือ "พื้นที่ทำการเพาะปลูก 12 แห่ง" แต่ความหมายที่แท้จริงคือ
"สิบสองหัวเมือง" หรือ "แผ่นดินที่ปกครองโดยกษัตริย์ 12 พระองค์" ซึ่งหมายถึงดินแดน
ของชาวไทยลื้อที่อาศัยอยู่สองฝั่งแม่น้ำโขง แคว้นสิบสองปันนาเป็นแผ่นดินที่ล้อมรอบไปด้วย
ภูเขา มีเมืองเชียงรุ่งเป็นเมืองหลวง แต่เดิมมีกษัตริย์ หรือที่เรียกว่า เจ้าฟ้าเป็นผู้ปกครอง
ต่อมาภายหลังจากรัฐบาลจีนใหม่ เข้าปกครองจีนแทนรัฐบาลก๊กมินตั๋ง จึงไม่มีกษัตริย์ปกครอง
อีกต่อไป

คนไทยลื้อ มีลักษณะความเป็นอยู่ และประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นเอกลักษณ์
ของตนเอง ดังนี้คือ

คนไทยลื้อมีนิสัยรักความสงบ และเป็นมิตรกับคนแปลกหน้า ชอบตั้งบ้านเรือนอยู่
เป็นหมู่ ไม่กระจัดกระจาย เวลาว่าง เช่น สร้างบ้านใหม่ เก็บเกี่ยวข้าว หรืองานศพ
ทุกคนจะช่วยกันทำ โดยไม่ต้องจ้าง

รูปร่างลักษณะของคนไทยลื้อนั้น ผู้ชายไทยลื้อมีรูปร่างสูงใหญ่ และแข็งแรงกว่า
คนไทยกลุ่มอื่น ส่วนผู้หญิง มีรูปร่างเล็ก ผิวขาว และหน้าตาสวย

การแต่งกายของคนไทยลื้อ ทั้งผู้ชายและผู้หญิง นิยมใช้ผ้าซึ่งทอเอง ส้อมด้วยใบ
ส้มซึ่งมีสีดํา เรียกว่า ผ้าม่อซ่ม ตักเย็บเป็นเสื้อผ้า ผู้ชายนิยมสวมกางเกงขาก๊วย มีแถบ
ผ้าสีต่าง ๆ เย็บติดกับชายกางเกง เสื้อเป็นแบบเสื้อกุดย่น มีแถบผ้าสีต่าง ๆ เย็บติดกับ
ปลายแขน และสามเหลี่ยมเช่นเดียวกับกางเกง ส่วนเครื่องแต่งกายของผู้หญิงนั้น มีผ้าโพกศีรษะ
สีขาว หรือสีชมพู ผ้าถุงจะมีแถบริ้วสีต่าง ๆ หลายสี ส่วนเสื้อคล้ายเสื้อผู้หญิงจีน สามเหลี่ยม
เฉียงไปทางด้านข้าง ขลิบด้วยผ้าลวดลายสีต่าง ๆ ตลอดริมชายเสื้อ เรียกว่า "เสื้อปัก"
นอกจากนี้ยังมีเครื่องประดับต่าง ๆ เช่น ตุ้มหู กำไล ปิ่นปักผม และเข็มขัด ซึ่งนิยมทำด้วย
เงินหรือทองคำ

อาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพทางเกษตรกรรม เช่น ทำสวน ทำนา และเลี้ยงสัตว์
นอกจากนั้น ผู้ชายยังเป็นช่างทำเครื่องเงิน ส่วนผู้หญิง ทอผ้า และเย็บปักถักร้อย

การรับประทานอาหารของคนไทยลื้อนั้น ก่อนข้างจะเผือก เพราะใช้ตะเกียบ ซึ่งเรียกว่า "หู่" หยิบอาหาร และคั้นน้ำชา ซึ่งเรียกว่า "น้ำล้า" เหมือนกับคนจีน แต่รับประทานข้าวเหนียว และใช้ขันโตกใส่อาหาร เหมือนกับคนไทยภาคเหนือ

คนไทยลื้อส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และยังมีการนับถือผี มีการทำพิธีทางไสยศาสตร์ต่าง ๆ ด้วย เช่น การส่งเคราะห์เรือน และการเลี้ยงผี เป็นต้น

คนไทยลื้อมีประเพณี วัฒนธรรม และงานเทศกาลต่าง ๆ มากมาย เช่น การเกี่ยวสาบหน้างโฮ่ง พิธีแต่งงาน พิธีบวชนาค พิธีบวชภิกษุ พิธีฝังศพ พิธีปล่อยวัวควาย พิธีคำหัวผู้สูงอายุ งานขึ้นปีใหม่หรือสงกรานต์ งานกินข้าวนาใหม่หรือขอขวัญข้าว งานเลี้ยงผีหลวง งานพิธีเดือนยี่เป็งหรือเดือนสิบสอง งานตานก๋วยสลากหรือสลากภัต งานไหว้พระธาตุ งานวันเข้าพรรษา และงานออกพรรษา เป็นต้น

เครื่องดนตรีของคนไทยลื้อ คือ เป้ เรียกว่า "เป้ห้อย" หรือ "เป้เกี้ยว" มีรูปร่างคล้ายขลุ่ย ทำด้วยไม้ไผ่ ใช้เป่าเข้ากับการขับหรือการร้องเพลง ซึ่งเรียกว่าการขับลื้อเวลามีการทำบุญ เช่น บวชนาค ขึ้นบ้านใหม่ หรืองานรื่นเริงต่าง ๆ การขับลื้อ จะมีฝ่ายหญิงและฝ่ายชายขับลื้อแก่กัน คล้ายเพลงขอเชียงใหม่ แล้วเป่าเป็ดลื้อไปด้วย (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ 2498 ก : 195)

เนื่องจากภาษาถิ่นตระกูลไทย เป็นภาษาที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในคนไทยกลุ่มต่าง ๆ จึงมีนักภาษาศาสตร์หลายคน แบ่งภาษาถิ่นตระกูลไทยออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ดังที่ศาสตราจารย์ฟังกวยลี (Fang Kuei Li) ได้แบ่งภาษาถิ่นตระกูลไทยออกเป็น 3 กลุ่ม โดยอาศัยศัพท์ที่ใช้พูดกันในหมู่คนไทยกลุ่มต่าง ๆ จำนวน 1,800 คำ ดังต่อไปนี้ กลุ่มเหนือ ได้แก่ ภาษาวูมิง ภาษาเขินเขียง ภาษาเซเฮง ภาษาลึงยิ่น ภาษาซีลีน ภาษาเทียนเจา และภาษาโปโฮ กลุ่มที่สองคือ กลุ่มกลาง ได้แก่ ภาษาไต ภาษาไท ภาษาบุง ภาษาสูงเจา ภาษาเทียนเปา และภาษามุงซุ่น ส่วนกลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ ได้แก่ ภาษาไทย-สยาม ภาษาลาว ภาษาไทยคำ ภาษาฉาน ภาษาลื้อ ภาษาไทยขาว และภาษาไทยอาหม (เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์ 2526 : 24 อ้างอิงมาจาก Li. 1959 Unpaged)

ภาษาไทยที่พูดในประเทศไทยส่วนใหญ่ จัดอยู่ในกลุ่มภาษาไทยตะวันตกเฉียงใต้ กลุ่มนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ตามเสียงหรือสำเนียงที่พูด คือกลุ่มลิดิล (Unaspirated) ป

และกลุ่มอนิต (Aspirated) พ คือกลุ่มที่ออกเสียง ป แทนเสียง พ ก็เรียกว่า กลุ่มสติดิล ป ได้แก่ ภาษาไทยคำ ภาษาไทยแตง ภาษาไทยขาว ภาษาไทยลื้อ ภาษาไทยใหญ่ ภาษาไทยอาหม ภาษาไทยลานนา ภาษาไทยยอง ภาษาไทยหย่า และภาษาไทยเขิน เป็นต้น ส่วนภาษาไทยที่ออกเสียง พ ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพ ภาษาไทยกลางทั้งหมด ภาษาเหนือ ภาษาพวน ภาษาผู้ไทย ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยใต้ทั้งหมด เป็นต้น การแบ่งโดยวิธีนี้ อาศัยหลักสัทวิทยา หรือเสียงของภาษาเป็นหลัก (Phonological Criteria) (Harris and Chamberlain, ed. 1975 : 49 - 66)

ตามการแบ่งกลุ่มภาษาไทยนี้ จะเห็นว่า ภาษาไทยลื้อ จัดอยู่ในกลุ่มภาษาไทยตะวันตกเฉียงใต้ และเป็นกลุ่มสติดิล ป เพราะคำศัพท์ส่วนใหญ่จะออกเสียง ป แทนเสียง พ และในการพูดนั้น ภาษาไทยลื้อจะมีสำเนียงผิดเพี้ยนไปจากภาษาไทยถิ่นเหนือบ้าง

ชาวไทยลื้อใช้ตัวอักษรไทยลื้อ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับตัวอักษรไทยยวนของดินแดนล้านนา (สุจิตต์ วงษ์เทศ 2527 : 100) และมีพื้นฐานมาจากอักษรขอมโบราณ ที่พ่อขุนรามคำแหงได้นำมาประดิษฐ์เป็นอักษรไทย (Lebar, Hickey and Musgrave. 1964 : 206)

จากการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่า ชาวไทยลื้อ ก็คือคนไทยกลุ่มหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะมีถิ่นกำเนิดอยู่ในประเทศจีนก็ตาม และสาเหตุที่คนไทยลื้อต้องอพยพจากถิ่นกำเนิดมาอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย ก็มีสาเหตุหลายประการคือ พื้นที่บางแห่งในแคว้นสิบสองปันนาถูกรุกรานโดย มีโจรผู้ร้ายปล้นสดมภ์ และได้รับการกดขี่ข่มเหงในการเก็บภาษีอากรต่าง ๆ จากชาวจีน บางพวกก็ถูกกวาดต้อนลงมาเป็นเชลยสงคราม และมีบางพวกที่หนีภัยจีนแดงในสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ 2498 ข : 184 - 185)

เนื่องจากคนไทยลื้อเป็นชนกลุ่มน้อย ที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน จึงเป็นสิ่งแน่นอนที่ว่า คนไทยลื้อจะรับเอาวัฒนธรรม ภาษา และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ของคนไทย ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศไว้ในชีวิตประจำวัน เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ภาษาทางด้านการพูดของคนไทยลื้อ ที่ได้อพยพมาอาศัยอยู่ในเขตหมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นตำบลที่มีคนไทยลื้อ

อาศัยอยู่มากถึง 93 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรทั้งตำบลนี้ ประกอบกับในระยะเวลาที่ผ่านมา
นั้น การศึกษาภาษาถิ่นต่าง ๆ ของไทย ได้ศึกษาทางด้านระบบเสียงเป็นส่วนใหญ่ แต่การ
ศึกษาภาษาทางด้านที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและสังคมยังมีอยู่น้อยมาก และเป็นเรื่องที่ใหม่
สำหรับประเทศไทย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาษาตามแนวภาษาศาสตร์เชิงสังคมวิทยา
เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาและวิจัยตามแนวนี้ต่อไปในอนาคต

จากการศึกษาและค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ หอจะสรุปลักษณะทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับหมู่บ้าน
เชียงบาน ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ได้ดังนี้

จังหวัดพะเยา

พะเยาเป็นจังหวัดที่ 72 ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นจังหวัด โดยมีพระบรมราชโองการ
โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดพะเยา พ.ศ. 2520 ซึ่ง
ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 94 ตอนที่ 69 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2520
และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2520

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดพะเยาตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ประมาณเส้นรุ้งที่ 12
องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวง
แผ่นดินหมายเลข 1 หรือถนนพหลโยธินประมาณ 735 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ
6,335 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,959,375 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ
ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดเชียงราย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดน่านและสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดเชียงรายและจังหวัดลำปาง

ประชากร

ปัจจุบันจังหวัดพะเยามีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 458,338 คน เป็นชาย 225,445 คน เป็นหญิง 232,893 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 73 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

ภาษาที่ใช้

ภาษาที่ใช้มากที่สุดคือ ภาษาไทยถิ่นเหนือหรือคำเมือง และภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งส่วนมากใช้ในกลุ่มข้าราชการที่มาจากต่างจังหวัด หรือกลุ่มคนที่อพยพมาจากภาคกลาง นอกจากนั้นก็มี ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยลื้อ ภาษาชาวไทยภูเขา และภาษาจีน ซึ่งภาษาเหล่านี้มีเพียงจำนวนน้อย

อำเภอเชียงคำ

ที่ตั้งและอาณาเขต

เชียงคำเป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน 7 อำเภอ ที่รวมกันเป็นจังหวัดพะเยา เชียงคำเป็นอำเภอขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตัวจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอปง จังหวัดพะเยา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และบางส่วนของอำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอจุน จังหวัดพะเยา และอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ประวัติของอำเภอเชียงคำ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ร.ศ. 117 (พ.ศ. 2442) อำเภอเชียงคำ อยู่ในแขวงน้ำลาว ซึ่งรวมกับพื้นที่อำเภอเทิง จังหวัด

เชียงราย อยู่ในเขตการปกครองของนครน่าน มีเจ้าสุริยวงศ์ ดำรงตำแหน่งข้าหลวง ที่ว่าการแขวงตั้งอยู่ที่วัดพระแก้ว ปัจจุบันคือ วัดพระแก้ว ตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ

เมื่อ ร.ศ. 121 (พ.ศ. 2446) พวกเงี้ยวก่อการจลาจล บุกลั่นสคมทแขวงน้ำลาว ทางราชการสั่งให้เจ้าคุณคัสกร คุณกำลังปราบปรามจนราบคาบลง และได้ย้ายที่ว่าการจากบ้านเวียง คือตำบลเวียงปัจจุบัน มาตั้งที่บ้านหย่วน โดยเห็นว่าเป็นพื้นที่กว้างขวางเหมาะแก่การขยายพื้นที่การตั้งเมืองต่อไปในอนาคต

ต่อมาทางราชการได้ยุบแขวงน้ำลาว และจัดตั้งเป็นบริเวณแทน เรียกว่า "บริเวณน่านเหนือ" มีเขตการปกครองครอบคลุมถึงพื้นที่อำเภอเชียงคำ อำเภอเทิง และอำเภอเชียงของ ในจังหวัดเชียงรายปัจจุบัน ตลอดจนพื้นที่อำเภอปง อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ด้านตะวันออกเฉียงเหนือก็รวมพื้นที่เมืองคอบ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเข้าด้วยกัน พร้อมกับได้แต่งตั้งขุนผลาญไพรีณ ให้ดำรงตำแหน่งข้าหลวงบริเวณน่านเหนือ

ร.ศ. 128 (พ.ศ. 2453) ทางราชการได้ยุบบริเวณน่านเหนือ แล้วแบ่งพื้นที่ออกเป็น อำเภอเชียงคำ อำเภอเทิง และอำเภอเชียงของ ขึ้นอยู่กับการปกครองของจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นชื่อที่เปลี่ยนมาจาก "บริเวณเชียงใหม่เหนือ" มีพระยาพิศาลศิริ ดำรงตำแหน่งนายอำเภอเชียงคำคนแรก

ต่อมาวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2520 ได้มีประกาศพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดพะเยา พ.ศ. 2520 อำเภอเชียงคำ เป็นอำเภอหนึ่งที่โอนพื้นที่เขตการปกครองของจังหวัดเชียงราย มาขึ้นกับจังหวัดพะเยา พร้อมกับอำเภออื่น ๆ อีก 6 อำเภอคือ อำเภอเมือง อำเภอดอกคำใต้ อำเภอปง อำเภอเชียงม่วน อำเภอแม่ใจ และอำเภอจุน รวมทั้งสิ้น 7 อำเภอ

ประชากร

ประชากรของอำเภอเชียงคำ แยกตามลักษณะเชื้อชาติได้ดังนี้

1. ชาวไทยภาคเหนือหรือคนพื้นเมือง เป็นผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาแต่ดั้งเดิม และอพยพมาจากถิ่นต่าง ๆ ส่วนใหญ่อพยพมาจากจังหวัดแพร่ และน่าน มีจำนวนประมาณ 60 เปอร์เซ็นต์

ของประชากรทั้งอำเภอ

2. ชาวไทยลื้อ คนเหล่านี้อพยพมาจากแคว้นสิบสองปันนาในสาธารณรัฐประชาชนจีน อาศัยอยู่ในตำบลต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในตำบลหย่วน และตำบลเชียงบาน มีจำนวนประมาณ 25 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรทั้งอำเภอ

3. ชาวไทยอีสาน เป็นพวกที่อพยพมาจากภาคอีสานของประเทศไทย เข้ามาทำมาหากินในอำเภอเชียงคำ มีจำนวนประมาณ 7 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรทั้งอำเภอ

4. ชาวไทยภูเขา มีเผ่าม้งหรือแม้ว และเผ่าเย้า แต่เดิมอาศัยอยู่ตามภูเขา ปัจจุบันอพยพลงมาตั้งรกรากเป็นบางส่วน ชาวไทยภูเขาที่อพยพลงมาส่วนมากอาศัยอยู่ในเขตตำบลร่มเย็น ตำบลแม่ลาว และตำบลทุ่งกล้วย มีจำนวนประมาณ 6 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรทั้งอำเภอ

5. ชาวจีนและชาวฮ่อ เป็นชนกลุ่มน้อยในอำเภอ มีจำนวนไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรทั้งอำเภอ

นอกจากนี้ยังมีชนกลุ่มน้อยคือ พม่าและไทยใหญ่ ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตตำบลหย่วน ปัจจุบันลูกหลานของชนกลุ่มนี้ ได้กลายเป็นคนพื้นเมืองไปหมดแล้ว

สถิติจำนวนประชากร สํารวจเมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2527 มีทั้งหมด 103,516 คน แยกเป็นชาย 52,552 คน หญิง 50,954 คน

วัฒนธรรมและประเพณี แยกเป็น

ภาษา

ภาษาที่ใช้จะแยกไปตามเชื้อชาติของผู้คนคือ คนไทยภาคเหนือจะใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือ ส่วนคนไทยลื้อก็จะใช้ภาษาไทยลื้อ

ศาสนา

ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือศาสนาคริสต์

การแต่งกาย

ส่วนมากแต่งกายตามสมัยนิยม แต่ในโอกาสพิเศษ เช่น งานทำบุญ งานสงกรานต์ มักจะแต่งกายตามประเพณีนิยม แบบคนไทยภาคเหนือ และแบบคนไทยลื้อ คือ ชายสวมกางเกง ขากว้าง และเสื้อม่อฮ่อม มีผ้าขาวม้าคาดเอว ผู้หญิงสวมผ้าถุงที่มีเชิงงดงาม ซึ่งทอด้วยมือ เรียกว่า "ซิ่นลื้อ" ถ้าเป็นคนไทยภาคเหนือ สวมเสื้อแขนกระบอก ผู้หญิงไทยลื้อสวมเสื้อปัก

การขับร้องและดนตรี

แยกไปตามเชื้อชาติ คือคนไทยลื้อจะขับลื้อ มีเครื่องดนตรีประกอบด้วย คือปี่ไม้ไผ่ ขนาดยาวประมาณ 1 ฟุต ส่วนคนไทยภาคเหนือมีการขับร้อง เรียกว่า จ้อยและซอ เครื่องดนตรีประกอบด้วย ซึงและสะล้อ

การปลูกสร้างบ้านเรือน

แต่เดิมนิยมปลูกบ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูง มีขานเชื่อมกลางระหว่างบ้านและทุ่งข้าว มีร้านหรือห้อง สำหรับตั้งหมอนน้ำคั้นไว้ตรงข้ามกับบันได ภายในตัวบ้านจะปล่อยโล่ง ๆ ไม่กั้นห้องนอน

ตำบลเชียงบาน

ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลเชียงบานอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเชียงคำ ไปทางทิศตะวันตกประมาณ 2 กิโลเมตร มีเขตติดต่อกับนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลสบง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลเวียง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลหย่วน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลน้ำแวน

เขตการปกครองแบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านปางวัว หมู่ที่ 2 บ้าน
ทุ่งมอก หมู่ที่ 3 บ้านเชียงบาน หมู่ที่ 4 บ้านเชียงบาน หมู่ที่ 5 บ้านเวฬุวัฒนา หมู่ที่ 6 บ้าน
แพด หมู่ที่ 7 บ้านเชียงคาน และหมู่ที่ 8 บ้านสบแวน

ประวัติชุมชน

เดิมตำบลเชียงบานรวมอยู่กับตำบลห้วยน ต่อมาท่างผู้ใหญ่บ้านและราษฎรภายใน
8 หมู่บ้าน ได้ทำคำร้องขอแยกตำบลออกจากตำบลห้วยน เนื่องจากไม่สะดวกในการติดต่อ
ราชการ และทางราชการได้อนุมัติให้แยกเป็นตำบลเชียงบาน เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.
2521

ประชากรในตำบลนี้ ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยลื้อ ซึ่งอพยพมาจากแคว้นสิบสองปันนา
โดยมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านท่าฟ้า อำเภอเชียงม่วน ต่อมาการทำมาหากินฝืดเคือง เนื่องจาก
มีประชากรเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับพื้นที่เป็นที่ราบสูง จึงได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านแพด
โดยการนำของนายมังคะละ ซึ่งใช้เป็นนามสกุลของชาวบ้านแพดปัจจุบัน จากนั้นก็ขยายชุมชน
ไปทางเหนือ โดยการนำของนายอริยะ และนายสุธรรม ตั้งเป็นหมู่บ้านต่าง ๆ ขึ้นคือ บ้าน
เชียงบาน บ้านเชียงคาน และบ้านทุ่งมอก ตามลำดับ จนกระทั่งมาถึงปัจจุบันเป็นเวลา 200
กว่าปีมาแล้ว

ประชากร

จำนวนประชากรของตำบลเชียงบาน ตามสถิติเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2526 มีดังนี้
คือ ชาย 2,766 คน หญิง 2,781 คน รวมทั้งตำบล 5,547 คน แยกตามเชื้อชาติได้ ดังนี้
ไทยลื้อ 93 เปอร์เซ็นต์ คนไทยภาคเหนือ 7 เปอร์เซ็นต์

วัฒนธรรมและประเพณี

ประชาชนในตำบลนี้ ส่วนใหญ่จะมีประเพณีเช่นเดียวกับพุทธศาสนิกชนชาวเหนือทั่วไป
นอกจากนั้น ก็มีประเพณีของชาวไทยลื้อ ซึ่งเป็นประเพณีประจำเชื้อชาติ คือ พิธีเข้ากรรมเมือง
หรือพิธีเลี้ยงผี การทำบุญข้าวใหม่ การบายศรีสู่ขวัญ และการรดน้ำคำหัวในวันสงกรานต์

คนไทยลื้อบ้านเชียงบาน หมู่ที่ 4 ก็มีประเพณีและวัฒนธรรมเหมือนกับคนไทยลื้อในหมู่บ้านอื่น ๆ และหมู่บ้านนี้มีประชากรทั้งหมด 994 คน เป็นชาย 508 คน เป็นหญิง 491 คน

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษารูปแบบการพูด (Patterns of Speaking) ของชาวไทยลื้อ
2. เพื่อศึกษากฎการพูด (Rules of Speaking) ของชาวไทยลื้อ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบรูปแบบการพูดของชาวไทยลื้อ
2. ทำให้ทราบกฎการพูดของชาวไทยลื้อ
3. เป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยชุมชนภาษาอื่นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เน้นการศึกษาทางด้านมานุษยคดีในการพูด (Ethnography of Speaking) ซึ่งศึกษาเฉพาะภาษาพูดที่ใช้ติดต่อสื่อสารในสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน โรงเรียน ตลาด และวัด ไม่ได้ศึกษาภาษาเขียน และพฤติกรรมอื่น ๆ ในการสื่อสาร

การศึกษาค้นคว้านี้ ได้ทำการศึกษากับคนไทยลื้อที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเชียงบาน หมู่ที่ 4 ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มานุษยคดี (Ethnography) หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของคนในชุมชนภาษา
2. ชุมชนภาษา (Speech Community) หมายถึง กลุ่มคนที่พูดภาษาเดียวกัน โดยมีรูปแบบของการใช้ภาษา กฎเกณฑ์ของการพูด และเจตคติเกี่ยวกับภาษาร่วมกัน รวมทั้งมีวัฒนธรรม ความเชื่อถือ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมเดียวกันด้วย

3. รูปแบบของการพูด (Patterns of Speaking) หมายถึง ระเบียบแบบแผนของการพูด ที่มีกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมบังคับอยู่
4. กฎการพูด (Rules of Speaking) หมายถึง กฎที่ผู้ร่วมกิจกรรมในการพูดจำเป็นต้องทราบ เพื่อสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. กฎการปฏิสัมพันธ์ (Rules for Interaction) หมายถึง กฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมที่ควบคุมพฤติกรรมการสื่อสาร และการพูดของคนในชุมชนภาษา
6. สถานการณ์การสื่อสาร (Communicative Situations) หมายถึง สภาพแวดล้อมของการสื่อสาร
7. สภาพการณ์การพูด (Speech Events) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพูด
8. ประเภทของสภาพการณ์การพูด (Type of Speech Events) หมายถึง ชนิดต่าง ๆ ของเหตุการณ์ในการพูด
9. หัวข้อ (Topic) หมายถึง สาระสำคัญของเรื่องที่พูดกันในแต่ละสภาพการณ์การพูด
10. จุดประสงค์ (Purpose) หมายถึง ผลที่คาดหวังว่าจะได้รับจากการพูด และจากผู้ร่วมกิจกรรมในสภาพการณ์การพูด
11. สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ (Setting) หมายถึง สถานที่ วัน และเวลา ที่เกี่ยวข้องกับการพูด
12. ผู้ร่วมกิจกรรม (Participants) หมายถึง บุคคลที่มีส่วนร่วมอยู่ในสภาพการณ์การพูดนั้น ๆ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันออกไปตามอายุ เพศ ฐานะทางสังคม และความสัมพันธ์กับผู้ร่วมกิจกรรมคนอื่น ๆ
13. แบบของสาร (Message Form) หมายถึง ภาษาที่ใช้ในการพูด และระดับของภาษา
14. เนื้อหาของสาร (Message Content) หมายถึง เรื่องราว หรือใจความที่พูดกันในแต่ละสภาพการณ์การพูด ตลอดจนความหมายที่แฝงอยู่

15. ลำดับของการพูด (Speech Sequence) หมายถึง การจัดลำดับของเรื่องที่จะพูด รวมทั้งการเปลี่ยนผู้พูด และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการพูด
16. บรรทัดฐานของการตีความ (Norms of Interpretation) หมายถึง แบบฉบับที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณาความหมายของการพูดในแต่ละชุมชนภาษา โดยมีวัฒนธรรมและความเชื่อถือเป็นตัวกำหนด

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มานุษยคดี (Ethnography) คือวิชาที่ศึกษารายละเอียด และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม ซึ่งถือว่า ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น และการศึกษาทางด้านมานุษยคดีนั้น สามารถศึกษาได้ 2 ทาง คือ การศึกษามานุษยคดีทางด้านการพูด (Ethnography of Speaking) และการศึกษา มานุษยคดีทางด้านการสื่อสาร (Ethnography of Communication) ซึ่งการศึกษา มานุษยคดีทั้ง 2 ทางนี้ ต้องศึกษาจากชุมชนภาษา (Speech Community)

มานุษยคดีทางด้านการพูด (Ethnography of Speaking) เป็นการศึกษา รูปแบบของภาษาที่ใช้ในการพูด ในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) กับภาษาและวัฒนธรรมอื่น ๆ ด้วย

มานุษยคดีทางด้านการสื่อสาร (Ethnography of Communication) เป็นการศึกษา รูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ ในการสื่อสาร รวมทั้งสถานการณ์ในการสื่อสาร และ การปฏิสัมพันธ์กับภาษาและวัฒนธรรมอื่น ๆ ด้วย

ชุมชนภาษา แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ

1. ชุมชนภาษาแบบ hard-shelled หมายถึง ชุมชนภาษาที่สมาชิกภายในกลุ่ม มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกชุมชนน้อย และมีการรักษาภาษาและวัฒนธรรมไว้อย่างแน่นแฟ้น มีบุคคลภายนอกเพียงจำนวนน้อยเรียนรู้ที่จะใช้ภาษานั้น

2. ชุมชนภาษาแบบ soft-shelled หมายถึง ชุมชนภาษาที่สมาชิกภายในกลุ่ม มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกเป็นประจำ บุคคลภายนอกมักจะเรียนรู้ เป็นภาษาที่สอง (Second Language) และสามารถใช้ภาษานั้น สามารถพูดกันได้เข้าใจทั้งสองฝ่าย

วิธีการที่สำคัญในการศึกษาทางด้านมานุษยคดีนั้น จะต้องศึกษาประวัติและวัฒนธรรม ต่าง ๆ ของชุมชนก่อน แล้วจึงออกไปเก็บข้อมูล ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น มีวิธีการที่สำคัญ ที่สุดคือ การสังเกตโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Participant Observation) ซึ่ง

นักมานุษยวิทยา (Anthropologists) เชื่อว่ามนุษย์สามารถจะรับรู้ และเข้าใจรูปแบบของพฤติกรรมทางวัฒนธรรมของสังคมอื่นได้ ถ้าเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนนั้นเป็นเวลานานพอสมควร นอกจากการสังเกตโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนแล้ว ยังใช้วิธีการสัมภาษณ์ และสอบถามข้อมูลทางภาษาจากสมาชิกในชุมชนประกอบด้วย (Saville-Troike. 1982 : 289 p.)

ในการพูดนั้นสมาชิกของแต่ละชุมชนภาษา จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสมรรถภาวะทางการพูด (Speaking Competence) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สมรรถภาวะทางการสื่อสาร (Communicative Competence) ของชุมชนภาษานั้น ๆ เพื่อจะได้ใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมรรถภาวะทางการพูด (Speaking Competence) คือสิ่งที่ผู้พูดในแต่ละชุมชนภาษาจะต้องทราบนอกเหนือจากกฎทางไวยากรณ์ (Rules of Grammar) เช่น จะต้องทราบว่าเมื่อไหร่ควรจะเงียบหรือพูดมากน้อยแค่ไหน เมื่อไหร่ควรจะพูดให้ไพเราะหรือห้วน ๆ สั้น ๆ และจะต้องทราบวิธีการพูดกับผู้ใหญ่ นายจ้าง เพื่อนสนิท คนรัก เด็ก และคนแปลกหน้าในหมู่ ๆ ชุมชนภาษา จะมีกฎสำหรับการทักทาย การกล่าวลา การสนทนา และการแสดงความสุภาพ (Sherzer. 1977 : 144 - 149)

วูล์ฟสัน (Wolfson. 1983 : 61) ได้กล่าวว่า สมรรถภาวะทางการสื่อสาร (Communicative Competence) ไม่ได้หมายถึงเฉพาะ ความรู้ทางไวยากรณ์ และการใช้คำศัพท์เท่านั้น แต่รวมไปถึงกฎของการพูด (Rules of Speaking) ด้วย เช่น จะต้องทราบเกี่ยวกับ

- เวลา และสถานที่ ที่เหมาะสมในการสนทนาเรื่องนั้น ๆ
- หัวข้อที่เหมาะสมในสภาพการณ์การพูด (Speech Event) นั้น ๆ
- การเรียกชื่อของบุคคลอื่น ควรจะเรียกอย่างไร
- วิธีการพูดในสถานการณ์ต่าง ๆ

เออร์วิน ทริพพ์ (Ervin - Tripp. 1967 : 20 - 21 citing Wolfson. 1983 : 65) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกฎการเรียกชื่อแรก (First name) และการเรียกชื่อตำแหน่งรวมกับชื่อสกุล (Title plus last name) ของคนอเมริกัน ซึ่งผลของการวิจัยมีดังนี้คือ พระ แพทย์ ทันตแพทย์ และผู้พิพากษานั้น เรียกเฉพาะชื่อตำแหน่ง ส่วนบุคคลธรรมดา

ทั่ว ๆ ไป ที่ไม่มีชื่อเสียง หรือไม่เป็นที่รู้จักนั้น ไม่มีแบบ (form) ของการเรียกชื่อ (zero หรือ ๐)

Cardinal	เรียก	Your excellency
US President	เรียก	Mr. President
Priest	เรียก	Father (+ ชื่อสกุล)
Nun	เรียก	Sister (+ ชื่อทางศาสนา)
Physician	เรียก	Doctor (+ ชื่อสกุล)
Ph.D., Ed.D.	เรียก	(Doctor + ชื่อสกุล)
Professor	เรียก	(Professor + ชื่อสกุล)
Adult	เรียก	(Mister + ชื่อสกุล)
		(Mrs. + ชื่อสกุล)
		(Miss + ชื่อสกุล)

ถ้าชื่อตำแหน่งเป็นชื่อรวม ๆ และชื่อสกุลไม่เป็นที่รู้จัก รวมทั้งบุคคลนั้นไม่มีชื่อเสียง มีกฎดังนี้

Father	+	๐	→	Father
Professor	+	๐	→	๐
Mister	+	๐	→	๐

ถ้าบุคคลนั้นเป็นชายที่มีอายุมากกว่าเรียกว่า sir แทน

ในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพูด และการสื่อสารของชาวไทยเชื้อ นอกจากผลงานการวิจัยทางด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยเชื้อ คือ

ชำนาญ รอดเหตุภัย (ชำนาญ รอดเหตุภัย 2517 : 349 หน้า) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับวรรณกรรมไทยเชื้อ จำแนกออกตามลักษณะรูปแบบได้ 6 ประเภท คือ นิทานทรงเครื่อง นิทานคติ นิทานปริศนา นิทานเรื่องผี นิยาย และนิทานมุขตลก และจากการศึกษาวรรณกรรมไทยเชื้อนี้ ชำนาญ รอดเหตุภัย ได้แยกหน่วยเสียงพยางค์ สระ และวรรณยุกต์ จากข้อมูลการศึกษา ดังนี้

1. หน่วยเสียงพยัญชนะ แยกเป็น

1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยว มี 22 หน่วยเสียง คือ /p/, /t/, /k/, /ʔ/, /ph/, /th/, /kh/, /b/, /d/, /c/, /ch/, /f/, /s/, /h/, /m/, /n/, /ɲ/, /ɳ/, /l/, /r/, /w/, /y/

1.2 หน่วยเสียงพยัญชนะต้นประสม มี 2 หน่วยเสียงคือ /khw/, /kw/

1.3 หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย มี 9 หน่วยเสียง คือ /k/, /t/, /p/, /ɣ/, /n/, /m/, /y/, /w/, /ʔ/

2. หน่วยเสียงสระ มีแต่หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียงคือ /i/, /ii/, /ɛ/, /ɛɛ/, /u/, /uu/, /e/, /ee/, /o/, /oo/, /ɛ/, /ee/, /a/, /aa/, /ɔ/, /ɔɔ/ ส่วนหน่วยเสียงสระประสมไม่มีใช้ในภาษาไทยสื่อภาษาไทยสื่อจะใช้สระเดี่ยวแทนสระประสม เช่น เมีย-แม่, เดือน-เดิน และ ผัว-โพ

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ มีทั้งหมด 5 เสียง คือ สามัญเพี้ยน เอกเพี้ยน โทเพี้ยน ตรีเพี้ยน และจัตวาเพี้ยน และมีข้อสังเกตดังนี้ คือ

3.1 ภาษาไทยที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรกลางและอักษรสูง เมื่อเป็นคำเป็นเสียงสามัญ ภาษาไทยสื่อจะออกเสียงเป็นเสียงสามัญเพี้ยน

3.2 ภาษาไทยกลางที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง และอักษรสูง หรือนำด้วยอักษรสูง เมื่อเป็นเสียงเอก ภาษาไทยสื่อจะออกเสียงเป็นจัตวาเพี้ยน เช่น สี่ เป็น สี่ ไหม่ เป็น ไหม

3.3 ภาษาไทยกลางที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรกลางและอักษรสูง หรือนำด้วยอักษรสูง เมื่อเป็นคำตายเสียงสั้น และเป็นเสียงเอก ภาษาไทยสื่อ จะออกเสียงเป็นเสียงตรีเพี้ยน เช่น จะ เป็น จ๊ะ, สุข เป็น ชุก

3.4 ภาษาไทยกลางที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรกลาง อักษรต่ำ และอักษรสูง เมื่อเป็นเสียงโท ภาษาไทยสื่อจะออกเสียงเป็นเสียงเอกเพี้ยน เช่น ได้ เป็น ไต่, ข้าว เป็น ข่าว, พี่ เป็น ปี่

3.5 ภาษาไทยกลางที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรต่ำ คำเป็น เสียงสามัญ ภาษาไทยสื่อ จะออกเสียงเป็นเสียงโทเพี้ยน เช่น นา เป็น น่ำ, มี เป็น มี

เสรี เวโรหา (Harris and Chamberlain.ed. 1975 : 387 - 419) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยลื้อ คำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยเป็นผู้ให้ข้อมูล (informant) เอง ศึกษาโดยใช้เครื่องบันทึกภาพของคลื่นเสียง (Spectrograph) ซึ่งสามารถบอกลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในรูปของความถี่ และผลของการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. เสียงวรรณยุกต์ (Tonemes) หรือ (Phonemic Tones) มี 6 เสียง คือ

1.1 วรรณยุกต์ 1 เสียงสูงคงที่หรือสูงระดับ เช่น [ha : ¹] "ค้นหา"
 1.2 วรรณยุกต์ 2 เสียงกลาง - ขึ้น เช่น [ha : ²] "การแบ่งแยกจำนวนคนที่ตก"

1.3 วรรณยุกต์ 3 เสียงต่ำ มีการบีบตัวของช่องคอหอย และตามด้วยเสียงขึ้น เช่น [ha : ³] "ห้า"

1.4 วรรณยุกต์ 4 เสียงสูงตก หรือสูงลง เช่น [ha : ⁵] "รา"

1.5 วรรณยุกต์ 5 เสียงกลางคงที่ หรือกลางระดับ เช่น [ha : ⁵] "อหิวาตกโรค"

1.6 วรรณยุกต์ 6 เสียงต่ำและมีเสียงลดลงเล็กน้อย เช่น [ha : ⁶] "ปลาข้าว"

2. เสียงวรรณยุกต์ย่อย (Allotones) หรือ (Phonetic Tones) มี 3 เสียง คือ

2.1 วรรณยุกต์ 7 เสียงสูงพิเศษ มีกฎการเปลี่ยนเสียง (Phonological Rule) ดังนี้

วรรณยุกต์ 1 $\rightarrow$ วรรณยุกต์ 7 / — ตัวสะกดเสียงหยุด (Final Stop) เช่น [kep⁷] "เก็บ"

2.2 วรรณยุกต์ 8 เสียงสูงพิเศษ - ขึ้น มีกฎการเปลี่ยนเสียงดังนี้

$$\text{วรรณยุกต์ 4} \longrightarrow \text{วรรณยุกต์ 8} \left/ \begin{array}{l} \text{วรรณยุกต์ 1} \\ \text{วรรณยุกต์ 2} \\ \text{วรรณยุกต์ 3} \end{array} \right\} \text{---}$$

เช่น $[m_1^2 \text{ txn}^8]$ "พุทรา"

2.3 วรรณยุกต์ 9 เสียงสูงพิเศษ - ตก หรือสูงพิเศษ - ลง มีกฎการเปลี่ยนเสียงดังนี้

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{วรรณยุกต์ 4} \\ \text{วรรณยุกต์ 6} \end{array} \right\} \longrightarrow \text{วรรณยุกต์ 9} \text{ เมื่อมีการกล่าวนั้น}$$

เช่น $[na : ^9]$ เป็นคำบอกมาลา

3. เสียงวรรณยุกต์พิเศษของพยางค์ $m [m_1]$ คือ

3.1 วรรณยุกต์พิเศษ 1 เสียงสูง มีกฎการเกิดดังนี้

$$\text{วรรณยุกต์พิเศษ 1 เกิดขึ้นหน้า} \left\{ \begin{array}{l} \text{วรรณยุกต์ 2} \\ \text{วรรณยุกต์ 3} \\ \text{วรรณยุกต์ 4} \\ \text{วรรณยุกต์ 5} \end{array} \right\} \text{ เท่านั้น}$$

เช่น $[m_1^1 \text{ pɔ : } ^5]$ "พ่อ" และ $[m_1^1 \text{ mx : } ^5]$ "แม่"

3.2 วรรณยุกต์พิเศษ 2 ครั้งแรกของเสียงวรรณยุกต์กลาง - ขึ้น (วรรณยุกต์ 2) มีกฎการเกิดดังนี้

$$\text{วรรณยุกต์พิเศษ 2 เกิดขึ้นหน้าวรรณยุกต์ 4 เท่านั้น} \\ (\text{วรรณยุกต์ 4} \longrightarrow \text{วรรณยุกต์ 8})$$

เช่น $[m_1^2 \text{ ma : } ^8]$ "ไม่มา"

3.3 วรรณยุกต์พิเศษ 6 ครั้งแรกของเสียงวรรณยุกต์ต่ำ (วรรณยุกต์ 6) มีกฎการเกิดดังนี้

$$\text{วรรณยุกต์พิเศษ 6 เกิดขึ้นหน้า} \left\{ \begin{array}{l} \text{วรรณยุกต์ 1} \\ \text{วรรณยุกต์ 4} \end{array} \right\} \text{ และคำว่า } [na : ^6] \text{ "น้ำ"}$$

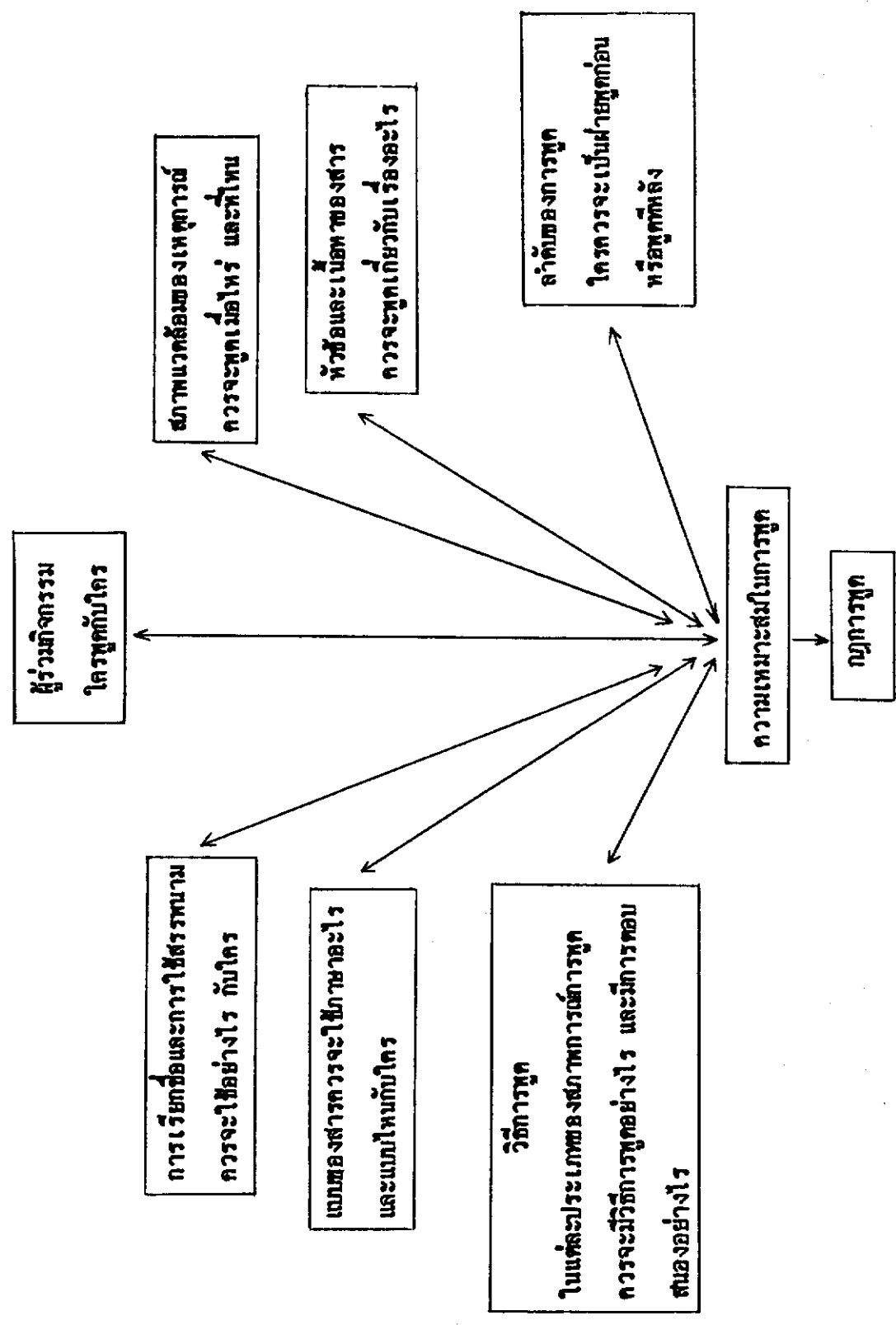
เช่น $[m_1^6 \text{ han}^6]$ "ไม่เห็น" และ $[m_1^6 \text{ na : } ^6]$ "น้ำผู้ชาย"

การวิเคราะห์หารูปแบบของการพูด (Patterns of Speaking) นั้น ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางของ ซาวิลล์ ทรอยเก้ (Saville - Troike. 1982 : 289 p.) คือ ศึกษาารูปแบบของการพูดจากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเภทของสภาพการณ์การพูด (Type of Speech Events)
2. หัวข้อ (Topic)
3. จุดประสงค์ (Purpose)
4. สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ (Setting)
5. ผู้ร่วมกิจกรรม (Participants)
6. แบบของสาร (Message Form)
7. เนื้อหาของสาร (Message Content)
8. ลำดับของการพูด (Speech Sequence)
9. กฎการปฏิสัมพันธ์ (Rules for Interaction)
10. บรรทัดฐานของการตีความ (Norms of Interpretation)

ส่วนการวิเคราะห์หากฎการพูด (Rules of Speaking) นั้น ผู้วิจัยได้แนวทางจาก เชอร์เซอร์ (Sherzer. 1977 : 144 - 151) และ วูล์ฟสัน (Wolfson. 1983 : 60 - 70) ซึ่งสรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

กฎการพูด (Rules of Speaking)

ภาพประกอบ 1 กฎการพูด

163472

จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และวิจัยเกี่ยวกับมานุษยคดีทางด้านการพูดของชาวไทยลื้อ หมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับชั้น ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับประวัติ การอพยพ และการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยลื้อ หมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จากเอกสารต่าง ๆ
2. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับมานุษยคดีทางด้านการพูดจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า
3. ติดต่อกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ คือ ปลัดอำเภอเชียงคำ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4 หมู่บ้านเชียงบาน เจ้าอาวาสวัดทองแย้มมณฑล และครูใหญ่โรงเรียนชุมชนบ้านเชียงบาน เพื่อขอความร่วมมือ และให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อกับชาวไทยลื้อในหมู่บ้านเชียงบาน หมู่ที่ 4 ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา รวมทั้งการปฏิบัติงานภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า
4. กำหนดระยะเวลาของการปฏิบัติงาน เพื่อเตรียมการและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
 - 4.1 ระยะที่ 1 วันที่ 27 เมษายน 2527 ติดต่อกับ
 - 4.1.1 ปลัดอำเภอเชียงคำ เพื่อขอเอกสารและคำแนะนำต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวไทยลื้อ
 - 4.1.2 ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านเชียงบาน เพื่อขอคำแนะนำ ความร่วมมือ และให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานภาคสนาม
 - 4.2 ระยะที่ 2 ระหว่างวันที่ 4 - 15 สิงหาคม 2527 เป็นเวลา 12 วัน ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานดังนี้
 - 4.2.1 ติดต่อกับผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่โรงเรียนชุมชนบ้านเชียงบาน และเจ้าอาวาสวัดทองแย้มมณฑล เพื่อขอความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานภาคสนาม

4.2.2 ทำความรู้จัก พูดคุย และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชาวไทยลื้อ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย

4.2.3 ศึกษาประวัติ การอพยพ การตั้งถิ่นฐาน ประเพณี และ วัฒนธรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวไทยลื้อเพิ่มเติม จากผู้สูงอายุในหมู่บ้าน

4.2.4 ทดลองเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง บันทึกการพูดของ ชาวไทยลื้อในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยในระยะแรกผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรมการพูดนั้น ๆ ด้วย ทุกครั้ง เพื่อให้ชาวไทยลื้อเกิดความเคยชินกับการบันทึกคำพูด แต่ในระยะหลัง ผู้วิจัยได้ สังเกตอยู่ใกล้ ๆ กลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมการพูดนั้น ๆ และเข้าร่วมกิจกรรมการพูดเป็นบางครั้ง

4.3 ระยะที่ 3 ระหว่างวันที่ 18 ตุลาคม ถึง 16 ธันวาคม 2527 เป็น เวลา 60 วัน ออกปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งถอดข้อมูลจากแถบ บันทึกเสียง เพื่อนำมาบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และทำการตรวจสอบความถูกต้องของ ข้อมูลกับผู้ช่วยตรวจสอบข้อมูล

5. กำหนดสถานการณ์การสื่อสาร (Communicative Situations) โดย แบ่งเป็น สถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน โรงเรียน ตลาด และวัด ดังนี้

5.1 บ้าน - การพูดคุยขณะรับประทานอาหารเช้า และการพูดคุยหลังอาหาร เช้าในครอบครัว

- การพูดคุยขณะรับประทานอาหารเช้า และการพูดคุยหลังอาหาร เย็นในครอบครัว

- การพูดคุยขณะพบปะกันของชาวบ้าน

5.2 โรงเรียน - การพูดคุยตอนเช้าก่อนเข้าเรียน

- การพูดคุยขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

5.3 ตลาด - การพูดคุยขณะซื้อขายสินค้าในตลาดตอนเช้า

- การพูดคุยขณะซื้อขายสินค้าในตลาดตอนเย็น

5.4 วัด - การพูดคุยขณะถวายอาหารพระภิกษุและสามเณรใน ตอนเช้า

6. กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์หารูปแบบของการพูด และกฎของการพูดดังนี้

6.1 รูปแบบของการพูด (Patterns of Speaking) ใช้สถานการณ์การสื่อสารเป็นหลักในการวิเคราะห์หารูปแบบของการพูด ตามสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน โรงเรียน ตลาด และวัด โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของการพูด

6.2 กฎการพูด (Rules of Speaking) ใช้ผู้ร่วมกิจกรรมและประเภทของสภาพการณ์การพูดเป็นหลักในการวิเคราะห์หากฎของการพูด และพิจารณาจากองค์ประกอบของการพูดอื่น ๆ ด้วย

7. การเลือกผู้ช่วยตรวจสอบข้อมูลทางภาษา (Informants) ผู้ช่วยตรวจสอบข้อมูลทางภาษา ต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนภาษาไทยถิ่น มีควรวินิจฉัยตั้งใจที่จะให้ความร่วมมือในการอธิบายและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล รวมทั้งมีความสามารถในการพูด-ฟัง ภาษาไทยถิ่นและภาษาไทยถิ่นเหนือได้เข้าใจเป็นอย่างดีด้วย

ผู้วิจัยได้เลือกผู้ช่วยตรวจสอบข้อมูลทางภาษา จำนวน 5 คน ดังนี้

7.1 นายคำแก้ว หอมมณ

อายุ 39 ปี

การศึกษา นักธรรมเอก (ทางศาสนาพุทธ)

อาชีพ ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าฝ่ายบัญชีของโรงพยาบาลในหมู่บ้าน

7.2 นางตุ้มมา หอมมาน

อายุ 39 ปี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

อาชีพ ผู้รับเหมาตัดใบยาสูบของโรงพยาบาลใน

7.3 นางเคี้ยว หอมมาน

อายุ 43 ปี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

อาชีพ ทำนา

7.4 นางสาวทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อาชีพ ทำนา

7.5 นางสาวนิตยา หอมมาน

อายุ 16 ปี

การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

อาชีพ นักเรียนโรงเรียนเชียงคำวิทยาคม

(นามสกุล "หอมมาน" เป็นนามสกุลพื้นบ้านของคนไทยลื้อในหมู่บ้านนี้ ตามประวัติการตั้งนามสกุลของหมู่บ้านนั้น แรกเริ่มใช้นามสกุลเดียวกันทั้งหมู่บ้าน ซึ่งตั้งขึ้นตามบรรพบุรุษที่เป็นผู้นำคนไทยลื้อมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่หมู่บ้านนี้ ในปัจจุบันมีคนนามสกุลอื่นมาปะปนในหมู่บ้านบ้าง แต่มีเพียงจำนวนน้อย ส่วนใหญ่ของคนไทยลื้อในหมู่บ้านนี้ยังคงใช้นามสกุล "หอมมาน")

8. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ศึกษา

8.1 แบบบันทึกข้อมูล (ดูตัวอย่างดังแนบ)

8.2 เครื่องบันทึกเสียงแบบใช้แถบบันทึกเสียง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้

1. เข้าไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนภาษาไทยลื้อ เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับชน. ในชุมชน เช่น การไปทำบุญที่วัด การพบปะสังสรรค์ และงานรื่นเริงต่าง ๆ
2. สังเกตการใช้ภาษาทางการพูดของคนไทยลื้อในสถานการณ์ที่กำหนด แล้วใช้เครื่องบันทึกเสียง บันทึกส่วนที่เป็นคำพูดไว้ ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ เช่น ผู้ร่วมกิจกรรม และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ใ้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในแบบบันทึกข้อมูล

3. ในการสังเกตและการบันทึกข้อมูล การใช้ภาษาทางด้านการพูดของคนไทยลื้อนั้น ถ้ามีส่วนไหนไม่เข้าใจหรือสงสัย เช่น คำพูด ความหมาย และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ช่วยตรวจสอบข้อมูลทางภาษาช่วยอธิบายให้

4. นำแถบบันทึกเสียงที่บันทึกการใช้ภาษาพูดของคนไทยลื้อในสถานการณ์ที่กำหนดมาถอดข้อความเป็นลายลักษณ์อักษร โดยใช้อักษรภาษาไทยที่มีเสียงใกล้เคียงที่สุดกับคำพูดของคนไทยลื้อเขียนแทน และให้ผู้ช่วยตรวจสอบข้อมูลทางภาษาช่วยแปลความหมายเป็นภาษาไทยขึ้นเหนือให้ แล้วผู้วิจัยจึงนำมาแปลเป็นภาษาไทยมาตรฐานเพื่อนำไปบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ตามคู่กับข้อความที่เขียนตามสำเนียงไทยลื้อ (ผู้วิจัยสามารถพูดและฟังภาษาไทยขึ้นเหนือได้เป็นอย่างดี)

5. นำข้อมูลที่ไปตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งกับผู้ตรวจสอบข้อมูลทางภาษาคนอื่น ๆ เพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หารูปแบบของการพูด โดยแยกตามสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน โรงเรียน ตลาด และวัด โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของการพูดดังนี้

1.1 ประเภทของสภาพการณ์การพูด เช่น การทักทาย การกล่าวลา การซื้อขายสินค้า การหยอกล้อกัน และการสั่ง

1.2 หัวข้อและเนื้อหาของสาร เช่น เรื่องเกี่ยวกับการทำงาน การเล่นเกม การเรียน อาหาร อากาศ และความเชื่อต่าง ๆ

1.3 จุดประสงค์ของการพูด เช่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพื่อแสดงความคิดเห็น และเพื่อความสนุกสนาน

1.4 สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ รวมทั้งวัน เวลา และสถานที่ เช่น การเรียกรับประทานอาหาร เกิดขึ้นก่อนเวลาอาหารในแต่ละมื้อ และเกิดขึ้นภายในบ้าน

1.5 ผู้ร่วมกิจกรรม เช่น ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก นักเรียนชายพูดกับนักเรียนหญิง พระภิกษุพูดกับเด็กวัด และพี่พูดกับน้อง

1.6 แบบของสาร แบ่งเป็น

1.6.1 ภาษาที่ใช้พูด คือ ภาษาไทยลื้อ ภาษาไทยถิ่นเหนือ และ ภาษาไทยมาตรฐาน

1.6.2 ระดับของภาษา แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

1.6.2.1 การพูดแบบสุภาพ มีคำบอกสถานภาพ ตามเพศ ของผู้พูด คือ ผู้ชายใช้คำว่า "ครับ" และผู้หญิงใช้คำว่า "ค่ะ" "คะ"

1.6.2.2 การพูดแบบธรรมดา เป็นการพูดที่ใช้พูดทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีการเรียกชื่อ และการใช้สรรพนามดังนี้

- การเรียกชื่อ - ผู้ชายวัยกลางคนและวัยชรา
ที่ไม่เคยบวช เรียก พ่อ + ชื่อ
- ผู้ชายที่เคยบวช เรียก ใหม่ + ชื่อ
(อายุเท่ากันหรือน้อยกว่า)
พ่อใหม่ + ชื่อ หรือ พ่อใหม่
(ชายวัยกลางคนและวัยชรา)
- ผู้หญิงวัยกลางคนและวัยชรา
เรียก แม่ + ชื่อ
- ผู้หญิงและผู้ชายที่มีอายุมากกว่า
เรียก ปี่ + ชื่อ
- ผู้หญิงและผู้ชายที่มีอายุน้อยกว่า
เรียกเฉพาะชื่อ

การใช้สรรพนาม เช่น

- สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 1
ใช้คำว่า เป็น เขา ช้อย ตู ฉัน
- สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 2
ใช้คำว่า สู้ เขา โต เธอ

1.6.2.3 การพูดแบบกันเอง มีการเรียกชื่อและการใช้

สรรพนามดังนี้

การเรียกชื่อ - ผู้หญิง เรียก อ๋ + ชื่อ

- ผู้ชาย เรียก บ๊ + ชื่อ

การใช้สรรพนาม เช่น

- สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 1

ใช้คำว่า กู

- สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 2

ใช้คำว่า มึง

1.6.2.4 การพูดแบบไม่สุภาพ เป็นการใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ

เกี่ยวกับอวัยวะเพศ เช่น

อวัยวะเพศของผู้หญิง เรียก "หี"

อวัยวะเพศของผู้ชาย เรียก "โคย"

1.7 ลำดับของการพูด เช่น

การทักทาย - ผู้ทักทาย ทักทายด้วยการถาม

- ผู้รับคำทักทาย ตอบคำถามและอาจจะถามกลับ

1.8 กฎการปฏิสัมพันธ์ เช่น การกล่าวลานั้น ผู้มาเยี่ยม ต้องกล่าวลาเจ้าของบ้านก่อนที่จะกลับออกไป และเจ้าของบ้านต้องตอบรับคำกล่าวลานั้นด้วยคำพูด

1.9 บรรทัดฐานของการตีความ เช่น การชักชวนนั้นมักจะเกิดขึ้นในกลุ่มคนที่สนิทกัน ซึ่งผู้ชักชวนมีความรู้สึกว่าผู้รับการชักชวน เป็นพวกเดียวกับตนเอง เพราะฉะนั้นการชักชวนจึงเป็นการแสดงถึงความเป็นมิตรของผู้ชักชวนต่อผู้รับการชักชวน

2. วิเคราะห์หากฎของการพูด

2.1 กฎการเรียกชื่อและการใช้สรรพนาม ใช้ผู้ร่วมกิจกรรมเป็นหลักในการวิเคราะห์ เช่น พ่อพูดกับลูกสาว ชาวบ้านพูดกับพระภิกษุ และนักเรียนพูดกับครู

2.2 กฎเกี่ยวกับการเลือกใช้แบบของสาร ใช้ผู้ร่วมกิจกรรมเป็นหลักในการวิเคราะห์

2.3 กฎการพูดในแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด แยกตามประเภทของสภาพการณ์การพูด เช่น การทักทาย การกล่าวลา และการเรียกรับประทานอาหาร โดยพิจารณาจากความเหมาะสมต่าง ๆ เช่น

- ผู้ร่วมกิจกรรม คือ ใครพูดกับใคร
- สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ คือ เวลา และสถานที่ ที่เหมาะสมในการพูด
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร คือ ควรจะพูดเกี่ยวกับเรื่องอะไร
- ลำดับของการพูด คือ ใครควรจะเป็นฝ่ายพูดก่อน หรือพูดทีหลัง
- วิธีการพูดในแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด คือ ควรจะมีวิธีการพูดอย่างไร และมีการตอบสนองอย่างไร

ผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาทางด้านการพูดของชาวไทยลื้อในหมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลของการศึกษามาเสนอ เป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษารูปแบบของการพูด (Patterns of Speaking)

1. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน
2. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน
3. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่ตลาด
4. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่วัด
5. เปรียบเทียบรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารทั้ง

4 สถานการณ์

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากฎการพูด (Rules of Speaking)

1. กฎเกี่ยวกับการเรียกชื่อและการใช้สรรพนาม
2. กฎเกี่ยวกับการเลือกใช้แบบของสาร
3. กฎเกี่ยวกับการพูดในแต่ละประเภทของสถานการณ์การพูด

ผลการศึกษาของแต่ละตอน มีดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษารูปแบบของการพูด

1. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน

แยกตามประเภทของสถานการณ์การพูดที่ศึกษาได้ดังนี้

- 1.1 การทักทาย
- 1.2 การทักถาม
- 1.3 การซักถามถึงบุคคลอื่น

1.4 การแสดงความคิดเห็นและชม

1.5 การหยอกล้อกัน

1.6 การสั่ง

1.7 การชักชวน

1.8 การให้คำแนะนำ

1.9 การเตือน

1.10 การกล่าวลา

1.11 การเรียกรับประทานอาหาร

1.12 การสนทนาเกี่ยวกับการทำงาน

รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่ป่านี้ ได้นำเสนอในรูปแบบของตาราง

ดังนี

ตาราง 1 รูปแบบของการผลิตจากสถานการณ์การสื่อสารที่ผ่าน

[illegible]

07373 1 (98)

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	เหตุการณ์สัมพันธ์	บรรทัดฐาน ของการศึกษา
3. การชักชวน	เป็นเรื่องเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของบุคคลที่คนอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกัน เช่น ไปไหน อยู่ที่ไหน ห่างไกลอะไร ไปเรียนที่ไหน และอาหารจะรับประทานอะไร ตัวอย่าง "เอ้าลีนไปลิซ่า" (หมายถึงไปไหน) "ไปไหนบ้างลิซ่า" (ฟังทักทายอะไร) "เอ้าลีนใจอยู่โฮงฮานา" (อาศัยโรงพยาบาลไม่พักหรือ)	เพื่อทราบรายละเอียดหรือความเข้าใจของคนรู้จัก	เวลา : เวลาพักให้ สถานที่ : สถานที่ : ภาษา : ภาษาบ้าน	ชาวบ้านทั่วไป	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทยตลอด ระดับของภาษาที่ใช้ศึกษาพูด เป็นการศึกษาแบบธรรมดา	ผู้ถาม : อานันท์ ผู้ถูกถาม : คอบ คำถาม	การชักชวนมีความรู้เกี่ยวกับคนอื่น จะถามกับบุคคลที่มี ความสนิทสนมกับบุคคลนั้น เช่น อู๋ทัก พ่อ แม่ พี่ น้อง หรือเพื่อน ผู้ถูกถามจะฟังคำตอบนั้น ๆ ความจริง	การอธิบายความรู้จักกัน เป็น การแสดงถึงความมีไหวพริบ และระมัดระวังบุคคลผู้สนทนา
4. การแสดงความดีใจ	เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ และความรู้สึกของของคน สัตว์ และสิ่งของ ตัวอย่างการชมเชย "นี่...เด็กเก่งนะ" (เก่งจริง ๆ นะเรา) "ช่างชนะเลิศ" (ทำไม่สวยจริง)	เพื่อแสดงความดีใจ เห็นไปในทางที่ดี คือ ชอบ ซึ่งชม และดีใจพอใจ การดี : เพื่อแสดงความดีใจเห็นไปในทางชอบ คือ	เวลา : เวลาพักให้ สถานที่ : สถานที่ : ภาษา : ภาษาบ้าน	ชาวบ้านทั่วไป	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทยตลอด ระดับของภาษาในการพูดคือ การชม : เป็นการศึกษาแบบธรรมดา การดี : มีระดับของการพูดที่ดี	การชมเป็นฝ่ายดี หรือคนที่ให้ ชมอยู่กับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และอารมณ์ของผู้แสดงความรู้สึกเห็น ผู้ที่ได้รับคำชมจะเงยหน้าและยิ้มรับคำชมนั้น	การชมเป็นสิ่งที่ดีทั้งนั้น เป็น การแสดงออกถึงความรู้สึกและความดีใจเห็นไปในทางบวกของผู้ชม ผู้ที่ได้รับคำชมก็จะรู้สึกพอใจ และภูมิใจที่ได้รับคำชมจากผู้ชม	การดี เป็นการแสดงความดีใจ เห็นถึงความไม่ชอบ ไม่พอใจ

- ผู้สนับสนุนหรือให้เงินการชกจะสมัครไม่ได้

৯৭৭৭৭৭ (৭৭৭)

ประเภทของ สถานการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	คำที่ต้องการพูด	แนวทางปฏิบัติ	บรรทัดฐาน ของการศึกษา
	ตัวอย่างการคิด "บป้าก็เอาใจกว้างอีกอย่างหนึ่ง จะการ ออ..." (ใช้ให้เกิดข้อคิดแก่ผู้เรียนและ "ชาวเสียดจะใจ" (ทำโน่นทำนั่นแรงจัง) "ท่งว่วนิ" (ใจจึงเคย)	ไม่ชอบ หรือ ไม่ พอใจ			1. แบบธรรมดา 2. แบบกับตนเอง 3. แบบไม่สุภาพ ในการที่ ผู้คิดจะใช้ ภาษาจะสัมพันธ์กับ กับอารมณ์ของผู้คิด และ ความสัมพันธ์ของผู้คิด และผู้ถูกคิด	ผู้คิดพูดหรือได้ แย้ง : สบับพูดหรือได้ แย้งการคิด" ผู้ถูกคิด : แก้ทิพหรือ ปฏิเสธ หรือ เียง	หรือการมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น หรือการกระทำนั้น ๆ	
5. การพยาย	เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับ กับอะไรก็ได้ ตัวอย่าง ศ 1 : "กูนิดใจจะห่อ" (กูนิดใจจะห่อ) "มิดใจจะ" (ขอรับใจจะ) ศ 2 : "ฮอยบ้านเมือง" (บ้านเมือง) ศ 3 : "มิดใจจะห่อ" (ขอรับใจจะ) ศ 4 : "กูนิดใจจะห่อ" (กูนิดใจจะห่อ)	เพื่อความสะดวก สนทนา	เวลา : เวลาใดก็ได้ สถานที่ : ภายในบ้าน	กลุ่มคนที่มี ความสัมพันธ์กับ มาพอสมควร	ภาษาที่ใช้พูดคือ 1. ภาษาไทย 2. ภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งใช้พูดเล่น ๆ เท่านั้น ระดับของภาษาใน การพูด คือ แบบตนเอง และแบบไม่สุภาพ	ไม่แสดงทัศนคติ พูดแบบคนอื่น แบบ ของสาว	การพยายจะเกิดขึ้น เฉพาะในกลุ่มคนที่มี เพราะในบางกรณีการพยาย อาจจะใช้คำพูดที่ไม่สุภาพหรือ แรงเกินไป ซึ่งคนที่ไม่สนิทกัน หรือไม่เข้าใจกัน อาจจะโกรธให้ การพยายเกิดขึ้น ขึ้นอยู่กับเนื้อ พ ของสาร อารมณ์ของผู้ร่วมก กรรมและบรรทัดฐานของการก ความในการพยายเกิดขึ้นแต่ละครั้ง เป็นสำคัญ ซึ่งคนที่ไม่เข้าใจอัน ประกอบทั้ง 3 อย่างนี้ ของการ พยายเกิดขึ้น อาจจะไม่ทราบว่า เป็นการพยายเกิดขึ้น	

ตาราง 1 (ต่อ)

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	กฎการปฏิสัมพันธ์	บรรทัดฐาน ของการพัฒนา
6. การสั่ง	เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ <u>ตัวอย่าง</u> "เอาแก้วเอามาให้" (เอากางเกงของหนูไปไว้หน้า) "นางเอาน้ำปาล์มมาล่ะจาง" (นางเอาน้ำปาล์มมาเมื่ออาหารมาถึง) "ไปนอน ไปนอน" (อย่าส่งเสียงดัง)	เพื่อให้ปฏิบัติ ตามคำสั่ง	เวลา : เวลาใดก็ได้ สถานที่ : ภายในบ้าน	1. สมาชิก ภาษาในครอบครัวกับ สมาชิกภาษาในครอบครัว คว่ำ ตามธรรมชาติ ผู้ใหญ่เป็นผู้สั่ง เด็ก แต่บางครั้ง น้องจะสั่ง 2. เพื่อนกับ เพื่อน	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทยหรือ ระดับของภาษา ที่ใช้พูดคือ แบบธรรมชาติ และแบบกับเอง	ผู้สั่ง : สั่ง ผู้รับคำสั่ง : ตอบรับ หรือปฏิเสธ หรือเงย แล้วปฏิบัติตาม	เมื่อผู้พูดสั่งเด็ก เด็กจะฟังปฏิบัติตาม คำสั่ง แล้วปฏิบัติตาม หรือที่น้องจะปฏิบัติตาม คำสั่งแล้วปฏิบัติตาม คำสั่งแล้วปฏิบัติตาม คำสั่งแล้วปฏิบัติตาม	ในครอบครัวของคนไทย ลูก ๆ จะได้รับการอบรมจาก พ่อแม่ให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ ลูกมีหน้าที่ รับใช้ และปฏิบัติตามคำสั่งของ พ่อแม่ เพราะฉะนั้น เมื่อพ่อแม่ สั่งให้ลูกปฏิบัติตามคำสั่ง จึงไม่ มีกฎปฏิเสธ
7. การชักชวน	เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ เช่น การชักชวนให้ นั่ง การชักชวนให้มาคุยกัน การชักชวนให้ไปเป็นเพื่อน และการชักชวนให้ไปทำการ บ้าน <u>ตัวอย่าง</u> "นั่งที่นั่น" (นั่งที่นี่) "แม่แก้วมานั่งไว้น" (แม่แก้วมานั่งเร็ว) "ไปอาบน้ำ" (ไปอาบน้ำสระ)	เพื่อให้ปฏิบัติ ตามคำชักชวน หรือเพื่อให้กระทำ กิจกรรมอย่าง ใดอย่างหนึ่งร่วมกัน	เวลา : เวลาใดก็ได้ สถานที่ : ภายในบ้าน	ชาวบ้านทั่วไป	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทยหรือ ระดับของภาษาที่ใช้ ในการพูดคือ แบบธรรมชาติ และแบบกับเอง	ผู้ชักชวน : ชักชวน ผู้รับชักชวน : ตอบรับ หรือปฏิเสธ หรือเงยแล้วกระทำ กิจกรรมนั้นเอง	ใครเป็นสมาชิกชวน ก็ขึ้นอยู่กับความ เหมาะสม และความ ต้องการของแต่ละคน เช่น เจ้าของบ้านเป็น สมาชิกชวนให้ไป นบบ้าน หรือคนที่ต้องการ การไปพูดเป็นฝ่ายชัก ชวนเพื่อนไปช่วย	การชักชวนมักจะเกิดขึ้นใน กลุ่มที่มีความสนิทสนมกัน ผู้ชักชวนมักจะมีความรู้สึกต่อ ผู้ถูกชักชวนว่า เป็นพวกเดียวกัน ตนเอง เพราะฉะนั้น การชักชวน จึงเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ ของผู้ชักชวนและผู้ถูกชักชวน

ตาราง ๕ (ต่อ)

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	กฎการปฏิสัมพันธ์	บรรทัดฐานของการกระทำ
10. การกล่าวลา	เป็นเรื่องเกี่ยวกับการลา กลับบ้าน หรือการลาออกไป ทำงาน ตัวอย่าง "อ๊อสิเนอ" (จะกลับก่อนนะ) "อ๊อเนอสิเนอ" (จะกลับบ้านก่อนนะ) "อ๊อไปหัดโคเคน" (จะไปปรี๊ดก่อนนะ)	เพื่อบอกกล่าว กับเจ้าของบ้านให้ รับรู้เกี่ยวกับ การ จะออกจากบ้านของ เจ้าของบ้าน	เวลา : เพื่อนบ้านจะกลับ ออกจากบ้านของ เจ้าของบ้าน สถานที่ : ภายในบ้าน	เพื่อนบ้าน เจ้าของบ้าน	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทย ระดับของภาษาที่ใช้ พูดเป็นการพูดแบบ ธรรมดา	เพื่อนบ้าน : กล่าวลา เจ้าของบ้าน : ตอบรับที่กล่าวลา	เมื่อจะออกจากบ้าน ของบุคคลอื่น นอกหรือ เพื่อนบ้านจะลาออกจาก เจ้าของบ้านก่อน และ เจ้าของบ้านจะฟังตอบ รับที่กล่าวลานั้น	การกล่าวลาเป็นการแสดง ความดีของการบอกกล่าว การจะกลับแล้ว และเป็นการ แสดงมารยาทของเจ้าของบ้าน ที่จะ ฟังบอกให้เจ้าของบ้านรับรู้การ กลับของตนเอง
11. การเรียก รับประทานอาหาร	เป็นเรื่องเกี่ยวกับการ เรียกรับประทานอาหารในแต่ ละมือ ตัวอย่าง "ไปโยยกับเจ้า" (พ่อเร็ว ๆ มากินข้าว) "แม่กินข้าวแม่" (แม่กินข้าวแม่) "มากลองกินข้าว" (มากลองมากินข้าว) "มาต๋อ" (มาต๋อ)	เพื่อให้สมาชิก ภายในครอบครัว หรือเพื่อนบ้านมา รับประทานอาหาร ร่วมกัน	เวลา : ก่อนการรับประทานอาหาร มื้อ สถานที่ : ภายในบ้าน	1. สมาชิก ภายในครอบครัว กับสมาชิกภายใน ครอบครัว 2. สมาชิกภายใน ครอบครัวกับ เพื่อนบ้าน	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทย ระดับของภาษาที่ใช้ การพูด เป็นแบบธรรมดา และแบบกับตนเอง	ผู้เรียก : เรียก รับประทานอาหาร ผู้ถูกเรียก : ตอบรับ หรือปฏิเสธหรือ เงียบแล้วไปรับประทานอาหาร อาหารเอง	การเรียกรับประทาน อาหารในครอบครัว แม้ หรือลูกสาวที่เป็นคนทำ อาหาร หรืออีกคำรับ อาหารเป็นแบบเรียก ส่วนการเรียกเพื่อน บ้านให้มาร่วมรับประทานอาหาร อาหารนั้น สมาชิกใน ครอบครัวให้มาที่โต๊ะ คนเรียก	ครอบครัวชอบไปพร้อมกัน ผู้เชิญให้ไปหาอาหาร และจัด คำรับอาหาร จึงหมายความว่า การเตรียมอาหารในแต่ละมือ เสร็จแล้วให้ และพร้อมที่จะรับ ประทานอาหารได้ เพราะฉะนั้น จึงมีหน้าที่เรียกสมาชิกภายใน ครอบครัวให้มาที่โต๊ะ อาหารไปโดยปริยาย

สรุปรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน

จากข้อมูลที่ได้ศึกษา สามารถนำมาแยกประเภทของสภาพการณ์การพูดที่บ้านได้

12 ประเภท ดังนี้

1. การทักทาย
2. การทักถาม
3. การซักถามถึงบุคคลอื่น
4. การแสดงความคิดเห็นและชม
5. การหยอกล้อกัน
6. การสั่ง
7. การชักชวน
8. การให้คำแนะนำ
9. การเตือน
10. การกล่าวลา
11. การเรียกรับประทานอาหาร
12. การสนทนาเกี่ยวกับการทำงาน

จากรูปแบบของการพูดต่าง ๆ ในแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูดที่กล่าวไปแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่บ้านได้ดังนี้

1. หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับ การทำงาน การทำนา การทำไร่ การแต่งงาน การเรียน การเล่นกีฬา รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ อาหาร อากาศ สิ่งของต่าง ๆ บุคคลอื่น และความเชื่อต่าง ๆ

2. จุดประสงค์ของการพูด แบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ

2.1 เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน คือ การทักทาย การทักถาม และการเรียกรับประทานอาหาร (เพื่อนบ้าน)

2.2 เพื่อดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงไปด้วยดี คือ การสั่ง การชักชวน การกล่าวลา และการเรียกรับประทานอาหาร

2.3 เพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การแสดงความคิดเห็นและชม การให้คำแนะนำ การเตือน และการสนทนาเกี่ยวกับการทำงาน

2.4 เพื่อแสดงความรู้สึกและอารมณ์ คือ การแสดงความคิดเห็นและชม และการหยอกล้อกัน

2.5 เพื่อความสนุกสนาน คือ การหยอกล้อกัน

2.6 เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดต่าง ๆ คือ การหักทลาย การหักถาม การซักถามถึงบุคคลอื่น และการสนทนาเกี่ยวกับการทำงาน

3. สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ คือ

เวลา : เวลาอาหารเช้า เวลาประมาณ 7.00 - 8.00 นาฬิกา

เวลาอาหารเย็น เวลาประมาณ 17.30 - 19.30 นาฬิกา

และขณะที่ชาวบ้านพบปะพูดคุยกัน

สถานที่ : ภายในบ้าน และหน้าบ้าน

4. ผู้ร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย

4.1 สมาชิกในครอบครัว

4.2 เพื่อนบ้าน

5. แบบของสาร

5.1 ภาษาที่ใช้พูดกันที่บ้านเมื่ออยู่ 3 ภาษา คือ

5.1.1 ภาษาไทยลื้อ

5.1.2 ภาษาไทยถิ่นเหนือ

5.1.3 ภาษาไทยมาตรฐาน

ความปกติคนไทยลื้อ จะใช้ภาษาไทยลื้อในการพูดกับคนไทยลื้อด้วยกัน และใช้พูดกับคนไทยภาคเหนือที่สนิทกัน ส่วนการพูดกับคนไทยภาคเหนือที่ไม่สนิทกันนั้นจะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือด้วย ส่วนภาษาไทยมาตรฐานนั้นจะใช้ในการพูดเล่น เมื่อผู้พูดมีอารมณ์

คนไทยลื้อและคนไทยภาคเหนือในตำบลนี้ ไม่มีปัญหาในการติดต่อสื่อสาร และการ
อยู่ร่วมกัน เพราะคนไทยลื้อและคนไทยภาคเหนือ ต่างก็พูดและฟังภาษาไทยลื้อและภาษาไทย
ถิ่นเหนือ ได้ดีทั้ง 2 ภาษา และไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติกัน

5.2 ระดับของภาษา

5.2.1 ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

5.2.2 เด็กพูดกับผู้ใหญ่ เป็นการพูดแบบธรรมดา

5.2.3 เพื่อนพูดกับเพื่อน เป็นการพูดแบบธรรมดา แบบกันเอง และ

แบบไม่สุภาพ

ตามปกติธรรมดา การพูดทั่ว ๆ ไป เป็นการพูดแบบธรรมดา

ส่วนลำดับของการพูดกฎการปฏิสัมพันธ์ และบรรทัดฐานของการพูดนั้น ไม่สามารถ
จะนำมาสรุปได้ เพราะองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างของการพูดนี้ ต้องขึ้นอยู่กับประเภทของ
สภาพการณ์การพูดแต่ละประเภท

2. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน

แยกตามสภาพการณ์การพูดที่ศึกษาได้ดังนี้

- 2.1 การแสดงความคิดเห็นและชม
- 2.2 การหยอกล้อกัน
- 2.3 การสั่ง
- 2.4 การชักชวน
- 2.5 การซื้อขายอาหารและขนม
- 2.6 การขอและขอยืมสิ่งของ
- 2.7 การขอเข้าร่วมกิจกรรม
- 2.8 การสนทนาขณะเล่น
- 2.9 การสนทนาเกี่ยวกับการเรียน

รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียนนี้ ได้นำเสนอในรูปแบบของ
ตาราง ดังนี้

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของการพูด	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	กฎการปฏิสัมพันธ์	บรรทัดฐานของการศึกษา
2. การพยายากล่อ	เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก และไม่ได้ของเพื่อน คืออุปราช ลักษณะ และนิสัย ตัวอย่าง "ลูกพี่ลูกน้อง" (สหกรณ์) "มันดีที่รัก" (มันดีที่รัก) "ป่าเป็นสีเขียว" (ไอ้เพี้ย)	เพื่อความ สนุกสนาน	เวลา : ก่อนเข้าก่อนเข้า เรียน คือ 7:30-8:30 นฬิกา และตอน กลางวันตอนพัก เรียนระหว่าง พักกลางวัน 11:45-12:45 นฬิกา สถานที่ : ภายในบริเวณ โรงเรียน	1. นักเรียน ชายกับนักเรียน ชาย 2. นักเรียน ชายกับนักเรียนหญิง	ภาษาที่ใช้พูด ภาษาไทย ระดับของภาษา การพูด เป็นการพูด แบบตนเอง	ผู้พยายากล่อ : พยายากล่อหรือผู้พยายากล่อ : คำหรือเจียง	การพยายากล่อ มักจะ ใช้คำพูดแบบตนเอง เพราะเป็นเพื่อนพ้อง การพยายากล่อ ผู้พยายากล่อจะพูดกับ การพยายากล่อหรือ อาจจะโกรธก็ได้ ถ้าไม่พอใจ	การพยายากล่อมักเรียน ที่เกิดขึ้นที่พูดคือ การพยายากล่อโดยกันเอง เพราะฉะนั้น จึงมักจะทำให้ผู้พยายากล่อโกรธ การพยายากล่อเกี่ยวกับเรื่อง ความรักกัน ความจริงแล้ว นักเรียนในระดับประถมศึกษา ยังไม่มีความรักแบบหนุ่มสาว มีความรักแบบเพื่อนพ้อง เพื่อนพ้อง
3. การสั่ง	1. ครูสั่งนักเรียนเป็นเรื่อง เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ครู(พ): พูกว่า ชีวโม่งสุดค้าย วิชาอะไร นักเรียน(พ): งานบ้าน ครู(พ): เออ...เดี๋ยวมาที่ เลขนะ 2. นักเรียนสั่งนักเรียน เป็นเรื่องต่าง ๆ ไป เช่น	เพื่อให้ปฏิบัติ ตามคำสั่ง	เวลา : ก่อนเข้าก่อนเข้า เรียน คือ 7:30-8:30 นฬิกาและตอน กลางวันตอนพัก เรียนระหว่าง พักกลางวัน 11:45-12:45 นฬิกา	1. ครูกับ นักเรียน 2. นักเรียน กับนักเรียน	ภาษาที่ใช้พูด 1. ภาษาไทยมาตรฐาน ใช้พูดระหว่างครูกับ นักเรียน 2. ภาษาไทย ใช้พูดระหว่าง นักเรียนกับนักเรียน ระดับของภาษา การพูด 1. ระหว่างครูกับ	ผู้สั่ง : สั่งให้กระทำหรือห้ามกระทำ ผู้ถูกสั่ง : ตอบรับหรือปฏิเสธ หรือเจียง	การสั่งระหว่างครูกับนักเรียนนั้น เป็นไปตามหน้าที่ส่วนการสั่งระหว่างนักเรียนกับนักเรียน อาจจะเป็นการแสดงถึงความจริง ๆ หรืออาจจะเกิดความไม่พอใจ ในการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง	การสั่งระหว่างครูกับนักเรียนนั้น เป็นไปตามหน้าที่ส่วนการสั่งระหว่างนักเรียนกับนักเรียน อาจจะเป็นการแสดงถึงความจริง ๆ หรืออาจจะเกิดความไม่พอใจ ในการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบแสดงสาร	ลำดับของการพูด	กฎการปฏิสัมพันธ์	บรรทัดฐานของการพัฒนา
	การสั่งให้เก็บเศษกระดาษ การสั่งห้ามเล่น เช่น "อย่าเล่น บนโต๊ะ" (อย่าเล่นบน โต๊ะเล่นนะ)		สถานที่ : ภายในบริเวณ โรงเรียน		นักเรียนเป็นแบบสุภาพ 2. ระหว่างนักเรียนกับ นักเรียนเป็นแบบธรรมดา และแบบกันเอง		และมีคำบอกสถานการณ์ "ครับ" คำห้ามประโยค ส่วนมากเรียงตื้นๆใช้ สรรพนามแทนตัวเองว่า "หนู" และมีคำบอกสถานะ ภาษา "ครับ" คำห้าม ประโยค การสั่งระหว่าง นักเรียนกับนักเรียน ใครจะสั่งใครก็ได้	
4. การชักชวน	เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรับ ประทานขนม การเล่นเกม และการไปทำธุระ ตัวอย่าง "พี่จะไปเอาข้าวเพิ่ม" (เห็นไปเอากุ้งก้ามกราม) "คุณจะไปซื้อขนม" (คุณไปซื้อขนมเออะ)	เพื่อชักจูงให้ บุคคลในสังคม กระทำกิจกรรม ร่วมกัน	เวลา : ก่อนเข้า ก่อนเข้า เรียน 7:30 - 8:30 น.พัก และตอนกลางวัน ขณะพักกลางวัน พอสัปดาห์ที่ 1- พอสัปดาห์ที่ 2 คือ 11:45-12:45 น.พัก สถานที่ : ภายในบริเวณ โรงเรียน	นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง ทั่ว ๆ ไป	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทย ระดับของภาษาในการ พูดเป็น แบบธรรมดา และแบบกันเอง	ผู้ชักชวน : ชักชวน ผู้รับการชักชวน : ยอมรับ หรือปฏิเสธ หรือเงย และกระทำ กิจกรรมเลย	ผู้ที่มีความประสงค์ จะให้ผู้อื่นกระทำกิจกรรม ร่วมกับตนเองจะเป็นฝ่าย ชักชวน ส่วนผู้รับการ ชักชวน ถ้าไม่ต้องการทำ กิจกรรมนั้นก็ปฏิเสธ แต่ ถ้าต้องการทำกิจกรรม นั้นก็ยอมรับหรือเงย และไปร่วมทำกิจกรรม นั้นเลย	การชักชวนมักจะชักชวน เพื่อสนิทก่อน การชักชวนให้กระทำ กิจกรรมร่วมกันจะเป็นการ แสดงถึงสัมพันธภาพอันดีระหว่าง ผู้ชักชวน และผู้รับการชักชวน

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของภาษาพูด	กฎการปฏิบัติสนับ	บรรทัดฐานของการพิจารณา
	เช่น คินฮอ ยางลบ และ ไม้บรรทัด ตัวอย่าง "ฉันไม่มันส์แต่" (ขอฉันไปบรรทัดน้อย) "ฉันแต่ล่ะ" (ขอฉันแต่ล่ะ)		กลางวัน คือ 11:45-12:45 นฬิกา สถานที่ : ภายในบริเวณ โรงเรียน	นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง	ภาษาที่นักเรียนจะพูด ภาษาไทยมาตรฐาน ระดับของภาษา ในการพูด เป็นแบบ ธรรมดา และแบบกับเอง		พอใจของเจ้าของ ของสนับ	
7. การขอเข้า ร่วมกิจกรรม	เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเล่น ของนักเรียน ตัวอย่าง "คุณเล่นแต่" (เล่นหัวขบะ) "ฉันเล่นแต่" (ฉันเล่นหัวขบะ) "ฉันเล่นแต่ล่ะ" (เล่นหัวขบะล่ะ)	เพื่อขอร่วมกิจ กรรมกับทุกคน	เวลา : ตอน เช้า ก่อนเข้า เรียน คือ 7:30- 8:30 น. นึกา และตอนกลางวัน ขณะพักกับ- ประหาษาอาหาร กลางวัน คือ 11:45-12:45 นฬิกา สถานที่ : ภายในบริเวณ โรงเรียน	นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทย ระดับของภาษา ในการพูดเป็นแบบ ธรรมดา และแบบกับเอง	ผู้ขอร่วมกิจกรรม : ขอร่วมเพื่อเข้าร่วม กิจกรรม : ตอบ ผู้ขอร่วม : ตอบ รับหรือปฏิเสธ	ผู้ที่ต้องการจะร่วม กิจกรรมกับทุกคน จะ เป็นฝ่ายพูดขอร่วม กิจกรรมนั้น ๆ ผู้ขอร่วมอาจจะ ตอบรับหรือปฏิเสธก็ได้ ขึ้นอยู่กับความพอใจของ ผู้ขอร่วมนั้น ๆ	การขอร่วมกิจกรรมกับ เพื่อน ๆ เป็นการแสดงให้ เห็นว่า เด็ก ๆ ต้องการอยู่และทำ กิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ไม่ต้องการ จะอยู่คนเดียวคนเดียว ถ้าผู้ขอร่วมกิจกรรมไม่ได้รับ การอนุญาตให้ร่วมเล่นให้ แสดงให้เห็นว่า การยอมรับบุคคล นั้นเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มด้วย

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื่อหาของสาร	จุดประสงค์	สถานภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	กฎการปฏิสัมพันธ์	บรรทัดฐานของการพัฒนา
8. การสนทนา ขณะเล่น ของนักเรียน	เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเล่น ของนักเรียน เช่น การเล่น หมากเก็บ การเล่นกระโดดวง การเล่นโยนห่วง การเล่นเกม ต่าง ๆ และการเล่นในสนาม เด็กเล่น <u>ตัวอย่าง</u> การเล่นกระโดดคยาสอง นักเรียนหญิง ผ.1(ท) : สูงเกินไป ผ.2(น) : ไร ผ.1(ท) : ไม่ดีหรอกอันจับ ไว้ก่อน ผ.3(ด) : เป็นคันท่อนก่อน (จับเอาก่อน) ผ.4(ด) : อืย (จะเหยียบ) ผ.1(ด) : สั้นทึช (สั้น...คย) ผ.3(ด) : เอ็งต้องง (เร็ว ๆ หยอสิ) ผ.2(น) : ย่า (เหยียบ) ผ.1(ด) : หย่า (เหยียบ) ผ.2(น) : เค็ดมะอเอละฮู (คยบะพวกเออ)	1. เพื่อ คำใบ้การเล่น 2. เพื่อ ความสนุกสนาน	เวลา : ตอนเช้าก่อนเข้า เรียน คือ 7:30 -8:30 น.พัก และตอนกลางวัน ขณะหยุดพักรับประ หาอาหารกลางวัน พัก 11:45 - 12:45 น.พัก สถานที่ : ภายนอกห้องเรียน เช่น หน้าห้อง- เรียน สนามเด็ก- เล่น สนามฟุตบอล และในพื้นที่ว่าง อื่นๆ	1. กลุ่ม นักเรียนชาย 2. กลุ่ม นักเรียนหญิง	ภาษาที่ใช้คือ 3 ภาษา คือ 1. ภาษาไทย นักเรียนที่ไปเล่นไปพล พูดภาษาไทย 2. ภาษาไทยถิ่นเหนือ : นักเรียนที่ไปเล่นไปพล พูดภาษาไทยถิ่นเหนือ 3. ภาษาพม่า ไปมาสร้างนักเรียนไปพล และนักเรียนไปพลไปพล จะพูดภาษาไทยพม่า ระดับของภาษา ในการพูดเป็นแบบธรรมดา และแบบกันเอง	ลำดับของการพูด ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่กำลัง ทำอยู่ ในบางครั้งการพูด ของแต่ละคน อาจจะไม่ใช่ ต่อเนื่องกัน คำบอกถึงสิ่ง กำลังทำอยู่	การเล่นจะแยก เพศในการเล่น เพราะ นักเรียนชายและนักเรียน หญิงมีความสนใจในกิจกรรม การเล่นไม่เหมือนกัน และมีการพูดกัน นักเรียนชายชอบวิ่ง นักเรียนหญิง เพราะ ฉะนั้น นักเรียนหญิงจึงไม่ ชอบเล่นร่วมกับนักเรียน ชาย	การเล่นมักเกี่ยวข้องกับ ความสนใจของแต่ละบุคคล การเล่นเป็นกลุ่มใหญ่เป็น การสร้างสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนที่เล่นร่วมกัน และเป็น การยอมรับเข้าเป็นสมาชิก กลุ่มไปโดยปริยาย เพราะนักเรียน มักจะชอบเล่นกับนักเรียน ที่ตนเองพอใจเท่านั้น

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	กฎการปฏิสัมพันธ์	บรรทัดฐานของการพิจารณา
9. การสนทนา เกี่ยวกับ การเรียน	เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาที่ เรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ใน โรงเรียน เช่น การทำการ- บ้าน การทำข้อสอบ การแต่ง- กวีฬา และการเขียน ตัวอย่าง ผ.1(พ) : "ข้าพเจ้าเขียน นักเรียนมา" ผ.2(ล) : "ฉันจะเขียนให้ ดีกว่า" (เห็นคะแนนได้ ดีกว่า) ผ.1(ล) : "คะแนนน้อย จัง" (คะแนนน้อย) ผ.1(ล) : "คะแนนน้อย จัง" (คะแนนน้อย) ผ.1(ล) : "คะแนนน้อย จัง" (คะแนนน้อย)	เพื่อชักชวน ข้อเท็จจริง และ แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการเรียน และกิจกรรมต่าง ของนักเรียน	เวลา : ตอนเช้าก่อนเข้า เรียน คือ 7:30- 8:30 น.พัก และตอนกลางวัน ขณะพักกลางวัน ประมาณ 11:45-12:45 น.พัก สถานที่ : ภายในบริเวณ โรงเรียน	นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง	ภาษาที่ใช้คือมีอยู่ 3 ภาษา คือ 1. ภาษาไทยคือ : นักเรียนไทยคือใช้ 2. ภาษาไทยอันเป็น นักเรียนไทยภาษา ใช้ 3. ภาษาไทยมาตรฐาน : ในบางครั้งที่นักเรียน ไทยและนักเรียนไทย ภาษาเป็นภาษา มาตรฐาน ระดับของภาษาที่ใช้ ในการพูดเป็นแบบ ธรรมดา และแบบตนเอง	ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของการ พูด และความต้องการ ของผู้ร่วมกิจกรรม	ผู้เรียนสนทนา กันจะขึ้นหัวข้อที่สนใจ คำพูด เมื่อสนทนา ผู้พูด จะฟัง คำพูด นอกจากจะไม่ ได้ยินคำพูดนั้น ถ้าเป็นการอ่าน คำพูดจากในหนังสือ นักเรียนจะอ่านและออก เสียงเป็นภาษาไทย มาตรฐานเท่านั้น แต่ จะตอบเป็นภาษา อะไรก็ได้	การสนทนาเกี่ยวกับการเรียน และกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนจะ นำเสนอสนทนาเกี่ยวกับเวลาเรียน

สรุปรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน

จากข้อมูลที่ศึกษา สามารถแยกประเภทของสภาพการณ์การพูดได้ 9 ประเภท

ดังนี้

1. การแสดงความคิดเห็น ทิและชม
2. การหยอกล้อกัน
3. การสั่ง
4. การชักชวน
5. การซื้ออาหารและขนม
6. การขอและขอยืมสิ่งของ
7. การขอเข้าร่วมกิจกรรม
8. การสนทนาขณะเล่น
9. การสนทนาเกี่ยวกับการเรียน

จากรูปแบบของการพูดในแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นรูปแบบการพูดของสถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน ได้ดังนี้

1. หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาหารและขนม การเรียน กีฬา อากาศ การเล่น และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น
2. จุดประสงค์ของการพูด แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ
 - 2.1 เพื่อดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงไปด้วยดี คือ การสั่ง การชักชวน การซื้ออาหารและขนม การขอและขอยืมสิ่งของ และการขอเข้าร่วมกิจกรรม
 - 2.2 เพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การแสดงความคิดเห็นติและชม และการสนทนาเกี่ยวกับการเรียน
 - 2.3 เพื่อแสดงความรู้สึกและอารมณ์ คือ การหยอกล้อกัน และการแสดงความคิดเห็นติและชม
 - 2.4 เพื่อความสนุกสนาน คือ การหยอกล้อกัน และการสนทนาขณะเล่น
 - 2.5 เพื่อทราบข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดต่าง ๆ คือ การสนทนาเกี่ยวกับการเรียน

3. สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ คือ

เวลา : ตอนเช้าก่อนเข้าเรียน เวลา 7.30 - 8.30 นาฬิกา

ตอนกลางวันขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน เวลา

11.45 - 12.45 นาฬิกา

สถานที่ : ภายในบริเวณโรงเรียนชุมชนบ้านเชียงบาน

4. ผู้ร่วมกิจกรรม ประกอบด้วยบุคคล 3 ประเภท คือ

4.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง

4.2 ครู

4.3 คนขายอาหารและขนม

5. แบบของสาร

5.1 ภาษาที่ใช้พูดกันในโรงเรียน มีอยู่ 3 ภาษา คือ

5.1.1 ภาษาไทยลื้อ

5.1.2 ภาษาไทยถิ่นเหนือ

5.1.3 ภาษาไทยมาตรฐาน

ภาษาที่ใช้พูดมากที่สุดในโรงเรียนคือ ภาษาไทยลื้อ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนเป็นคนไทยลื้อ

ภาษาไทยมาตรฐานจะใช้พูดระหว่างครูและนักเรียน แต่ในบางครั้งนักเรียนจะพูดภาษาไทยมาตรฐานปนกับภาษาไทยลื้อ เมื่อพูดกับเพื่อนหรือคนขายขนม ที่เป็นเช่นนี้ เพราะครูสอนให้นักเรียนพูดภาษาไทยมาตรฐานเมื่ออยู่ในโรงเรียนแต่ไม่ได้เป็นการบังคับ เพราะฉะนั้นจึงมีการพูดภาษาไทยมาตรฐานปนบ้างเพียงเล็กน้อย และในที่สุดนักเรียนก็จะเปลี่ยนไปพูดภาษาไทยลื้อตามเดิม

ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือนั้น จะใช้พูดกันในหมู่ของนักเรียนที่เป็นคนไทยภาคเหนือ ซึ่งนักเรียนที่เป็นคนไทยภาคเหนือมีจำนวนน้อยมาก

การเล่นร่วมกันระหว่างนักเรียนไทยลื้อและนักเรียนไทยภาคเหนือนั้นไม่มีปัญหาเลย เพราะนักเรียนที่เป็นคนไทยลื้อสามารถพูดและฟัง ภาษาไทยถิ่นเหนือได้เป็นอย่างดี และนักเรียน

ที่เป็นคนไทยภาคเหนือก็สามารถพูดและฟังภาษาไทยลื้อได้เข้าใจเป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน
ในการเล่นนั้นนักเรียนไทยลื้อก็จะพูดภาษาไทยลื้อ นักเรียนที่เป็นคนไทยภาคเหนือก็จะพูด
ภาษาไทยถิ่นเหนือ และอีกประการหนึ่ง นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มนี้ ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ
ต่างก็ถือว่าเป็นคนไทยเช่นเดียวกัน และเป็นสมาชิกของโรงเรียนเดียวกัน เพราะฉะนั้นจึง
ไม่มีปัญหาในการสื่อสาร และการอยู่ร่วมกัน ของนักเรียนในโรงเรียนนี้

5.2 ระดับของภาษาที่ใช้พูดกันในโรงเรียน

- 5.2.1 ครูพูดกับนักเรียน เป็นการพูดแบบธรรมดา
- 5.2.2 นักเรียนพูดกับครู เป็นการพูดแบบสุภาพ
- 5.2.3 นักเรียนพูดกับคนขายอาหารและขนม เป็นการพูดแบบธรรมดา
- 5.2.4 คนขายอาหารและขนมพูดกับนักเรียน เป็นการพูดแบบธรรมดา
- 5.2.5 นักเรียนพูดกับนักเรียน เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

ส่วนลำดับของการพูด กฎการปฏิสัมพันธ์ และบรรทัดฐานของการพูดนั้น ไม่สามารถนำมา
สรุปได้ เพราะองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างของการพูดนี้ ต้องขึ้นอยู่กับแต่ละประเภทของสภาพการณ์-
การพูด

3. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่ตลาด

แยกตามประเภทของสภาพการณ์การพูดที่ศึกษา ดังนี้

- 3.1 การทักทาย
- 3.2 การทักถาม
- 3.3 การซักถามถึงบุคคลอื่น
- 3.4 การหยอกล้อกัน
- 3.5 การซื้อขายสินค้า
- 3.6 การขอแลกหรือขอยืมเงิน

รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่ตลาดนี้ ได้นำเสนอในรูปของตาราง

ดังนี้

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเภทของ สภาพการณ์การพบ	หัวข้อ และเนื่อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	กฎการปฏิสัมพันธ์	บรรทัดฐานของการศึกษา
3. การชักชวน ถึงบุคคลอื่น	เป็นเรื่องเกี่ยวกับรายชื่อ และเนื่อหาของสาร และเนื้อหาต่าง ๆ ของบุคคลที่ ตนเอง คือ 1. บุคคลที่รู้จักกัน : เป็น เรื่องเกี่ยวกับการอยู่อาศัย การไปเรียน การทำงาน อากรเจ็บป่วย และอื่น ๆ ตัวอย่าง "คุณอยู่ไหน" (สมมุติว่าชื่อเธอเป็น) "โอ้ไปโรงเรียน" (โอ้ไปโรงเรียนในโรงเรียน) 2. บุคคลแปลกหน้า : เป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติ ชื่อ อาชีพ ภูมิปัญญา การเข้ามา ในชุมชน และอื่น ๆ ตัวอย่าง "คุณชื่ออะไร" (ใครนะ) "คุณชื่ออะไร" (คนที่ไหน) "คุณชื่ออะไร" (เขาเป็นใคร) "คุณชื่ออะไร" (เขาชื่ออะไร)	เพื่อทราบชื่อ แท้จริง รายชื่อ เอียงต่าง ๆ และความเกี่ยวข้อง ของบุคคลที่ตนเอง รู้จัก	เวลา : พูดเข้าเวลา 6:00 - 7:00 นฬิกา และ พูดเข้าเวลา 16:00-17:00 นฬิกา สถานที่ : ภายในบริเวณ ศาลา	1. คนชื่อของ กับคนชื่อของ 2. คนชื่อของ กับคนชื่อของ 3. คนชื่อ- ของกับคนชื่อของ	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทย ระดับของภาษา ในการพูด เป็น การพูดแบบธรรมดา	ผู้ถาม : ถามถึง รู้จักและคนแปลกหน้า ผู้ถูกถาม : ตอบ- คำถาม	การถามถึงความรู้ นั้น จะถามจากบุคคลที่ มีความรู้เกี่ยวกับบุคคล ที่ตนเอง เช่น ผู้ที่ พ่อ แม่ ที่ น้อง หรือเพื่อน ส่วนการถามถึง บุคคลแปลกหน้า จะ ถามจากบุคคลที่ใกล้- ชิดหรือรู้จักกับบุคคล แปลกหน้า เช่น เพื่อน ญาติ หรือ บุคคลที่ไป พบกันตามสถานที่ต่าง ๆ	คนไทยชอบอาศัยอยู่แบบที่ และมีความสัมพันธ์กันมาก ซึ่ง เป็นสังคมแบบชนบท เมื่อพบ ญาติ ที่ น้อง ของกันรู้จักจะ ถามถึงบุคคลนั้น และถ้ามี บุคคลแปลกหน้าเข้ามาจะพบ ในหมู่บ้าน คนไทยมักจะรู้จัก รายละเอียดต่าง ๆ ของคนแปลก หน้า และจะพูดกันต่อ ๆ ไปเกี่ยวกับ กับบุคคลแปลกหน้านั้น และถ้าบุคคล แปลกหน้าผู้นั้นอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ไทยจะเป็นเวลาตามที่จะได้รับ การยอมรับเข้าเป็นสมาชิกของ ชุมชน เปรียบเสมือนสมาชิกคนอื่น ๆ ที่เป็นคนไทย

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	กฎการใช้สัมพันธ	บรรทัดฐานของการให้ความ
4. การทักทาย	เป็นเรื่องเกี่ยวกับสินค้า ที่ขาย และการกระทำต่าง ๆ ตัวอย่าง ผ.1 : "แม่กำปั้งโฮม นึ่งมัน งานจนล่องแบบ อี๊ด ดาบงานแบบ" (แม่กำปั้งโฮม นึ่งมัน ดี ๆ หมอช นึ่งฮ้าง เห็นอวีวะระเพทเสย) ผ.2 : "แม่กำปั้งโฮม นึ่งมัน โฮมโฮงโฮม อี๊ด เอาไปแสบฮ้าง" (แม่กำปั้งโฮม นึ่งมัน ของ ๆ เที่ยงจะเอา ไปแสบฮ้าง)	เพื่อความ สนุกสนาน	เวลา : พักกลางวัน เวลา 6:00 - 7:00 นันทิภา และ พักกลางวัน เวลา 16:00-17:00 นันทิภา สถานที่ : ภายในบริเวณ พักอาศัย	คนขายของ กับคนขายของ	ภาษาที่ใช้พูด คือ ภาษาไทย ระดับของการพูด ในการพูดเป็นการพูด แบบกันเอง และแบบ ไม่ผูกพัน	ลำดับของการพูด อยู่กับเรื่องทักทายก่อน เมื่อมีคนเริ่มทักทาย คนอื่น ๆ ก็จะร่วม ทักทายด้วย	ใครจะเริ่มการ ทักทายก่อนก็ได้ การทักทายก่อน จะเกิดขึ้นก่อนที่ จะเกิดข้อขัดแย้ง มาระหว่าง	การทักทายกันแบบในบาง ครั้งอาจจะมีการทักทาย- ทัก เพราะความเคยชินในสภาพ ต่าง ๆ เป็นอยู่ทั่วไป จึงไม่มีความ การระมัดระวัง การทักทาย แสดงถึง ความสัมพันธ์ กับคนขายของ ในสภาพ การทักทาย เป็นปกติ เพราะในบาง ครั้งไม่มี ความระมัดระวัง ในการทักทาย
5. การซื้อขาย สินค้า	เป็นเรื่องเกี่ยวกับสินค้า ที่ขาย คือ - การเสนอขายสินค้า "สวัสดีครับโฮม" (ชื่อเป็นโฮมโฮมโฮม) - การถามความถี่ของการ "เอาฮ้างโฮม" (เอาฮ้างโฮมโฮม)	จุดประสงค์ ทั่วไปของการซื้อ ขายสินค้าคือ เพื่อ ดำเนินการซื้อขาย สินค้าให้ลุล่วงไป ด้วยดี จุดประสงค์ ย่อย คือ	เวลา : พักกลางวัน เวลา 6:00 - 7:00 นันทิภา และ พักกลางวัน เวลา 16:00-17:00 นันทิภา	คนขายของ กับคนขายของ	ภาษาที่ใช้พูด 2 ภาษา คือ 1. ภาษาไทย ระดับของการพูด ระหว่างคนขายของกับ คนซื้อ 2. ภาษาไทย ระดับของการพูด ระหว่างคนขายของกับ คนซื้อ	คนขายจะพูดก่อน เมื่อเสนอขายสินค้า หรือถามคนซื้อว่า ต้องการซื้อ หรือไม่ คนซื้อจะพูด ก่อนเมื่อ ต้องการทราบ รายละเอียด สินค้า หรือถาม ถึงสินค้า ที่ตนต้องการ	ในการซื้อขายสินค้า คนขายจะพูดก่อน เมื่อเสนอขายสินค้า หรือถามคนซื้อว่า ต้องการซื้อ หรือไม่ คนซื้อจะพูด ก่อนเมื่อ ต้องการทราบ รายละเอียด สินค้า หรือถาม ถึงสินค้า ที่ตนต้องการ	คนขายจะพูดก่อน เมื่อเสนอขายสินค้า หรือถามคนซื้อว่า ต้องการซื้อ หรือไม่ คนซื้อจะพูด ก่อนเมื่อ ต้องการทราบ รายละเอียด สินค้า หรือถาม ถึงสินค้า ที่ตนต้องการ

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	คำศัพท์ของการพูด	กฎการปฏิสัมพันธ์	บรรทัดฐานของการตีความ
	- การถามราคาสินค้า “โอ้คุณนี่มีนา” (พณโฑได้ยื่นไม้พรวน) - การถามราคาสินค้า “พี่ก็มีนาจะซื้อนา” (อีกภาคของนักตะแห่งไร่)	1. คนขาย เสนอขายสินค้า เพื่อให้คนซื้อสนใจ ซื้อสินค้านั้น 2. คนขาย ถามหาความต้องการ ของคนซื้อ เพื่อ หทราบความต้องการ การของของซื้อ 3. คนซื้อถาม ถึงสินค้าที่ต้องการ เพื่อจะซื้อสินค้านั้น 4. คนซื้อถาม ราคา และซื้อ ราคา เพื่อซื้อ สินค้าที่ได้ใ้บรรดา คาญก	สถานที่ : ภายในบริเวณ ตลาดสด		ระสังฆสงฆา ในการพูด เป็น การพูดแบบธรรมดา		เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งถาม อีกฝ่ายหนึ่งจะหาคอบ คำตอบนั้น	ได้บรรดาถูก จึงมีการต่อราคา สินค้า

ตาราง 3 (ต่อ)

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของ การพูด	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของการพูด	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	กฎการปฏิบัติบัตร	บรรทัดฐานของการศึกษา
6. การขอแลก หรือขอเงิน	หัวข้อ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขอ- แลกเงิน และขอเงินแลก เงิน เช่น ค.1 : "แม่ไม่มีเงินแลก แม่หน่อย" (แม่ฉัน มีเงินใบละสิบบาท หรือเปล่า) ค.2 : อือ (มี) ค.2 : "แลกใบสิบ อีเอ พอนั่นสิ้อย" (แลกใบสิบ จะเอา พอนั่น) พอนั่น)	เพื่อนำเงิน ไปแลกเงิน แลก แลก	เวลา : เวลาเช้าเวลา 6:00-7:00 นฬิกา และ เวลาเย็นเวลา 16:00-17:00 นฬิกา สถานที่ : ภายในบริเวณ ตลาด	ภาษาของ กับภาษาของ	ภาษาที่ใช้คือ ภาษาไทย ระดับของภาษา ในการพูด เป็น การพูดแบบธรรมดา	ผู้สอน : ขอเงิน เงิน หรือขอแลกเงิน เงินของเงิน : ถ้า มีก็ให้แลก หรือให้เงิน ถ้าไม่มีก็บอกว่าไม่มี	เมื่อเวลาของไม่มี เศษเงินพอให้แลกหรือ ก็ขอแลก หรือขอเงิน จากภาษาของเงินอื่น ๆ คนที่พูดขอเงินหรือขอแลก เศษเงิน ถ้ามีก็จะให้แลก หรือให้เงิน ถ้าไม่มีก็จะ บอกว่าไม่มี	ภาษาของในคำคม ความสนิทสนมกันมาก เพราะ เป็นภาษาเด็ก ๆ มีภาษาของ อยู่เพียงไม่กี่คำ เมื่อต้องการ แลกเงิน หรือขอเงินเศษเงิน อาจจะไปหยิบเงินจากกล่องใส่ เงินของอีกฝ่ายหนึ่งได้ แสดง ให้เห็นถึงความสนิท และความ เข้าใจกัน ของภาษาของใน ตลาด

สรุปรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่ตลาด

จากข้อมูลที่ได้ศึกษา สามารถแยกประเภทของสภาพการณ์การพูดได้ 6 ประเภท

ดังนี้

1. การท้าทาย
2. การหักถาม
3. การซักถามถึงบุคคลอื่น
4. การหยอกล้อกัน
5. การซื้อขายสินค้า
6. การขอแลกหรือขอยืมเงิน

จากรูปแบบการพูดในแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูดที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่ตลาดได้ดังนี้

1. หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับ สินค้า อาหาร อากาศ การทำงาน การเล่นแชร์ ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ และเรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่น

2. จุดประสงค์ของการพูด แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

2.1 เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน คือ การท้าทาย และการหักถาม

2.2 เพื่อดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงไปด้วยดี คือ การซื้อขายสินค้า และ

การขอแลกหรือขอยืมเงิน

2.3 เพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การซื้อขายสินค้า (ติและชมสินค้า)

2.4 เพื่อแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของผู้พูด คือ การหยอกล้อกัน

2.5 เพื่อความสนุกสนาน คือ การหยอกล้อกัน

2.6 เพื่อทราบข้อเท็จจริง หรือรายละเอียด คือ การท้าทาย การหักถาม

และการซักถามถึงบุคคลอื่น

3. สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ คือ

เวลา : ตลาดเช้า เวลาประมาณ 6.00 - 7.00 นาฬิกา

ตลาดเย็น เวลาประมาณ 16.00 - 17.00 นาฬิกา

สถานที่ : ภายในตลาดสดหมู่บ้านเชียงบาน

4. ผู้ร่วมกิจกรรม ประกอบด้วยบุคคล 2 ประเภท คือ

4.1 คนซื้อสินค้า

4.2 คนขายสินค้า

5. แบบของสาร

5.1 ภาษาที่ใช้พูดกันในตลาด มีอยู่ 2 ภาษา คือ

5.1.1 ภาษาไทยลื้อ

5.1.2 ภาษาไทยถิ่นเหนือ

ภายในตลาดหมู่บ้านไทยลื้อนั้น ตามปกติแล้ว คนซื้อของและคนขายของเป็นคนไทยลื้อทั้งหมด การพูดจึงใช้ภาษาไทยลื้อ แต่ในบางครั้งจะมีคนไทยภาคเหนือมาซื้อสินค้าที่ตลาดบ้าง ในการสนทนากับคนไทยภาคเหนือ นั้น คนไทยภาคเหนือก็จะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือ ส่วนคนขายของซึ่งเป็นคนไทยลื้อนั้น บางครั้งจะพูดภาษาไทยลื้อ และบางครั้งจะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือ ขึ้นอยู่กับว่าคนไทยภาคเหนือคนนั้นมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันหรือไม่ ถ้าคุ้นเคยกันก็จะพูดภาษาไทยลื้อ และถ้าไม่คุ้นเคยกันก็จะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือด้วย

คนไทยลื้อและคนไทยภาคเหนือในตำบลเชียงบาน ไม่มีปัญหาในการติดต่อสื่อสารและการอยู่ร่วมกัน เพราะคนทั้ง 2 กลุ่มนี้ ต่างก็สามารถพูดและฟังภาษาไทยลื้อและภาษาไทยถิ่นเหนือ ให้เข้าใจทั้ง 2 ภาษา และต่างก็ถือว่าเป็นคนไทยเช่นเดียวกัน

5.2 ระดับของภาษาที่ใช้พูดกันในตลาด

5.2.1 คนซื้อกับคนขาย เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

5.2.2 คนซื้อกับคนซื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

5.2.3 คนขายกับคนขาย เป็นการพูดแบบธรรมดา แบบกันเอง

และแบบไม่สุภาพ

ส่วนลำดับของการพูด กฎการปฏิสัมพันธ์ และบรรทัดฐานของการตีความนั้น ไม่สามารถนำมาสรุปได้ เพราะองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างของการพูดนี้ ต้องขึ้นอยู่กับแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด

4. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่วัด

แยกตามประเภทของสภาพการณ์การพูดที่ศึกษา ดังนี้

- 4.1 การทักทาย
- 4.2 การทักถาม
- 4.3 การชักถามถึงบุคคลอื่น
- 4.4 การสั่ง
- 4.5 การตามหา
- 4.6 การสนทนาและปรึกษางาน

รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่วัดนี้ ได้นำเสนอในรูปของตาราง

ดังนี้

ตาราง 4 รูปแบบของการพูด จากสถานการณ์การสื่อสารที่วัด

ประเภทของ สถานการณ์การพูด	หัวข้อ และประเด็นของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	กฎการปฏิสัมพันธ์	บรรทัดฐานของการศึกษา
1. การทักทาย	การทักทายพระภิกษุและ สามเณร เป็นเรื่องเกี่ยวกับ การต้อนรับ การทักทายและ การกลับเฝ้าของสามเณรที่ไป เรียนหนังสือที่วัด ตัวอย่าง "สวัสดีลูก" (หรือจะพูดว่า) "กินข้าว" (กินข้าวหรือยัง) "พระมาวันนี้" (สามเณรมาแล้ว) ส่วนการทักทายชาวบ้าน ด้วยกัน เป็นเรื่องเกี่ยวกับ การมาวัด และการรับประทาน อาหาร ตัวอย่าง "ไปลู่มาแล้วหรือนะ" (ลู่แล้วหรือจะมากินข้าว) "กินข้าว" (กินข้าวแล้วหรือ)	เพื่อสร้าง ความสัมพันธ์อันดี ต่อกัน	เวลา : ตอนเช้าขณะพระ ภิกษุ สามเณร สถานที่ : ภายในบริเวณวัด	1. ชาวบ้าน กับพระภิกษุและ สามเณร 2. ชาวบ้าน กับชาวบ้าน	ภาษาที่ใช้พูด คือ ภาษาไทย ระดับของภาษา ในการพูดเป็น การพูดแบบธรรมดา	ผู้ทักทาย : ทักทาย ด้วยการทักทาย : ตอบคำถาม และอาจจะ ถามกลับ	การทักทายระหว่าง พระภิกษุและสามเณร กับชาวบ้าน ชาวบ้าน จะทักทายพระภิกษุ และสามเณรก่อน ส่วนการทักทาย ระหว่างชาวบ้านด้วยกัน ใครจะเป็นฝ่ายทักทาย ก่อนก็ได้ เมื่อมีมาทักทาย ผู้ทักทายจะฟังตอบ รับการทักทายนั้น โดย การตอบคำถาม	การทักทายเป็นการแสดงถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ทัก- ทายและผู้รับการทักทาย การทักทายเป็นการแสดง มารยาททางสังคม ซึ่งผู้ทักทาย อาจจะไม่ต้องการทราบคำตอบ ที่แท้จริง จากการถาม

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และขอบเขตของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	กฎการใช้สันนิษฐาน	บรรทัดฐานของการพิจารณา
	และการสื่อสาร 3. การชักชวนเกี่ยวกับ บุคคลแปลกหน้า เป็นเรื่อง เกี่ยวกับ การมาช่วยพัฒนาวัด การมาบวชเณร และราย- ละเอียดย่าง ๖ เช่น "ผู้พี่มีมาขานเณรนั้น" (หลวงพี่มีมาเณรเฒ่า) "พระพี่สอนดี แต่ไปเสียศิลา เทวดาไปอยู่พี่" (เณรครุฑมาศมาแต่แล้วไปทำ อะไร รอยยิ้มให้) "ผู้พี่มีมาขานเณรนั้น" (หลวงพี่ มีมาบวชเณรจากไทหน มาบวชที่วัด)							
4. การสั่ง	เป็นเรื่องเกี่ยวกับการ ปฏิบัติหน้าที่ และการทำงาน ต่าง ๆ เช่น การสั่งเด็กวัด ให้ไปซื้อของ และการสั่ง สามเณรให้ช่วยทำงาน ตัวอย่าง "เอ-มีพี่เอเป็นต่อ" (เอ-มีพี่เอให้เต-ลี)	เพื่อให้ปฏิบัติ ตามคำสั่ง	เวลา : ขณะสวดมนต์ บวชเณร ภิกษุในคณเฐ สถานที่ : ภายในบริเวณวัด	1. พระภิกษุ กับสามเณร 2. พระภิกษุ กับเด็กวัด	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทย ระดับของภาษา ในการพูด 1. พระภิกษุพูดกับ สามเณรและเด็กวัด เป็นการพูดแบบธรรมชา 2. สามเณรพูดกับ-	พระภิกษุ : สั่งให้ ปฏิบัติ สามเณรหรือเด็ก- วัด : คอบรับ หรือ เงยหน้ารับปฏิบัติตาม	พระภิกษุเป็นแบบ ออกคำสั่งแก่สามเณร และเด็กวัด ผู้รับคำสั่ง จะฟังปฏิบัติตาม ไม่มี การปฏิเสธ มีแต่การ ตอบรับและการปฏิบัติ ตามเท่านั้น	เมื่อเจ้าอาวาสวัดสั่งให้ สามเณรและเด็กวัดทำอะไร ผู้รับคำสั่งจะรีบปฏิบัติตามทันที ไม่มีการปฏิเสธ เพราะเจ้า อาวาสวัดมีหน้าที่ปกครอง และ ควบคุมดูแลวัด รวมทั้งสามเณร และเด็กวัดด้วย

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	กฎการปฏิบัติบัตร	บรรทัดฐานของภาวการณ์
	"เราจะไม่มาดัลบัสพะ" (เอาทิมาดัลบัสพะเดร) "ไปสื่อนั้น... คอย่อไป" (ไปสื่อนั้นค้อมาไป)				พระภิกษุเป็นารพูด แบบธรรมดา 3. เห็นด้วยกับพระ- ภิกษุเป็นารพูดแบบสุภาพ			
5. การค้นหา	เป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้นหา พระภิกษุ ตัวอย่าง "ผู้ใด" (หลวงพี่) "ผู้เจ้าอยู่" (พระอยู่ไหน) "ผู้ไปแก้วที่ไป" (พระอยู่ไหน) "พระอยู่ไหน" (พระอยู่ไหน) "ผู้เจ้าไปที่นั่น" (พระไปที่นั่น) "พระไปที่นั่น"	ชาวบ้านค้นหา หาพระภิกษุเพราะ ต้องการพบ เพื่อ ถวายอาหาร หรือปรึกษาทางงาน	เวลา : ตอนเช้าก่อนถวาย อาหารแก่พระภิกษุ สถานที่ : ภายในบริเวณวัด	1. ชาวบ้านกับ สามเณร 2. ชาวบ้าน กับเด็กวัด	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทย ระดับของภาษา ในการพูดเป็น การพูดแบบธรรมดา	ชาวบ้าน : อนหาพระภิกษุ สามเณรหรือเด็กวัด : ค้อมำตาม	การค้นหาพระภิกษุ ผู้ค้นหาจะเป็นฝ่ายถาม ถึงพระภิกษุ โดยจะถาม จากสามเณรหรือเด็กวัด และจะพูดจนกระทั่งค้อม ำตาม	บุคคลที่มีความสำคัญในหมู่บ้าน คือ กำนัน ผู้ใหญ่- บ้าน และพระภิกษุ เมื่อมีงานที่เกี่ยวข้องกับทางวัด ชาวบ้านจะไปปรึกษากับเจ้า อาวาสวัด ซึ่งเป็นการแสดง ให้เห็นว่ามีความสำคัญต่อ พระภิกษุ

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเภทของ สภาพการณ์การพูด	หัวข้อ และเนื้อหาของสาร	จุดประสงค์	สภาพแวดล้อม ของเหตุการณ์	ผู้ร่วมกิจกรรม	แบบของสาร	ลำดับของการพูด	ภาษาที่ใช้สนทนา	บรรทัดฐานของการตีความ
6. การสนทนา และปรึกษา งาน	เป็นเรื่องเกี่ยวกับงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางวัด คือ การทอดผ้าป่า สวดกัณฑ์ การจัดประชุมกรรมการวัด การพัฒนาวัด การทำงานของ กลุ่มแม่บ้านและกลุ่มผู้สูงอายุ และอื่น ๆ <u>ตัวอย่าง</u> ชาวบ้าน : "ปิ่นวิเศษเขาจะกิน ปลาหมึก" (ปิ่นวิเศษ ไม่มี ปลาหมึก) พระ : "บ่อ เป็นอ๊ะเขายังจับ ปลาหมึก เป็นบ่ออยู่ กับเขานะ" (ไม่มีปลาหมึก เขาจะ จับทอดผ้าป่าละมัง ยังไม่ได้ประชุมเลย) ชาวบ้าน : "ผ้าป่าหมึกเข้าพวก เอาเข้าเก็บ น้ำ มาลวกหมู" (คนแก่บอกว่างาน ทอดผ้าป่าขึ้นต้องเกี่ยว ข้าวเสร็จเสียก่อน	เพื่อปรึกษา และแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับ การทำงานและ การจัดงานต่าง ๆ ของทางวัด ให้ สำเร็จไปด้วยดี	เวลา : ตอนเช้า ก่อนหรือ หลังจากพระภิกษุ ฉันอาหาร สถานที่ : บนกุฏิพระภิกษุ	ชาวบ้านกับ พระภิกษุ	ภาษาที่ใช้พูดคือ ภาษาไทย ระดัศของการพูด เป็น การพูดแบบธรรมดา	ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของ สาร และความต้องการ ของผู้พูดแต่ละคน	ใครเป็นฝ่ายเริ่ม เรื่องก่อนก็ได้ ทั้งพระ- ภิกษุและชาวบ้านมีสิทธิ์ ในการแสดงความคิดเห็น และซักถามเช่น เดียวกัน	การแสดงความคิดเห็นของ พระภิกษุจะมีน้ำหนักพอสมควร เพราะชาวบ้านยกย่องพระภิกษุ ให้เป็นผู้นำทางศาสนาของ หมู่บ้าน

สรุปรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่วัด

จากข้อมูลที่ได้ศึกษา สามารถแยกประเภทของสภาพการณ์การพูดได้ 6 ประเภท ดังนี้

1. การทักทาย
2. การทักถาม
3. การซักถามถึงบุคคลอื่น
4. การสั่ง
5. การตามหา
6. การสนทนาเกี่ยวกับงาน

จากรูปแบบของการพูดในแต่ละประเภทจากสภาพการณ์การพูดที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นรูปแบบการพูดของสถานการณ์การสื่อสารที่วัดได้ดังนี้

1. หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการไปเรียนหนังสือของสามเณร ไรศภัยไช้เจ็บ การจัดงานประเพณีต่าง ๆ การพัฒนาวัด อาหาร อากาศ และเรื่องเกี่ยวกับบุคคลแปลกหน้า

2. จุดประสงค์ของการพูด แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

2.1 เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน คือ การทักทาย และการทักถาม

2.2 เพื่อดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงไปด้วยดี คือ การสั่ง การตามหา และ

การสนทนาปรึกษางาน

2.4 เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือรายละเอียด คือ การทักทาย การทักถาม

การซักถามถึงบุคคลอื่น และการสนทนาปรึกษางาน

3. สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ คือ

เวลา : ตอนเช้า ขณะที่ชาวบ้านไปถวายอาหารพระภิกษุและสามเณร

สถานที่ : ภายในบริเวณวัด

4. ผู้ร่วมกิจกรรม ประกอบด้วยบุคคล 4 ประเภทคือ

4.1 พระภิกษุ

4.2 สามเณร

4.3 เด็กวัด

4.4 ชาวบ้านทั้งชายและหญิง

5. แบบของสาร

5.1 ภาษาที่ใช้พูดกันในวัด ใช้ภาษาไทยส่อ

5.2 ระดับของภาษาที่ใช้พูดกันในวัด

5.2.1 พระภิกษุพูดกับสามเณร เด็กวัด และชาวบ้าน เป็นการพูด

แบบธรรมดา

5.2.2 สามเณรพูดกับพระภิกษุ เป็นการพูดแบบธรรมดา

5.2.3 ชาวบ้านพูดกับพระภิกษุ สามเณร เป็นการพูดแบบธรรมดา

5.2.4 ชาวบ้านพูดกับเด็กวัด เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบ

กันเอง

5.2.5 เด็กวัดพูดกับพระภิกษุ เป็นการพูดแบบสุภาพ

5.2.6 สามเณรและเด็กวัดพูดกับชาวบ้าน เป็นการพูดแบบธรรมดา

ส่วนลำดับของการพูด กฎการปฏิสัมพันธ์ และบรรทัดฐานของการตีความนั้น ไม่สามารถนำมาสรุปได้ เพราะองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างของการพูดนี้ ต้องขึ้นอยู่กับแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด

ตาราง 5 เปรียบเทียบรูปแบบของภาพจากสถานการณ์การสื่อสารทั้ง 4 สถานการณ์

	บ้าน	โรงเรียน	ตลาด	วัด	เปรียบเทียบ
1. ประเภทของสภาพการสื่อสาร	1. การให้หมาย 2. การพักผ่อน 3. การพักผ่อนถึงจุดกลับ 4. การแสดงความคิดเห็นเป็นอิสระ 5. การพักผ่อน 6. การพักผ่อน 7. การพักผ่อน 8. การพักผ่อน 9. การพักผ่อน 10. การพักผ่อน 11. การพักผ่อน 12. การพักผ่อน	1. การแสดงความคิดเห็นและชม 2. การพักผ่อน 3. การพักผ่อน 4. การพักผ่อน 5. การพักผ่อนและชม 6. การพักผ่อนและชม 7. การพักผ่อน 8. การพักผ่อน 9. การพักผ่อน	1. การพักผ่อน 2. การพักผ่อน 3. การพักผ่อนถึงจุดกลับ 4. การพักผ่อน 5. การพักผ่อน 6. การพักผ่อน	1. การพักผ่อน 2. การพักผ่อน 3. การพักผ่อนถึงจุดกลับ 4. การพักผ่อน 5. การพักผ่อน 6. การพักผ่อน	ประเภทของสภาพการสื่อสารที่ศึกษา มี 4 ประเภท และแตกต่างกันดังนี้ ประเภทของสภาพการสื่อสารที่ปรากฏเหมือนกันคือ - การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อนถึงจุดกลับ - การพักผ่อน การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อน - การพักผ่อน การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อน - การพักผ่อน การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อน - การพักผ่อน การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อน - การพักผ่อน การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อน - การพักผ่อน การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อน - การพักผ่อน การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อน - การพักผ่อน การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อน - การพักผ่อน การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อน - การพักผ่อน การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อน - การพักผ่อน การพักผ่อน การพักผ่อน และการพักผ่อน

	บ้าน	โรงเรียน	ตลาด	วัด	เปรียบเทียบ
2. เนื้อหาของสาร	เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำงาน การทำไร่ การแต่งงาน การเล่นกีฬา ราชการ- ไพรหัตถ์ ภาพยนตร์ อาหาร อาชีพ สิ่งของต่าง ๆ	เป็นเรื่องเกี่ยวกับ อาหารและขนม อาหาร การเรียน กีฬา การเล่น และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียน จัดขึ้น	เป็นเรื่องเกี่ยวกับ สินค้า อาหาร อาชีพ การทำงาน การเล่นเกม ข้างจากหนังสือ- หินส์ ภาพยนตร์ และเรื่อง เกี่ยวกับบุคคลอื่น	เป็นเรื่องเกี่ยวกับ การไป เรียนหนังสือของสามเณร โศภิตใช้ใช้ เก็บ การจัดงาน ประเพณีต่าง ๆ การพัฒนาวัด อาหาร อาชีพ และเรื่อง เกี่ยวกับบุคคลเฉพาะกลุ่ม	ในทุก ๆ สถานการณ์ จะมีการพูดถึงเรื่องอาหาร และอาชีพ เรื่องบางกุกุณจะพูดถึงเรื่องอาหารอาหาร หุวัน ส่วนอาชีพนั้น ในขณะที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูล อาชีพ เริ่มจะเปลี่ยนแปลงใช้ผู้คนขาว จึงมีการพูดถึงการ เปลี่ยนแปลงของอาชีพ ส่วนการพูดถึงเรื่องอื่น ๆ นั้นแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ บ้าน : เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปคือการทำงาน การทำไร่ การทำไร่ การแต่งงาน การเรียน การเล่นกีฬา ราชการ ไพรหัตถ์ ภาพยนตร์ สิ่งของต่าง ๆ บุคคลอื่น ๆ และความเชื่อต่าง ๆ โรงเรียน : เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและ โรงเรียนโดยครูคือ ขนม การเรียน กีฬา การเล่น และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ตลาด : เรื่องที่เกี่ยวข้องกับตลาดโดยครูคือ สินค้า และเรื่องทั่ว ๆ ไปคือ การทำงาน การเล่นเกม ข้างจากหนังสือ หินส์ ภาพยนตร์ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น วัด : เรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัดโดยครูคือ การจัดงาน ประเพณีต่าง ๆ การพัฒนาวัด การเรียนของสามเณร และเรื่องทั่ว ๆ ไปคือ เรื่องเกี่ยวกับโศภิตใช้ใช้ เก็บ และบุคคลอื่น

	บ้าน	โรงเรียน	ตลาด	วัด	เปรียบเทียบ
4. สภาพแวดล้อมของ เหตุการณ์	เวลา - ขณะรับประทานอาหารเช้า เวลาประมาณ 7:00 - 8:00 น.พัก - ขณะรับประทานอาหารเช้า เวลาประมาณ 17:30 - 19:30 น.พัก - ขณะทำอาหารบ้านแม่กับ ครอบครัว และครอบครัว สถานที่ - ภายในบ้าน และหน้าบ้าน	เวลา - ก่อนเข้าเรียน เวลา 7:30 - 8:30 น.พัก - คอยกลางวันขณะหยุดพัก รับประทานอาหารกลางวัน เวลา 11:45 - 12:45 น.พัก สถานที่ - ภายในบริเวณโรงเรียน ชุมชนบ้านเชียงงาม	เวลา - ตลาดเช้า เวลา ประมาณ 6:00 - 7:00 น.พัก - ตลาดเย็น เวลา ประมาณ 16:00 - 17:00 น.พัก สถานที่ - ภายในบริเวณตลาด- สด หมู่บ้านเชียงงาม	เวลา - ก่อนเข้า ขณะที่ ชาวบ้านไปถวาย อาหารพระภิกษุ และสามเณร เวลา ประมาณ 7:00 - 8:30 น.พัก สถานที่ - ภายในบริเวณวัด ทองแย้มมณฑล	สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ ในแต่ละสถานการณ์ มีความแตกต่างกัน เวลาที่กำหนดในการเก็บข้อมูลไม่เท่ากัน เพราะ บ้าน : การพูดส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในบ้าน โรงเรียน : การบันทึกคำพูดภายในโรงเรียน ตลาด : การเฉพาะการพูดออกนอกพื้นที่ สถานที่ : ตลาดภายในหมู่บ้านเชียงงาม จะเปิดขาย สินค้าเฉพาะคนใช้กับคนในพื้นที่ วัด : ชาวบ้านจะไปถวายอาหารพระภิกษุและสามเณร ในขณะเช้าเท่านั้น
5. ผู้ร่วมกิจกรรม	1. สมาชิกภายในครอบครัว 2. เพื่อนบ้าน	1. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง 2. ครู 3. คณาจารย์และชุมชน	1. คมน้ำดื่ม 2. คณาจารย์ 3. คณาจารย์	1. พระภิกษุ 2. สามเณร 3. เด็กวัด 4. ชาวบ้านทั้งชายและหญิง	ผู้ร่วมกิจกรรมในแต่ละสถานการณ์ มีความแตกต่างกัน

	บ้าน	โรงเรียน	ตลาด	วัด	เปรียบเทียบ
6. แบบผสมสาร	<u>ภาษาที่ใช้</u> 1. ภาษาไทย 2. ภาษาไทยถิ่นเหนือ 3. ภาษาไทยมาตรฐาน <u>ระดับของภาษา</u> 1. ผู้ใหญ่คุยกับเด็ก เป็นการพูดธรรมดา และแยกกันเอง 2. เด็กคุยกับผู้ใหญ่ เป็นการพูดธรรมดา 3. เพื่อคุยกับเพื่อน หรือคนสนิท เป็นการพูดแบบธรรมดา แยกกันเอง และแบบไม่สุภาพ	<u>ภาษาที่ใช้</u> 1. ภาษาไทย 2. ภาษาไทยถิ่นเหนือ 3. ภาษาไทยมาตรฐาน <u>ระดับของภาษา</u> 1. ครูพูดกับนักเรียน เป็นการพูดแบบธรรมดา 2. นักเรียนพูดกับครู เป็นการพูดแบบสุภาพ 3. นักเรียนพูดกับคนขายอาหารและคนเป็น การพูดแบบธรรมดา 4. คนขายอาหารและคนพูดกับนักเรียน เป็นการพูดแบบธรรมดา 5. นักเรียนพูดกับนักเรียน เป็นการพูดแบบธรรมดา และแยกกันเอง	<u>ภาษาที่ใช้</u> 1. ภาษาไทย 2. ภาษาไทยถิ่นเหนือ <u>ระดับของภาษา</u> 1. คนซื้อสินค้าพูดกับคนขายสินค้า เป็นการพูดแบบธรรมดา และแยกกันเอง 2. คนซื้อสินค้าพูดกับคนซื้อสินค้า เป็นการพูดแบบธรรมดา และแยกกันเอง 3. คนขายสินค้าพูดกับคนขายสินค้า เป็นการพูดแบบธรรมดา และแยกกันเอง และแบบไม่สุภาพ 4. ส่วนเขตรูปกับพระภิกษุ 5. ส่วนเขตรูปกับพระภิกษุ 6. เด็กวัดพูดกับพระภิกษุ เป็นการพูดแบบสุภาพ	<u>ภาษาที่ใช้</u> ภาษาที่ใช้ในพิธี ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยมาตรฐาน <u>ระดับของภาษา</u> 1. พระภิกษุพูดกับสามเณร เด็กวัด และชาวบ้าน 2. ชาวบ้านพูดกับพระภิกษุ และสามเณร เป็นการพูดแบบธรรมดา 3. ชาวบ้านพูดกับเด็กวัด เป็นการพูดแบบธรรมดา และแยกกันเอง 4. ส่วนเขตรูปกับพระภิกษุ 5. ส่วนเขตรูปกับพระภิกษุ 6. เด็กวัดพูดกับพระภิกษุ เป็นการพูดแบบสุภาพ	ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันของคนไทยคือ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยมาตรฐานไม่มีใช้พูดกันคนไหนเลย ส่วนภาษาไทยมาตรฐานไม่มีใช้พูดกันคนไหนเลย - ในสถานการณ์สื่อสารที่ชาวบ้านใช้ในการพูดกัน - ในสถานการณ์สื่อสารที่โรงเรียน นักเรียนจะพูดภาษาไทยมาตรฐานกับครู และการพูดระหว่างนักเรียนที่พูดกันจะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือและแยกกัน - สถานการณ์สื่อสารที่บ้านและตลาด มีการพูด 3 ระดับ เหมือนกันคือ แบบธรรมดา แบบสุภาพ และแบบไม่สุภาพ - สถานการณ์สื่อสารที่โรงเรียน และวัด มีการพูด 3 ระดับ เหมือนกันคือ แบบสุภาพ แบบธรรมดา และแบบไม่สุภาพ แสดงให้เห็นว่า สถานการณ์สื่อสารที่บ้านและตลาด ไม่ใช่ว่า สถานการณ์สื่อสารที่โรงเรียน หรือสถานภาพพูดแบบไม่สุภาพให้ ส่วนสถานการณ์สื่อสารที่โรงเรียน และที่วัดกับคนพูดภาษาถิ่นในการพูด โดยเฉพาะการพูดกับครูและพระภิกษุ

* การพูดแบบสุภาพนั้น เป็นการพูดที่มาจากภาษาถิ่นมาตรฐาน เพราะใช้ภาษาถิ่นมาตรฐาน "จะ" หรือ "ครับ"

ตอนที่ 2 ผลของการศึกษาภาคการพูด

1. กฎเกี่ยวกับการเรียกชื่อและการใช้สรรพนาม

1.1 การเรียกชื่อและการใช้สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 1 และที่ 2 ได้นำ

เสนอในรูปของตาราง ดังนี้

ตาราง 6 การเรียกชื่อและการใช้สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 1 และที่ 2

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
1. หญิงสาวรุ่นน้อง	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) "เฮา" (เรา)	- เรียกชื่อของคู่สนทนาโดยมี คำนำหน้าชื่อว่า "ปี่" (พี่)
พูดกับ หญิงสาวรุ่นพี่	- เรียกชื่อตัวเองโดยมีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เฮา" (เรา)	- เรียกเฉพาะชื่อของคู่สนทนา หรือเรียกชื่อโดยมีคำว่า "อี่" (อี่) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนคู่สนทนาว่า "มิ่ง" (มิ่ง)
2. หญิงสาวหรือเด็กหญิง	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) "เฮา" (เรา)	- เรียกชื่อของคู่สนทนาที่มี อายุไม่มากนักมีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ แต่ถ้าคู่ สนทนามีอายุมากก็จะเรียกชื่อ โดยมีคำว่า "แม่" (แม่) นำหน้าชื่อ
พูดกับ หญิงกลางคน	- เรียกตัวเองว่า "แม่" - เรียกชื่อตัวโดยมีคำว่า "แม่" นำหน้าชื่อ	- เรียกเฉพาะชื่อของหญิงสาว - เรียกชื่อโดยมีคำว่า "อี่" (อี่) นำหน้าชื่อ

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
		- เรียกหญิงสาวว่า "หล้า" หรือ "อีหล้า" ซึ่งแสดงถึงความเอ็นดูแบบเด็ก ๆ - ใช้สรรพนามแทนหญิงสาวว่า "เฮา" (เรา) "มึง" (มึง)
3. หญิงสาวพูดกับหญิงชรา	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อหญิงชราขึ้นโดยมีคำว่า "แม่" นำหน้าชื่อ
	- เรียกตัวเองโดยมีคำว่า "แม่" นำหน้าชื่อ หรือเรียกตัวเองว่า "แม่เฒ่า" (แม่เฒ่า)	- ใช้สรรพนามแทนหญิงสาวว่า "มึง" (มึง)
4. หญิงสาวพูดกับเพื่อนหญิงสาว	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) "กู" (กู) "ตู" (ฉัน) "เฮา" (เรา)	- เรียกเฉพาะชื่อของเพื่อนหญิงหรือมีคำว่า "อี" (อี) นำหน้าชื่อ - เรียกเพื่อนหญิงว่า "อีหนึ่" (อีนี้) - ใช้สรรพนามเรียกเพื่อนหญิงว่า "มึง" (มึง) "ไค้" (ตัว) "สู้" (เธอ)

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
5. หญิงสาว	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) "เฮา" (เรา) "กู" (กู)	- เรียกเฉพาะชื่อของชายหนุ่ม หรือเรียกชื่อโดยมีคำว่า "บ่า" (ไ้) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนชายหนุ่มว่า "มิง" (มิง)
ชายหนุ่มรุ่นเดียวกัน	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) "เฮา" (เรา) "กู" (กู)	- เรียกเฉพาะชื่อของหญิงสาว หรือเรียกชื่อโดยมีคำว่า "อี" (อี) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนเพื่อนหญิงว่า "มิง" (มิง)
6. หญิงสาว	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อของชายหนุ่มรุ่นพี่โดย มีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ
พูดกับ ชายหนุ่มรุ่นพี่	- เรียกชื่อตัวเองโดยมีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ	- เรียกเฉพาะชื่อของหญิงสาว - ใช้สรรพนามแทนหญิงสาวว่า "มิง" (มิง)
7. หญิงสาว	- เรียกตัวเองว่า "ปี่" (พี่) หรือเรียกชื่อโดยมีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ	- เรียกเฉพาะชื่อของเด็กชาย หรือมีคำว่า "บ่า" (ไ้) นำ หน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนเด็กชายว่า "มิง" (มิง)
พูดกับ เด็กชายหรือชายหนุ่มรุ่นน้อง	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อของหญิงสาวรุ่นพี่โดย มีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
8. หญิงสาวหรือเด็กหญิง พบกับ ชายวัยกลางคนหรือชายชรา	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อของชายกลางคนหรือ ชายชราโดยมีคำว่า "ป่อ"(พ่อ)นำ หน้าชื่อ ถ้าเป็นชายที่เคยบวช เรียกโดยมีคำว่า "ป่อใหม่" นำหน้าชื่อ
	- เรียกตัวเองว่า "ป่อ" (พ่อ) หรือมีคำว่า "ป่อ" นำหน้าชื่อ ส่วนชายชราใน บางครั้งจะเรียกตัวเองว่า "ป่อเก่า" (พ่อเก่า)	- เรียกเฉพาะชื่อของเด็กหญิง หรือหญิงสาวหรือมีคำว่า "อี" (อี) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนหญิงสาวหรือ เด็กหญิงว่า "มิง" (มิง)
9. หญิงกลางคนพบกับเพื่อนหญิง กลางคน	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เขา" (เรา) "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อของเพื่อนหญิงกลางคน โดยมีคำว่า "แม่" (แม่) หรือ "อี" (อี) นำหน้าชื่อ
10. หญิงกลางคนรุ่นน้อง พบกับ หญิงกลางคนรุ่นพี่	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อของหญิงกลางคนรุ่นพี่ โดยมีคำว่า "แม่" (แม่) นำ หน้าชื่อ
	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เขา" (เรา)	- เรียกเฉพาะชื่อของหญิงกลาง คนรุ่นน้องหรือเรียกชื่อโดยมี คำว่า "อี" (อี) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนหญิงกลางคน รุ่นน้องว่า "มิง" (มิง)

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
11. หญิงกลางคน พูดกับ หญิงชรา	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อหญิงชราโดยมีคำว่า "แม่" (แม่) นำหน้าชื่อ
	- เรียกตัวเองว่า "แม่" (แม่) หรือเรียกชื่อตัวเอง โดยมีคำว่า "แม่" (แม่) นำหน้าชื่อ	- เรียกเฉพาะชื่อของหญิง กลางคน
12. หญิงกลางคน พูดกับ เด็กชาย	- เรียกชื่อตัวเองโดยมีคำว่า "แม่" (แม่) นำหน้าชื่อ หรือ เรียกเฉพาะคำว่า "แม่" (แม่)	- เรียกเฉพาะชื่อของเด็กชาย หรือเรียกชื่อโดยมีคำว่า "บ่า" (ไ้) นำหน้าชื่อ - เรียกเด็กชายว่า "บ่าหล่า" เป็นคำเรียกแบบเอ็นดู - ใช้สรรพนามแทนเด็กชายว่า "เฮา" (เรา) "มึง" (มึง)
	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อของหญิงกลางคน โดยมีคำว่า "แม่" (แม่) นำหน้าชื่อ
13. หญิงกลางคน พูดกับ	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อโดยมีคำว่า "ป่อ" (พ่อ) นำหน้าชื่อ - ถ้าเป็นชายที่เคยบวชมีคำว่า "ป่อใหม่" หรือ "ใหม่" นำ หน้าชื่อ หรือเรียก "ป่อ" หรือ

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
ชายกลางคนรุ่นพี่หรือ ชายชรา	- เรียกตัวเองว่า "ป่อ" (พ่อ) - ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เฮา" (เรา)	"ป่อใหม่" โดยไม่ต้องเรียกชื่อ - เรียกเฉพาะชื่อของหญิงกลางคนหรือมีคำว่า "อี" (อี) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนหญิงกลางคนว่า "มึง" (มึง)
14. สามี พูดกับ ภรรยา	- เรียกตัวเองว่า "ปี่" (พี่) หรือ "ป่อ" (พ่อ) - ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เฮา" (เรา)	- เรียกภรรยาที่ยังไม่มีลูกโดยเรียกเฉพาะชื่อ - เรียกภรรยาที่มีลูกด้วยกันว่า "แม่" (แม่)
	- เรียกตัวเองว่า "แม่" (แม่) - ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) "เฮา" (เรา)	- เรียกชื่อสามีโดยมีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ - เรียกสามีว่า "ป่อ" (พ่อ)
15. แม่ พูดกับ ลูกสาว	- เรียกตัวเองว่า "แม่" (แม่) หรือ "อีแม่"	- เรียกเฉพาะชื่อของลูกสาวหรือมีคำว่า "อี" (อี) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนลูกสาวว่า "มึง" (มึง) - เรียกลูกสาวเล็ก ๆ ว่า "หล่า" เป็นคำเรียกเด็ก ๆ แบบเอ็นดู
	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า	- เรียกแม่ว่า "แม่" (แม่) หรือ

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
	"เป็น" (ฉัน) "ข่อย" (ฉัน)	"อี่แม่" (แม่)
16. พ่อ	- เรียกตัวเองว่า "ป่อ"	- เรียกเฉพาะชื่อของลูกสาวหรือ มีคำว่า "อี่" (อี่) นำหน้าชื่อ
พูดกับ		- ใช้สรรพนามแทนลูกสาวว่า "มิ่ง" (มิ่ง)
ลูกสาว	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) "ข่อย" (ฉัน)	- เรียกพ่อว่า "ป่อ" (พ่อ) หรือ "อี่ป่อ" (พ่อ)
17. แม่	- เรียกตัวเองว่า "แม่" (แม่) หรือ "อี่แม่" (แม่)	- เรียกเฉพาะชื่อของลูกชายหรือ มีคำว่า "บ่า" (ไ้) นำหน้าชื่อ
พูดกับ		- ใช้สรรพนามแทนลูกชายว่า "มิ่ง" (มิ่ง)
ลูกชาย	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกแม่ว่า "แม่" (แม่) หรือ "อี่แม่" (แม่)
18. พ่อ	- เรียกตัวเองว่า "ป่อ" (พ่อ)	- เรียกเฉพาะชื่อของลูกชาย หรือมีคำว่า "บ่า" (ไ้) นำหน้าชื่อ
พูดกับ		- ใช้สรรพนามแทนลูกชายว่า "มิ่ง" (มิ่ง)
ลูกชาย	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) "ข่อย" (ฉัน)	- เรียกพ่อว่า "ป่อ" (พ่อ)

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
19. พี่สาว	- เรียกตัวเองโดยมีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ	- เรียกเฉพาะชื่อของน้องสาว หรือมีคำว่า "อี่" (อี) นำหน้าชื่อ
พูดกับ	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "กู" (กู) "เป็น" (ฉัน)	- ใช้สรรพนามแทนน้องสาวว่า "มิ่ง" (มิ่ง) "สู้" (สุ, เธอ)
น้องสาว	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) "กู" (กู)	- เรียกเฉพาะชื่อของพี่สาวหรือมี คำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนพี่สาวว่า "มิ่ง" (มิ่ง) "สู้" (สุ, เธอ)
20. พี่สาว	- เรียกตัวเองโดยมีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ	- เรียกเฉพาะชื่อของน้องชาย หรือมีคำว่า "บ่า" (ไอ้) นำ หน้าชื่อ
พูดกับ		- ใช้สรรพนามแทนน้องชายว่า "มิ่ง" (มิ่ง)
น้องชาย	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อของพี่สาวโดยมีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ
21. พี่ชาย	- เรียกตัวเองโดยมีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ	- เรียกเฉพาะชื่อของน้องสาว หรือมีคำว่า "อี่" (อี) นำหน้าชื่อ
พูดกับ	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- ใช้สรรพนามแทนน้องสาวว่า "มิ่ง" (มิ่ง)
น้องสาว	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกเฉพาะชื่อของพี่ชายหรือ มีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
22. พี่ชาย	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "กู" (กู)	- เรียกเฉพาะชื่อของน้องชายหรือ มีคำว่า "บ่า" (ไ้) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนน้องชายว่า "มึง"(มึง)
พูดกับ น้องชาย	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) "กู" (กู)	- เรียกเฉพาะชื่อของพี่ชายหรือ มีคำว่า "บ่า" (ไ้) หรือ "เป้" (พี่) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนพี่ชายว่า "มึง" (มึง)
23. นักเรียนชายพูดกับเพื่อน นักเรียนชาย	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) "กู" (กู)	- เรียกเฉพาะชื่อของเพื่อนชาย หรือมีคำว่า "บ่า" (ไ้) นำ หน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนเพื่อนชายว่า "มึง" (มึง)
24. นักเรียนชาย	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "กู" (กู)	- เรียกเฉพาะชื่อของนักเรียนหญิง หรือมีคำว่า "อี่" (อี) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนนักเรียนหญิงว่า "มึง" (มึง)
พูดกับ นักเรียนหญิง	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ฉัน" (ฉัน) "เป็น" (ฉัน)	- เรียกเฉพาะชื่อของนักเรียนชาย หรือมีคำว่า "บ่า" (ไ้) นำหน้า ชื่อ

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
	"กู" (กู)	- ใช้สรรพนามแทนนักเรียนชายว่า "เธอ" (เธอ) "สู้" (สู้, เธอ) "มึง" (มึง)
25. นักเรียนหญิงพูดกับเพื่อน นักเรียนหญิง	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ฉัน" (ฉัน) "เป็น" (ฉัน) "กู" (ฉัน) "กู" (กู)	- เรียกเฉพาะชื่อของเพื่อนหญิง หรือมีคำว่า "อี" (อี) นำหน้าชื่อ - ใช้สรรพนามแทนเพื่อนหญิงว่า "เธอ" (เธอ) "สู้" (สู้, เธอ) "มึง" (มึง)
26. คนชายชนม พูดกับ นักเรียน	- เรียกชื่อตัวเองโดยมีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ	- เรียกเฉพาะชื่อของนักเรียน
	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อของคนชายชนมโดยมี คำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ
27. ครู พูดกับ นักเรียน	- เรียกตัวเองว่า "ครู"	- เรียกเฉพาะชื่อของนักเรียน - ใช้สรรพนามแทนนักเรียนว่า "เธอ" (เธอ)
	- นักเรียนชายเรียกตัวเองว่า "ผม" - นักเรียนหญิงเรียกตัวเองว่า "หนู"	- เรียกครูว่า "ครู" หรือ "คุณครู"

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
28. พระภิกษุ พูดกับ ชาวบ้าน	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เรา" (เรา) - หญิงสาวใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เป็น" (ฉัน) - ชายหนุ่มใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เรา" (เรา) - ชายกลางคนหรือชายชรา เรียกตัวเองว่า "ป่อ"(พ่อ) - หญิงกลางคนหรือหญิงชรา เรียกตัวเองว่า "แม่"(แม่)	- เรียกหญิงและชายที่มีอายุน้อยกว่าโดยเรียกเฉพาะชื่อ - เรียกหญิงกลางคนและหญิงชรา เรียกชื่อโดยมีคำว่า "แม่" (แม่) นำหน้าชื่อ - เรียกชายกลางคนและชายชรา โดยมีคำว่า "ป่อ" (พ่อ) นำหน้าชื่อ - เรียกพระภิกษุว่า "พี่" (หลวงพี่) "พี่เจ้า" (พระ) หรือเรียกชื่อพระภิกษุ โดยมีคำว่า "พี่" (หลวงพี่) หรือ "พี่เจ้า" (พระ) หรือ "พี่" (พระ) นำหน้าชื่อ
29. สามเณร พูดกับ	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เรา" (เรา) "เป็น" (ฉัน)	- เรียกชื่อของหญิงกลางคนโดยมีคำว่า "แม่" (แม่) นำหน้าชื่อ - เรียกชื่อของชายกลางคนโดยมีคำว่า "ป่อ" (พ่อ) นำหน้าชื่อ - เรียกชื่อของหญิงสาวและชายหนุ่มโดยมีคำว่า "พี่" (พี่) นำหน้าชื่อ

ตาราง 6 (ต่อ)

ผู้ร่วมกิจกรรม	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2
ชาวบ้าน	- ชายหนุ่มและหญิงสาวใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "เฮา" (เรา) - ชายกลางคนหรือชายชราเรียกตัวเองว่า "ป่อ" (พ่อ) - หญิงกลางคนหรือหญิงชราเรียกตัวเองว่า "แม่"(แม่)	- เรียกชื่อของสามเณรโดยมีคำว่า "พะ" (พระ, สามเณร) นำหน้าชื่อ
30. พระภิกษุ	- เรียกตัวเองว่า "ตุ๊" (หลวงพี่)	- เรียกสามเณรโดยเรียกเฉพาะชื่อหรือมีคำว่า "พะ" (พระ, สามเณร) นำหน้าชื่อ - เรียกเด็กวัดโดยเรียกเฉพาะชื่อ
พูดกับ สามเณรและเด็กวัด	- ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า "ผม" (ผม) - "เฮา" (เรา)	- เรียกพระภิกษุว่า "ตุ๊" (หลวงพี่)

1.2 การใช้สรรพนามแทนตนบุรุษที่ 1

ใช้คำว่า "ตู" (พวกเรา)

"เฮา" (พวกเรา)

1.3 การเรียกชื่อและการใช้สรรพนามบุคคลบุรุษที่ 2

การเรียกคนที่อายุน้อยกว่าหรือเท่ากัน ใช้คำว่า "สู้" (พวกเธอ)

การเรียกคนที่อายุมากกว่า ใช้คำว่า "หมู" นำหน้ากลุ่มของบุรุษที่ 2 เช่น

"หมูแม่" (พวกของแม่)

"หมูหน้าตาน" (พวกของน้ำตาล)

1.4 การเรียกชื่อและการใช้สรรพนามบุรุษที่ 3

1.4.1 ลูกเรียกพ่อว่า "ป่อ" , "อี่ป่อ" (พ่อ)

1.4.2 ลูกเรียกแม่ว่า "แม่" , "อี่แม่" (แม่)

1.4.3 หลานเรียกตาว่า "เด้าป่อ" (ตา)

หลานเรียกยายว่า "เด้าแม่" (ยาย)

หลานเรียกปู่ว่า "อี่ปู่" (ปู่)

หลานเรียกย่าว่า "อี่ย่า" (ย่า)

1.4.4 การเรียกหญิงกลางคนและหญิงชรา เรียกชื่อโดยมีคำว่า "แม่" นำหน้าชื่อ และใช้สรรพนาม "เป็น" (ท่าน)

1.4.5 การเรียกชายกลางคนและชายชรา เรียกชื่อโดยมีคำว่า "ป่อ" นำหน้าชื่อ และใช้สรรพนาม "เป็น" (ท่าน)

1.4.6 การเรียกหญิงที่มีอายุน้อยกว่า เรียกเฉพาะชื่อหรือมีคำว่า "อี่" นำหน้าชื่อ และใช้สรรพนามเรียกว่า "มัน" (มัน)

1.4.7 การเรียกชายที่มีอายุน้อยกว่า เรียกเฉพาะชื่อหรือมีคำว่า "ป๋า" นำหน้าชื่อ และใช้สรรพนามเรียกว่า "มัน" (มัน)

1.4.8 พ่อและแม่ เรียกลูกชายโดยเรียกเฉพาะชื่อหรือมีคำว่า "ป๋า" (อี่) นำหน้าชื่อ และใช้สรรพนามเรียกว่า "มัน" (มัน)

พ่อและแม่ เรียกลูกสาวโดยเรียกเฉพาะชื่อ หรือมีคำว่า "อี่" (อี่) นำหน้าชื่อ และใช้สรรพนามเรียกว่า "มัน" (มัน)

1.4.9 การเรียกหญิงหรือชายที่มีอายุมากกว่า มีคำว่า "ปี่" (พี่) นำหน้าชื่อ และใช้สรรพนามเรียกว่า "เป็น" (เขา, ท่าน)

4.10 การเรียกพระภิกษุ เรียกชื่อโดยมีคำว่า "พี่" "พี่เจ้" หรือ "พี่" นำหน้าชื่อ และใช้สรรพนามเรียกว่า "เป็น" (ท่าน)

4.11 การเรียกสามเณร เรียกชื่อโดยมีคำว่า "พระ" หรือ "พระพี่" นำหน้าชื่อ และใช้สรรพนามเรียกว่า "เป็น" (ท่าน)

4.12 เมื่อพระภิกษุกล่าวถึงสามเณรรูปอื่น เรียกชื่อโดยมีคำว่า "พระ" นำหน้าชื่อ เมื่อกล่าวถึงพระภิกษุรูปอื่น เรียกชื่อโดยมีคำว่า "พี่" นำหน้าชื่อ และใช้สรรพนามเรียกพระภิกษุและสามเณรนั้นว่า "เป็น" (ท่าน)

สรุปการเรียกชื่อและการใช้สรรพนาม

1. การเรียกชื่อ

1.1 การเรียกชื่อตัวเอง (บุรุษที่ 1)

1.1.1 เด็กพูดกับผู้ใหญ่ จะไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้สรรพนามแทน

1.1.2 ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก

1.1.2.1 คนที่มีอายุน้อยกว่าเด็กน้อย ซึ่งอยู่ในวัยเด็ก หนุ่มสาว ทั้งเพศชายและเพศหญิง เรียกตัวเองว่า พี่ + ชื่อ

1.1.2.2 หญิงกลางคน เรียกตัวเองว่า

แม่

แม่ + ชื่อ

1.1.2.3 หญิงชรา เรียกตัวเองว่า

แม่

แม่ + ชื่อ

แม่เฒ่า

1.1.2.4 ชายกลางคน เรียกตัวเองว่า

พ่อ

พ่อ + ชื่อ

1.1.2.5 ชายชรา เรียกตัวเองว่า

ป่อป่อ + ชื่อป่อเก่า

1.1.3 คนรุ่นเดียวกัน ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้สรรพนามแทน

1.1.4 สามี เรียกตัวเองว่า

ปี่ป่อ

1.1.5 ภรรยาที่ยังไม่มีลูก ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้สรรพนามแทน ส่วนภรรยาที่มีลูก เรียกตัวเองว่า

แม่1.1.6 พ่อ เรียกตัวเองว่า ป่อ1.1.7 แม่ เรียกตัวเองว่า แม่อแม่

1.1.8 ลูกสาว และลูกชาย ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้สรรพนามแทน

1.1.9 ยาย เรียกตัวเองว่า เก่าแม่1.1.10 ย่า เรียกตัวเองว่า ย่า1.1.11 ตา เรียกตัวเองว่า เก่าป่อเก่า1.1.12 ปู่ เรียกตัวเองว่า ปู่

1.1.13 พี่สาว และพี่ชาย เรียกตัวเองว่า

ปี่ + ชื่อ

1.1.14 น้องสาวและน้องชาย ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ในสรรพนามแทน

1.1.15 ครูพูดกับนักเรียน เรียกตัวเองว่า

ครู

1.1.16 นักเรียนพูดกับครู ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้สรรพนามแทน

1.1.17 พระภิกษุพูดกับสามเณรและเด็กวัด เรียกตัวเองว่า

พี่

1.1.18 พระภิกษุและสามเณรพูดกับชาวบ้าน ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้สรรพนาม

แทน

1.1.19 สามเณรพูดกับพระภิกษุ ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้สรรพนามแทน

1.1.20 เด็กวัดพูดกับพระภิกษุ ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้สรรพนามแทน

1.1.21 ชาวบ้านพูดกับพระภิกษุ เรียกตัวเองดังนี้

1.1.21.1 หญิงสาว และชายหนุ่ม ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้

สรรพนามแทน

1.1.21.2 หญิงกลางคน และหญิงชรา เรียกตัวเองว่า

แม่

1.1.21.3 ชายกลางคน และชายชรา เรียกตัวเองว่า

พ่อ

1.2 การเรียกชื่อคู่สนทนา (บุรุษที่ 2) และบุคคลอื่น (บุรุษที่ 3)

1.2.1 เด็กเรียกผู้ใหญ่

1.2.1.1 เรียกคนที่มียุมากกว่ากันเล็กน้อย ซึ่งอยู่ในวัยเด็ก

หนุ่มสาว ทั้งเพศชายและเพศหญิง เรียกว่า พี่ + ชื่อ

1.2.1.2 เรียกชายวัยกลางคนว่า

พี่ + ชื่อ

พ่อ (ใช้เรียกบุรุษที่ 2 เท่านั้น)

พ่อ + ชื่อ

พ่อใหม่ (ชายที่เคยบวชและใช้เรียก
บุรุษที่ 2 เท่านั้น)

พ่อใหม่ + ชื่อ (ชายที่เคยบวช)

1.2.1.3 เรียกชายชราว่า

ป่อ (ใช้เรียกบุรุษที่ 2 เท่านั้น)ป่อ + ชื่อป่อเก่า (ใช้เรียกบุรุษที่ 2 เท่านั้น)ป่อใหม่ (ชายที่เคยบวช และใช้เรียก
บุรุษที่ 2 เท่านั้น)ป่อใหม่ + ชื่อ (ชายที่เคยบวช)

1.2.1.4 เรียกหญิงกลางคนว่า

ปี่ + ชื่อแม่ (ใช้เรียกบุรุษที่ 2 เท่านั้น)แม่ + ชื่อ

1.2.1.5 เรียกหญิงชราว่า

แม่ (ใช้เรียกบุรุษที่ 2 เท่านั้น)แม่ + ชื่อแม่เก่า (ใช้เรียกบุรุษที่ 2 เท่านั้น)

1.2.2 ผู้ใหญ่เรียกเด็ก

1.2.2.1 เรียกหญิงที่มีอายุน้อยกว่าว่า

ชื่อ

อี่ + ชื่อหล่า (เรียกเด็กแบบเอ็นดูและใช้เรียก
บุรุษที่ 2 เท่านั้น)อี่หล่า (เรียกเด็กแบบเอ็นดูและใช้เรียก
บุรุษที่ 2 เท่านั้น)

1.2.2.2 เรียกชายที่มีอายุน้อยกว่าว่า

ชื่อ

บ่า + ชื่อใหม่ + ชื่อ (ชายที่เคยบวช)

1.2.3 การเรียกคนรุ่นเดียวกัน

1.2.3.1 เรียกเด็กหญิง และหญิงสาวว่า

ชื่อ

อ + ชื่อ

1.2.3.2 เรียกหญิงกลางคนว่า

ชื่อ

อ + ชื่อ

แม่ + ชื่อ

1.2.3.3 เรียกหญิงวัยชราว่า

ชื่อ

แม่ + ชื่อ

1.2.3.4 เรียกเด็กชาย และชายหนุ่มว่า

ชื่อ

บ่า + ชื่อ

1.2.3.5 เรียกชายกลางคน และชายชราว่า

ชื่อ

ป่อ + ชื่อ

ป่อใหม่ (ชายที่เคยบวช และใช้เรียก
บุตรที่ 2 เท่านั้น)

1.2.4 ภรรยาเรียกสามีว่า ปี่ (ใช้เรียกบุตรที่ 2 เท่านั้น)

ปี่ + ชื่อ

ป่อ (ใช้เรียกบุตรที่ 2 เท่านั้น)

ป่อ + ชื่อ

1.2.5 สามีเรียกภรรยา

ชื่อ

แม่ (ใช้เรียกบุตรที่ 2 เท่านั้น)

แม่ + ชื่อ

- 1.2.6 ลูกเรียกพ่อว่า พ่อ
อี่พ่อ (ใช้เรียกบุรุษที่ 2 เท่านั้น)
- 1.2.7 ลูกเรียกแม่ว่า แม่
อี่แม่ (ใช้เรียกบุรุษที่ 2 เท่านั้น)
- 1.2.8 พ่อและแม่เรียกลูกสาวว่า
ชื่อ
อี่ + ชื่อ
- 1.2.9 พ่อและแม่ เรียกลูกชายว่า
ชื่อ
บ่า + ชื่อ
- 1.2.10 หลานเรียกยายว่า เถ้าแม่
- 1.2.11 หลานเรียกย่าว่า อี่ย่า
- 1.2.12 หลานเรียกตาว่า เถ้าพ่อ
- 1.2.13 หลานเรียกปู่ว่า อี่ปู่
- 1.2.14 พี่ชายและพี่สาว เรียกน้องสาวว่า
ชื่อ
อี่ + ชื่อ
- 1.2.15 พี่ชายและพี่สาว เรียกน้องชายว่า
ชื่อ
บ่า + ชื่อ
- 1.2.16 น้องชายและน้องสาว เรียกพี่สาวและพี่ชายว่า
ปี่ + ชื่อ
- 1.2.17 ครูเรียกนักเรียนว่า
ชื่อ
- 1.2.18 นักเรียนเรียกครูว่า ครู
คุณครู

1.2.19 พระภิกษุเรียกสามเณรว่า

ชื่อ

พระ + ชื่อ

1.2.20 พระภิกษุเรียกชาวบ้าน

1.2.20.1 เรียกเด็กหญิง เด็กชาย หญิงสาว และชายหนุ่ม

โดยเรียก

ชื่อ

1.2.20.2 เรียกหญิงกลางคนและหญิงชราว่า

แม่ + ชื่อ

1.2.30.3 เรียกชายกลางคนและชายชราว่า

ป่อ + ชื่อ

1.2.21 พระภิกษุเรียกเด็กวัด โดยเรียก

ชื่อ

1.2.22 ชาวบ้าน สามเณร และเด็กวัดเรียกพระภิกษุว่า

คุป (ใช้เรียกนุรุษที่ 2 เท่านั้น)

คุป + ชื่อ

ตุ + ชื่อ

ตุเจ้า + ชื่อ

1.2.23 ชาวบ้านเรียกสามเณรว่า

พระ + ชื่อ

2. การใช้สรรพนาม

2.1 สรรพนามเอกพจน์นุรุษที่ 1

ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก	ใช้สรรพนาม	เขา กู
เด็กพูดกับผู้ใหญ่	ใช้สรรพนาม	เป็น เขา ข่อย
เพื่อนพูดกับเพื่อน	ใช้สรรพนาม	เป็น เขา อู กู จัน (นักเรียน)
นักเรียนพูดกับครู	ใช้สรรพนาม	หนู (ผู้หญิง) ผม (ผู้ชาย)

พระภิกษุพูดกับชาวบ้าน	ใช้สรรพนาม	เขา
สามเณรพูดกับพระภิกษุ	ใช้สรรพนาม	ผม เขา
สามเณรพูดกับชาวบ้าน	ใช้สรรพนาม	เขา เป็น

2.2 สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 2

ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก	ใช้สรรพนาม	σύ เขา มึง
เพื่อนพูดกับเพื่อน	ใช้สรรพนาม	σύ มึง ไล่ (ผู้หญิง) เธอ (นักเรียน)

2.3 สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 3

ผู้ใหญ่พูดถึงเด็ก	ใช้สรรพนาม	มัน
เด็กพูดถึงผู้ใหญ่	ใช้สรรพนาม	เป็น
เพื่อนพูดถึงเพื่อน	ใช้สรรพนาม	มัน

2.4 สรรพนามพหูพจน์บุรุษที่ 1

คำสรรพนามที่ใช้ทั่ว ๆ ไป คือ ดู เขา

2.5 สรรพนามพหูพจน์บุรุษที่ 2

ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก	ใช้สรรพนาม	σύ
-------------------	------------	----

2.6 สรรพนามพหูพจน์บุรุษที่ 3

ผู้ใหญ่พูดถึงกลุ่มเด็ก	ใช้สรรพนาม	เขา
เด็กพูดถึงกลุ่มผู้ใหญ่	ใช้สรรพนาม	เป็น
เพื่อนพูดถึงกลุ่มเพื่อน	ใช้สรรพนาม	เขา

2. กฎเกี่ยวกับการเลือกใช้แบบของสาร

2.1 ภาษาที่ใช้พูด มี 3 ภาษา คือ

2.1.1 ภาษาไทยลื้อ แบ่งตามผู้ร่วมกิจกรรมดังนี้

2.1.1.1 คนไทยลื้อ พูดกับคนไทยลื้อทั่ว ๆ ไป ใช้ภาษาไทยลื้อ

ตัวอย่าง

ลูกชาย ผ.1 (ไทยลื้อ) : วิเล้งเป็นไปตี้ไฉ่นั้น วิเล้งหนี (ทวิสีเหลืองของฉันทอยู่ไหน)

พ่อ ผ.2 (ไทยลื้อ) : อยู่ไนต๋อมมุ่นแน้น อิมฟ้า (อยู่ในห้องเล็กโน้น ริมฝานั้นไง)

2.1.1.2 คนไทยลื้อพูดกับคนไทยภาคเหนือที่สนิทกัน และ

คนไทยภาคเหนือนั้น สามารถฟังภาษาไทยลื้อได้เข้าใจเป็นอย่างดี

ตัวอย่าง

นักเรียนชาย ผ.1 (ไทยลื้อ) : ซาปากี้ดกาหนั้น (ปลากัดหรือหนั้น)

นักเรียนชาย ผ.2 (ไทยถิ่นเหนือ) : ป้ากัก (ปลากัด)

ผ.1 (ไทยลื้อ) : แผเอามาเหล่ง (ใครเอามาเลี้ยง)

นักเรียนชาย ผ.3 (ไทยลื้อ) : งามแด งามแด (สวยมัย)

ผ.2 (ไทยถิ่นเหนือ) : กูเอามาเลี้ยง (กูเอามาเลี้ยง)

2.1.2 ภาษาไทยถิ่นเหนือ คนไทยลื้อใช้พูดกับคนไทยภาคเหนือทั่ว ๆ ไป

ตัวอย่าง

ชายไทยลื้อ ผ.1 (ไทยถิ่นเหนือ) : ข้าไปไหนมานะ (ไปไหนมาป้า)

หญิงไทยภาคเหนือ ผ.2 (ไทยถิ่นเหนือ) : ไปบ้านพ่อแะ ไปเสียบยา

(ไปบ้านพ่อแะ ไปเสียบใบยาสูบมา)

2.1.3 ภาษาไทยมาตรฐาน แบ่งตามผู้ร่วมกิจกรรมดังนี้

2.1.3.1 ครูพูดกับนักเรียนและนักเรียนพูดกับครู ใช้

ภาษาไทยมาตรฐาน

ตัวอย่าง

ครูหญิง ผ.1 (ไทยมาตรฐาน) : นี่เสื้อของยายหรือเปล่า หรือว่าของเธอ

นักเรียนหญิง ผ.2 (ไทยมาตรฐาน) : ไม่ใช่ของหนูค่ะ

ผ.1 (ไทยมาตรฐาน) : ของใครล่ะ

ผ.2 (ไทยมาตรฐาน) : ของยายค่ะ

2.1.3.2 นักเรียนพูดกับนักเรียนนั้น ในบางครั้งจะใช้ภาษา

ไทยลื้อ เนื่องจากครูบังคับให้นักเรียนพูดภาษาไทยลื้อในโรงเรียน

ตัวอย่าง

นักเรียนชาย ผ.1 (ไทยลื้อ) : ยางลบ ยางลบ มึงมีแะ (มึงมียางลบหรือเปล่า)

ตัวอย่าง การพูดแบบธรรมดา

แม่ ผ.1 : ลำไ้ไ้ ไ้ลำไ้ไ้ขี้ไ้ (กินขนมไ้หรือเปลำไ้ไ้)

ลูกชาย ผ.2 : ลำไ้ไ้ (หรือไ้)

ตัวอย่าง การพูดแบบกั้เอง

หญิงกลางคน ผ.1 : ไ้นางไ้กั้ไ้ กั้ไ้ (นางไ้กั้ไ้)

เด็กหญิง ผ.2 : กั้ไ้ (กั้ไ้)

ผ.1 : โหมไ้ (กั้ไ้)

2.1.2.2 เด็กพูดกับผู้ใหญ่ ใช้ภาษาพูดแบบธรรมดา

ตัวอย่าง

ลูกสาว ผ.1 : ไ้แม่ไ้ (แม่ไ้)

แม่ ผ.2 : ปะไ้ (ไม่ไ้)

ผ.1 : ปะไ้ (ไม่ไ้)

พ่อ ผ.3 : อ้อ (หนว)

ผ.1 : ไ้ (หนว)

2.1.2.3 คนรั้ไ้ ตามปกติธรรมดา ใช้ภาษาพูด

แบบธรรมดา และแบบกั้เอง แต่ในบางครั้ง การพูดกั้ระหว่างคนที่มีความสัมพันธ์กันมาก ๆ

จะใช้ภาษาพูดแบบไม่สุภาพ

ตัวอย่าง การพูดแบบธรรมดา

หญิงสาว ผ.1 : ไ้แม่ไ้ (แม่ไ้)

หญิงสาว ผ.2 : ไ้แม่ไ้ (แม่ไ้)

ผ.1 : กั้ไ้ (แม่ไ้)

ผ.2 : กั้ไ้ (แม่ไ้)

หญิงสาว ผ.3 : อ้อ (ใช่)

ตัวอย่าง การพูดแบบกันเอง

หญิงสาว ผ.1 : มีหนังสือ ซาเอิน (มีหนังสืออะไรบ้างแล้ว)

หญิงสาว ผ.2 : มีก๊อจะ หนั้น ແລະ บางอันก๋อใจ ไค่ เตอนิ

(มีก๊อ ย៉าง นั้ ແລະ บางเล่มกั้ ยั้ง ไม มี เลย)

ผ.1 : ก๊อ เอานั้ สื้อ อื๋น เอานิ (ก๊อเอานั้สื้อ ของ อื๋น ซ เอานะ)

ผ.2 : คิ ค้าย มี นั้ สื้อ เก๋ (คิคิ ที่ มี นั้ สื้อ เก๋)

ตัวอย่าง การพูดแบบไม่สุภาพ

หญิงกลางคน ผ.1 : หา โหมง โหมง อยู่ นั้ นา (ผีกระสือมี ไฟ ด้วย นะ)

หญิงกลางคน ผ.2 : ถ้า อื้ มี แต่ ແລະ (คงจะมี จริง ๆ นะ)

ชายกลางคน ผ.3 : กั้ ชะ ปะ ละ กา กั้ ແຕ່ กั้ กั้ ແຕ່ โดย นั้ ละ กา

กั้ ແຕ່ เหว่ นั้ ละ กา (กั้หม ตละ มั้ กั้ นั้ อว้ วะ เพศ ผู้ หญิง อว้ วะ

เพศ ผู้ ชาย และ บัส สาว วะ)

ผ.1 : ค้าย ແລ້ວ (ตายแล้ว)

2.1.2.4 ครูพูดกับนักเรียน ใช้ภาษาพูดแบบธรรมดา

ตัวอย่าง

ครูหญิง ผ.1 (ไทยมาตรฐาน) : ชื่อ อะไร นะ

นักเรียนชาย ผ.2 (ไทยมาตรฐาน) : อ่ำ พล ศรี รับ

ผ.1 (ไทยมาตรฐาน) : อื้ อ่ำ พล เขา ให้ ความ ร่วม มือ ดี

2.1.2.5 นักเรียนพูดกับครู ใช้ภาษาพูดแบบสุภาพ

ตัวอย่าง

ครูหญิง ผ.1 (ไทยมาตรฐาน) : เอ กั้ มา ทำ ไม

นักเรียนหญิง ผ.2 (ไทยมาตรฐาน) : คิ ค ม กั้ ะ

ผ.1 (ไทยมาตรฐาน) : คิ ค ม ไม ให้ เห็น เธอ

ผ.2 (ไทยมาตรฐาน) : กั้ ะ

2.1.2.6 พระภิกษุพูดกับสามเณรและเด็กวัด ใช้ภาษาพูด

แบบธรรมดา

ตัวอย่าง

พระภิกษุ ผ.1 : หนี่สิ่ง ป่อยหื้อเป็นเฮ็ดสิ่ง (นี่สิ่งห์ ปล่อยให้เขาทำสิ่งห์)

เอาหมัดหื้อเป็นลอ (เอามีคให้เขาสิ)

สามเณร ผ.2 : [เงียบ]

2.1.2.7 พระภิกษุและสามเณรพูดกับชาวบ้าน ใช้ภาษา

พูดแบบธรรมดา

ตัวอย่าง

พระภิกษุ ผ.1 : ป๊ะเค่วหนี่ บ่านใต้เป็นมียังหนี่ เป็นมีผ้าป่ามียังแหล่ว
ก่อจ้านแก้มทะเลนอ (ตอนนี้น่านใต้เขามีนงานผ้าป่าแล้ว
พวกกลุ่มแม่น้ำก็จะต้องไปช่วยงานอีกแล้วนะ)

หญิงกลางคน ผ.2 : หนั้นละกา (นั่นนะสิ)

ผ.1 : กุ่มแม่น้ำแก้มทะเลนอ (กลุ่มแม่น้ำอีกแล้ว)

ผ.2 : กุ่มแม่น้ำแก้มเอ๊ะ (กลุ่มแม่น้ำอีกแล้ว)

2.1.2.8 สามเณรพูดกับพระภิกษุ ใช้ภาษาพูดแบบธรรมดาตัวอย่าง

พระภิกษุ ผ.1 : เอาป๊ะหันมาลบล้อพะ (เอาหันมาลบลมต่น้อยเณร)

สามเณร ผ.2 : หนี่เต้าหมัดน้อยหนี่ฮี่ (นี่เิงมีคเล็กนี่เิง)

2.1.2.9 เด็กวัดพูดกับพระภิกษุ ใช้ภาษาพูดแบบสุภาพ

พระภิกษุ ผ.1 : สุ่ม พระอ๋นไปตั้น (สมพระอ๋นแก้วไปไหน)

เด็กวัด ผ.2 : ยั้งป๊ะลูกเตอคับ (ยั้งไม่ตื่นครับ)

2.1.2.10 ชาวบ้านพูดกับพระภิกษุและสามเณร ใช้ภาษาพูดแบบ

ธรรมดา

ตัวอย่าง

หญิงกลางคน ผ.1 : ชี่โฮ ชี่ควายป๊ะมีไผเอามาสังเตอกำ
(ชี่ว้าว ชี่ควาย ก็ยังไม่มีใครเอามาเลยมัง)

พระภิกษุ ผ.2 : คั้นแหล่แล้ว อีหว่าปะกาดเค็งนาลิมห่อ ปะกาดแ้มกำหนึ่ง
วันนั้นปะกาด กำเค็ง ไม้ด่าปะหู่แหล่ละ (คั้นทีแล้ว คิดว่าจะปะกาด
ทางเครื่องขยายเสียงก็ลืมนำไป วันก่อนปะกาดไปแล้ว ก็ดูท่าทางจะไม่
รู้เรื่องกัน)

ผ.1 : หนังก้อยยังปะได้เอามาเดอนี ปะมีโศควายหนึ่หายาก
(นี่ก็ยังไม่ได้เอามาเลย ไม่มีวัวควายก็เลยไม่รู้จะไปเอาที่ไหน)

สรุปได้ว่า การพูดกับผู้ใหญ่นั้น เด็กจะต้องเลือกใช้การพูดแบบธรรมดา ซึ่งถือว่าเป็นการพูดที่สุภาพของคนไทยคือ ส่วนการพูดแบบสุภาพที่ใช้คำว่า "ค่ะ" และ "ครับ" นั้น เป็นการพูดตามแบบภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งนักเรียนต้องใช้พูดกับครู และเด็กวัดใช้พูดกับพระภิกษุเท่านั้น คนไทยลื้อทั่ว ๆ ไป จะไม่ใช้การพูดแบบนี้ ถ้าคนไทยลื้อต้องการพูดให้สุภาพ ก็จะเลือกการพูดแบบธรรมดา ส่วนการพูดกับเพื่อนหรือคนที่มีอายุน้อยกว่านั้น ผู้พูดไม่จำเป็นต้องระวังคำพูด เพราะฉะนั้นจึงอาจจะเลือกการพูดแบบกันเองแทนการพูดแบบธรรมดา สำหรับการเลือกใช้การพูดแบบไม่สุภาพนั้น จะต้องใช้พูดกับคนที่มีความสนิทสนมกันมาก ๆ เท่านั้น

3. กฎเกี่ยวกับการพูดในแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด

3.1 กฎเกี่ยวกับการทักทาย

การทักทายนั้น มีกฎที่ใช้ในการทักทายทั่ว ๆ ไปดังนี้

- การทักทายจะต้องทักทายกัน ขณะพบปะหน้ากัน เป็นครั้งแรกในวันหนึ่ง ๆ
- การทักทายจะทักทายเฉพาะคนที่ไม่ได้อยู่ร่วมบ้านเดียวกัน
- การทักทายจะต้องอยู่ในรูปของประโยคคำถาม
- เมื่อผู้ทักทายได้ทักทายไปด้วยการถามแล้ว ผู้รับคำทักทายจะต้องตอบคำถามนั้น

และอาจจะถามกลับไปได้

นอกจากกฎทั่ว ๆ ไปที่กล่าวไปแล้วนี้ การทักทายยังมีกฎเฉพาะสำหรับการทักทายที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน ดังนี้

3.1.1 การทักทายระหว่างชาวบ้านกับพระภิกษุและสามเณร

การทักทายระหว่างชาวบ้านกับพระภิกษุและสามเณรมีกฎดังนี้

- ชาวบ้านเป็นฝ่ายทักทายพระภิกษุและสามเณรก่อน
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดหาอาหาร การคั้นนม และการกลับมาวัดของสามเณรที่ไปเรียนหนังสือที่วัดอื่น

วิธีการพูด เช่น

- "พะมายามแน" (เณรมาเมื่อไหร่)
- "ที่ปล้างลูกนา" (หลวงพี่เพิ่งจะคั้นหรือ)
- "วันนี้ซาตั้นเจ้า" (วันนี้ทำไมถึงคั้นเช้า)
- "กินเข้าฮา" (กินข้าวแล้วหรือ)

ตัวอย่างการทักทายและการตอบสนอง

หญิงกลางคน ผ.1 : พะมาเมอแน (เณรมาเมื่อไหร่)

สามเณร ผ.2 : มาแต่ว่า (มาเมื่อวานนี้)

3.1.2 การทักทายระหว่างชาวบ้านด้วยกัน

การทักทายระหว่างชาวบ้านด้วยกัน มีกฎการทักทายซึ่งแยกไปตามสถานที่ที่ทักทายกันดังนี้

3.1.2.1 การทักทายที่วัด กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการมาวัด และการรับประทานอาหาร

วิธีการพูด เช่น

- "ป่ออันมาแต่หนี่นา" (ป่ออันเพิ่งจะมาเคี้ยวหรือ)
- "กินเข้าฮาตุม" (กินข้าวแล้วหรือตุม)

ตัวอย่างการพูดและการตอบสนอง

หญิงกลางคน : ป่ออันมาแต่หนี่นา" (ป่ออันเพิ่งจะมาเคี้ยวหรือ)

ชายกลางคน : อือ (ใช่)

3.1.2.2 การทักทายที่ตลาด กฎคือ

- คนซื้อสินค้าทักทายคนซื้อสินค้า และคนขายสินค้าทักทายคนซื้อสินค้านั้น หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาหารที่ซื้อไปรับประทาน

วิธีการพูด ถามว่าซื้ออะไร เช่น

- "ได้ชานั่น" (ได้อะไรนะ)
- "ได้ชากี่หนึ" (ได้อะไรไปกินล่ะ)
- "ซื้อชานะกี่ยหนึ" (ซื้ออะไรไปกินล่ะ)
- "อืเออชานะกี่ยหนึ" (จะเอาอะไรไปกินล่ะ)

ตัวอย่างการทักทายและการตอบสนอง

หญิงสาว ผ.1 : ได้ชากี่หนึแม่ไซ (ได้อะไรไปกินล่ะแม่ไซ)

หญิงกลางคน ผ.2 : ได้ชา ได้กะหล่ำให้เต๊ว กับโก๋ยเมอที่อูลูก

(ไม่ได้ซื้ออะไรหรอก ได้กะหล่ำปลีหัวเขียว และกล้วยเอาไปให้ลูก)

- คนซื้อสินค้าทักทายคนขายสินค้า หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับสินค้าที่ขาย และการขายสินค้า

วิธีการพูด แบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

1. การถามว่าขายอะไร เช่น

- "แม่กองซึายชา" (แม่กองขายอะไร)
- "บ่ทองซึายชาฮึ" (พี่ทองขายอะไรล่ะ)

2. การถามว่าขายของดีหรือเปล่านั้น เช่น

- "ซึายโหม่นแดแม่นาง" (ขายดีหรือเปล่าแม่นาง)
- "วันหนึซึายโหม่นแด" (วันนึ้ขายดีหรือเปล่า)

ตัวอย่างการทักทายและการตอบสนอง

คนซื้อของ ผ.1 : วันหนึซึายโหม่นแดบ่สื้อน (วันนึ้ขายของดีหรือเปล่าพี่บ่)

คนขายของ ผ.2 : จะหนึ้นแดละ บ่มีกุนล้าย (อย่างนั้นแหละ ไม่ค่อยมีคน)

3.1.2.3 การทักทายที่บ้านและหน้าบ้าน กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร การทำงาน และการไปหรือกลับจากสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง

วิธีการพูด แบ่งออกเป็น 4 วิธี คือ

1. การทักทายในเวลาของมื้ออาหารต่าง ๆ ของคนไทยลือ คือ

อาหารเช้า เวลาประมาณ 7.00 - 8.00 นาฬิกา

อาหารกลางวัน เวลาประมาณ 11.30 - 13.00 นาฬิกา

อาหารเย็น เวลาประมาณ 17.30 - 19.30 นาฬิกา

การทักทายจะต้องถามว่า รับประทานอาหารกับอะไร หรือรับประทานอาหารหรือยัง เช่น

"กินข้าวกับชา" (กินข้าวกับอะไร)

"กินข้าวกับชา" (กินข้าวกับอะไร)

"กินข้าว" (กินข้าวหรือยัง)

"ป๊ะกินข้าวกับอะไร" (ยังไม่ได้กินข้าวหรือยัง)

2. การทักทายขณะที่อีกฝ่ายกำลังทำงานอยู่ หรืออยู่เฉย ๆ จะทักทายด้วยการ

ถามว่าทำอะไร เช่น

"เฮ็ดชา" (ทำอะไร)

"เฮ็ดชาหนั้น" (ทำอะไรนะ)

"เฮ็ดคิชาหนั้น" (ทำอะไรนะ)

"ลือโฮนา" (ซื้อข้าวหรือ)

"ลือคิผ่านา" (รีดผ้าหรือ)

3. การทักทายในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งกำลังผ่านหน้าบ้านไป หรือหลบปะกันบนถนน

เช่น

"เมอซัง" (ไปไหน)

"เมอซ่า" (ไปไหน)

"อิเมอซ่า" (จะไปไหน)

4. เมื่อหลบปะกับคนที่ไปอยู่ต่างถิ่น ต้องทักทายโดยการถามว่า กลับมาเมื่อไหร่

เช่น

"มายามแน" (มาเมื่อไหร่)

"มาเมอแน" (มาเมื่อไหร่)

ตัวอย่างการหักท่ายและการตอบสนอง

ต.ญ. ผ่องพรรณ ผ.1 : ปี่ไหลกิ่นเข้ากับชา (ปี่ไหลกิ่นข้าวกับอะไร)

น.ส. ทองไหล ผ.2 : กิ่นเข้ากับอัน.. ชาหนี โค่น่อ

(กิ่นข้าวกับแฮอ.. อะไรนะ ผัดหน่อไม้)

ผ่องกิ่นเข้ากับชาสี (ผ่องละกิ่นข้าวกับอะไร)

ผ.1 : หลาบป้า (ลามปลา)

3.2 กฎเกี่ยวกับการหักถาม

การหักถาม มีกฎที่ใช้ในการหักถามทั่ว ๆ ไปดังนี้

- การหักถามจะเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่งต้องการทราบว่าคู่สนทนา ตั้งใจจะทำอะไร
ที่ไหน เมื่อไหร่และกับใคร

- การหักถามจะต้องอยู่ในรูปของประโยคคำถาม

- เมื่อฝ่ายหนึ่งหักถาม อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องตอบคำถามตามความเป็นจริง

นอกจากกฎทั่ว ๆ ไปที่กล่าวไปแล้วนี้ การหักถามยังมีกฎเฉพาะสำหรับการหักถาม
ที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกันดังนี้

3.2.1 การหักถามระหว่างชาวบ้านกับสามเณร มีกฎดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการไปเรียนหนังสือที่วัดอื่นของ
สามเณร

วิธีการพูด เป็นการถามเกี่ยวกับการไปเรียนหนังสือ เช่น

'พะอีเมื่อยามแน่' (เณรจะไปเมื่อไหร่)

'พะบุญมาคู้อีเมื่อยามแน่' (เณรบุญมาจะไปเมื่อไหร่)

'พะคักไปวันหนึ่นา' (เณรคักจะไปวันไหนหรือ)

'พะซุมมะไปโงงเณรวัดหนึ่น' (วันนี้เณรซุมไม่ไปเรียนหรือ)

ตัวอย่างการหักถามและการตอบสนอง

หญิงกลางคน ผ.1 : พะอีเมื่อยามแน่ (เณรจะไปเมื่อไหร่)

สามเณร ผ.2 : อีไปอีพุทหนึ่นอี (จะไปพุทนี่)

ผ.1 : ไปอีพุทหนึ่นเ็น (จะไปพุทนี่หรือ)

3.2.2 การทักถามระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน มีกฎดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำงาน การไปเที่ยว การไปโรงเรียน และอื่น ๆ

วิธีการพูด แบ่งออกเป็น 5 วิธี คือ

1. การถามว่าจะไปไหน เช่น
 - "วันนี้ไปงอิเมอชา" (วันนี้จะไปไหน)
 - "วันนี้ที่เมอชา" (วันนี้จะไปไหน)
 - "วันนี้เมอเอวที่นี้" (วันนี้ไปเที่ยวไหน)
2. การถามว่าไม่ไปทำกิจกรรมนั้น ๆ หรือ เช่น
 - "วันนี้เเมอคี่จำนา" (วันนี้ไม่ไปยกยอหรือ)
 - "เเมอคี่วีนา" (แม่ไม่ดูโทรทัศน์หรือ)
 - "เเมอคี่วีคี่โอนา" (ไม่ไปดูเทพโทรทัศน์หรือ)
 - "เเมอคี่คี่นาซัย" (ไม่รีคี่ผ้าหรือซัย)
3. การถามว่าจะไปทำกิจกรรมนั้น ๆ หรือเปล่า เช่น
 - "เเมอคี่คี่นาคี่คี่" (วันนี้ไปคี่คี่นาคี่คี่หรือเปล่า)
 - "เเมอคี่คี่นาคี่คี่" (วันนี้ไปคี่คี่นาคี่คี่หรือเปล่า)
 - "เเมอคี่คี่นาคี่คี่" (วันนี้ไปโรงเรียนหรือเปล่า)
 - "เเมอคี่คี่นาคี่คี่" (วันนี้ไปร่วมชมงานแข่งกระทงหรือเปล่า)
 - "เเมอคี่คี่นาคี่คี่" (วันนี้ไปร่วมชมงานแข่งกระทงหรือเปล่า)
 - "เเมอคี่คี่นาคี่คี่" (วันนี้ไปตลาดน้อยกันอีกหรือเปล่าละ
อีนาง)
4. การถามว่าจะไปทำกิจกรรมนั้น ๆ เมื่อไหร่ เช่น
 - "เเมอคี่คี่นาคี่คี่" (วันนี้ไปคี่คี่นาคี่คี่เมื่อไหร่)
 - "เเมอคี่คี่นาคี่คี่" (วันนี้ไปคี่คี่นาคี่คี่เมื่อไหร่)
 - "เเมอคี่คี่นาคี่คี่" (วันนี้ไปคี่คี่นาคี่คี่เมื่อไหร่)

5. การถามว่าจะไปทำกิจกรรมนั้น ๆ กับใคร หรือเพื่อใคร เช่น

"กะหงตุ้ไปแอ่วเตยแผ" (งานลอยกระทงล่ะจะไปเที่ยวกับใคร)

"อิเมอแก้วเข้าแผ" (จะไปเที่ยวข้าวของใครล่ะ)

3.3 กฎเกี่ยวกับการซักถามถึงบุคคลอื่น

การซักถามถึงบุคคลอื่นนั้น มีกฎที่ใช้ในการซักถามทั่ว ๆ ไปดังนี้

- การถามถึงบุคคลอื่น จะต้องถามจากญาติพี่น้อง เพื่อน หรือคนที่สนิทกับบุคคลนั้น
- การซักถามถึงบุคคลอื่นจะต้องอยู่ในรูปของประโยคคำถาม
- เมื่อมีคนถามถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้ถูกถามจะต้องตอบคำถามนั้น ๆ เท่าที่ทราบ บุคคลที่ถามถึงนั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.3.1 การซักถามถึงคนรู้จัก มีกฎดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของคนรู้จัก เช่น ไปอยู่ที่ไหน ทำงานอะไร เรียนที่ไหน และอาการเจ็บไข้ได้ป่วยของคนรู้จักนั้น

วิธีการพูด แบ่งออกเป็น 5 วิธี คือ

1. การถามว่าไปไหน เช่น

"ป่อคำตุ้เมอซ่า" (พ่อกำลังจะไปไหน)

"ป่อเมอซ่า" (พ่อของเธอไปไหน)

"แม่มึงเมอซาอีลี" (แม่ของมึงไปไหนอีลี)

"ป่อแก้ว อีพิคเมอซาวันหนี่" (พ่อแก้ว วันนี้อีพิคไปไหน)

"ปิ่นมเข้าตุ้ไปซา ปิ่นมกับไปตุ้แด" (พี่มกับสะไว้ล่ะไปไหน)

"ปี้สีกตุ้ไปซา" (พี่ศักดิ์ล่ะไปไหน)

"เด่ายิงไปอิซ่า" (ยายไปไหน)

"เด่าจายตุ้ไปอิซ่า" (ตาล่ะไปไหน)

2. การถามว่าบุคคลนั้นอยู่บ้านหรือเปล่า เช่น

"สมอยู่เฮินแด" (สมอยู่บ้านหรือเปล่า)

"ปิไพออยู่เฮินแด" (พี่ไพออยู่บ้านหรือเปล่า)

3. การถามว่าทำงานอะไร เช่น
 "เป็นทำงานอิช่า" (พื้นที่ทำงานอะไร)
 "อัน.. ปี่แอนด์ทำงานอิช่า" (ที่แอนด์ละ ทำงานอะไร)
4. การถามว่าบุคคลนั้นไปกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่ใช่หรือเปล่า เช่น
 "วันนี้อีโหลเมอเซนมุก" (วันนี้อีโหลไปเรียนหรือเปล่านั้น)
 "แม่โงอฮันนา" (แม่ไปโรงบ่มยาสูบใช่หรือเปล่า)
5. การถามถึงอาการเจ็บไข้ของคนรู้จัก เช่น
 "เป็นเป็นชาผ่องนิแม่" (เขาเป็นอย่างไรบ้างละแม่)
 "เก่าป้อใจอยู่โงฮันนา" (ตามอยู่โรงพยาบาลไม้ใช่หรือ)

ตัวอย่างการถามถึงคนรู้จักและการตอบสนอง

- หญิงสาว ผ.1 : สมอยู่เฮินแด (สมอยู่บ้านหรือเปล่า)
- หญิงสาว ผ.2 : อ้อ.. สมอยู่หันทะเล (ใช่สมอยู่บ้านหันทะเล)
- ผ.1 : สมมันปะไปโงฮันนา (สมมันไม้ไปโรงบ่มยาสูบหรือ)
- ผ.2 : ปะไป (ไม้ไปหรือ)

3.3.2 การซักถามถึงบุคคลแปลกหน้า มีกฎดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของบุคคลแปลกหน้านั้น เช่น เป็นใคร มาจากไหน อาชีพอะไร มาทำอะไร พักอยู่กับใคร และจะกลับเมื่อไหร่

วิธีการพูด ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ เช่น

- "แพไหน" (ใครนะ)
- "กุนตีไหน" (คนที่ไหน)
- "ป็นชา" (เขาเป็นใคร)
- "นอนตีไหน" (นอนที่ไหน)

ตัวอย่างการซักถามเกี่ยวกับบุคคลแปลกหน้าและการตอบสนอง

- หญิงกลางคน ผ.1 : กุนตีไหน (คนที่ไหนละ)

- หญิงสาว ผ.2 : กุณเจงฮาย (คนเชียงใหม่)
 ปีนคูเก็นนิ (เป็นครุณะ)
 ผ.1 : ปีนนั้นเป็นคูเก็น (พี่คนนั้นหรือเป็นครู)
 หญิงกลางคน ผ.3 : ปีนคูเก็น (เป็นครูหรือ)
 ผ.1 : ซางามะล่า ตาเนะ (ทำไมสวยจัง ตานะ)
นอนตีแน้น (เขานอนที่ไหนล่ะ)
 ผ.2 : นอนภาค (นอนที่ตลาด)
 ผ.1 : แฮเป็นมากินเข้าสังเฮปี่ตุ่มมะ
 (แล้วทำไมเขาถึงมากินข้าวที่บ้านของพี่ตุ่มล่ะ)
 ผ.2 : อ้อ (ตอบไม่ได้ว่าเพราะอะไร)

3.4 กฎเกี่ยวกับการสั่ง

การสั่งมีกฎที่ใช้ทั่ว ๆ ไปในการสั่งดังนี้

- การสั่งจะเกิดขึ้นเมื่อผู้สั่งต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามความต้องการของผู้สั่ง
- เด็กต้องไม่ออกคำสั่งกับผู้ใหญ่
- เมื่อผู้ใหญ่สั่งเด็ก เด็กจะต้องตอบรับ หรือเงิบแล้วปฏิบัติตามคำสั่งเลย

นอกจากกฎทั่ว ๆ ไป ที่กล่าวไปแล้วนี้ การสั่งยังมีกฎเฉพาะสำหรับการสั่งที่มี

ผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกันดังนี้

3.4.1 พระภิกษุสั่งสามเณรและเด็กวัด มีกฎดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เช่น

การสั่งให้เด็กวัดไปซื้อของ และการสั่งสามเณรให้ทำงาน

วิธีการพูด เป็นการสั่งให้ปฏิบัติตาม เช่น

- "เอามีคหือเป็นล่อ" (เอามีคให้เขาสี)
- "เอานะห็นมาลบล่อพะ" (เอานะห็นมาลบล่อพะ)
- "ไปซื้อค่อต่อล่อไป" (ไปซื้อค่อต่อมาสิไป)
- "พะตำวเอาหม่อข้างไปหล่างมาไหวไป"
- (เณรตำวเอากระทะใบล้างมาไว้สิไป)

ตัวอย่างการสั่งและการตอบสนอง

พระภิกษุ ผ.1 : สุ่มเหย่ม (สมเหย่ม)

เด็กวัด ผ.2 : คับ (กรับ)

ผ.1 : ไปลื้ออัน.. คอต่อลื้อไป (ไปซื้อแฮ่อ.. ซื้อมือสิไป)

ผ.2 : [เงิบ และปฏิบัติตามคำสั่ง]

3.4.2 ครูสั่งนักเรียน มีกฎดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ และการรับใช้ครู

วิธีการพูด เป็นการสั่งให้ปฏิบัติตาม เช่น

"เดี๋ยวมาที่นี่เลยนะ"

"นักเรียนมาช่วยกันเก็บเศษกระดาษหน่อย"

"วานไปเรียกนิคยา กับพี่ทองไหลให้มาทวนข้าว นะ"

ตัวอย่างการสั่งและการตอบสนอง

ครูชาย ผ.1 (ไทยมาตรฐาน) : อา.. นักเรียนทำเวรหรือยัง..หา ทำเวรบริการนะ

นักเรียนหญิง ผ.2 (ไทยมาตรฐาน) : ทำแล้วค่ะ

ผ.1 (ไทยมาตรฐาน) : ทำแล้ว ทำไมพักเล่นอยู่ล่ะ ยังไม่เสร็จนี่
เดี๋ยวนี้ไปช่วยกันไปทำ

ผ.2 (ไทยมาตรฐาน) : [เงิบ และปฏิบัติตามคำสั่ง]

3.4.3 ผู้ใหญ่สั่งเด็ก มีกฎดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ การทำงาน

การรับใช้ผู้ใหญ่ และการไปเที่ยว

วิธีการพูด แบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

1. การสั่งให้ปฏิบัติตามคำสั่ง แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

ก. การสั่งที่อยู่ในรูปของคำสั่งโดยตรง เช่น

"เจ้หน่าปั่นไป ไปเจ้หน่าปั่น" (ไปเกาะหลังปั่นไป)

"เจ้หลังนี่ลื้อ" (เกาะหลังนี่สิ)

"ไปนั้นไปส่งมันเห" (ไปนั้นไปส่งมันเสีย)

"ซี่ยอยู่บ๊ะคายก่อเสຍาโจ้ยเป็นล่อ"

(ซี่ยอยู่เฉย ๆ ก็เสຍบในยาสูบช่วยเขาสี)

"เอามากำ" (เอามาทีลึ)

"อึดเอาตัวกูเมอไหวเห้ะ" (อึดเอากางเกงของกูไปไว้หน้อย)

"เอาแค้นข้อยมาหนึลล" (เอารองเท้าของฉันมานีลึ)

"นางเอาน้ำปามาเห้ะจาง" (นางเอาน้ำปาลามาหน้อยอาหารจึค)

"เซ็นไปเอาแคะมาน้อย" (เซ็นไปเอาแคะมาหน้อย)

"เอาเข้าเมตตางน้องแน" (เอาข้าวไปทางน้องลึ)

"แอบป้อมึงเนอ" (เล่นกับพ่อของเธอนะ)

ข. การสั่ง โดยบอกเฉพาะสิ่งที่ต้องการ การสั่งแบบนี้มีใช้น้อยมาก เพราะต้องขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในตอนนั้น ผู้รับคำสั่งจึงจะเข้าใจว่าเป็นคำสั่งให้นำสิ่งของนั้นมาให้

"น้ำแทนอื่นาง" (น้ำละอื่นาง)

"ปากคู้หนึ่ปาก" (ทัพพีละ นั้นทัพพี)

2. การสั่งห้ามกระทำ จะมีคำที่แสดงการห้ามคือ ไป ฟ่าว ไปฟาว ห้าม

"ไปแน ไปแน" (อย่าส่งเสียงดัง)

"จิมไปแนแนะ" (จิมอย่าส่งเสียงดัง)

"ไปใส่ล้าย" (อย่าใส่มาก)

"ไปเมแ่วเนอื่อผ่อง" (อย่าไปเหี้ยวนะอื่อผ่อง)

"ไปหนึ่เทอ" (อย่าฟังนึ่)

"ฟาวแ่วเทอ" (อย่าฟังรับไปเหี้ยว)

"เอ้อ...ไปฟาวปัดแน" (อย่าฟังรับเปิด)

"กิม๊ะอิมห้ามออก" (กิมไม่อิมห้ามออกไป)

ตัวอย่างการสั่งและการตอบสนอง

แม่ ผ.1 : เซ็นไปเอาแคะมาน้อย (เซ็นไปเอาแคะมาหน้อยลึ)

ลูกชาย ผ.2 : [เงียบ และปฏิบัติตามคำสั่ง]

3.5 กฎเกี่ยวกับการหยอกล้อ

การหยอกล้อกัน มีกฎที่ใช้หยอกล้อทั่ว ๆ ไปดังนี้

- การหยอกล้อ จะต้องหยอกล้อกันเฉพาะกลุ่มคนที่มีความสนิทสนมกัน
- การหยอกล้อที่ใช้คำพูดหยาบคายเกี่ยวกับ เรื่องเพศ จะต้องพูดกันในกลุ่มคนเพศเดียวกัน หรือกลุ่มคนที่แต่งงานแล้ว

นอกจากกฎทั่ว ๆ ไป ที่กล่าวมาแล้วนี้ การหยอกล้อยังมีกฎเฉพาะสำหรับการหยอกล้อที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน ดังนี้

3.5.1 การหยอกล้อกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน มีกฎดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก หรือเมตตของผู้อื่น
- เมื่อผู้ถูกล้อได้ยินคำหยอกล้อ อาจจะคำตอบ หรือเงี้ยว

วิธีการพูด หยอกล้อโดยใช้ถ้อยคำสั้น ๆ ความหมายไม่ซับซ้อน เช่น

"อีลั๊กเซปึก่าพณฮักมึง" (อีลั๊กเซปึก่าโหลรักมึง)

"ลบกะเทย" (สพกะเทย)

"บ่าเพิ่นผีบ่า" (โหลเพิ่นผี)

ตัวอย่างการหยอกล้อและการตอบสนอง

นักเรียนชาย ผ.1 : มนัสข้าก้อม (มนัสข้าโกง)

นักเรียนชาย ผ.2 : เต้วโตนทะเล (เดี้ยวจะโตนเตะนะ)

3.5.2 การหยอกล้อกันระหว่างชาวบ้านทั่ว ๆ ไป มีกฎดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้ที่ทำให้เกิดความสนุกสนานตามธรรมชาติจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเพศ คำที่มีความหมายกำกวม และคำที่มีความหมายหยาบคาย

- ผู้ถูกหยอกล้อจะไม่โกรธ

วิธีการพูด ไม่มีวิธีการพูดที่แน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของสาร และอารมณ์ของผู้ร่วมกิจกรรม

ตัวอย่างการหยอกล้อและการตอบสนอง

นางคำวาร์ ผ.1 : แม่กำบ๊ะโอะเน นังม้งามงามผ่องเน อำที่ตางบงเน

(แม่กำส้มโอ นังคี่ ๆ หน้อย นังฮ่าป่า เห็นวียะพะเลข)

นางเอง ผ.2 : แม่กำพึกกาดก๋อ นั้งยอโก่งโค้ง อี้ไค้เอาไม่เส้แอ๊ะ
(แม่กำพึกกาดก๋อของยอ ยอจะเอาไม้แทงเอานะ)

นางกอง ผ.3 : อ้ออกนาเทา (ไม่มีทางเห็นหรือ)

นางแยง ผ.4 : นั้งใหม่ ลูกใหม่น้า (ลูกขึ้นนั้งใหม่ให้ดี ๆ สิ)

3.6 กฎเกี่ยวกับการติ

กฎที่ใช้ในการติทั่ว ๆ ไป มีดังนี้

- การติจะเกิดเมื่อ อีกฝ่ายหนึ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งไม่เหมาะสม สร้างความรำคาญ หรือสร้างความไม่พอใจให้แก่ผู้ติ และเมื่อเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่ชอบ
- การติต่อหน้าผู้ถูกติ จะต้องเป็นคนที่มีความสนิทสนมกัน เช่น เป็นญาติพี่น้อง หรือเป็นเพื่อน ส่วนการติลับหลังนั้น ไม่จำเป็นจะต้องมีความสนิทกัน
- ผู้ถูกติจะเจ็บเมื่อได้กระทำตามที่ถูกติจริง แต่จะแก้ตัวเมื่อไม่ได้กระทำเช่นนั้น
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ และรูปร่าง

ลักษณะของคน สัตว์ และสิ่งของ

วิธีการพูด แบ่งเป็น 3 วิธี คือ

1. การติที่อยู่ในรูปของประโยคบอกเล่า เช่น

"อยู่ ลับจูกันนอ" (บังทุกที่เลยนะ)

"ลุมเส้ที่อีนิดเจอะลูกหล่าไหน"

(อารมณ์เสียกับอีนิดจัง คีนสายจังเลย)

"ป๋อยังลูกก่อนมึงแฮ่มล้ำ" (พ่อยังคีน่อนก่อนมึงด้วยนะ)

"อีนิดก๋อลูกหล่าเลื้อหมู่เลื้อค่าน"

(อีนิดก็คีนมอนสายกว่าคนอื่น ๆ หมดเลย)

"แม่เนะสั่งก๋อแล้วแหละ หว่าแหละฟ้าหว่าป๊ะไค้หว่าแหละ"

(แม่นะ เวลาพูดอะไรไปแล้ว ก็หว่าไม่ได้พูด)

"ฮุ่นอ.. เฮ็ดซ้องเป็น" (โอ๊ะ.. ทำของดีเท่าไร)

"มันไค้เอาบ๊ะฮ่ายหนี หมูบ๊ะฮ่ายหนี ฮู้ด ฮู้ด บ๊ะฮ่ายหนี"

(เดี๋ยวมันก็หลอกเอาหรือ เป็นหมูนี่ถึงถูกหลอกได้ง่าย)

"อี่นี้หยาบคายนอ อู้สูฝานสูฝานผ่องแม่"

(อี่นี้หยาบคายจังเลย พุคให้สุภาพหน่อย)

"เฮ้อ...อี่จุ่มแม่ เอาแคบเป็นไป" (เฮ้อ...อี่จุ่มทำไมเอารองเท้าของฉันไป)

"บ่าไกก้อไคก่าเข็ค่อนหันละกา อี้ย..."

(ไคไกก็ไคแต่ฮ่อนอยู่นั้นละนะ อี้ย...)

"ฮ่อน... ไซล็บ ก่อห้องเป็นมาแฮมินอ"

(คนง่วงนอน ก็ยังจะเรียกมาอีกนะ)

"ปี่สู แเคคผ่าปะใจแหลมโน" (พี่หูตักฟ้าไม่เรียบเลยนะ)

"เก็บอาคุมแทน แพนปะงามซึกหน่อย"

(รองเท้าของอาคุม ยี่ห่อแทนไม่สวยเลย)

"อี่ผ่องแนเอยาหนีข่วงแฮทอ อี่ไคหนี"

(อี่ผ่องนี้ เอยาทิ้งไปหมดแล้ว อี่คนนี้)

2. การตีโดยใช้ประโยค หรือวลีสั้น ๆ ซึ่งแสดงถึงการตำหนิตรง ๆ เป็นประโยค หรือวลีที่มีความหมายไปในทางลบ เช่น

"หย่อย" (พูดมาก)

"โห้ซึซึ" (หัวซึเลื้อย)

"หง่าวหนี" (โง่จัง)

"ใจ्ह่อนเจอะ" (ใจร้อนจัง)

"ตาบอคกา" (ตาบอดละมั้ง)

3. การตีที่อยู่ในรูปประโยคคำถาม "ซา" (ทำไม) เช่น

"ซาเข็คแซงปะล่า" (ทำไมทำแรงจัง)

"เต้าะ ซาจางปะล่า" (ทำไมจืดจัง)

"ซากินเข่าน้อยปะล่า" (ทำไมกินข้าวน้อยจัง)

"ซาหน้าเล็คปะล่า" (ทำไมถึงหน้าเล็คจัง)

"ซาฟาวปะล่า" (ทำไมถึงรีบจัง)

- "ชาติคแข่งปล้ำ" (ทำไมตดแรงจัง)
 "ชาแข่งปล้ำ" (ทำไมแพงจัง)
 "ชาปีลูกเลี้ยวเอา" (ทำไมไม่ตื่นเร็ว ๆ เอาล่ะ)
 "ชาย้ายหน้ากันน่อ" (ทำไมทำขายหน้ากันล่ะ)
 "ชาหว่าอย่างนั้น" (ทำไมถึงพูดเช่นนั้นล่ะ)
 "ก็เข้าชามาหลุมแข่งหลุมชา ชานั้น"
 (เวลากินข้าวทำไมถึงเอามือไปลูบแข่งลูบขาอย่างนั้น)

4. การตีที่อยู่ในรูปประโยคปฏิเสธ เช่น

- "ปีล้า" (ไม่ร่อย)
 "ปีงาม" (ไม่สวย)

ตัวอย่างการตีและการตอบสนอง

พี่สาว ผ.1 : อีนิด กอลูกหล้าเลี้ยวหม้อเลี้ยวตาน (อีนิดก็ตื่นสายกว่าใคร ๆ เลย)

น้องสาว ผ.2 : ลับแนปีอ้อมห่อแม่ ชาปีนออย่างนั้น
 (นอนหลับไม่เต็มอ้อมเลยแม่ ทำไมถึงเบื่เช่นนั้น)

แม่ ผ.3 : ทงวานิ (โง่จัง)

ผ.2 : [เงียบ]

3.7 กฎเกี่ยวกับการชม

มีกฎเกี่ยวกับการกล่าวชม ดังนี้

- การชมนั้น ผู้พูดจะกล่าวชมเมื่อพอใจกับการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และเมื่อเห็นรูปร่างลักษณะของคน สัตว์ และสิ่งของนั้นสวยงามหรือดีงาม
- การชมต่อหน้า ผู้ถูกชมต้องรับคำชมเช่นนั้นด้วยการเงียบ
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ เช่น การทำงาน การเรียน การเล่น การเล่นกีฬา และเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของคน สัตว์ หรือสิ่งของ

วิธีการพูด คำที่ใช้ในการกล่าวชม เช่น

- "เน็ด" (เก่ง)
- "เก่ง" (เก่ง)
- "ดี" (เก่ง, ดีงาน, ไม่กลัวใคร)
- "ให้ดี" (ฉลาด)
- "งาม" (สวย, รูปหล่อ)
- "หน้ารัก" (น่ารัก)
- "ล้ำ" (อร่อย)

วิธีการกล่าวชม แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1. การชมที่อยู่ในรูปของประโยคบอกเล่า เช่น

- "ป๊ะเน็ด เกินนิเฮา" (เรานี้เก่งจริง ๆ นะ)
- "เน็ดนอ" (เก่งจัง)
- "เียนเข้าให้ดีถึงนั้นแหละ" (บ้านเขาหัวดีทั้งนั้นเลย)
- "อันนี้ก่อน เสน เก่ง เจอะ" (อันนี้ก็เรียนเก่ง)
- "ผู้ เกิน ไหน อ๋อ โคง" (อีดวงทำงานเก่งจริง ๆ)
- "เซ็น เมาะ คิ น่าน นอ" (เขียนดีจังเลยนะ)
- "หน้า รัก เกิน นิ" (น่ารักจังเลย)
- "ป๋า ได้ หนี เณะ งา ม ห่อ" (ไอ้คนนี้รูปหล่อนะ)
- "หุบ แพ หว่า คิ จิม งา ม ห่อ" (รูปนี้ใครวาดละจิม สวยดี)
- "เข้า ล้ำ แม่ ก่า ล้ำ เกิน นิ" (ข้าวหลามของแม่ค้าอร่อยคินะ)

2. การชมที่อยู่ในรูปคำถามแบบ "ชา" (ทำไม) เช่น

- "ชา เหล่น เล้า ปะ ละ" (ทำไมถึงวิ่งเร็วจัง)
- "เต้าะ! ชา เน็ด ปะ ละ คิน" (ทำไมถึงเก่งจัง)
- "ชา งา ม ปะ ละ" (ทำไมสวยจัง)

ตัวอย่างการชมและการตอบสนอง เช่น

เด็กชาย ผ.1 : นางไต่ก็แก่นนาง (นางเล่นมากเก็บไต่ก็ลูก)

เด็กหญิง ผ.2 : ไต่ยกแก่น (ไต่ 6 ลูก)

ผ.1 : แนน..เก้งเก็นอีนางขึ้น (เก้งจ้งเลนนะอีนาง)

ผ.2 : [รับคำชมด้วยการเงย]

3.8 กฎเกี่ยวกับการชักชวน

มีกฎที่ใช้ในการชักชวนทั่ว ๆ ไป ดังนี้

- เมื่อมีเพื่อนบ้านมาเยี่ยมบ้าน เจ้าของบ้านจะต้องเป็นฝ่ายชักชวนให้เข้าบ้าน หรือชักชวนให้นั่ง
- ผู้ที่มีความประสงค์จะให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำกิจกรรมร่วมกัน จะเป็นฝ่ายชักชวน
- ผู้รับการชักชวน จะตอบรับ ปฏิเสธ หรือเงยแล้วกระทำกิจกรรมนั้นเลยก็ได้
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การชักชวนให้เพื่อนบ้านขึ้นบนบ้านและนั่ง การชักชวนให้ร่วมพูดคุยกัน การชักชวนให้ไปทำธุระร่วมกัน การชักชวนให้ทำการบ้าน และการชักชวนไปเล่น

วิธีการพูด แบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

1. การชักชวนที่อยู่ในรูปประโยคออกเล่า เช่น
 - "ที่นั่งหันหน้า" (นั่งนั่นสิ)
 - "แม่เหวมาพี่แฉโว้ย" (แม่เหวมาทางนี้เร็ว)
 - "ผ่องมาอยู่เฝ่ว้ย" (ผ่องมาคุยกันทางนี้เร็ว)
 - "แจ๊คโวยมาเฮ็ดก้านม่านพี่" (แจ๊คเร็วมาทำการบ้านนี่)
 - "ไป..ปอกเลาะ" (ไป..กลับกันเถอะ)
2. การชักชวนที่อยู่ในรูปของประโยคคำถาม
 - "ไปภาคบ่อนิด" (ไปตลาดมัยละนิด)
 - "ป็นิด วันนึ้ไปเฮินมีโลฮั้มแค"
 - (ป็นิด วันนึ้ไปบ้านพี่โลฮั้ม)

"มาลอ มาลอ ขึ้นมาฟัดอ ไผหว่าซา"

(มาลี มาลี ขึ้นมานีลี ใครว่าอะไร)

ตัวอย่างการชักชวนและการตอบสนอง

ตัวอย่างที่ 1 ประโยคบอกเล่า

เด็กชาย ผ.1 : ตุ่มป๊ะไปเตะฟุตบอล (ตุ้มไปเตะฟุตบอลกันเถอะ)

เด็กชาย ผ.2 : [เจ็บ แต่ไปกับ ผ.1 เพื่อเตะฟุตบอล]

ตัวอย่างที่ 2 ประโยคคำถาม

เด็กหญิง ผ.1 : ปีนีควันนี้ไปเล่นปัลโลแฮมเด ไบบ้อ ไบจ้วยบั้นกับจ้วยส้อย

(พีนีค วันนี้ไปบ้านพี่โลอัมมัย ไบบะ ไบช่วยเขาปั่นค้ายกับช่วยสอย)

หญิงสาว ผ.2 : เจ็บมือ (เจ็บมือ) [เป็นการปฏิเสธ]

3.9 กฎเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า

การซื้อขายสินค้านั้นมีกฎทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการพูดดังนี้

- การซื้อขายสินค้านั้น คนขายจะเสนอขายสินค้าให้แก่คนซื้อ เมื่อเห็นคนซื้อเดิน

เข้ามา และคนซื้อต้องการขายสินค้าของตนเอง

- คนซื้อจะถามราคาสินค้าก่อน เมื่อสนใจสินค้าชนิดนั้น
- คนซื้อจะสั่งซื้อสินค้า เมื่อพอใจทั้งราคาและคุณภาพของสินค้านั้น

นอกจากกฎทั่ว ๆ ไปที่กล่าวไปแล้วนี้ การพูดขณะซื้อขายสินค้า ยังมีกฎเฉพาะสำหรับการซื้อขายที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกันดังนี้

3.9.1 การซื้อขายระหว่างคนขายขนมและนักเรียน มีกฎดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเสนอขายสินค้า การถามราคา การโฆษณาสรรพคุณของสินค้า และการสั่งซื้อสินค้า

วิธีการพูด

1. การถามราคาของขนม เช่น

"ป๊ะโอแก่นตะฮ้อนนา" (ส้มโอผลละเท่าไร)

"อันนี้ตะฮ้อนนา" (อันนี้ราคาเท่าไร)

2. การสั่งซื้อขนม เช่น

- "เอาอันนี้" (เอาอันนี้)
 "เอาหนึ่บาค" (เอาหนึ่ 1 บาท)
 "เอาบ๊ะซำม" (เอามะขาม)

3. การเสนอขายขนมของแม่ค้า เช่น

- "อีสิ่อก้อสิ่อก้อ" (จะซื้อก็มาซื้อสิ)
 "เอาอันเน้" (เอาอันไหน)

ตัวอย่างการซื้อขายขนมและการตอบสนอง

นักเรียนหญิง ผ.1 : มันถึงตะฮ้อนา (มันเทศถูกละเท่าไหร่) [ถามราคา]

คนขายขนม ผ.2 : มันอันบาคหน้าเป ลำหน้าวั้นหวาน

(มันถูกละ 1 บาทนะเปี้ย อร่อยนะรสหวานจังเลย)

[บอกราคา และโฆษณาสรรพคุณของสินค้า]

3.9.2 การซื้อขายสินค้าระหว่างคนขายของและคนซื้อของที่ตลาด

กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเสนอขายสินค้า การถามราคา การสั่งซื้อสินค้า การโฆษณาสรรพคุณ การต่อรองราคา และการลดราคาสินค้า
- คนซื้อจะต่อรองราคาเมื่อเห็นว่าสินค้านั้นมีราคาแพงเกินไป
- คนซื้อจะตำหนิว่าสินค้านั้นราคาแพง หรือตำหนิว่าสินค้านั้นมีคุณภาพไม่ดี เมื่อต้องการให้คนขายลดราคาสินค้าให้

วิธีการพูด

1. คนขายถามคนซื้อว่าต้องการซื้ออะไร เช่น

- "เอาข้า" (เอาอะไร)
 "นุคเอาชานุด" (นุชเอาอะไรละนุช)
 "เอาชาม๊ะหล่าตี้" (เอาอะไรไ้หนุติ)
 "เอาชาหนะ" (เอาอะไรละ)

2. คนขายเสนอขายสินค้าแก่ลูกค้า เช่น
 - "เสื้อ ปี โม แคล่อ พอน" (ซื้อปลีกย้ายไปแกงสิพร)
 - "เสื้อ จีน ไก่อ ล่อ อี ไหล" (ซื้อเนื้อไก่อลิอีไหล)
 - "เสื้อ ปา ทุ ก้อม มา ลือ แซ" (จะซื้อปลาทุก็มาซื้อเสีย)
 - "โก้ย บ๊ มา ค ก้อม ซ๊าย" (กล้วยหวีละ 1 บาทก็ขาย)
 - "ฮั่น.. เอา บ๊ะ ชะ ตุ้ม ล่อ มัด ลือ ง บา ค นา" (เห็นเอามันแกวลีพวงละ 2 บาท)
 - "บ๊ะ นาว คู้ บ๊ะ เอ นา" (มะนาวละไม่เอาหรือ)
3. คนซื้อถามถึงสินค้าที่ต้องการซื้อ เช่น
 - "บ๊ โย น บ๊ โย น มี ตึง แด" (พี่ยวนมีตึงมัย)
 - "มี ไช่ แด" (มีไช่มัย)
 - "น้อ ตุ้ม บ๊ะ มี มา" (หน่อไม่ได้มีไม่มีหรือ)
4. คนซื้อถามราคาสินค้า เช่น
 - "จีน ไก่อ ตะ ฮ้อน นา" (เนื้อไก่อราคาเท่าไร)
 - "พัก กิม มัด ตะ ฮ้อน นา" (ผักกาดทองมัดละเท่าไร)
 - "บ๊ะ โก คู้ มัด ตะ ฮ้อน นา" (ถั่วฝักยาวกำละเท่าไร)
 - "มัน หนึ่ ซ๊าย อย่าง แน นี้" (มันเทศนี้ขายยังงัย)
5. การต่อราคาสินค้า เช่น
 - "ห่า แก่น สื บาค บ๊ะ ไค น่า" (5 ผล 4 บาท ไม่ได้หรือ)
 - "ลือ ง แข่ง ห่า บาค บ๊ะ ไค น่า" (2 แข่ง 5 บาท ไม่ได้หรือ)

ตัวอย่างการซื้อขายสินค้าและการตอบสนอง

ตัวอย่างที่ 1

คนขาย	ผ.1 : บ๊ะนาวคู้บ๊ะเอานา (มะนาวละไม่เอาหรือ) [เสนอขายสินค้า]
คนซื้อ	ผ.2 : บ๊ะนาวคู้ซ๊ายอย่างแน (มะนาวละขายยังงัย) [ถามราคา]
	ผ.1 : บ๊ะนาวแก่นบาค (มะนาวผลละ 1 บาท) [บอกราคา]
	ผ.2 : ห่าแก่นสืบาคบ๊ะไคน่า (5 ผล 4 บาท ไม่ได้หรือ) [ต่อราคา]
	ผ.1 : ห่าแก่นสืบาคเอาล่ออีเอาก้อม (จะเอาก็เอาสิ 5 ผล 4 บาท)
	เอาเลยห่าแก่นสืบาค (เอาเลย 5 ผล 4 บาท) [ลดราคา]

ตัวอย่างที่ 2

คนขาย ผ.1 : สีส่อก่อนมาสี้อแอ (จะซื้อปลาทุก็มาซื้อสีเียนะ) [เสนอขายสีนค้ำ]

คนซื้อ ผ.2 : แข่งตะยี่ฮนา (แข่งเท่าไหร่ละ) [ถามราคา]

ผ.1 : แข่งสี้ามาค (แข่งละ 3 บาท) [บอกราคา]

ผ.2 : สีองแข่งห้าบาทะไค่นา (สองแข่งห้าบาทไม้ให้หรือ) [ต่อราคา]

ผ.1 : ปี่ะไค่ (ไม้ให้) [ปฏิเสธการต่อราคา]

ผ.2 : ซาแพงปะล่ำ (ทำไมแพงจัง) [ตำหนิราคา]

ผ.1 : แพงละกา ป้าทุมันซาแพง สี้อมาก่อปี่ะไค่แณ แข่งสีองบาทกึ่งแณ
(แพงสี ปลาทุมันแพง สี้อมากี้ไม้ให้แล้ว สี้อมากี้แข่งละ 2.50 บาท)

[บอกเหตุผลว่าทำไมถึงขายแพง]

3.10 กฎเกี่ยวกับการให้คำแนะนำ

กฎที่ใช้ทั่วไปเกี่ยวกับการให้คำแนะนำคือ

- การให้คำแนะนำ เกิดขึ้นเมื่อผู้ให้คำแนะนำเห็นว่า คำแนะนำนั้นจะเป็นประโยชน์
ต่ออีกฝ่ายหนึ่งในการตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติตน หรือการกระทำทั่ว ๆ
ไป เช่น การทำงาน การเรียน และการแต่งงาน

นอกจากกฎทั่ว ๆ ไปนี้แล้ว การให้คำแนะนำยังมีกฎเฉพาะสำหรับการให้คำแนะนำ
ที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน ดังนี้

3.10.1 ผู้ใหญ่แนะนำเด็ก กฎคือ

- เมื่อผู้ใหญ่ให้คำแนะนำแก่เด็ก เด็กจะต้องแสดงการรับรู้ด้วยคำพูดหรือเงียบ และ
ไม่มีการแสดงความคิดเห็นขัดแย้ง

3.10.2 เพื่อนแนะนำเพื่อน และพี่น้องแนะนำกัน กฎคือ

- ผู้รับคำแนะนำสามารถแสดงความคิดเห็นขัดแย้งได้

วิธีการพูด แบ่งเป็น 2 วิธีคือ

1. การให้คำแนะนำโดยตรง เช่น

"เช่นไปหันล่อ จีบมอชกมายังปะมีงานทำ มีความรู้สึกได้แควนผ่อง สบายผ่อง"

(เรียนไปสิ พอบขึ้น ม.6 ออกมายังไม้มงานทำ ก็ยังมีความรู้สึกตัวบ้าง สบายหน่อย)

"กินอันโก้ยเปาซูกูเน ปาดเต๊าะ มิงเฮย ไค่ผุ่นแถบตายแหงแหละ"

(กินมะละกอสุกสิ ได้ผลจริง ๆ ห้องเสียแทบตายเลยละ)

"ฮักเอาเกินล่อ อี้ไกลิ่นเต๊นฮิ" (อหหนน้อยนะ ตอนนี้ก็ใกล้จะสิ้นเดือนแล้ว)

"เอาตางหื้อเป็นแหละกา" (เอาเงินให้เขาเสียนะ)

"ยืมไปหื้ออายอตุ๋เนอ" (ไปยืมก้อย่าให้อายอตุ๋นะ)

2. การให้คำแนะนำที่อยู่ในรูปของประโยคคำถาม "ซา" (ทำไม) เช่น

"มิงซาปะไปเฮนนาลัย" (ทำไมมิงถึงไม่ไปเรียนล่อฮิไล)

"แล้วซาปะเมอเอา" (แล้วทำไมถึงไม่ไปเออล่ะ)

"ซาปะเอาผากกุนอื่น" (ทำไมถึงไม่เอาผากคนอื่นล่ะ)

ตัวอย่างการให้คำแนะนำและการตอบสนอง

หญิงสาว ผ.1 : มิงซาปะไปเฮนนาลัย (ทำไมมิงถึงไม่ไปเรียนล่อฮิไล)

หญิงสาว ผ.2 : หนั้นแหละ ซาปะเฮนนาลัย (นั่นละสิทำไมถึงไม่ไปเรียน)

หญิงสาว ผ.2 : [เงิบ]

3.11 กฎเกี่ยวกับการเตือน

กฎที่ใช้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการเตือนมีดังนี้

- ผู้เตือนจะเตือนเมื่ออีกฝ่ายหนึ่ง ล้มหรือไม่กระทำในสิ่งที่ควรกระทำ
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ เช่น การทำงาน

การรับประทานอาหาร การยืมสิ่งของ การเรียน และการไปเที่ยว

นอกจากกฎทั่ว ๆ ไปนี้แล้ว การเตือนยังมีกฎที่ใช้เฉพาะสำหรับผู้ร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกัน ดังนี้

3.11.1 ผู้ใหญ่เตือนเด็ก กฎคือ

- เมื่อผู้ใหญ่เตือนเด็ก เด็กจะเงย

3.11.2 เพื่อนเตือนเพื่อน หรือพี่น้องเตือนกัน กฎคือ

- ผู้ถูกเตือนสามารถแสดงความไม่พอใจได้

วิธีการพูด แบ่งเป็น

1. การเตือนเพื่อให้ทราบว่าจะต้องทำอะไร เนื่องมาจากผู้เตือนเห็นว่าผู้ถูกเตือนลืมหรือไม่กระทำในสิ่งที่ควรกระทำ การกล่าวเตือนแบบนี้ จะอยู่ในรูปของประโยคคำถามเชิงปฏิเสธ เช่น

"จิมมีเอานั่งสมาธิมาอ่านนา วันแจน้อสอบใจนา"

(จิมไม่เอานั่งสมาธิมาอ่านหรือ วันจันทร์จะสอบไม่ใช่อะไร)

"ยาแก้คันมีกินนา" (ยาแก้คันไม่มีกินหรือ)

2. การเตือนเพื่อให้ทราบว่าจะไม่ควรทำอะไร แบ่งออกเป็น 3 แบบคือ

- ก. ผู้ตักเตือนเตือนในสิ่งที่ผู้ถูกเตือนกระทำไปแล้ว หรือกำลังกระทำอยู่ ว่าไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม การเตือนจะอยู่ในรูปของประโยคคำถาม "ซา" (ทำไม) เช่น

"เสื้อไม่พุ่มชาหลัด เคี้ยวมันก้ออ๊โหม่เฮนั่น"

(ทำไมถึงรัดเสื้อไหมพรมล่ะ เคี้ยวมันจะไหม้)

"ซาไปยืมของเป็น" (ทำไมถึงไปยืมของเขาล่ะ)

"ซาเมอแ่อ่วจูปี จูปี" (ทำไมถึงไปเที่ยวทุกปี ทุกปีล่ะ)

- ข. การเตือนที่มีรูปประโยคคล้ายคำสั่งห้าม แต่จะบอกเหตุผล หรือผลเสียของการกระทำด้วย เช่น

"ไปซุ่มมันล่าเหยื่อ มันอ๊โหม่"

(อย่าไปซุ่มมันมากเกินไป เคี้ยวมันจะร้องไห้เอานะ)

"แ่อวก่อไปบอกคำช่าย ปะมีไผ่แทน หูแด กังก้อง"

(เที่ยวก็อย่ากลับให้เป็นจนเกินไป ไม่มีใครอยู่บ้านรู้มัย งานก็ยุ่ง)

"ปอ ปอ เคี้ยวแหล่นเข้าโสมมีะแตนนามึงเฮย"

(พอ พอแล้ว เคี้ยวจะวิ่งเข้าส้วมไม่ทันนะมึง เฮ้ย)

ค. การเตือนที่บอกเฉพาะผลเสียของสิ่งที่กระทำ เช่น

"เต๋วเต๋วก่ออิ้ใหม่เต๋วเต๋วนักเลนก่ออิ้ใหม่"

(เต๋วทางเกงก็จะไหม้ เต๋วทางเกงนักเรียนก็จะไหม้)

ตัวอย่างการเตือนและการตอบสนอง

ภรรยา ผ.1 : ไปซุ่มส่ายส่าย มันอิ้ให้ (อย่าไปซุ่มมาก เต๋วมันจะร้องไห้)

สามี ผ.2 : [เงี้ยว]

3.12 กฎเกี่ยวกับการกล่าวลา

การกล่าวลามีกฎที่ใช้ทั่ว ๆ ไป ดังนี้คือ

- ผู้มาเยี่ยมจะต้องกล่าวลาเจ้าของบ้านก่อนจะกลับ
- เมื่อผู้มาเยี่ยมกล่าวลาแล้ว เจ้าของบ้านจะต้องตอบรับคำกล่าวลานั้นด้วยคำพูด
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกล่าวลาโดยตรง หรือการ

กลับไปทำงานของผู้มาเยี่ยม

วิธีการพูด แบ่งเป็น 2 วิธีคือ

1. การกล่าวลาโดยตรง เช่น

"อ๊เมอฮิ" (จะกลับแล้วนะ)

"อ๊เมอฮิเนอ" (จะกลับแล้วนะ)

"อ๊เมอเฮินฮิเนอ" (จะกลับบ้านแล้วนะ)

"อ๊เมอเฮินเกินแม่เนอ" (จะกลับบ้านก่อนนะ)

2. การกล่าวลาโดยบอกว่าจะกลับไปทำงาน เช่น

"เป็นอ๊เมอหลิตผั่วเกิน" (ฉันจะไปรีดฝ้าก่อนนะ)

"โอ๊ะ! อ๊ไปหลิตโคเกิน" (ฉันจะไปรีดฝ้าก่อนนะ)

"อ๊เมอเฮ็ดกำเกินเกิน" (จะไปทำกับข้าวก่อนนะ)

ตัวอย่างการพูดและการตอบสนอง

ชายหนุ่ม ผ.1 : บ๊พันอ๊เมอเฮินเกินแม่เนอ" (พี่พันจะกลับบ้านก่อนนะ)

หญิงสาว ผ.2 : อื้อ [เป็นการตอบรับ]

3.13 กฎเกี่ยวกับการเรียกรับประทานอาหาร

การเรียกรับประทานอาหารมีกฎที่ใช้ทั่ว ๆ ไป ดังนี้คือ

- การเรียกรับประทานอาหาร จะต้องเรียกก่อนที่จะลงมือรับประทานอาหาร
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียกรับประทานอาหารร่วมกัน

นอกจากกฎทั่ว ๆ ไปที่กล่าวไปแล้วนั้น ยังมีกฎเฉพาะของการเรียกรับประทานอาหารที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน ดังนี้

3.13.1 การเรียกรับประทานอาหารระหว่างสมาชิกภายใน

ครอบครัว กฎคือ

- คนทำอาหาร หรือคนจัดสำรับอาหาร คือ แม่หรือลูกสาว เป็นคนเรียกสมาชิกในครอบครัวให้มารับประทานอาหาร
- เมื่อผู้ถูกเรียกได้ยินการเรียกให้มารับประทานอาหารแล้ว จะตอบรับหรือปฏิเสธ หรือเงี้ยวแล้วไปรับประทานอาหารเลยก็ได้

วิธีการพูด แบ่งเป็น 2 วิธีคือ

1. การเรียกโดยมีคำพูดที่บอกให้มารับประทานอาหาร เช่น
 - "โยยกินเข้า ไบองกินเข้า" (พ่อมากินข้าว เร็ว ๆ หน่อย)
 - "ปอโยยกินเข้า" (พ่อมากินข้าวเร็ว ๆ)
 - "แม่มักินเข้าแม่" (แม่มากินข้าวแม่)
 - "เฮา... กินเข้า" (มา...กินข้าว)
2. การเรียกโดยใช้คำพูดในการเรียกแบบง่าย ๆ เช่น
 - "มาล่อย่า" (มาสิย่า)
 - "นางมาล่อนาง" (นางมาสินาง)

ตัวอย่างการเรียกรับประทานอาหารและการตอบสนอง

- ลูกสาว : ป่อกินเข้าป่อ (พ่อกินข้าวพ่อ)
- พ่อ : ป่อกินแหล่วฮิ (พ่อกินแล้วนะ)

3.13.2 การเรียกเพื่อนบ้านให้มารับประทานอาหารร่วมกัน กฎคือ

- คนในครอบครัวคนใดคนหนึ่งจะต้องเรียกเพื่อนบ้านที่ผ่านมา หรือมาเยี่ยมขณะรับประทานอาหาร ให้มารับประทานอาหารร่วมกัน
 - เมื่อเจ้าของบ้านเรียกรับประทานอาหาร เพื่อนบ้านจะต้องตอบรับหรือปฏิเสธการเรียกนั้นเสมอ
 - การเรียกเพื่อนบ้านให้มารับประทานอาหารร่วมกันนั้น เจ้าของบ้านจะต้องใช้คำพูดที่บอกถึงการเรียกรับประทานอาหารโดยตรง จะไม่ใช่ใช้อย่างง่าย ๆ ในการเรียก
- วิธีการพูด เป็นการเรียกรับประทานอาหารโดยมีคำบอกให้มารับประทานอาหาร เช่น

"มาจุ่ม^๕กิน^๕เข้า" (มาจุ่มกินข้าว)

"ทองมา^๕กิน^๕เข้า" (ทองมากินข้าว)

"เงินมา^๕วอย^๕กิน^๕เข้า" (เงินมากินข้าว)

ตัวอย่างการพูดและการตอบสนอง

เจ้าของบ้าน : ทองมา^๕กิน^๕เข้า (ทองมากินข้าว)

เพื่อนบ้าน : กิน^๕เลาะ (กินเถอะ)

3.14 กฎเกี่ยวกับการตามหาพระภิกษุ

มีกฎทั่ว ๆ ไปที่ใช้ในการตามหาพระภิกษุ ดังนี้

- การตามหาเกิดขึ้นเมื่อชาวบ้านไปวัด และต้องการพบพระภิกษุ และไม่ทราบว่าพระภิกษุอยู่ที่ไหน
- การตามหาพระภิกษุ จะต้องถามจากผู้เฝ้ากุฏิในวัดคือ พระภิกษุ สามเณร และเด็กวัด
- เมื่อมีคนมาถามถึงพระภิกษุ ผู้ถูกถามจะต้องตอบคำถามเท่าที่ทราบ
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับพระภิกษุนั้นคือ อยู่ที่ไหน หรือไปไหน

วิธีการพูด อยู่ในรูปของประโยคคำถาม เช่น

- "ที่นี่" (พระล่ะ)
- "ที่นี่ที่" (พระศรีท่นล่ะ)
- "ที่นี่อยู่ไหน" (พระอยู่ไหน)
- "ที่นี่ไปที่ไหนมา" (พระไปไหนมา)
- "ที่นี่แล้วที่นี่" (พระอันแล้วไปไหน)

ตัวอย่างการพูดและการตอบสนอง

ชาวบ้าน ผ.1 : ที่นี่อยู่ไหน (พระอยู่ไหน)

สามเณร ผ.2 : หา (อะไรนะ)

ผ.1 : ที่นี่อยู่ไหน (พระอยู่ไหน)

ผ.2 : บ่ก่า (โน้นละมัง)

3.15 กฎเกี่ยวกับการขอหรือขอยืมสิ่งของ

กฎที่ใช้ในการขอและยืมสิ่งของระหว่างนักเรียนกับนักเรียน มีดังนี้

- เมื่อผู้ขอไม่มีสิ่งที่ต้องการ ก็จะขอหรือขอยืมจากเพื่อน
- เมื่อมีคนขอหรือขอยืมสิ่งของ เจ้าของสิ่งของจะให้และให้ยืม หรือปฏิเสธก็ได้

ขึ้นอยู่กับความพอใจ

- การขอหรือขอยืมสิ่งของ ต้องขอหรือขอยืมจากเพื่อนสนิท
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาหาร และอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ

วิธีการพูด การพูดนั้น ผู้พูดจะบอกความประสงค์ของผู้พูด คือการขอจะมีคำว่า

"ขอ" (ขอ) และการขอยืมจะมีคำว่า "ยืม" (ยืม) เช่น

- "ขอแค" (ขออน้อย)
- "ขอแคล่อ" (ขออน้อยสิ)
- "ขอก่อนไต่แค" (ขอก่อนหนึ่งไต่)
- "ยืมแคล่อ" (ขอยืมหน่อยสิ)
- "ยืมก่า" (ขอยืมหน่อย)
- "ยืมไม่มันหักแค" (ขอยืมไม่มันหัก)

ตัวอย่างการขอยืมและการตอบสนอง

นักเรียนหญิง ผ.1 : ยืมแต่ล่ะ (ขอยืมหน่อย)

นักเรียนหญิง ผ.2 : เอ้อ.. ไปเอาเมอแทนี่ (เอ้อ.. อย่าเอาไปนะเธอ)

ผ.1 : ยืมกำ (ขอยืมหน่อย)

ผ.2 : ป๊ะยืม (ไม่ให้ยืม)

นอกจากการขอและขอยืมสิ่งของระหว่างนักเรียนแล้ว ยังมีลักษณะเกี่ยวกับการขอแลกหรือขอยืมเงินระหว่างคนขายสินค้าในตลาด ดังนี้

- เมื่อคนขายสินค้าในตลาดไม่มีเศษเงินทอนให้แก่คนซื้อสินค้า ก็จะขอแลกหรือขอยืมเศษเงินจากคนขายสินค้าคนอื่น
- เมื่อมีคนมาขอแลกหรือขอยืมเศษเงิน ถ้าผู้ถูกขอยืมมีเศษเงิน ก็จะให้แลกหรือให้ยืม แต่ถ้าไม่มีก็ต้องบอกว่าไม่มี

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขอแลกและขอยืมเศษเงิน

วิธีการพูด ผู้พูดจะบอกความประสงค์ของผู้พูด คือ การขอแลกเงิน จะมีคำว่า "แลก" และการขอยืมเงิน จะมีคำว่า "ยืม" เช่น

"แลกห้าบาทดี" (ขอแลกเงิน 5 บาท)

"แลกใบสิบ" (ขอแลกเงินใบละ 10 บาท)

"ยืมห้าบาทดี" (ขอยืมเงิน 5 บาท)

"ยืมสามบาท" (ขอยืมเงิน 3 บาท)

ตัวอย่างการขอแลกเงินและการตอบสนอง

คนขายสินค้า ผ.1 : แม่แ่อนมีใบสิบเดแม่แ่อน" (แม่แ่อนมีเงินใบละ 10 บาท หรือเปล่า)

คนขายสินค้า ผ.2 : อ้อ (มี)

ผ.1 : แลกใบสิบ อ้อเอาทอนหนีน้อย

(ขอแลกใบสิบ จะเอาทอนลูกค้านี้)

ผ.2 : [เงี้ยว และให้แลกเงิน]

3.16 กฎเกี่ยวกับการขอเข้าร่วมกิจกรรม

กฎที่ใช้ในการขอเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างนักเรียนด้วยกัน มีดังนี้

- เมื่อบุคคลใดต้องการจะเข้าร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่นก็จะขอเข้าร่วมกิจกรรม
- ผู้ถูกขอร้องจะตอบรับคืออนุญาตให้เข้าร่วมกิจกรรม หรือปฏิเสธไม่ให้เข้าร่วม

กิจกรรมก็ได้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเล่น

วิธีการพูด ผู้พูดจะบอกความประสงค์ของผู้พูด โดยมีคำว่า "หลิน" (เล่น) อยู่ในประโยค เช่น

"หลินแค" (ถูเล่นด้วยคนนะ)

"ฉันทลินแค" (ฉันทเล่นด้วยคนนะ)

"หลินแคล่ออู้" (เล่นด้วยคนนะอู้)

ตัวอย่างการขอเข้าร่วมกิจกรรมและการตอบสนอง

นักเรียนหญิง พ.1 : ฉันทลินแค (ฉันทเล่นด้วยคนนะ)

นักเรียนหญิง พ.2 : บี้ะหลินแหละ (ไม่ต้องเล่นหรอก)

นักเรียนหญิง พ.3 : เอ้อ.. บี้ะหลินแหละ

(เอ้อ.. ไม่ต้องเล่นหรอก)

3.17 กฎเกี่ยวกับการสนทนาขณะเล่น

กฎที่ใช้ในการสนทนาขณะเล่นระหว่างนักเรียนด้วยกัน มีดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเล่น เช่น การเล่นหมากเก็บ

การเล่นกระโตกยาง และการเล่นโยนห่วง

- การพูดของผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนไม่จำเป็นต้องต่อเนื่องกัน แต่การพูดต้องให้สัมพันธ์กับการเล่นในขณะนั้น

วิธีการพูด ไม่มีวิธีการพูดที่แน่นอน แต่การพูดนั้นจะขึ้นอยู่กับการเล่นแต่ละประเภท

ตัวอย่างการสนทนาขณะเล่นหมากเก็บและการตอบสนอง

นักเรียนหญิง พ.1 : เป็นไค่ขาวแก่น (ฉันทเล่นได้ 20 ลูก)

นักเรียนหญิง พ.2 : เอ้อ.. สู้เฮ็ดตายผ่องแน (เอ้อ.. พวกเธอตายมั่งสิ)

นักเรียนหญิง ผ.3 : กำหนี่เก็กเอามตแหละ (คราวนี้ ถ้าอะไรขวางหน้าก็เอามตเลย)

ผ.1 : สี่ยูนี่เหาะ (เพ็งได้ 4 ลูก เท่านั้น)

นักเรียนหญิง ผ.4 : ต้ายก่อกู่เป็นแน (ถ้าเธอตายก็กู้นั่น)

ผ.2 : ลักเฮ็ดลอลัก (ลักษณะเล่นสัลักษณะ)

ลักมึงเฮ็ดแหล่วฮา (ลักษณะเฮ็ดเล่นแล้วหรือ)

ผ.3 : เต้าะ! ปะไค่เซ่ซึกกำเตอนิ (โธ๊ะ! ไม่ได้เขียนก่อนหินเลย)

ผ.1 : เอาละละ เซ่ล้ายละละ (เอาสิเขียนหลาย ๆ ครั้งเลย)

3.18 กฎเกี่ยวกับการสนทนาเกี่ยวกับการเรียนหรือการทำงาน

มีกฎเฉพาะสำหรับการสนทนาเกี่ยวกับการเรียนและการทำงาน ซึ่งแยกตามผู้ร่วมกิจกรรม ดังนี้

3.18.1 การสนทนาเกี่ยวกับการเรียนระหว่างนักเรียนด้วยกัน

กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาที่เรียน และกิจกรรมต่าง ๆ

ในโรงเรียน เช่น การทำการบ้าน การแข่งกีฬา และการทำเกษตร

- ผู้เริ่มการสนทนา เริ่มด้วยประโยคคำถาม

- เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งถาม อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องตอบคำถามเท่าที่ทราบ

- ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคน สามารถแสดงความคิดเห็นได้เช่นเดียวกัน

วิธีการพูด เริ่มต้นด้วยประโยคคำถาม เช่น

"ข้อสองตอบอิชานั่น" (ข้อสองตอบว่าอย่างไรละ)

"ดีเฮ็ดไชนืออกกุนตะฮือนา"

(การทำไช่ตุน จะต้องออกเงินคนละเท่าไรละ)

ตัวอย่างการสนทนาเกี่ยวกับการเรียนและการตอบสนอง

นักเรียนชาย ผ.1 : ฮู้เฮ็ดแหล่วมคชาภาษาไทย (พวกเธอทำการบ้านภาษาไทย
เสร็จหมดแล้วหรือ)

นักเรียนหญิง ผ.2 : เป็นเฮ็ดไค่ข่อเต๊ว (ฉันทำได้ข่อเดียว)

นักเรียนหญิง ผ.3 : เป็นมีสองกุ่ม (ฉันแบ่งได้ 2 กลุ่ม)

นักเรียนหญิง ผ.4 : ไค่สามกุ่มฮั่น (ฉันแบ่งได้ 3 กลุ่ม)

ผ.3 : อ้อ (อย่างนั้นหรือ)

ผ.1 : เป็นยังปะแหล่วตอนิ (ฉันยังทำไม่เสร็จเลย)

ผ.3 : ฉันไค่สองกุ่มเกินนิ (ฉันแบ่งได้ 2 กลุ่มนะ)

3.18.2 การสนทนาและปฏิกิริยาระหว่างพระภิกษุกับชาวบ้าน

กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับงานต่าง ๆ เช่น งานทอดผ้าป่า งานสลากภัต การพัฒนาวัด และการทำงานของกลุ่มแม่บ้าน

- เมื่อมีการถาม อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องตอบคำถามเท่าที่ทราบ

- พระภิกษุและชาวบ้าน สามารถแสดงความคิดเห็นได้เช่นเดียวกัน

- การสนทนาและปฏิกิริยา จะสนทนาก่อนหรือหลังจากพระภิกษุฉันอาหาร

วิธีการพูด

1. เริ่มต้นด้วยประโยคคำถาม เช่น

"เป็นอี่เทชิเม้นยามเน่ไหน" (เขาจะเทห็นคอนกริตเมื่อไหร่)

"วันหนี่ตีกกุ่มหนุ่มสาวมาฮตน้ำแด"

(วันนี้เวรของกลุ่มหนุ่มสาวมารคนน้ำใช้หรือเปล่า)

2. เริ่มต้นด้วยประโยคบอกเล่า เช่น

"ไค่ข่าวว่า กุ่มแม่บ้านอี่บ่ลุมกันตี่วัดเฮาหนี่นา"

(ได้ข่าวว่า จะมีการอบรมกลุ่มแม่บ้านที่วัดของเรา)

"ปะเด่วหนี่ บ่านไค่เป็นมีผ้าป่ายังแหล่ว"

(ตอนนี้น้ำได้เขามีงานทอดผ้าป่าแล้วนะ)

ตัวอย่างการสนทนาและปฏิกิริยาที่วัดและการตอบสนอง

นางเกียว ผ.1 : ปี่หนี่วัดเฮาปะกินสลากท่อนอ (ปี่หนี่วัดเราไม่มีสลากนะ)

พระศรีทน ผ.2 : บ่อ เป็นอี่เฮตฮยังฮุนี ผ่าป่ากาเทื่อ เป็นมีฮ่อกันตอนา

(ไม่มีหรอก เขาจะทำอะไรกันนะ ผ่าป่าละมั้ง แต่ก็ยังไม่ได้ประชุมเลยนะ)

- ผ.1 : ผ่าป่าจนเถาหวาเอาเข้าเกิน น้ำเหล่านุ่นหนึ
(คนแก้บอกว่าการทอดผ้าป่านั้น ต้องเกี่ยวข้าวเสร็จเสียก่อน)
- ผ.2 : เข้าเกิน น้ำเหลวก่อนนุ้เอ๊ะ เคนมะกะลาปูนเอ๊ะ
(เกี่ยวข้าวเสร็จก็เดือนมกราคมโน้นแหละ)
- ผ.1 : อ้อ (ใช่แล้ว)
- ผ.2 : ปี่หน้าปูนเอ๊ะ (ปี่หน้าโน้นแหละ)
- ผ.1 : ก็นั่นนี่ โตได้ก้อนี่มีเงิน
(ถ้าทอดผ้าป่าตอนนี้ ใคร ๆ ก็ยังไม่มีเงิน)
- ผ.2 : ดีมันกันแหละ เอาเข้าเหลว มันได้เงินล้ำ
(ก็ดีเหมือนกัน ถ้าเกี่ยวข้าวเสร็จ ก็จะได้เงินมาก)
- ผ.1 : หนึ้นแหละ (นั่นละสิ)

3.18.3 การสนทนาเกี่ยวกับการทำงานระหว่างชาวบ้านด้วยกัน

กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำงานทั่ว ๆ ไป เช่น การทำนา การทำไร่ การค้าขาย การทอดผ้า และการปลูกสร้างบ้านเรือน
- ถ้าคนเริ่มการสนทนา พูดถึงการทำงานของตนเอง จะเริ่มต้นด้วยประโยคบอกเล่า แต่ถ้าพูดถึงการทำงานของคู่สนทนา จะเริ่มต้นด้วยประโยคคำถาม
- เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งถาม อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องตอบคำถามตามความเป็นจริง
- ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคน สามารถแสดงความคิดเห็นได้เช่นเดียวกัน

วิธีการพูด

1. การพูดถึงการทำงานของผู้พูด เริ่มต้นด้วยประโยคบอกเล่า เช่น
"ถ้างโสินห์อนเต๊ะ (ถางสวน ร้อนจังเลย)
"ปีะได้แก้วเตอเฮิน" (ข้าวที่บ้านยังไม่ได้เกี่ยวเลย)
2. การพูดถึงการทำงานของผู้อื่น เริ่มต้นด้วยประโยคคำถาม เช่น
"ให้แม่เฮ็ดข้า" (ไร่ของแม่จะเอาทำอะไร)

"ปีนี้เข็ดนาตุ่งล่อนา" (ปีไหนที่ทุ่งลอหรือเปล้า)

"กุนล้ายแคลี่แก้วเข้าวันหนึ่ง" (เกี่ยวข้าววันนี้ คนมากหรือเปล้าล่ะศรี)

ตัวอย่างการสนทนาเกี่ยวกับการทำงานและการตอบสนอง

- นางมูล ผ.1 : เต้าหนีเข้าอืขามึง นามึง
(ตอนนั้นของมึง ปลุกข้าวอะไรล่ะ)
- นางสาวทองไหล ผ.2 : เข้าอัน กอ ช้อ ชก (ข้าว ก.ข. 6)
ผ.1 : กอช้อชกมกละกานา (ข้าว ก.ข. 6 ทั้งหมดเลยหรือ)
- นางตุ้มผา ผ.3 : กอช้อชกเฮ็ดหนี เสงเค็ดหนี กอดี้หว่าแก้วอี
(ข้าว ก.ข. 6 พอถึงสิ้นเดือนนี้ ก็คงจะเกี่ยวได้แล้ว)
ผ.2 : แก้วละกา (เกี่ยวนะสิ)
ผ.3 : ก่อผ่องก่อก่อกันแฮกา เมอผ่อล่อ เล็งตึงตึงแนย้อย
(บางแห่งเขาก็เกี่ยวกันแล้วนะ ไปดูบ้างสิ ตอนนี้อาจจะเหลือ
ไปหมดทั้งทุ่งแล้วก็ไม่รู้)

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษารูปแบบการพูดของชาวไทยลื้อ
2. เพื่อศึกษากฎการพูดของชาวไทยลื้อ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบรูปแบบการพูดของชาวไทยลื้อ
2. ทำให้ทราบกฎการพูดของชาวไทยลื้อ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยชุมชนภาษาอื่นต่อไป

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาเกี่ยวกับประวัติ การอพยพ และการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยลื้อ หมู่บ้าน เชียงบาน ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จากเอกสารต่าง ๆ และคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในหมู่บ้าน
2. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับมานุษยคดีทางด้านการพูดจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา
3. ติดต่อกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ เพื่อขอความร่วมมือ และช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานภาคสนาม
4. กำหนดระยะเวลาของการปฏิบัติงาน ดังนี้
 - ระยะที่ 1 ระยะเวลา 1 วัน ติดต่อกับปลัดอำเภอเชียงคำ และผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านเชียงบาน เพื่อขอเอกสารและคำแนะนำต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวไทยลื้อ
 - ระยะที่ 2 ระยะเวลา 12 วัน
 - ติดต่อกับผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่โรงเรียนชุมชนบ้านเชียงบาน

และเจ้าอาวาสวัดทองแอ้มหนอง เพื่อขอความร่วมมือ และ
อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานภาคสนาม

- ทำความรู้จัก พูดคุย และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชาวไทยลื้อ
เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย
- ศึกษาประวัติ การอพยพ การตั้งถิ่นฐาน ประเพณี และ
วัฒนธรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวไทยลื้อเพิ่มเติม จากผู้สูงอายุ
- ทดลองเก็บข้อมูล

ระยะที่ 4 ระยะเวลา 60 วัน ออกปฏิบัติงานภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวม
ข้อมูล พร้อมทั้งถอดข้อมูลจากแถบบันทึกเสียง เพื่อนำมาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และทำ
การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับผู้ตรวจสอบข้อมูลทางภาษา

5. กำหนดสถานการณ์การสื่อสาร โดยแบ่งเป็น สถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน
โรงเรียน ตลาด และวัด ดังนี้

5.1 บ้าน - การพูดคุยขณะรับประทานอาหารเช้า และการพูดคุยหลัง
อาหารเช้าในครอบครัว

- การพูดคุยขณะรับประทานอาหารเช้า และการพูดคุยหลัง
อาหารเช้าในครอบครัว

- การพูดคุยขณะพบปะกันของชาวบ้าน

5.2 โรงเรียน - การพูดคุยตอนเช้าก่อนเข้าเรียน

- การพูดคุยขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

5.3 ตลาด - การพูดคุยขณะซื้อขายสินค้าที่ตลาดตอนเช้า

- การพูดคุยขณะซื้อขายสินค้าที่ตลาดตอนเย็น

5.4 วัด - การพูดคุยขณะถวายอาหารพระภิกษุและสามเณรในตอนเช้า

6. กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์หารูปแบบของการพูด

6.1 รูปแบบของการพูด ใช้สถานการณ์การสื่อสารเป็นหลักในการวิเคราะห์
หารูปแบบของการพูด ตามสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน โรงเรียน ตลาด และวัด โดยพิจารณา
จากองค์ประกอบของการพูด

6.2 กฎของการพูด ใช้ผู้ร่วมกิจกรรม และประเภทของสภาพการณ์การพูด เป็นหลักในการวิเคราะห์หากฎการพูด และพิจารณาจากองค์ประกอบการพูดอื่น ๆ ด้วย

7. เลือกผู้ช่วยตรวจสอบข้อมูลทางภาษา ที่มีคุณสมบัติดังนี้คือ เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนภาษาไทยดี มีความสนใจ ตั้งใจที่จะให้ความร่วมมือในการอธิบายและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล รวมทั้งมีความสามารถในการฟัง - พูด ภาษาไทยดีและภาษาไทยถิ่นเหนือได้เข้าใจเป็นอย่างดี

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้

1. เข้าไปร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชนภาษาไทยดี เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับคนในชุมชน เช่น การไปทำบุญที่วัด การพบปะสังสรรค์ และงานรื่นเริงต่าง ๆ
2. สังเกตการใช้ภาษาทางด้านการพูดของคนไทยดีในสถานการณ์ที่กำหนด แล้วใช้เครื่องบันทึกเสียง บันทึกส่วนที่เป็นคำพูดไว้ ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ เช่น ผู้ร่วมกิจกรรม และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในแบบบันทึกข้อมูล
3. ในการสังเกต และการบันทึกข้อมูล การใช้ภาษาทางด้านการพูดของคนไทยดีนั้น ถ้ามีส่วนไหนไม่เข้าใจหรือสงสัย เช่น คำพูด ความหมาย และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ช่วยตรวจสอบข้อมูลทางภาษาช่วยอธิบายให้
4. นำแบบบันทึกเสียงที่บันทึกการใช้ภาษาพูดของคนไทยดีในสถานการณ์ที่กำหนด มาถอดข้อความเป็นลายลักษณ์อักษร โดยใช้อักษรภาษาไทยที่มีเสียงใกล้เคียงที่สุดกับคำพูดของคนไทยดีเขียนแทน และให้ผู้ช่วยตรวจสอบข้อมูลทางภาษาช่วยแปลความหมายเป็นภาษาไทยถิ่นเหนือให้ แล้วผู้วิจัยจึงนำมาแปลเป็นภาษาไทยมาตรฐานเพื่อนำไปบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ความถูกต้องของข้อมูลที่เขียนตามสำเนียงไทยดี (ผู้วิจัยสามารถพูดและฟังภาษาไทยถิ่นเหนือได้เป็นอย่างดี)
5. นำข้อมูลที่ได้ออกไปตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งกับผู้ตรวจสอบข้อมูลทางภาษาคนอื่น ๆ เพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หารูปแบบของการพูด โดยแยกตามสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน โรงเรียน ตลาด และวัด โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของการพูดดังนี้
 - 1.1 ประเภทของสภาพการณ์การพูด
 - 1.2 หัวข้อและเนื้อหาของสาร
 - 1.3 จุดประสงค์ของการพูด
 - 1.4 สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์
 - 1.5 ผู้ร่วมกิจกรรม
 - 1.6 แบบของสาร
 - 1.7 ลำดับของการพูด
 - 1.8 กฎการปฏิสัมพันธ์
 - 1.9 บรรทัดฐานของการตีความ
2. วิเคราะห์หากฎการพูด
 - 2.1 กฎการเรียกชื่อและการใช้สรรพนาม ใช้ผู้ร่วมกิจกรรมเป็นหลักในการวิเคราะห์
 - 2.2 กฎการเลือกใช้แบบของสาร ใช้ผู้ร่วมกิจกรรมเป็นหลักในการวิเคราะห์
 - 2.3 กฎการพูดในแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด ใช้ประเภทของสภาพการณ์การพูดเป็นหลักในการวิเคราะห์

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการพูด

1. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน

ศึกษาจากประเภทของสภาพการณ์การพูด 12 ประเภท คือ

- 1.1 การทักทาย
- 1.2 การทักถาม
- 1.3 การชักถามถึงบุคคลอื่น
- 1.4 การแสดงความคิดเห็นและชม
- 1.5 การหยอกล้อกัน
- 1.6 การสั่ง
- 1.7 การชักชวน
- 1.8 การให้คำแนะนำ
- 1.9 การเตือน
- 1.10 การกล่าวลา
- 1.11 การเรียกรับประทานอาหาร
- 1.12 การสนทนาเกี่ยวกับการทำงาน

สรุปเป็นรูปแบบของการพูดที่บ้าน ได้ดังนี้

1. หัวข้อ และเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำงาน การทำนา การทำไร่ การแต่งงาน การเรียน การเล่นกีฬา รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ อาหาร อากาศ สิ่งของต่าง ๆ บุคคลอื่น ๆ และความเชื่อต่าง ๆ

2. จุดประสงค์ของการพูด แบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ

2.1 เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน คือ การทักทาย การทักถาม และการเรียกรับประทานอาหาร (เพื่อนบ้าน)

2.2 เพื่อดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงไปด้วยดี คือ การสั่ง การชักชวน การกล่าวลา และการเรียกรับประทานอาหาร

2.3 เพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การแสดงความคิดเห็นและชม การให้คำแนะนำ การเตือน และการสนทนาเกี่ยวกับการทำงาน

2.4 เพื่อแสดงความรู้สึกและอารมณ์ คือ การแสดงความคิดเห็นและชม และการหยอกล้อกัน

2.5 เพื่อความสนุกสนาน คือ การหยอกล้อกัน

2.6 เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดต่าง ๆ คือ การหักทลาย การหักถาม การซักถามถึงบุคคลอื่น และการสนทนาเกี่ยวกับการทำงาน

3. สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ คือ

เวลา : เวลาอาหารเช้า เวลาประมาณ 7.00 - 8.00 นาฬิกา

เวลาอาหารเย็น เวลาประมาณ 17.30 - 19.30 นาฬิกา

เวลาที่ชาวบ้านพบปะพูดคุยกัน

สถานที่ : ภายในบ้าน และหน้าบ้าน

4. ผู้ร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย

4.1 สมาชิกในครอบครัว

4.2 เพื่อนบ้าน

5. แบบของสาร

5.1 ภาษาที่ใช้พูดกันที่บ้านมีอยู่ 3 ภาษา คือ

5.1.1 ภาษาไทยลื้อ

5.1.2 ภาษาไทยถิ่นเหนือ

5.1.3 ภาษาไทยมาตรฐาน

ตามปกติคนไทยลื้อ จะใช้ภาษาไทยลื้อในการพูดกับคนไทยลื้อด้วยกัน และใช้พูดกับคนไทยภาคเหนือที่สนิทกัน ส่วนการพูดกับคนไทยภาคเหนือที่ไม่สนิทกันนั้นจะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือด้วย สำหรับภาษาไทยมาตรฐานนั้นจะใช้ในการพูดเล่น เมื่อผู้พูดมีอารมณ์ดี

คนไทยลื้อและคนไทยภาคเหนือในตำบลนี้ ไม่มีปัญหาในการติดต่อสื่อสาร และการอยู่ร่วมกัน เพราะคนไทยลื้อและคนไทยภาคเหนือ ต่างก็พูดและฟังภาษาไทยลื้อ และภาษาไทยถิ่นเหนือ ได้ดีทั้ง 2 ภาษา และไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติกัน

5.2 ระดับของภาษา

5.2.1 ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

5.2.2 เด็กพูดกับผู้ใหญ่ เป็นการพูดแบบธรรมดา

5.2.3 เพื่อนพ้องกับเพื่อน เป็นการพูดแบบธรรมดา แบบกันเอง และแบบไม่สุภาพ

ตามปกติธรรมดา การพูดทั่วไป ๆ ไป เป็นการพูดแบบธรรมดา ส่วนลำดับของการพูด กฎการปฏิสัมพันธ์ และบรรทัดฐานของการตีความนั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของสภาพการณ์การพูดแต่ละประเภท

2. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน

ศึกษาจากประเภทของสภาพการณ์การพูด 9 ประเภท คือ

2.1 การแสดงความคิดเห็นและชม

2.2 การหยอกล้อกัน

2.3 การสั่ง

2.4 การชักชวน

2.5 การซื้ออาหารและขนม

2.6 การขอและขอยืมสิ่งของ

2.7 การขอเข้าร่วมกิจกรรม

2.8 การสนทนาขณะเล่น

2.9 การสนทนาเกี่ยวกับการเรียน

สรุปเป็นรูปแบบของการพูดที่โรงเรียนได้ดังนี้

1. หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาหารและขนม อากาศ การเรียน กีฬา การเล่น และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

2. จุดประสงค์ของการพูด แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

2.1 เพื่อดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงไปด้วยดี คือ การสั่ง การชักชวน การซื้ออาหารและขนม การขอและขอยืมสิ่งของ และการขอเข้าร่วมกิจกรรม

2.2 เพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การแสดงความคิดเห็นและชม และการสนทนาเกี่ยวกับการเรียน

2.3 เพื่อแสดงความรู้สึกและอารมณ์ คือ การหยอกล้อกัน และการแสดงความคิดเห็นและชม

2.4 เพื่อความสนุกสนาน คือ การหยอกล้อกัน และการสนทนาขณะเล่น

2.5 เพื่อทราบข้อเท็จจริง หรือรายละเอียด คือ การสนทนาเกี่ยวกับ

การเรียน

3. สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ คือ

เวลา : ตอนเช้าก่อนเข้าเรียน เวลา 7.30 - 8.30 นาฬิกา

ตอนกลางวันขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน เวลา 11.45 - 12.45 นาฬิกา

สถานที่ : ภายในบริเวณโรงเรียนชุมชนบ้านเชียงบาน

4. ผู้ร่วมกิจกรรม ประกอบด้วยบุคคล 3 ประเภท คือ

4.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง

4.2 ครู

4.3 คนขายอาหารและขนม

5. แบบของสาร

5.1 ภาษาที่ใช้พูดกันในโรงเรียนมีอยู่ 3 ภาษา คือ

5.1.1 ภาษาไทยลื้อ

5.1.2 ภาษาไทยถิ่นเหนือ

5.1.3 ภาษาไทยมาตรฐาน

ภาษาที่ใช้พูดมากที่สุดภายในโรงเรียนคือ ภาษาไทยลื้อ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนเป็นคนไทยลื้อ

ภาษาไทยมาตรฐานจะใช้พูดระหว่างครูและนักเรียน แต่ในบางครั้งนักเรียนจะพูดภาษาไทยมาตรฐานปนกับภาษาไทยลื้อเมื่อพูดกับเพื่อนหรือแม่ค้าขายขนม ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูสอนให้นักเรียนพูดภาษาไทยมาตรฐานเมื่ออยู่ในโรงเรียนแต่ไม่ได้เป็นการบังคับ เพราะฉะนั้นจึงมีการพูดภาษาไทยมาตรฐานบ้างเพียงเล็กน้อยและในที่สุดนักเรียนก็จะเปลี่ยนไปพูดภาษาไทยลื้อตามเดิม

ส่วนภาษาไทยถิ่นเหนือนั้น จะใช้พูดกันในหมู่ของนักเรียนที่เป็นคนไทยภาคเหนือ ซึ่งนักเรียนที่เป็นคนไทยภาคเหนือมีจำนวนน้อยมาก

การเล่นร่วมกันระหว่างนักเรียนไทยลื้อและนักเรียนไทยภาคเหนือไม่มีปัญหาเลย เพราะนักเรียนที่เป็นคนไทยลื้อสามารถพูดและฟัง ภาษาไทยถิ่นเหนือได้เป็นอย่างดี และนักเรียนที่เป็นคนไทยภาคเหนือก็สามารถพูดและฟังภาษาไทยลื้อได้เข้าใจเป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน ในการเล่นนั้นนักเรียนไทยลื้อก็จะพูดภาษาไทยลื้อ นักเรียนที่เป็นคนไทยภาคเหนือก็จะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือและอีกประการหนึ่ง นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มนี้ ไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ต่างก็ถือว่าเป็นคนไทยเช่นเดียวกัน และเป็นสมาชิกของโรงเรียนเดียวกัน เพราะฉะนั้นจึงไม่มีปัญหาในการสื่อสาร และการอยู่ร่วมกันของนักเรียนในโรงเรียนนี้

5.2 ระดับของภาษาที่ใช้พูดกันในโรงเรียน

5.2.1 ครูพูดกับนักเรียน เป็นการพูดแบบธรรมดา

5.2.2 นักเรียนพูดกับครู เป็นการพูดแบบสุภาพ

5.2.3 นักเรียนพูดกับคนขายอาหารและขนม เป็นการพูดแบบธรรมดา

5.2.4 คนขายอาหารและขนมพูดกับนักเรียน เป็นการพูดแบบธรรมดา

5.2.5 นักเรียนพูดกับนักเรียน เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

ส่วนลำดับของการพูด กฎการปฏิสัมพันธ์ และบรรทัดฐานของการตีความนั้น ขึ้นอยู่กับประเภทของสภาพการณ์การพูดแต่ละประเภท

3. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่ตลาด

ศึกษาจากประเภทของสภาพการณ์การพูด 6 ประเภท คือ

3.1 การทักทาย

3.2 การทักถาม

3.3 การซักถามถึงบุคคลอื่น

3.4 การหยอกล้อ

3.5 การซื้อขายสินค้า

3.6 การขอแลกหรือขอยืมเงิน

สรุปเป็นรูปแบบของการพูดที่ตลาด ได้ดังนี้

1. หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับ สินค้า อาหาร อากาศ การทำงาน การเล่นแชร์ ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ และเรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่น

2. จุดประสงค์ของการพูด แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

- 2.1 เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน คือ การทักทาย และการทักถาม
- 2.2 เพื่อดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงไปด้วยดี คือ การซื้อขายสินค้า และการขอแลกหรือขอยืมเงิน
- 2.3 เพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การซื้อขายสินค้า (ตีหรือชมสินค้า)
- 2.4 เพื่อแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของผู้พูด คือ การหยอกล้อกัน
- 2.5 เพื่อความสนุกสนาน คือ การหยอกล้อกัน
- 2.6 เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือรายละเอียด คือ การทักทาย การทักถาม และการซักถามถึงบุคคลอื่น

3. สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ คือ

เวลา : ตลาดเช้า เวลาประมาณ 6.00 - 7.00 นาฬิกา

ตลาดเย็น เวลาประมาณ 16.00 - 17.00 นาฬิกา

สถานที่ : ภายในตลาดสดหมู่บ้านเชียงบาน

4. ผู้ร่วมกิจกรรม ประกอบด้วยบุคคล 2 ประเภท คือ

- 4.1 คนซื้อสินค้า
- 4.2 คนขายสินค้า

5. แบบของสาร

5.1 ภาษาที่ใช้พูดกันในตลาด มีอยู่ 2 ภาษา คือ

5.1.1 ภาษาไทยลื้อ

5.1.2 ภาษาไทยถิ่นเหนือ

ภายในตลาดหมู่บ้านไทยลื้อนั้น ตามปกติแล้ว คนซื้อของและคนขายของเป็นคนไทยลื้อทั้งหมด การพูดจึงใช้ภาษาไทยลื้อ แต่ในบางครั้งจะมีคนไทยภาคเหนือมาซื้อสินค้าที่ตลาดบ้าง ในการสนทนากับคนไทยภาคเหนือคน คนไทยภาคเหนือก็จะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือ ส่วนคนขายของซึ่งเป็นคนไทยลื้อนั้น บางครั้งจะพูดภาษาไทยลื้อ หรือบางครั้งจะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือขึ้นอยู่กับว่าคนไทยภาคเหนือคนนั้นมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันหรือไม่ ถ้าคุ้นเคยก็จะพูดภาษาไทยลื้อ และถ้าไม่คุ้นเคยกันก็จะพูดภาษาไทยถิ่นเหนือด้วย

คนไทยลื้อและคนไทยภาคเหนือในตำบลเชียงบาน ไม่มีปัญหาในการติดต่อสื่อสาร และการอยู่ร่วมกัน เพราะคนทั้ง 2 กลุ่มนี้ ต่างก็สามารถพูดและฟังภาษาไทยลื้อและภาษาไทย-ถิ่นเหนือ ได้เข้าใจทั้ง 2 ภาษา และต่างก็ถือว่าเป็นคนไทยเช่นเดียวกัน

5.2 ระดับของภาษาที่ใช้พูดกันในตลาด

5.2.1 คนซื้อกับคนขาย เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

5.2.2 คนซื้อกับคนซื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

5.2.3 คนขายกับคนขาย เป็นการพูดแบบธรรมดา แบบกันเอง

และแบบไม่สุภาพ

ส่วนลำดับของการพูด กฎการปฏิสัมพันธ์ และบรรทัดฐานของของการตีความนั้น ขึ้นอยู่กับแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด

4. รูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารที่วัด

ศึกษาจากประเภทของสภาพการณ์การพูด 6 ประเภท คือ

4.1 การทักทาย

4.2 การทักถาม

4.3 การซักถามถึงบุคคลอื่น

4.4 การสั่ง

4.5 การตามหา

4.6 การสนทนาเกี่ยวกับงาน

สรุปเป็นรูปแบบของการพูดที่วัด ได้ดังนี้

1. หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการไปเรียนหนังสือของสามเณร โรคภัยไข้เจ็บ การจัดงานประเพณีต่าง ๆ การพัฒนาวัด อาหาร อาภาศ และเรื่องเกี่ยวกับบุคคลแปลกหน้า

2. จุดประสงค์ของการพูด แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

2.1 เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน คือ การทักทาย และการทักถาม

2.2 เพื่อดำเนินกิจกรรมให้ลุล่วงไปด้วยดี คือ การสั่ง การตามหา และการสนทนาปรึกษางาน

2.3 เพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การสนทนาและปรึกษางาน

2.4 เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือรายละเอียด คือ การทักทาย การทักถาม การซักถามถึงบุคคลอื่น และการสนทนาปรึกษางาน

3. สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ คือ

เวลา : ตอนเช้า ขณะที่ชาวบ้านไปถวายอาหารพระภิกษุและสามเณร

สถานที่ : ภายในบริเวณวัด

4. ผู้ร่วมกิจกรรม ประกอบด้วยบุคคล 4 ประเภทคือ

4.1 พระภิกษุ

4.2 สามเณร

4.3 เด็กวัด

4.4 ชาวบ้านทั้งชายและหญิง

5. แบบของสาร

5.1 ภาษาที่ใช้พูดกันในวัด ใช้ภาษาไทยล้วนเพียงภาษาเดียว

5.2 ระดับของภาษาที่ใช้พูดกันในวัด

5.2.1 พระภิกษุพูดกับสามเณร เด็กวัด และชาวบ้าน เป็นการพูด

แบบธรรมดา

5.2.2 สามเณรพูดกับพระภิกษุ เป็นการพูดแบบธรรมดา

5.2.3 ชาวบ้านพูดกับพระภิกษุและสามเณร เป็นการพูดแบบธรรมดา

5.2.4 ชาวบ้านพูดกับเด็กวัด เป็นการพูดแบบธรรมดาและแบบกันเอง

5.2.5 เด็กวัดพูดกับพระภิกษุ เป็นการพูดแบบสุภาพ

5.2.6 สามเณรและเด็กวัดพูดกับชาวบ้าน เป็นการพูดแบบธรรมดา

ส่วนลำดับของการพูด กฎการปฏิสัมพันธ์ และบรรทัดฐานของการตีความนั้น ขึ้นอยู่กับแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด

5. การเปรียบเทียบรูปแบบของการพูดจากสถานการณ์การสื่อสารทั้ง 4 สถานการณ์
คือ บ้าน โรงเรียน ตลาด และวัด ซึ่งแต่ละสถานการณ์การสื่อสาร มีรูปแบบของการพูดที่เหมือนและแตกต่างกัน คือ

5.1 ประเภทของสภาพการณ์การพูด

5.1.1 ประเภทของสภาพการณ์การพูดที่ปรากฏเหมือนกันคือ

- 5.1.1.1 การทักทาย การทักถาม และการชักถามถึงบุคคลอื่น ปรากฏในสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน ตลาด และวัด
- 5.1.1.2 การหยอกส่อกัน ปรากฏในสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน โรงเรียน และตลาด
- 5.1.1.3 การสั่ง ปรากฏในสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน โรงเรียน ตลาด และวัด
- 5.1.1.4 การแสดงความคิดเห็นและชม และการชักชวน ปรากฏใน สถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน และโรงเรียน
- 5.1.1.5 การซื้อขายสินค้า ปรากฏในสถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน และตลาด

5.1.2 ประเภทของสภาพการณ์การพูดที่ปรากฏแตกต่างกัน แยกตามสถานการณ์การสื่อสาร ดังนี้

- 5.1.2.1 สถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน มี การเตือน การกล่าวลา การเรียกรับประทานอาหาร และการสนทนาเกี่ยวกับการทำงาน
- 5.1.2.2 สถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน มี การขอและขอยืมสิ่งของ การขอเข้าร่วมกิจกรรม การสนทนาขณะเล่น และการสนทนาเกี่ยวกับการเรียน
- 5.1.2.3 สถานการณ์การสื่อสารที่ตลาด คือ การขอแลก หรือขอยืมเงิน
- 5.1.2.4 สถานการณ์การสื่อสารที่วัด มี การตามหา และ การสนทนาและปรึกษางาน

5.2 หัวข้อและเนื้อหาของสาร

ในทุกสถานการณ์การสื่อสาร จะมีการพูดถึงเรื่องเกี่ยวกับอาหาร และอากาศ เนื่องจากทุกคนจะต้องรับประทานอาหาร ส่วนอากาศนั้น ในขณะที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูล

อากาศเริ่มจะเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ฤดูหนาว จึงมีการพูดถึงการเปลี่ยนแปลงของอากาศ ส่วนการพูดถึงเรื่องอื่น ๆ นั้น แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ คือ

5.2.1 สถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป คือ การทำงาน การทำนา การทำไร่ การแต่งงาน การเรียน การเล่นกีฬา รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สิ่งของ บุคคลอื่น และความเชื่อต่าง ๆ

5.2.2 สถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและโรงเรียนโดยตรง คือ ขนบ การเรียน กีฬา การเล่น และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

5.2.3 สถานการณ์การสื่อสารที่ตลาด เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตลาดโดยตรง คือ สินค้า และเรื่องทั่ว ๆ ไป คือ การทำงาน การเล่นแชร์ ภาพยนตร์ ข่าวจากหนังสือพิมพ์ และเรื่องเกี่ยวกับบุคคลอื่น

5.2.4 สถานการณ์การสื่อสารที่วัด เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัดโดยตรง คือ การจัดงานประเพณีต่าง ๆ การพัฒนาวัด การเรียนของสามเณร และเรื่องทั่ว ๆ ไป คือ เรื่องเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ และบุคคลอื่น

5.3 จุดประสงค์ของการพูด

การพูดในแต่ละสถานการณ์นั้น มีจุดประสงค์ของการพูดคล้าย ๆ กัน แต่ก็มีส่วนที่แตกต่างกันบ้างดังนี้

สถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน ไม่ปรากฏจุดประสงค์ของการพูด เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน แต่ตามความจริงแล้ว การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันนั้น อาจจะแสดงไปในทางอื่น ๆ เช่น การเล่นร่วมกัน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

สถานการณ์การสื่อสารที่วัด ไม่ปรากฏจุดประสงค์ของการพูด เพื่อแสดงความรู้สึกและอารมณ์ และเพื่อแสดงความสนุกสนาน เพราะการแสดงออกของพระภิกษุ สามเณร และชาวบ้าน ขณะที่อยู่ในวัดนั้น จะต้องมีการสำรวม

5.4 สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ในแต่ละสถานการณ์การสื่อสาร มีความแตกต่างกันไปตามสภาพการณ์การพูด และสถานที่ที่กำหนดในการเก็บข้อมูล

5.5 ผู้ร่วมกิจกรรม มีความแตกต่างกันไปตามสถานการณ์การสื่อสาร คือ

5.5.1 สถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน มีผู้ร่วมกิจกรรม 2 ประเภทคือ

- สมาชิกภายในครอบครัว
- เพื่อนบ้าน

5.5.2 สถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน มีผู้ร่วมกิจกรรม

3 ประเภท คือ

- นักเรียนชายและนักเรียนหญิง
- ครู
- คนขายอาหารและขนม

5.5.3 สถานการณ์การสื่อสารที่ตลาด มีผู้ร่วมกิจกรรม 2 ประเภท

คือ

- คนซื้อสินค้า
- คนขายสินค้า

5.5.4 สถานการณ์การสื่อสารที่วัด มีผู้ร่วมกิจกรรม 4 ประเภท คือ

- พระภิกษุ
- สามเณร
- เด็กวัด
- ชาวบ้านทั้งชายและหญิง

5.6 แบบของสาร

5.6.1 ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันของคนไทยลื้อ คือ ภาษาไทยลื้อ รองลงมาคือ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ซึ่งใช้พูดกับคนไทยภาคเหนือ ส่วนภาษาไทยมาตรฐานนั้น ใช้พูดน้อยมาก ซึ่งการใช้ภาษาไทยมาตรฐานนั้น มีดังนี้

- สถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียนนั้น นักเรียนจะต้องพูดภาษาไทยมาตรฐานกับครู และการพูดระหว่างนักเรียนด้วยกันนั้น ในบางครั้งจะใช้ภาษาไทยมาตรฐาน

- สถานการณ์การสื่อสารที่บ้านนั้น ชาวบ้านใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ในการพูดเล่นเท่านั้น

5.6.2 ระดับของภาษามีความเหมือนและแตกต่างกันดังนี้

- สถานการณ์การสื่อสารที่บ้านและตลาด มีการพูด 3 ระดับ

เหมือนกันคือ การพูดแบบธรรมดา แบบกันเอง และแบบไม่สุภาพ

- สถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียนและวัด มีการพูด 3 ระดับ

เหมือนกันคือ การพูดแบบสุภาพ แบบธรรมดา และแบบกันเอง

จากการใช้ภาษานี้ แสดงให้เห็นว่า สถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน และตลาด ไม่ต้องการความสำรวมในการพูด เพราะสามารถพูดแบบไม่สุภาพได้ ส่วนสถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน และวัดนั้น ต้องการความสำรวมในการพูด โดยเฉพาะการพูดกับพระภิกษุและครู

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับกฎการพูด

1. กฎเกี่ยวกับการเรียกชื่อและการใช้สรรพนาม มีดังนี้

1.1 การเรียกชื่อ

1.1.1 การเรียกชื่อตัวผู้พูดเอง (บุรุษที่ 1)

1.1.1.1 เด็กพูดกับผู้ใหญ่ จะไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้

สรรพนามแทน

1.1.1.2 ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก

1.1.1.2.1 คนที่มีอายุน้อยกว่ากันเล็กน้อย

ซึ่งอยู่ในวัยเด็ก หนุ่มสาว ทั้งเพศชายและเพศหญิง เรียกตัวเองว่า ปี่ + ชื่อ

1.1.1.2.2 หญิงกลางคน เรียกตัวเองว่า

แม่

แม่ + ชื่อ

1.1.1.2.3 หญิงชรา เรียกตัวเองว่า

แม่

แม่ + ชื่อ

แม่เก่า

1.1.1.2.4 ชายกลางคน เรียกตัวเองว่า

ป่อ

ป่อ + ชื่อ

1.1.1.2.5 ชายชรา เรียกตัวเองว่า

ป่อ

ป่อ + ชื่อ

ป่อเก่า

1.1.1.3 คนรุ่นเดียวกัน ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้

สรรพนามแทน

1.1.1.4 สามี เรียกตัวเองว่า

ปู่

ป่อ

1.1.1.5 ภรรยาที่ยังไม่มีลูก ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้

สรรพนามแทน ส่วนภรรยาที่มีลูก เรียกตัวเองว่า

แม่

1.1.1.6 พ่อ เรียกตัวเองว่า ป่อ

1.1.1.7 แม่ เรียกตัวเองว่า แม่

อี่แม่

1.1.1.8 ลูกสาว และลูกชาย ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้

สรรพนามแทน

1.1.1.9 ยาย เรียกตัวเองว่า เก่าแม่

1.1.1.10 ย่า เรียกตัวเองว่า ย่า

1.1.1.11 ตา เรียกตัวเองว่า เก่าป่อ

เก่า

1.1.1.12 ปู่ เรียกตัวเองว่า ปู่

1.1.1.13 พี่สาวและพี่ชาย เรียกตัวเองว่า

ปี + ชื่อ

1.1.1.14 น้องสาวและน้องชาย ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่

ใช้สรรพนามแทน

1.1.1.15 ครูพูดกับนักเรียน เรียกตัวเองว่า

ครู

1.1.1.16 นักเรียนพูดกับครู ไม่เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้

สรรพนามแทน

1.1.1.17 พระภิกษุพูดกับสามเณรและเด็กวัด เรียกตัวเองว่า

พี่

1.1.1.18 พระภิกษุและสามเณรพูดกับชาวบ้าน ไม่เรียก

ชื่อตัวเอง แต่ใช้สรรพนามแทน

1.1.1.19 สามเณรพูดกับพระภิกษุ ไม่เรียกชื่อตัวเอง

แต่ใช้สรรพนามแทน

1.1.1.20 เด็กวัดพูดกับพระภิกษุ ไม่เรียกชื่อตัวเอง

แต่ใช้สรรพนามแทน

1.1.1.21 ชาวบ้านพูดกับพระภิกษุ เรียกตัวเองดังนี้

1.1.1.21.1 หญิงสาวและชายหนุ่ม ไม่

เรียกชื่อตัวเอง แต่ใช้สรรพนามแทน

1.1.1.21.1 หญิงกลางคนและหญิงชรา

เรียกตัวเองว่า

แม่

1.1.1.21.3 ชายกลางคนและชายชรา

เรียกตัวเองว่า

พ่อ

1.1.2 การเรียกชื่อคู่สนทนา (บุรุษที่ 2) และบุคคลอื่น (บุรุษที่ 3)

1.1.2.1 เด็กเรียกผู้ใหญ่

1.1.2.1.1 เรียกคนที่อายุน้อยกว่ากันเล็กน้อย
ซึ่งอยู่ในวัยเด็ก หนุ่มสาว ทั้งเพศชายและเพศหญิง เรียกว่า ปี่ + ชื่อ

1.1.2.1.2 เรียกชายวัยกลางคนว่า

ปี่ + ชื่อ

ป่อ (ใช้เรียกบุตรที่ 2
เท่านั้น)

ป่อ + ชื่อ

ป่อใหม่ (ชายที่เคยบวชและใช้
เรียกบุตรที่ 2 เท่านั้น)

ป่อใหม่ + ชื่อ (ชายที่เคยบวช)

1.1.2.1.3 เรียกชายชราว่า

ป่อ (ใช้เรียกบุตรที่ 2 เท่านั้น)

ป่อ + ชื่อ

ป่อเก่า

ป่อใหม่ (ชายที่เคยบวชและใช้
เรียกบุตรที่ 2 เท่านั้น)

ป่อใหม่ + ชื่อ (ชายที่เคยบวช)

1.1.2.1.4 เรียกหญิงกลางคนว่า

ปี่ + ชื่อ

แม่ (ใช้เรียกบุตรที่ 2 เท่านั้น)

แม่ + ชื่อ

1.1.2.1.5 เรียกหญิงชราว่า

แม่ (ใช้เรียกบุตรที่ 2 เท่านั้น)

แม่ + ชื่อ

แม่เก่า (ใช้เรียกบุตรที่ 2 เท่านั้น)

1.1.2.2 ผู้ใหญ่เรียกเด็ก

1.1.2.2.1 เรียกหญิงที่มีอายุน้อยกว่าว่า

ชื่อ

อ + ชื่อหล่า (เรียกเด็กแบบเอ็นดูและ

ใช้เรียกบุรุษที่ 2 เท่านั้น)

อหล่า (เรียกเด็กแบบเอ็นดูและ

ใช้เรียกบุรุษที่ 2 เท่านั้น)

1.1.2.2.1 เรียกชายที่มีอายุน้อยกว่าว่า

ชื่อ

บ่า + ชื่อใหม่ + ชื่อ (ชายที่เคยบวช)

1.1.2.3 การเรียกคนรุ่นเดียวกัน

1.1.2.3.1 เรียกเด็กหญิงและหญิงสาวว่า

ชื่อ

อ + ชื่อ

1.1.2.3.2 เรียกหญิงกลางคนว่า

ชื่อ

อ + ชื่อแม่ + ชื่อ

1.1.2.3.3 เรียกหญิงวัยชราว่า

ชื่อ

แม่ + ชื่อ

1.1.2.3.4 เรียกเด็กชายและชายหนุ่มว่า

ชื่อ

บ่า + ชื่อ

1.1.2.3.5 เรียกชายกลางคนและชายชราว่า

ชื่อป่อ + ชื่อป่อใหม่ (ชายที่เคียววชและใช้
เรียกนุรุษที่ 2 เท่านั้น)1.1.2.4 ภรรยาเรียกสามีว่า ปี่ (ใช้เรียกนุรุษที่ 2 เท่านั้น)ปี่ + ชื่อป่อ (ใช้เรียกนุรุษที่ 2 เท่านั้น)ป่อ + ชื่อ

1.1.2.5 สามีเรียกภรรยา

ชื่อแม่ (ใช้เรียกนุรุษที่ 2 เท่านั้น)แม่ + ชื่อ

1.1.2.6 ลูกเรียกพ่อว่า

ป่ออี่ป่อ (ใช้เรียกนุรุษที่ 2 เท่านั้น)

1.1.2.7 ลูกเรียกแม่ว่า

แม่อี่แม่ (ใช้เรียกนุรุษที่ 2 เท่านั้น)

1.1.2.8 พ่อและแม่ เรียกลูกสาวว่า

ชื่ออี่ + ชื่อ

1.1.2.9 พ่อและแม่ เรียกลูกชายว่า

ชื่อบ่า + ชื่อ

1.1.2.10 หลานเรียกยายว่า

เถ่าแม่

1.1.2.11 หลานเรียกย่าว่า

อี่ย่า

1.1.2.12 หลานเรียกตาว่า

เถ่าป่อ

1.1.2.13 หลานเรียกปู่ว่า

อี่ปู่

1.1.2.14 พี่ชายและพี่สาว เรียกน้องสาวว่า

ชื่อ

อ + ชื่อ

1.1.2.15 พี่ชายและพี่สาว เรียกน้องชายว่า

ชื่อ

บ + ชื่อ

1.1.2.16 น้องชายและน้องสาว เรียกพี่สาวและพี่ชายว่า

ป + ชื่อ

1.1.2.17 ครูเรียกนักเรียนว่า

ชื่อ

1.1.2.18 นักเรียนเรียกครูว่า ครู

คุณครู

1.1.2.19 พระภิกษุเรียกสามเณรว่า

ชื่อ

พะ + ชื่อ

1.1.2.20 พระภิกษุเรียกชาวบ้าน

1.1.2.20.1 เรียกเด็กหญิง เด็กชาย หญิงสาว

ชื่อ

และชายหนุ่มว่า

1.1.2.20.2 เรียกหญิงกลางคนและหญิงชราว่า

แม่ + ชื่อ

1.1.2.20.3 เรียกชายกลางคนและชายชราว่า

ป + ชื่อ

1.1.2.21 พระภิกษุเรียกเด็กวัดว่า

ชื่อ

1.1.2.22 ชาวบ้าน สามเณร และเด็กวัดเรียกพระภิกษุว่า

พี่ (ใช้เรียกภุมมที่ 2 เท่านั้น)

พี่ + ชื่อ

พี่ + ชื่อ

พี่เจ้า + ชื่อ

1.1.2.23 ชาวบ้านเรียกสามเณรว่า

พระ + ชื่อ

1.2 การใช้สรรพนาม

1.2.1 สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 1

ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก	ใช้สรรพนาม	เฮา กู
เด็กพูดกับผู้ใหญ่	ใช้สรรพนาม	เป็น เฮา ข้อย
เพื่อนพูดกับเพื่อน	ใช้สรรพนาม	เป็น เฮา กู กู ฉั่น (นักเรียน)
นักเรียนพูดกับครู	ใช้สรรพนาม	หนู (ผู้หญิง) ผม (ผู้ชาย)
พระภิกษุพูดกับชาวบ้าน	ใช้สรรพนาม	เฮา
สามเณรพูดกับพระภิกษุ	ใช้สรรพนาม	ผม เฮา
สามเณรพูดกับชาวบ้าน	ใช้สรรพนาม	เฮา เป็น

1.2.2 สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 2

ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก	ใช้สรรพนาม	สู้ เฮา มิ่ง
เพื่อนพูดกับเพื่อน	ใช้สรรพนาม	สู้ มิ่ง โต้ (ผู้หญิง) เธอ (นักเรียน)

1.2.3 สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 3

ผู้ใหญ่พูดถึงเด็ก	ใช้สรรพนาม	มัน
เด็กพูดถึงผู้ใหญ่	ใช้สรรพนาม	เป็น
เพื่อนพูดถึงเพื่อน	ใช้สรรพนาม	มัน

1.2.4 สรรพนามพหูพจน์บุรุษที่ 1

คำสรรพนามที่ใช้ทั่ว ๆ ไป คือ **กู เฮา**

1.2.5 สรรพนามพหูพจน์บุรุษที่ 2

ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก ใช้สรรพนาม **สู**

1.2.6 สรรพนามพหูพจน์บุรุษที่ 3

ผู้ใหญ่พูดถึงกลุ่มเด็ก ใช้สรรพนาม **เฮา**

เด็กพูดถึงกลุ่มผู้ใหญ่ ใช้สรรพนาม **เป็น**

เพื่อนพูดถึงกลุ่มเพื่อน ใช้สรรพนาม **เฮา**

2. กฎเกี่ยวกับการเลือกใช้แบบของสาร

2.1 ภาษาที่ใช้พูด มี 3 ภาษา คือ

2.1.1 ภาษาไทยลื้อ แบ่งตามผู้ร่วมกิจกรรมดังนี้

2.1.1.1 คนไทยลื้อพูดกับคนไทยลื้อทั่ว ๆ ไป ใช้ภาษา
ไทยลื้อ

2.1.1.2 คนไทยลื้อพูดกับคนไทยภาคเหนือที่สนิทกัน และ
คนไทยภาคเหนืออื่น สามารถฟังภาษาไทยลื้อได้เข้าใจเป็นอย่างดี

2.1.2 ภาษาไทยถิ่นเหนือ คนไทยลื้อใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือพูดกับ
คนไทยภาคเหนือทั่ว ๆ ไป

2.1.3 ภาษาไทยมาตรฐาน แบ่งตามผู้ร่วมกิจกรรมดังนี้

2.1.3.1 ครูพูดกับนักเรียน และนักเรียนพูดกับครู ใช้
ภาษาไทยมาตรฐาน

2.1.3.2 นักเรียนพูดกับนักเรียน ในบางครั้งจะใช้ภาษาไทยมาตรฐาน
เนื่องจากครูบังคับให้นักเรียนพูดภาษาไทยมาตรฐานในโรงเรียน

2.1.3.3 ชาวบ้านใช้ในการพูดเล่น เมื่อมีอารมณ์

2.2 ระดับของภาษาที่ใช้พูด แบ่งตามผู้ร่วมกิจกรรมได้ดังนี้

- 2.2.1 ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก ใช้ภาษาพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง
- 2.2.2 เด็กพูดกับผู้ใหญ่ ใช้ภาษาพูดแบบธรรมดา
- 2.2.3 คนรุ่นเดียวกัน ตามปกติธรรมดาใช้ภาษาพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง แต่ในบางครั้ง การพูดกันระหว่างคนที่มีความสนิทสนมกันมาก ๆ จะใช้ภาษาพูดแบบไม่สุภาพ
- 2.2.4 ครูพูดกับนักเรียน ใช้ภาษาพูดแบบธรรมดา
- 2.2.5 นักเรียนพูดกับครู ใช้ภาษาพูดแบบสุภาพ
- 2.2.6 พระภิกษุพูดกับสามเณร และเด็กวัด ใช้ภาษาพูดแบบธรรมดา
- 2.2.7 พระภิกษุและสามเณรพูดกับชาวบ้าน ใช้ภาษาพูดแบบธรรมดา
- 2.2.8 สามเณรพูดกับพระภิกษุ ใช้ภาษาพูดแบบธรรมดา
- 2.2.9 ชาวบ้านพูดกับพระภิกษุและสามเณร ใช้ภาษาพูดแบบธรรมดา

3. กฎเกี่ยวกับการพูดในแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด

3.1 กฎเกี่ยวกับการทักทาย

กฎที่ใช้ในการทักทายทั่ว ๆ ไป มีดังนี้

- การทักทายจะต้องทักทายกัน ขณะพบปะหน้ากันเป็นครั้งแรกในวันหนึ่ง ๆ
 - การทักทาย จะทักทายเฉพาะคนที่ไม่ได้อยู่ร่วมบ้านเดียวกัน
 - การทักทายจะต้องอยู่ในรูปของประโยคคำถาม
 - เมื่อผู้ทักทายได้ทักทายไปด้วยการถามแล้ว ผู้รับคำทักทายจะต้องตอบคำถามนั้น
- กฎที่ใช้เฉพาะสำหรับการทักทายที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน มีดังนี้

3.1.1 การทักทายระหว่างชาวบ้านกับพระภิกษุและสามเณร กฎคือ

- ชาวบ้านเป็นฝ่ายทักทายพระภิกษุและสามเณรก่อน
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการฉันอาหาร การตื่นนอน และการกลับมาวัดของสามเณรที่ไปเรียนหนังสือที่วัดอื่น

3.1.2 การทักทายระหว่างชาวบ้านด้วยกัน แยกตามสถานที่ดังนี้

3.1.2.1 การหักทนายที่วัด กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการมาวัด และการรับประทานอาหาร

3.1.2.2 การหักทนายที่ตลาด กฎคือ

- คนซื้อสินค้าหักทนายคนซื้อสินค้า หรือคนขายสินค้าหักทนายคนขายสินค้านั้น หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาหารที่คนซื้อสินค้า ซื้อไปรับประทาน
- คนซื้อสินค้าหักทนายคนขายสินค้า หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับสินค้าที่ขาย และการขายสินค้า

3.1.2.3 การหักทนายที่บ้านและหน้าบ้าน กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร การทำงาน และการไปหรือกลับจากสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง

3.2 กฎเกี่ยวกับการหักถาม

กฎที่ใช้เกี่ยวกับการหักถามทั่ว ๆ ไป มีดังนี้

- การหักถามจะเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่งต้องการทราบว่าคู่สนทนา ตั้งใจจะทำอะไรที่ไหน เมื่อไหร่และกับใคร

- การหักถามจะต้องอยู่ในรูปของประโยคคำถาม
 - เมื่อฝ่ายหนึ่งหักถาม อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องตอบคำถามตามความเป็นจริง
- กฎที่ใช้เฉพาะสำหรับการหักถามที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน มีดังนี้

3.2.1 การหักถามระหว่างชาวบ้านกับสามเณร กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการไปเรียนที่วัดอื่นของสามเณร

3.2.1 การหักถามระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำงาน การไปเที่ยว การไปเรียน และอื่น ๆ

3.3 กฎเกี่ยวกับการชักถามถึงบุคคลอื่น

กฎที่ใช้ในการชักถามถึงบุคคลอื่น ทั่ว ๆ ไป มีดังนี้

- การชักถามถึงบุคคลอื่นจะต้องถามจากญาติพี่น้อง เพื่อน หรือคนที่สนิทกับบุคคลนั้น

- การซักถามถึงบุคคลอื่น จะต้องอยู่ในรูปของประโยคคำถาม
- เมื่อมีคนถามถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้ถูกถามจะต้องตอบคำถามนั้น ๆ เท่านั้นที่ทราบ กฎที่ใช้เฉพาะสำหรับบุคคลที่ถามถึงที่แตกต่างกัน มีดังนี้

3.3.1 การซักถามถึงคนรู้จัก กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของคนรู้จัก เช่น ไปอยู่ที่ไหน ทำงานอะไร เรียนที่ไหน และอาการเจ็บไข้ได้ป่วยของคนรู้จักนั้น

3.3.2 การซักถามถึงบุคคลแปลกหน้า กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ของบุคคลแปลกหน้านั้น เช่น เป็นใคร มาจากไหน อาชีพอะไร มาทำอะไร พักอยู่กับใคร และ จะกลับเมื่อไหร่

3.4 กฎเกี่ยวกับการสั่ง

การสั่งมีกฎที่ใช้ทั่ว ๆ ไปในการสั่ง ดังนี้

- การสั่งจะเกิดขึ้นเมื่อผู้สั่งต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามความต้องการของผู้สั่ง
 - เด็กต้องไม่ออกคำสั่งกับผู้ใหญ่
 - เมื่อผู้ใหญ่สั่งเด็ก เด็กจะต้องตอบรับ หรือเงยบแล้วปฏิบัติตามคำสั่งเลย
- กฎเฉพาะสำหรับการสั่งที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน มีดังนี้

3.4.1 พระภิกษุสั่งสามเณรและเด็กวัด กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เช่น การสั่งให้เด็กวัดไปซื้อของ และการสั่งสามเณรให้ทำงาน

3.4.2 ครูสั่งนักเรียน กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ และการรับใช้ครู

3.4.3 ผู้ใหญ่สั่งเด็ก กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ การทำงาน การรับใช้ผู้ใหญ่ และการไปเที่ยว

3.5 กฎเกี่ยวกับการหยอกล้อ

กฎทั่ว ๆ ไปสำหรับการหยอกล้อ มีดังนี้

- การหยอกล้อ จะต้องหยอกล้อกันเฉพาะกลุ่มคนที่มีความสนิทสนมกัน
- การหยอกล้อที่ใช้คำพุดหยาบคายเกี่ยวกับเรื่องเพศ จะต้องพูดกันในกลุ่มคนเพศเดียวกัน หรือกลุ่มคนที่แต่งงานแล้ว

กฎเฉพาะที่ใช้สำหรับผู้ร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกัน มีดังนี้

3.5.1 การหยอกล้อระหว่างนักเรียนกับนักเรียน กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก หรือปมด้อยของผู้ถูกล้อ
- เมื่อผู้ถูกล้อได้ยินคำหยอกล้อ อาจจะคำตอบหรือเงี้ยว

3.5.2 การหยอกล้อกันระหว่างชาวบ้านทั่ว ๆ ไป กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้ที่ทำให้เกิดความสนุกสนานตามธรรมชาติจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเพศคำที่มีความหมายกำกวม และคำที่มีความหมายหยาบคาย
- ผู้ถูกหยอกล้อ จะไม่โกรธ

3.6 กฎเกี่ยวกับการติ

กฎทั่ว ๆ ไปสำหรับการติ มีดังนี้

- การติจะเกิดขึ้นเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งไม่เหมาะสม สร้างความรำคาญ หรือสร้างความไม่พอใจให้แก่ผู้ติ และเมื่อผู้ติ เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่ชอบ
- การติต่อหน้าผู้ถูกติ จะต้องเป็นบุคคลที่มีความสนิทสนมกัน เช่น เป็นญาติพี่น้องหรือเป็นเพื่อน ส่วนการติลับหลังนั้น ไม่จำเป็นจะต้องมีความสนิทกัน
- ผู้ถูกติจะเงี้ยวเมื่อได้กระทำเช่นนั้นจริง แต่จะแก้ตัวเมื่อไม่ได้กระทำเช่นนั้น
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ และรูปร่างลักษณะของคน สัตว์ และสิ่งของ

3.7 กฎเกี่ยวกับการชม

กฎทั่ว ๆ ไปที่ใช้ในการชม คือ

- การชมนั้น ผู้พูดจะกล่าวชมเมื่อพอใจกับการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และเมื่อเห็นรูปร่างลักษณะของคน สัตว์ สิ่งของนั้น สวยงามหรือดีงาม

- การชมต่อหน้า ผู้ถูกชมต้องรับคำชมเชยนั้นด้วยการเงย
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ เช่น การทำงาน การเรียน การเล่น การเล่นกีฬา และเป็นเรื่องเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะของคน สัตว์หรือสิ่งของ

3.8 กฎเกี่ยวกับการชักชวน

- เมื่อมีเพื่อนบ้านมาเยี่ยมบ้าน เจ้าของบ้านจะต้องเป็นฝ่ายชักชวนให้ขึ้นมาบ้าน หรือชักชวนให้นั่ง
- ผู้ที่มีความประสงค์จะให้อีกฝ่ายหนึ่งกระทำกิจกรรมร่วมกันจะเป็นฝ่ายชักชวน
- ผู้รับการชักชวน จะตอบรับ ปฏิเสธ หรือเงย แล้วกระทำกิจกรรมนั้นเลยก็ได้
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การชักชวนให้เพื่อนบ้านขึ้นมาบ้านหรือนั่ง การชักชวนให้ร่วมพูดคุยกัน การชักชวนให้ไปทำธุระร่วมกัน การชักชวนให้ทำการบ้าน และการชักชวนไปเล่น

3.9 กฎเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้า

กฎทั่ว ๆ ไปที่ใช้ในการซื้อขายสินค้า มีดังนี้

- การซื้อขายสินค้านั้นคนขายจะเสนอขายสินค้าให้แก่คนซื้อ เมื่อเห็นคนซื้อเดินเข้ามา และเมื่อคนขายต้องการขายสินค้าของตนเอง

- คนซื้อจะถามราคาสินค้าก่อน เมื่อสนใจสินค้านั้น
- คนซื้อจะสั่งซื้อสินค้า เมื่อพอใจทั้งราคาและคุณภาพ

กฎที่ใช้เฉพาะสำหรับการซื้อขายที่มีผู้ร่วมกิจกรรมต่างกัน มีดังนี้

3.9.1 การซื้อขายระหว่างคนขายขนมและนักเรียน กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเสนอขายสินค้า การถามราคา การโฆษณาสรรพคุณของสินค้า และการสั่งซื้อสินค้า

3.9.2 การซื้อขายสินค้านี้ระหว่างคนขายของและคนซื้อของที่ตลาด กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเสนอขายสินค้า การถามราคา การโฆษณาสรรพคุณของสินค้า การสั่งซื้อสินค้า การต่อรองราคา และการลดราคาสินค้า
- คนซื้อจะต่อรองราคาเมื่อเห็นว่าสินค้านั้นมีราคาแพงเกินไป
- คนซื้อจะถือว่าสินค้านั้นมีคุณภาพไม่ดี เมื่อต้องการให้คนขายลดราคาสินค้าให้

3.10 กฎเกี่ยวกับการให้คำแนะนำ

กฎทั่ว ๆ ไปที่ใช้ในการให้คำแนะนำ มีดังนี้

- การให้คำแนะนำ จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ให้คำแนะนำเห็นว่า คำแนะนำนั้นจะเป็นประโยชน์ต่ออีกฝ่ายหนึ่งในการตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติตน หรือการกระทำทั่ว ๆ ไป เช่น การทำงาน การเรียน และการแต่งงาน

กฎเฉพาะสำหรับการให้คำแนะนำที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน มีดังนี้

3.10.1 ผู้ใหญ่แนะนำเด็ก กฎคือ

- เมื่อผู้ใหญ่ให้คำแนะนำแก่เด็ก เด็กจะต้องแสดงการรับรู้ด้วยคำพูด หรือเงยบ โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นขัดแย้ง

3.10.2 เพื่อนแนะนำเพื่อน หรือพี่น้องแนะนำกัน กฎคือ

- ผู้รับคำแนะนำ สามารถแสดงความคิดเห็นขัดแย้งได้

3.11 กฎเกี่ยวกับการเตือน

กฎทั่ว ๆ ไปที่ใช้ในการเตือน คือ

- ผู้เตือนจะเตือนเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งลืมหรือไม่กระทำในสิ่งที่ควรทำ
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำต่าง ๆ เช่น การทำงาน การรับประทานอาหาร การยืมสิ่งของ การเรียน และการไปเที่ยว

กฎที่ใช้เฉพาะสำหรับการเตือนที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน คือ

3.11.1 ผู้ใหญ่เตือนเด็ก กฎคือ

- เมื่อผู้ใหญ่เตือนเด็ก เด็กจะต้องเงยบ

3.11.2 เพื่อนเตือนเพื่อน หรือพี่น้องเตือนกัน กฎคือ

- ผู้ถูกเตือน สามารถแสดงความไม่พอใจได้

3.12 กฎเกี่ยวกับการกล่าวลา

กฎทั่ว ๆ ไปที่ใช้ในการกล่าวลา มีดังนี้

- ผู้มาเยี่ยมจะต้องกล่าวลาเจ้าของบ้านก่อนจะกลับ
- เมื่อผู้มาเยี่ยมกล่าวลาแล้ว เจ้าของบ้านจะต้องตอบรับคำกล่าวลานั้น

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกล่าวหาโดยตรง หรือการกลับไปทำงานของผู้มาเยี่ยม

3.13 กฎเกี่ยวกับการเรียกรับประทานอาหาร

กฎทั่ว ๆ ไปที่ใช้ในการเรียกรับประทานอาหาร มีดังนี้

- การเรียกรับประทานอาหารจะต้องเรียกก่อนที่จะลงมือรับประทานอาหาร
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียกรับประทานอาหารร่วมกัน

กฎที่ใช้เฉพาะสำหรับการเรียกรับประทานอาหารที่มีผู้ร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน มีดังนี้

3.13.1 การเรียกรับประทานอาหารระหว่างสมาชิกภายใน

ครอบครัว กฎคือ

- คนทำอาหาร หรือจัดสำหรับอาหาร คือ แม่หรือลูกสาว เป็นคนเรียกสมาชิกภายในครอบครัวให้มารับประทานอาหาร

- เมื่อผู้ถูกเรียกได้ยินการเรียกให้มารับประทานอาหารแล้ว จะตอบรับหรือปฏิเสธ หรือเงิบ แล้วไปรับประทานอาหารเลยก็ได้

3.13.2 การเรียกเพื่อนบ้านให้มารับประทานอาหารร่วมกัน

กฎคือ

- คนในครอบครัวคนใดคนหนึ่งจะต้องเรียกเพื่อนบ้านที่ผ่านมา หรือมาเยี่ยมขณะรับประทานอาหาร ให้มารับประทานอาหารร่วมกัน

- เมื่อเจ้าของบ้านเรียกให้มารับประทานอาหารร่วมกัน เพื่อนบ้านจะต้องตอบรับหรือปฏิเสธด้วยคำพูด

- การเรียกเพื่อนบ้านให้มารับประทานอาหารร่วมกันนั้น เจ้าของบ้านจะต้องใช้คำพูดที่บอกถึงการเรียกรับประทานอาหารโดยตรง จะไม่ใช่โดยง่าย ๆ ในการเรียก

3.14 กฎเกี่ยวกับการตามหาพระภิกษุ

มีกฎทั่ว ๆ ไปที่ใช้ในการตามหาพระภิกษุ ดังนี้

- การตามหาเกิดขึ้นเมื่อชาวบ้านไปวัด และต้องการพบพระภิกษุ และไม่ทราบว่พระภิกษุอยู่ที่ไหน

- การตามหาพระภิกษุจะต้องถามจากผู้ที่ย้ายอยู่ในวัด คือ พระภิกษุ สามเณร และเด็กวัด
- เมื่อมีคนมาถามถึงพระภิกษุ ผู้ถูกถามจะต้องตอบคำถามเท่าที่ทราบ
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับ พระภิกษุนั้น เช่น อยู่ที่ไหน หรือไปไหน

3.15 กฎเกี่ยวกับการขอหรือขอยืมสิ่งของ

กฎที่ใช้ในการขอหรือขอยืมสิ่งของระหว่างนักเรียนกับนักเรียนคือ

- เมื่อผู้ขอไม่มีสิ่งที่ต้องการ ก็จะขอหรือขอยืมจากเพื่อน
- เมื่อมีคนมาขอหรือขอยืมสิ่งของ เจ้าของสิ่งของนั้นจะให้และให้ยืมหรือปฏิเสธ

ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความพอใจ

- การขอหรือขอยืมสิ่งของ ต้องขอหรือขอยืมจากเพื่อนสนิท
 - หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาหาร และอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ
- นอกจากการขอและขอยืมสิ่งของระหว่างนักเรียนแล้ว ยังมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอ-

แลกหรือขอยืมเงินระหว่างคนขายสินค้าในตลาด ดังนี้

- เมื่อคนขายสินค้าในตลาดไม่มีเศษเงินทอนให้แก่นักซื้อสินค้า ก็จะขอแลกหรือขอยืมเศษเงินจากคนขายสินค้าคนอื่น
- เมื่อมีคนมาขอแลกหรือขอยืมเศษเงิน ถ้าผู้ถูกขอแลกหรือขอยืมมีเศษเงินก็จะให้แลกหรือให้ยืม แต่ถ้าไม่มีก็ต้องบอกว่าไม่มี
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขอแลกและขอยืมเงิน

3.16 กฎเกี่ยวกับขอเข้าร่วมกิจกรรม

กฎที่ใช้ในการขอเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างนักเรียนด้วยกันมีดังนี้

- เมื่อบุคคลใดต้องการจะเข้าร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่น ก็จะขอเข้าร่วมกิจกรรม
- ผู้ถูกขอร้องจะตอบรับ คืออนุญาตให้เข้าร่วมกิจกรรม หรือปฏิเสธไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมก็ได้
- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเล่น

3.17 กฎเกี่ยวกับการสนทนาขณะเล่น

กฎที่ใช้ในการสนทนาขณะเล่นของนักเรียน มีดังนี้

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเล่น เช่น การเล่นหมากเก็บ การเล่นกระบอกยาง และการเล่นโยนห่วง
- การพูดของผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องต่อเนื่องกัน แต่การพูดต้องให้สัมพันธ์กับการเล่นขณะนั้น

3.18 กฎเกี่ยวกับการสนทนาเกี่ยวกับการเรียนหรือการทำงาน

มีกฎเฉพาะของการสนทนาแยกไปตามผู้ร่วมกิจกรรมดังนี้

3.18.1 การสนทนาเกี่ยวกับการเรียนระหว่างนักเรียนด้วยกัน

กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาที่เรียน และกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น การทำการบ้าน การแข่งกีฬา และการทำเกษตร
- ผู้เริ่มการสนทนา เริ่มด้วยประโยคคำถาม
- เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งถาม อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องตอบคำถามเท่าที่ทราบ
- ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคน สามารถแสดงความคิดเห็นได้เช่นเดียวกัน

3.18.2 การสนทนาและปรึกษางานระหว่างพระภิกษุกับชาวบ้าน

กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับงานต่าง ๆ เช่น งานทอดผ้าป่า งานสลากภัต การพัฒนาวัด และการทำงานของกลุ่มแม่บ้าน
- เมื่อมีการถาม อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องตอบคำถามเท่าที่ทราบ
- พระภิกษุและชาวบ้าน สามารถแสดงความคิดเห็นได้เช่นเดียวกัน
- การสนทนาและปรึกษางาน จะสนทนาก่อนหรือหลังจากพระภิกษุฉันอาหาร

3.18.3 การสนทนาเกี่ยวกับการทำงานระหว่างชาวบ้านด้วยกัน

กฎคือ

- หัวข้อและเนื้อหาของสาร เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำงานต่าง ๆ ไป เช่น

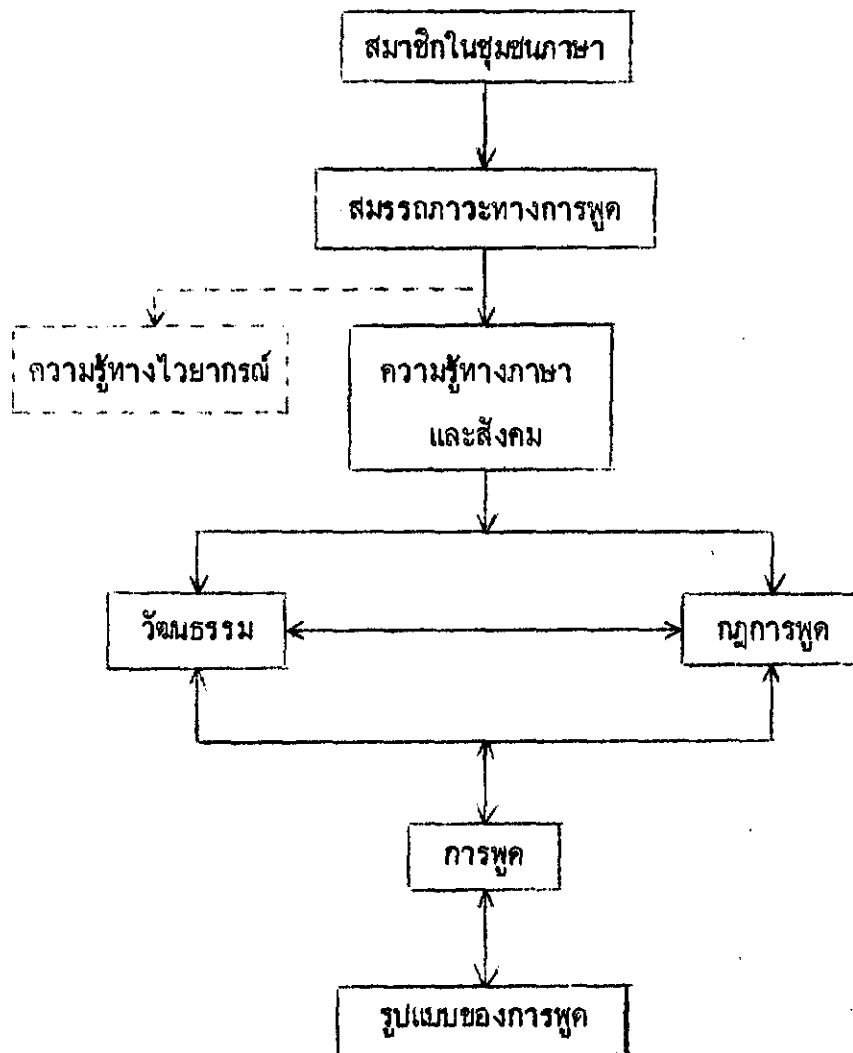
การทำนา การทำไร่ การค้าขาย การทอผ้า และการปลูกสร้างบ้านเรือน

- ถ้าคนเริ่มการสนทนา พูดถึงการทำงานของตนเอง จะเริ่มด้วยประโยคบอกเล่า แต่ถ้าพูดถึงการทำงานของคู่สนทนา จะเริ่มต้นด้วยประโยคคำถาม
- เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งถาม อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องตอบคำถามตามความเป็นจริง
- ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคน สามารถแสดงความคิดเห็นได้เช่นเดียวกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษามานุษยคดีด้านการพูดครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการพูด และกฎการพูด โดยได้เข้าไปอยู่ร่วมในชุมชนภาษาไทยลื้อ เป็นเวลาประมาณ 2 เดือน ซึ่งตามหลักการศึกษามานุษยคดีนั้น คนภายนอกชุมชน สามารถจะเข้าใจรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของสมาชิกภายในชุมชนได้ ถ้าเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนนั้น เป็นเวลานานพอสมควร (Saville - Troike. 1982 : 121)

ในการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการพูด และกฎการพูดของชาวไทยลื้อในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการศึกษา ตามหลักทฤษฎีทางมานุษยคดีด้านการพูด ดังนี้

ภาพประกอบ 2 โครงร่างทฤษฎีมานุษยคดีทางด้านการพูด

จากภาพประกอบนี้ แสดงให้เห็นว่า ในการพูดนั้นสมาชิกในชุมชนภาษา จะต้องมีความสมรรถภาวะทางการพูดคือ นอกจากความรู้ทางไวยากรณ์แล้ว จะต้องมีความรู้ทางภาษาและสังคมด้วย คือ วัฒนธรรม และกฎการพูด เมื่อสมาชิกมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและกฎการพูดแล้ว ก็สามารถจะใช้คำพูดเพื่อสื่อสารกับสมาชิกในชุมชนภาษาได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น การศึกษารูปแบบของการพูดและกฎการพูดนั้น ก็ต้องศึกษาจากการพูดของสมาชิกในชุมชนภาษา

ในการศึกษารุ่นนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้ภาษาทางด้านการพูดในสถานการณ์สื่อสารต่าง ๆ คือ สถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน โรงเรียน ตลาด และวัด ซึ่งผลของการศึกษารูปแบบของการพูดในแต่ละสถานการณ์ ทำให้ทราบถึง ระเบียบแบบแผนของการใช้ภาษาในสถานการณ์การสื่อสารต่าง ๆ ซึ่งมีวัฒนธรรมเป็นตัวควบคุมอยู่

จากการเปรียบเทียบรูปแบบของการพูด จากแต่ละสถานการณ์การสื่อสารนั้น ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในบางเรื่อง เช่น หัวข้อและเนื้อหาของสาร สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ ผู้ร่วมกิจกรรม และลำดับของการพูด แต่ก็มีส่วนที่คล้ายคลึงกันคือ จุดประสงค์ของการพูด และแบบของสาร ซึ่งแบบของสารนั้นสรุปได้ว่า การพูดในชุมชนภาษาไทยลื้อนั้น สมาชิกในชุมชนใช้ภาษาไทยลื้อเป็นภาษาแม่ และภาษาที่ใช้รองลงมาก็ภาษาไทยถิ่นเหนือ ซึ่งคนไทยลื้อใช้พูดกับคนไทยภาคเหนือ ส่วนภาษาไทยมาตรฐานนั้น ใช้พูดกันภายในโรงเรียน และใช้ในการพูดเล่นที่บ้านเท่านั้น ส่วนระดับของภาษาที่ใช้ในการพูดนั้น การพูดทั่วไปของคนไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง การพูดที่เฝ้าวัดพูดกับพระภิกษุและนักเรียนพูดกับครู เป็นการพูดแบบสุภาพ ส่วนการพูดแบบไม่สุภาพนั้นใช้พูดกันในกลุ่มคนที่มีความสนิทสนมกันมาก ๆ เท่านั้น

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับ กฎการเรียกชื่อและการใช้สรรพนาม ทำให้ทราบถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับการเรียกชื่อและการใช้สรรพนามของบุคคลที่มีความแตกต่างกันตามวัย เพศ ฐานะทางสังคม และความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งในการพูดนั้นจะต้องเรียกชื่อ และใช้สรรพนามให้เหมาะสมกับบุคคลด้วย เช่น การเรียกผู้ชายวัยกลางคนที่เคยบวช จะต้องเรียกชื่อโดยมีคำว่า "ป่อใหม่" นำหน้าชื่อ

สำหรับผลของการศึกษากฎเกี่ยวกับการเลือกใช้แบบของสารนั้น ทำให้ทราบว่า คนไทยลื้อจะเลือกใช้ ภาษาใด อย่างไร และกับใคร เพื่อให้เกิดความถูกต้องและเหมาะสม เช่น เมื่อคนไทยลื้อพบกับคนไทยภาคเหนือที่ไม่สนิทกัน คนไทยลื้อจะเลือกใช้ภาษาไทยถิ่นเหนือในการพูด และเลือกระดับของภาษา เป็นการพูดแบบธรรมดา

ส่วนผลของการศึกษากฎการพูดในแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูดนั้น ทำให้ทราบถึงกฎของการพูดที่เหมาะสมสำหรับแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด ซึ่งแต่ละประเภท

ของสภาพการณ์การพูดก็มีกฎที่แตกต่างกันออกไป เช่น ขณะที่บุคคลหนึ่งยืนอยู่หน้าบ้าน และเห็นเพื่อนบ้านเดินผ่านไป บุคคลนั้นจะต้องทักทายเพื่อนบ้านว่า "อือเมอซ่า" (จะไปไหน) และขณะที่บุคคลหนึ่งต้องการจะกลับจากการเยี่ยมเพื่อนบ้าน บุคคลนั้นจะต้องกล่าวลาเจ้าของบ้านก่อนที่จะออกจากบ้านว่า "อือเมอซีเนอ" (จะกลับแล้วนะ)

กฎการพูดนั้น มีความสำคัญต่อการพูดมาก เพราะถ้าบุคคลใดไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎการพูดของชุมชนภาษา ก็ไม่สามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ

สรุปได้ว่า การศึกษารูปแบบของการพูด ทำให้ทราบระเบียบแบบแผนของการใช้ภาษา และการศึกษากฎการพูด ทำให้ทราบวิธีการใช้คำพูดให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งทั้งรูปแบบของการพูด และกฎการพูดนี้ มีวัฒนธรรมเป็นตัวควบคุมอยู่ การศึกษาคำนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อบุคคลภายนอกชุมชนภาษาที่จะเข้าใจระเบียบแบบแผนของการใช้ภาษา และการใช้คำพูดให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับวัฒนธรรมของคนไทยลื้อด้วย

รูปแบบของการพูด และกฎการพูด ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ สรุปมาจากข้อมูลที่ศึกษาเท่านั้น ถ้ามีข้อมูลเพิ่มเติมมากกว่านี้ อาจทำให้กฎการพูดและรูปแบบของการพูดเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็ได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับผู้สนใจจะศึกษาภาษาในแนวนี้คือ

1. ก่อนจะเริ่มเก็บข้อมูล ผู้วิจัยควรจะไปทำความรู้จัก และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับสมาชิกในชุมชนภาษาสักระยะหนึ่งก่อน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับสมาชิกในชุมชนภาษานั้น
2. การบันทึกคำพูดด้วยเครื่องบันทึกเสียงในครั้งแรก ๆ ไม่ควรจะนำมาใช้ศึกษา เพราะสมาชิกในชุมชนภาษา ยังไม่คุ้นเคยกับการบันทึกเสียง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความอาย และไม่กล้าพูด ทำให้ข้อมูลที่ได้นั้นไม่เป็นไปตามธรรมชาติ
3. ไม่ควรไปเก็บข้อมูลในฤดูหนาว เพราะคนไทยลื้อไม่ค่อยอยู่บ้าน เนื่องจากคนไทยลื้อส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา และทุ่งนาของคนไทยลื้อนั้น อยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านมาก ดังนั้นในช่วงฤดูหนาว คนไทยลื้อที่เป็นชาวนาจะไปพักอาศัยอยู่ที่ทุ่งนาเป็นเวลาค้างหลายสัปดาห์

๕
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาข้อมูลให้กว้างขวางมากขึ้น เช่น เพิ่มสถานการณ์การสื่อสารให้มากขึ้น
2. ควรนำรูปแบบของการพูดในแต่ละประเภทของสภาพการณ์การพูด จากต่างสถานการณ์การสื่อสารมาเปรียบเทียบกัน เช่น การเปรียบเทียบการหักทลายจากสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน ตลาด และวัด
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้ภาษาทางการพูดของคนไทยลื้อในหมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา กับคนไทยลื้อในชุมชนภาษาอื่น เช่น คนไทยลื้อในจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน แพร่ และน่าน
4. ควรศึกษากฎการพูดและการเปลี่ยนภาษาพูดจากภาษาไทยลื้อไปเป็นภาษาอื่น เช่น การเปลี่ยนภาษาพูดจากภาษาไทยลื้อไปเป็นภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยมาตรฐาน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การประถมศึกษาอำเภอเชียงคำ, สำนักงาน เอกสารเรื่องเชียงคำของเรา 2526,
70 หน้า
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี รายงานผลการวิจัยโครงการ
วิจัย และวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดพะเยา โรงพิมพ์เจริญผล 2524,
96 หน้า
- คลิฟตัน คอคต์, วิลเลียม ไทย แปลโดย หลวงนิเทศนิติสรรค์ โรงพิมพ์มงคล
การพิมพ์ 2505, 177 หน้า
- ชำนาญ รอดเหตุภัย วรรณกรรมไทยลือ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย
ปริญญาพันธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร 2517, 349 หน้า
อัครสำเนา
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ ไทยสิบสองปันนา คลังวิทยา 2498 ก, 532 หน้า
สามสิบชาติในเชียงราย โรงพิมพ์วิมลพิมพ์ 2498 ข, 724 หน้า
- บุญเหลือ เทพสุวรรณ, ม.ล. ชุมนุมส่งเสริมการใช้ภาษาไทย พิมพ์ครั้งที่ 3 บรรณกิจ
2523, 113 หน้า
- เรืองเดช บันเขื่อนขันธ์ ภาษาถิ่นตระกูลไทย โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์ 2525,
70 หน้า
- วิจิตรวาทการ, หลวง งานค้นคว้าเรื่องชนชาติไทย พิมพ์เพื่อเผยแพร่ประวัติศาสตร์
ไทย และเป็นคู่มือในการอบรมทหาร เดือนกันยายน 2512 กองทัพบก 2512,
469 หน้า
- ศุภลักษณ์ วิริยะสุนน การศึกษาแบบแผนในการสื่อสารของชาวไทใหญ่ในหมู่บ้าน
แม่ลาน้อย ตำบลแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปริญญาพันธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 140 หน้า อัครสำเนา
- สุจิตต์ วงษ์เทศ "คนไทยไม่ได้มาจากไหน" ใน ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพิเศษ หน้า 100
เจ้าพระยา 2527
- เอกสารบรรยายสรุปอำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา 2526, 8 หน้า

- Bauman, Richard and Joel Sherzer, ed. Explorations in the Ethnography of Speaking. London, Cambridge University Press, 1974. 501 p.
- Grimshaw, Allen D. "Rules, Social Interaction, and Language Behavior," TESOL Quarterly. 7 : 99 - 113, June, 1973
- Harris, Jimmy G. and James R. Chamberlain, ed. Studies in Tai Linguistics : In Honor of William J. Gedney. Bangkok Central Institute of English Language, 1975. 419 p.
- Lebar, Frank m., Gerald C. Hickey and John K. Musgrave. Ethnic Groups of Mainland Southeast Asia. New Haven, Human Relations Area Press, 1964. 288 p.
- Saville-Troike, Muriel. The Ethnography of Communication. Oxford, Basil Blackwell, 1982. 290 p.
- Schrock, Joann L. and others. Minority Groups in Thailand. Bangkok, Department of the Army, 1970. 1135 p. (Ethnographic Study Series)
- Seidenfaden, Erik. The Thai People. Bangkok, The Siam Society, 1967. 162 p.
- Sherzer, Joel. "The Ethnography of Speaking" in Linguistic Theory : What Can It Say about Reading? p. 144 - 152, Delaware, International Reading Association 1977.
- Wolfson, Nessa. "Rules of Speaking," in Language and Communication p. 60 - 87, New York, U.S.A., Longman, 1983.

ကဏ္ဍ

ตอนที่ 1
อภิธานศัพท์

	ภาษาไทยลื้อ	ภาษาไทยมาตรฐาน		ภาษาไทยลื้อ	ภาษาไทยมาตรฐาน
1.	ก้อ	ตัน (พืช)	25.	แก้วเช่า	เกี่ยวข้าว
2.	ก้อย	ค้อย, เบา	26.	แก้บ	สลัก
3.	กะหล่อง	เสียงสะท้อน	27.	แก้บ้าน, ป้อบ้าน	ผู้ใหญ่บ้าน
4.	กะหลอม	คนไทยภาคเหนือ	28.	เกิบ	รองเท้า
5.	กึด	อ้อม	29.	โก้ยเนา	มะละกอ
6.	กั้ง	รับ, ยุ่ง	30.	ขุ่่น	ถนน
7.	กำ	ค่า, ราคา	31.	ขุ่่ม	ขนม
8.	กำ	ค้าขาย	32.	ข่่มลัน	ขนมจีน
9.	กาด	ตลาด	33.	ซ้องกิน, กำกิน	กับข้าว
10.	ก้างโข่ง	ลานบ้าน	34.	ซอน, โป๊ะ	รวมกัน
11.	ก้างไ้, เมอเจ้า	ตอนเช้า	35.	ข้อย, เป้น, ตู	ฉัน
12.	ก่าน	แพ	36.	ชะแฉ่	กุดแจ
13.	ก่าย	เปือ	37.	ชะตุ้ม	มันแกว
14.	ก้าย	เดินผ่านไป	38.	ชะโยม	เด็กวัด
15.	กำหนด	เมื่อ	39.	ซ้าง	หวงแผน
16.	กำเต๊ว	ประเดี้ยวเดี้ยว	40.	ข่าย	ย้ายที่
17.	กึด	คิด	41.	ซี้จี้	ซี้เหนียว
18.	กึดโจบ	คิดได้, นึกได้	42.	ซี้จู้	โกหก
19.	กุน	คน	43.	ซี้ตัง, ซี้หมุก	ซี้หมุก, น้ำหมุก
20.	กู่	กู่	44.	ซี้โละ	โคลน
21.	กวัน, จวัน, ตังวัน	ทุกวัน	45.	ซี้เพยอ	ขยะ
22.	กูเตอ, ซาโหลด	ทุกครั้ง	46.	เขว	หัน (นาม)
23.	เกด	โกรธ	47.	เข้าจ้าย	อาหารเข้า
24.	เกย	เคย, คู่เคย	48.	เข้าโตง	ข้าวโพด

	ภาษาไทยสูง	ภาษาไทยมาตรฐาน		ภาษาไทยสูง	ภาษาไทยมาตรฐาน
49.	เข้าต้อน	อาหารกลางวัน	73.	จิ้นหมี่	เสียงอีทิก
50.	เข้าโป้ด	ข้าวสาลี	74.	จิม	ชิม
51.	เข้าแหลง	อาหารเย็น	75.	จื่อ	ชื่อ
52.	ไข่ลั๊	จ้วงนอน	76.	เจ็ค	เช็ค
53.	คัก	ขยัน	77.	เจ๊บโพ	ปากคีระชะ
54.	ค่าน	ขี่เกี้ยว	78.	เจ้า	เข้า
55.	แค	แกง	79.	โจ	ชวน, ชักชวน
56.	แคง	ขา	80.	โจ้ย, จ่วย	ช่วย
57.	แค้น	รองเท้า	81.	ชองเหยอ	ถึงขยะ
58.	แควน	ค่อยยังชั่ว	82.	ชปะ	สารพัด, มากมาย, (ชนิด,
59.	โค	เสื้อผ้า, สิ่งของ			ประเภท)
60.	โก้	สะพาน	83.	ชักได้	ตะไคร้
61.	โคตาน	ของทมิฬ	84.	ชา, ข้า, อีข้า	อะไร, ทำไม
62.	โคโค	หัวเราะ	85.	ชาว	ยี่สิบ
63.	โคไค	อยากได้	86.	ชุด	มุ่ง
64.	งอม	เหงา	87.	จิก	เงียม
65.	จิ้น	เงิน	88.	คักแก้ม	เงียมเงียม
66.	จิกชะลิก	จิกจิก	89.	ค่าน	ค้อ
67.	จ๋อน	ช้อน	90.	เด็ก	คิก
68.	จะหนั้นแหละ	อย่างนั้นแหละ	91.	เค้น	เคื่อน, พระจันทร์
69.	จ่าง	ทำเป็น	92.	เคี้ยวหมี่	เคี้ยวหมี่, ตอนนี้
70.	จ้าง	จืด	93.	โต้น, ยั้ง	นาน (เวลา)
71.	จามบ้าน	ชาบ้าน	94.	โต้น	ใบสระแทน
72.	จิ้น	เนื้อสัตว์	95.	ตักจ้ำ	ยกยอ (จับปลา)

	ภาษาไทยลือ	ภาษาไทยมาตรฐาน		ภาษาไทยลือ	ภาษาไทยมาตรฐาน
96.	พับ	พับ	121.	แต่	จริง
97.	ตั้งเข้า	จัดสำรับอาหาร	122.	แทน	แทน, ทดแทน
98.	ค่อง	ห้อง	123.	แต่ด	คัด
99.	ตะว่า	นึกว่า, คิดว่า	124.	โด้	คิ้ว, เธอ
100.	ตะยื้อ	เท่าไร	125.	โศด	โทษ
101.	ตางใน	ด้านใน	126.	ไต	คนไทย
102.	ตางลึง	ด้านหลัง	127.	กะเหล่ว	คราวที่แล้ว
103.	ตางหนา	ด้านหน้า	128.	เก๋า	แก่, ชรา
104.	ตาง	ทำบุญ	129.	โถคิ่น	ถั่วลิสง
105.	ตาว	หกล้ม	130.	น้ำแข็งหมา	น้ำเน่า, น้ำครำ
106.	ตำ	วาง	131.	น้ำหมี	น้ำพริก
107.	ตำทุก	ทอดผ้า	132.	เื้อ	ข้างบน
108.	ตั้ง	พับ	133.	แน้, ตีแน้	โหน, ที่โหน
109.	ตั้ง	ที่	134.	แนน	เสียงดัง
110.	ตั้ง	เท้า	135.	ป๊ะเชือกส้ม	มะเขือเทศ
111.	ตั้ง, ก้า	ถือ, จับ	136.	ป๊ะใส่, ป๊ะแหม่น	ไม้ไซ
112.	ตุง	ตุงนา		ใจแหม่น	
113.	ตุง	ฮ้วน	137.	ป๊ะค่อม	กระดุม
114.	ตุ้, ตุ้เจ้า	พระภิกษุ	138.	ป๊ะโถ	ถั่วฝักยาว
115.	ตุ้	หลวงพี่	139.	ป๊ะไก	ฟักทอง
116.	เต่งคิ่น	เที่ยงคิ่น	140.	บะว่า, แต่ว่า	เมื่อวานนี้
117.	เต่งวัน	เที่ยงวัน	141.	ป๊ะหอย	มะระ
118.	เตว	เงิน	142.	บะเหลง	เข้านม, ยังไม่สว่าง
119.	เต่ว	กางเกง	143.	บะยื้อ	วันมะรืนนี้
120.	เต้า	เท่า	144.	ปอ	พอ, เพียงพอ

	ภาษาไทยลือ	ภาษาไทยมาตรฐาน		ภาษาไทยลือ	ภาษาไทยมาตรฐาน
145.	ป่อ	พ่อ	169.	แม่	ชนะ
146.	ปอก	กลั๊	170.	แปง	ราคาแพง
147.	ป่อจาย, กุนจาย	ผู้ชาย	171.	โปย	ป่วย
148.	บอย	งานห่านูที่วัด	172.	โป	สะไ้
149.	ป่อเหล่ง	เศรษฐี	173.	ผอ	ดู, มองดู
150.	ป๊ะ	พบ, เจอ	174.	ผ่อง	ข้าง
151.	ปะเหล่อ	มากมาย(จำนวน)	175.	ผะฮ้า	ปัญญา
152.	ปึกหมม	หัก	176.	ผี่บ่า	ข้า, คนข้า
153.	ป้าก	หัก	177.	ผี่โพง	ฝึกระลือ
154.	ป้าชะเลาะ, ป้าลัม	ปลาช่อน	178.	ผุน	ฝน
155.	ปาโล	ตกลง	179.	ผุ่ม	ผม
156.	ป่าย	หนีไป	180.	เพก	แปลงปลูกพืช
157.	ป้าย	กว่า	181.	แพ	ใคร
158.	ป้าสะเค็ด	ปลาหมอ	182.	แพว	ถึง, ไปถึง
159.	ป้าเห่ว	ป้าชา	183.	พกผอ	แอบดู
160.	ปิ่น	เป็น	184.	พักละ	ผักชะอม
161.	ปี่	พี่	185.	พิกแต่	พริกขี้หนู
162.	ปืด	เปิด	186.	พี่	พี่
163.	ปุ่น, พุ่น	ที่โน่น	187.	พูก	พุ่มนี้
164.	ปู้ด	ขาด	188.	พ้าน	หัน
165.	เป๊ะ	เปียก	189.	พ้าว	รับ
166.	เป๊าะ	เกาะ (กริยา)	190.	เพิง	พาง
167.	เบิ่น	ฉัน, เขา, ท่าน	191.	มาน	ตั้งครรภ์
168.	เบิ่น	เพื่อน	192.	มาลา	ขาม่าง, กะละมัง

	ภาษาไทยลื้อ	ภาษาไทยมาตรฐาน		ภาษาไทยลื้อ	ภาษาไทยมาตรฐาน
193.	มัน	เหม็น	216.	ล่ำ	อร้อย
194.	มุย	ชวาน	217.	ลุด่อง	ท้องเสีย
195.	เม	ภรรยา	218.	เลื่อ	เหลือ
196.	เมย	เมื่อย	219.	เล็ง	สีเหลือง
197.	เม้ย	หมอก	220.	แล้ว	และ, แหกเหลว
198.	เมตตอน	ตอนกลางวัน	221.	โล่	พื้น
199.	เมอแลง, หล้าแหลง	ตอนเย็น	222.	โล้ง	ใหญ่
200.	เมอหนั้น	ตอนนั้น	223.	โละ	ตามหา
201.	เมอหลา	ตอนสาย	224.	วะ	แยกออกจากกัน
202.	เมิง	เมือง	225.	วัด	ไม่พอ, ไม่ทัน
203.	เม็น	เหมือน	226.	ไว, เล้ว	เร็ว
204.	แมย้ง	ผู้หญิง	227.	สะคั้น	กระเด็น
205.	แม่ม่าง	แม่ม่าย	228.	สะลิด	กัศจรรย์
206.	แม่มะเิน	หญิงที่แต่งงานแล้ว	229.	สิ่ง	ชา (อาการ)
207.	ไผ	เสียใจ	230.	ลื้อ	ชื่อ
208.	ไผ่พุม	ไหมพรม	231.	ลื้อ	เธอ, พวกเธอ
209.	ยอง	วางไว้	232.	เสง	หมด
210.	ย้อม	ผอม	233.	เสื่อ	เสื่อ
211.	ยับ	จับ	234.	เสื่อ	เสื่อ
212.	ยาแซ่น	ยาฉุน (ยาสูบ)	235.	แสนเตอ	บางครั้ง
213.	ยู	ไผ่กวาด	236.	โสิน	สวน
214.	ลัก	ฉลาด	237.	ท่งวาว	โง่
215.	ล้าย	มากมาย, หลายอย่าง	238.	หุ่งน	หุ่นเส้น

	ภาษาไทยลือ	ภาษาไทยมาตรฐาน		ภาษาไทยลือ	ภาษาไทยมาตรฐาน
239.	หม่อข้าง	กระทะ	262.	หยุ่	ผลัก
240.	หม่อย	เหน้อย	263.	หู่	รู้, ทราบ
241.	หมากสือ	หมากเก็บ(การเล่น)	264.	หุบ, โหบ	รูป
242.	หม่าง	รือ (บ้าน,อาคาร)	265.	เหงอ	ใจลอย
243.	หม้อย	พูดมาก	266.	เหนย, แก่น	ลูก, ผล
244.	หยั่ง	หยุดพัก	267.	เหมย	เป็นไข
245.	หย่าง	เดิน	268.	เหลบ	เรียบ
246.	หย่ำ	เหยียบ	269.	เหม่า	เท่ากัน
247.	หล่อ	เกวียน	270.	แหมบ	ซ้อน
248.	หลา	สาย (เวลา)	271.	แหล่น, โหล่น	วิ่ง
249.	หล่าน	ละทะ	272.	แหล่ว	เสร็จ (ทำงาน)
250.	หล่ำ	เกินไป	273.	โพ	รู้
251.	หลู่	แย่งกัน	274.	โพ	ศีรษะ
252.	หว่าน, โถย	ถ้วย, ชาม	275.	โหมก	หมาก
253.	หวัน	เว้น	276.	โหมบ	สนุก, ดี
254.	ห้อง	เรียก	277.	โหยก	หยวก
255.	หอค	ถึง, ไปถึง	278.	โพ	ไรร่า
256.	ห่อน	ร้อน	279.	อันน้อย	เด็ก
257.	เห็น	เห็น	280.	อิฐู่	สงสาร
258.	ห้ายแซบ	หายหน้าไป	281.	อู่	พูด, ขู่
259.	หือ, ปั้น	ให้	282.	ฮู้บหมา	นิมทา
260.	หีบ	ชคน้ำแกง	283.	แฉ่ว	เหี่ยว
261.	หุ้ม	ชอบ	284.	แฉ่วสาว	ไปจับผู้หญิง

	ภาษาไทยลือ	ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทยลือ	ภาษาไทยมาตรฐาน
285.	ชกชะไย้ง	วังสลับกระโดด		
286.	ชคน้ำ	รดน้ำ (ต้นไม้)		
287.	ชาก	อาเจียน		
288.	ชิม	ริม, ขอบ		
289.	ชู่ที่	ที่แรก		
290.	เข็ด	ทำ		
291.	เขน	เรียน		
292.	เขอ	เรือ		
293.	เข้อ	เหงื่อ		
294.	เขิน	บ้าน		
295.	เฮว	เรา, พวกเรา		
296.	เฮง	แรง		
297.	แฮ้ม, แฮ้ม	อีก		
298.	โฮ	ว้าว		
299.	โฮงฮีบ	โรงพยาบาล		
300.	โฮงเฮน	โรงเรียน		

ตอนที่ 2

ตัวอย่างข้อมูล

สถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน

ตัวอย่างที่ 1

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหักทลาย

หัวข้อ : การถามเกี่ยวกับอาหารที่รับประทาน

จุดประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน ตอนเช้าเวลา 9.00 นาฬิกา

วันพุธที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 ค.ญ. ผ่องพรรณ หอมมาน

อายุ 14 ปี

ผ.2 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

} เป็นเพื่อนบ้านกัน

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

ค.ญ. ผ่องพรรณ ผ.1 : ปี่ไหลกินเข้ากับชา (ปี่ไหลกินข้าวกับอะไร)

น.ส. ทองไหล ผ.2 : กินเข้ากับอัน.. ชาหนิ โศห์น่อ

(กินข้าวกับแอ้อ.. อะไรนะ ผัดหน่อไม้)

ผ่องกินเข้ากับชาอี (ผ่องละกินข้าวกับอะไร)

ผ.1 : หลานป้า (ลาบปลา)

ตัวอย่างที่ 2

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหักทลาย

หัวข้อ : การถามว่าทำอะไร

จุดประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของนางเดียว หอมมาน

เวลา 18.30 นาฬิกา ก่อนอาหารเย็น

วันพุธที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

เพื่อนบ้าน

ผ.2 นางเคียว หอมมาน

อายุ 43 ปี

เจ้าของบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ทองไหล ผ.1 : แม่เคียวเข็ดซา (แม่เคียวทำอะไร)

นางเคียว ผ.2 : เข็ดสังแหละ (ไม่ได้ทำอะไรหรอก)

ตัวอย่างที่ 3

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การทักทาย

หัวข้อ : การถามเกี่ยวกับการรีดผ้า

จุดประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้าน น.ส. นิตยา หอมมาน

หลังอาหารเช้า

วันพุธที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 ค.ญ. ไพรี แสงอ่วม

อายุ 14 ปี

เพื่อนบ้าน

ผ.2 น.ส. นิตยา หอมมาน

อายุ 16 ปี

เจ้าของบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

ต.ญ. ไพรี ผ.1 : หลีกผ่านานิค (รีดผ้าหรือนิก)

น.ส. นิตยา ผ.2 : อื้อ (ใช่)

มิงไปฆ่าอีสิ (มิงไปไหนมาอีรี)

ผ.1 : ฎไปสื่อกะปี้จานิค (ฎไปซื้อกะปิมานะนิก)

ตัวอย่างที่ 4

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหักทนาย

หัวข้อ : การถามว่าจะไปไหน

จุดประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : หน้าบ้านนายคำ หอมมาน

ตอนเช้า เวลา 7.30 นาฬิกา

วันเสาร์ที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นายคำ หอมมาน

อายุ 69 ปี

ผ.2 นางตุ้มมา หอมมาน

อายุ 39 ปี

— เป็นเพื่อนบ้านกัน

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นายคำ ผ.1 : ตุ้มมิงอีเมอฆ่าตุ้ม (ตุ้มมิงจะไปไหนละตุ้ม)

นางตุ้มมา ผ.2 : อีเมอแอ่ววัดหนี่แหน่ (จะไปเที่ยววัดหนี่หน้อย)

ตัวอย่างที่ 5

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การทักทาย

หัวข้อ : การถามว่ากลับมาบ้านเมื่อไหร่

จุดประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของ น.ส. อำไพ หอมมาน

ตอนสาย เวลา 10 .45 นาฬิกา

วันเสาร์ที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 น.ส. จันทร์สวย หอมมาน

อายุ 18 ปี

เพื่อนบ้าน

ผ.2 น.ส. อำไพ หอมมาน

อายุ 20 ปี

เจ้าของบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. จันทร์สวย ผ.1 : ปี่ไผ่ยามแฉะ (พี่เิกกลับมาเมื่อไหร่)

น.ส. อำไพ ผ.2 : มาแล้ว (มาเมื่อวานนี้)

ตัวอย่างที่ 6

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การทักทาย

หัวข้อ : การถามว่าไปไหนมา

จุดประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : หน้าบ้านของนายคำแก้ว หอมมาน

ตอนกลางวัน เวลา 12.10 นาฬิกา

วันพฤหัสบดีที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นายคำแก้ว หอมมาน

อายุ 39 ปี

เป็นคนไทยลื้อ

ผ.2 นางหอม ใจกล้า

อายุ 65 ปี

คนไทยภาคเหนือ

แบบของสาร : ภาษาไทยถิ่นเหนือ (น.) เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นายคำแก้ว ผ.1 (น.) : บ้าไปไหนมาบ้าง (บ้าไปไหนมาบ้าง)

นางหอม ผ.2 (น.) : ไปบ้านพ่อแะ ไปเสียบยา

(ไปบ้านพ่อแะ ไปเสียบใบยาสูบมา)

ตัวอย่างที่ 7

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซักถาม

หัวข้อ : การถามว่าจะไปไหน

จุดประสงค์ : เพื่อทราบข้อเท็จจริง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนายจ้อย หอมมาน

ขณะรับประทานอาหารเช้า เวลา 7.05 นาฬิกา

วันอาทิตย์ที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางยอศ หอมมาน

อายุ 38 ปี

ภรรยา

ผ.2 นายจ้อย หอมมาน

อายุ 39 ปี

สามี

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางยอค ผ.1 : วันนี้องอเมอซ่า (วันนี้พ่อจะไปไหน)

นายจ้อย ผ.2 : โจ้ยใหม่ไหนแข็งเล่า (ช่วยใหม่นวลสร้างยุ่งข้าว)

ตัวอย่างที่ 8

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การทักถาม

หัวข้อ : การถามว่าไม่รีดผ้าหรือ

จุดประสงค์ : เพื่อทราบความตั้งใจ

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของเด็กชายสะอาด หอมมาน

ขณะที่ ค.ช. สะอาด กำลังรีดผ้าอยู่

หลังอาหารเย็น เวลา 19.30 นาฬิกา

วันอาทิตย์ที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 ค.ช. สะอาด หอมมาน

อายุ 12 ปี

เจ้าของบ้าน

ผ.2 ค.ช. วิชัย หอมมาน

อายุ 11 ปี

เพื่อน

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

ค.ช. สะอาด ผ.1 : มิงบ๊ะหลึกนาชัย (มิงไม่รีดหรือชัย)

ค.ช. วิชัย ผ.2 : อี้.. เป็นบ๊ะหลึก (ไม่หอก ฉันไม่รีด)

ตัวอย่างที่ 9

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซักถาม

หัวข้อ : การถามว่าจะไปคัดใบยาสูบหรือเปล่า

จุดประสงค์ : เพื่อทราบข้อเท็จจริง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของ น.ส. ควงนภา ทอมมาน

หลังอาหารเย็น เวลา 19.30 นาฬิกา

วันศุกร์ที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 น.ส. ทองไหล ทอมมาน

อายุ 16 ปี

ผ.2 น.ส. พร ทอมมาน

อายุ 17 ปี

ผ.3 น.ส. ควงนภา ทอมมาน

อายุ 17 ปี

เจ้าของบ้าน

เป็นเพื่อนกัน

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ทองไหล ผ.1 : พูกู้สี่เมอค์ดยาแต่ (พรงนี้ละพวกเธอไปคัดใบยาสูบกัน
หรือเปล่า)

น.ส. พร ผ.2 : เป็นก้อหลังไปกูวันนอ (ฉันก็ค้องไปทุกวันนะสิ)

น.ส. ควงนภา ผ.3 : ก้อหว่า (ก็ไปนะสิ)

ตัวอย่างที่ 10

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซักถาม

หัวข้อ : การถามว่าจะไปเกี่ยวข้าวเมื่อไหร่

จุดประสงค์ : เพื่อทราบข้อเท็จจริง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของนายคำแก้ว หอมมาน

หลังอาหารกลางวัน เวลา 12.05 นาฬิกา

วันพฤหัสบดีที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นายคำแก้ว หอมมาน

อายุ 39 ปี

เจ้าของบ้าน

ผ.2 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

เพื่อนบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นายคำแก้ว ผ.1 : ไหลอีเมอตุ่งลอมยามเนื่อไหล สิ้นเคิ่นมุ่นเหละนอ
(ไหลจะไปหุงลอมเมื่อไหร่ สิ้นเคิ่นมุ่นไชนี่)

น.ส. ทองไหล ผ.2 : สิ้นเคิ่น อีป้ออีเมอวันตีชาวห่าหั้น
(จะไปสิ้นเคิ่น แต่พอจะไปวันที่ 25 นี้แล้ว)

ตัวอย่างที่ 11

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การถามถึงบุคคลอื่น

หัวข้อ : การถามถึงเพื่อนว่าไปไหน

จุดประสงค์ : เพื่อทราบข้อเท็จจริง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนายแก้ว หอมมาน

หลังอาหารกลางวัน เวลา 13.30 นาฬิกา

วันอังคารที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

เพื่อนของหลานสาว ผ.2

ผ.2 นายแก้ว หอมมาน

อายุ 68 ปี

เจ้าของบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ทองไหล ผ.1 : ป่อแก้ว อีพิศเมอชาวันหนึ่ง

(พ่อแก้ว วันนี้อีพิศไปไหน)

นายแก้ว ผ.2 : เมอแก้วเข้า (ไปเกี่ยวข้าว)

ผ.1 : เมอแก้วเข้าแพ (ไปเกี่ยวข้าวของใครล่ะ)

ผ.2 : แก้วเข้าล้งจ่างไผ่ (เกี่ยวข้าวรับจ้างใครก็ไม่รู้)

ตัวอย่างที่ 12

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การถามถึงบุคคลอื่น

หัวข้อ : การถามถึงเพื่อนว่าไปโรงบ่มใบยาสูบหรือ

จุดประสงค์ : เพื่อทราบข้อเท็จจริง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของ น.ส. นิตยา หอมมาน

หลังอาหารเช้า เวลา 10.30 นาฬิกา

วันพุธที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางเคียว หอมมาน

อายุ 43 ปี

เพื่อนของแม่ ผ.2

ผ.2 น.ส. นิตยา หอมมาน

อายุ 16 ปี

ลูกสาวของเพื่อน ผ.1

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางเคี้ยว ผ.1 : แม่เมโงอ๊บนานิด

(แม่ของเธอบำไปโรงบ่มใบยาสูบหรือนิด)

น.ส. นิตยา ผ.2 : อ้อ.. เมโงอ๊บบ (ไปโรงบ่มใบยาสูบ)

ผ.1 : พวกเป็นอ๊เข้าแต่เมโงอ๊บก้อ

(พรุ่งนี้เขาก็จะเริ่มไปทำงานกันแล้วที่โรงบ่มใบยาสูบนะ)

ตัวอย่างที่ 13

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การติ

หัวข้อ : การตื่นนอนสาย

จุดประสงค์ : เพื่อที่ว่าตื่นสายเกินไป

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนางตุมมา หอมมาน

ขณะทำอาหารเย็น เวลา 18.50 นาฬิกา

วันพฤหัสบดีที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 น.ส. ทศนีย์ หอมมาน

อายุ 18 ปี

ลูกสาวคนกลาง

ผ.2 น.ส. นิตยา หอมมาน

อายุ 16 ปี

ลูกสาวคนเล็ก

ผ.3 นางตุ้มมา หอมมาน

อายุ 39 ปี

แม่

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกับเอง

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ทศนีย์ ผ.1 : อินต๋องลู่หล่าเลื้อหมู่เลื้อต๋าน

(อินต๋องนี้สายกว่าใคร ๆ เลย)

น.ส. นิตยา ผ.2 : ลับแน๊ะอ้อมห่อแม่ ข่าป็นอย่างนั้น

(นอนหลับไม่เต็มอ้อมเลยแม่ ทำไมถึงเป็นอย่างนั้นละ)

นางตุ้มมา ผ.3 : หง่าวนิ (โง่จัง)

ตัวอย่างที่ 14

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การติ

หัวข้อ : การขายส้มโอราคาแพง

จุดประสงค์ : เพื่อติว่าแม่ค้าขายส้มโอแพงเกินไป

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของนางปิ่นแก้ว หอมมาน

หลังอาหารเย็น เวลา 19.50 นาฬิกา

วันอังคารที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

เพื่อนบ้าน

ผ.2 นางปิ่นแก้ว หอมมาน

อายุ 24 ปี

เจ้าของบ้าน

ผ.3 นางยอก หอมมาน

อายุ 21 ปี

เพื่อนบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทย^๕ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ทองไหล ผ.1 : บ้านหลายแสนบาทแสนโล่ง

(บ้านหลายแสนบาทแสนโล่ง 1 บาท ผลใหญ่มาก)

นางปิ่นแก้ว ผ.2 : โธ่! แต่ว่านี่ แต่ว่าซาหน้าเหลืงปะล่า

(โธ่! เมื่อวานนี้ ทำไมหน้าเหลืงจังเลย)

นางยอก ผ.3 : อย่างแต่ว่าหนิ แก่นเจ้าตาหนิ

(อย่างเมื่อวานนี้ ผลละ 7 บาทเนาะ)

ผ.1 : เทาะ!

ตัวอย่างที่ 15

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การติ

หัวข้อ : การเอามือลูบขาขณะที่รับประทานอาหาร

จุดประสงค์ : เพื่อติการกระทำ

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของนายคำแก้ว หอมมาน

ขณะรับประทานอาหารเช้า เวลา 7.05 นาฬิกา

วันจันทร์ที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 นางตุ้มมา หอมมาน

อายุ 39 ปี

แม่

ผ.2 น.ส. นิตยา หอมมาน

อายุ 16 ปี

ลูกสาว

ผ.3 นายคำแก้ว หอมมาน

อายุ 39 ปี

พ่อ

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางคุดมา ผ.1 : กินเข้าซามาหลบแข่งหลบข้าชาหนั้น

(เวลากินข้าวทำไมถึงเอามือไปลูบแข่งลูบขาล่ะ)

น.ส. นิตยา ผ.2 : เคี้ยวเป็นกะหลังไปหล่าง (เคี้ยวฉันทันก็จะไปล้าง)

นายคำแก้ว ผ.3 : เหลอบ๊ะหว่า ก่อปะหล่างแฮก

(ถ้าไม่ว่า ก็คงจะไม่ล้างละมัง)

ผ.1 : ใจหว่าละกา เพาะ! (ก็ไม่ว่าอย่างนั้นหรอก)

บรรทัดฐานของการตีความ :

คนไทยลื้อรับประทานข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก การรับประทานจะใช้มือปั้นข้าวเหนียวให้เป็นก้อนเล็ก ๆ ขนาดรับประทาน 1 คำได้ การรับประทานข้าวเหนียวกับอาหารแห้ง ใช้มือหยิบอาหารใส่ปาก ส่วนอาหารพวกแกง เอาข้าวเหนียวจิ้มน้ำแกงแล้วเอาใส่ปาก และใช้ช้อนตักน้ำแกง เปื้อ และผักใส่ปากตามเข้าไปทีหลัง ส่วนการรับประทานน้ำพริก เอาข้าวเหนียวจิ้มน้ำพริก แล้วเอาใส่ปาก เพื่อรับประทาน ดังนั้นก่อนจะรับประทานอาหารจะต้องล้างมือให้สะอาดก่อน

ตัวอย่างที่ 16

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การชม

หัวข้อ : ความสามารถในการแข่งกีฬา

จุดประสงค์ : เพื่อเป็นการแสดงความชื่นชมในความเก่ง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่หน้าบ้านของนางทอง หงษ์ไชย

ตอนเช้า เวลา 7.12 นาฬิกา

วันเสาร์ที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 4 คน

ผ.1 น.ส. บัวลอย หอมมาน	}	เป็นเพื่อนบ้านกัน
อายุ 23 ปี		
ผ.2 ค.ช. วีระสันต์ หอมมาน		
อายุ 12 ปี		
ผ.3 น.ส. สุนีย์ หอมมาน	}	
อายุ 20 ปี		
ผ.4 นางทอง หงษ์ไชย		
อายุ 30 ปี		

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. บัวลอย	ผ.1 : สันไต่ที่เล่นนา	(สันต์แข่งกีฬาได้ก็เหรียญ)	}	พูดพร้อมกัน
ค.ช. วีระสันต์	ผ.2 : ไต่ทำเส้น	(ได้ 5 เหรียญ)		
น.ส. สุนีย์	ผ.3 : ไต่ทำเส้น	(ได้ 5 เหรียญ)		
	ผ.1 : ไต่ทำเส้น	(ได้ 5 เหรียญ)		
นางทอง	ผ.4 : <u>เน็คนอ</u>	(เก่งนะ)		

ตัวอย่างที่ 17

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การชม

หัวข้อ : ความสวยของรูปร่าง

จุดประสงค์ : เพื่อแสดงความคิดเห็นว่ารูปร่างสวย

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนางทอง หงษ์ไชย

หลังอาหารเย็น เวลา 18.55 นาฬิกา

วันเสาร์ที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 ค.ญ. จุ่ม หงษ์ไชย

อายุ 10 ปี

พี่สาว

ผ.2 ค.ญ. จุ่ม หงษ์ไชย

อายุ 9 ปี

น้องสาว

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

ค.ญ. จุ่ม ผ.1 : ทูบแหวดอนิจิม งามห่อ (รูปนี้ไครวาค สวยนะ)

ค.ญ. จุ่ม ผ.2 : กูบ๊ะหุณี แจ็ดหวาคณะกะ (กูไม่รู้ แจ็ดหวาคณะมัง)

ผ.1 : งามคี่ห่อ (สวยคี่นะ)

ผ.2 : งามละกา (สวยละสิ)

ตัวอย่างที่ 18

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การชม

หัวข้อ : ความสามารถในการคัดใบยาสูบ

จุดประสงค์ : เพื่อแสดงความคิดเห็น

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของ น.ส. ควงนภา หอมน่าน

หลังอาหารเย็น เวลา 19 :45 นาฬิกา

วันศุกร์ที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 นางกอง แสนปน

อายุ 24 ปี

ผ.2 น.ส. ทองไพล หอมน่าน

อายุ 16 ปี

ผ.3 น.ส. ทวงภา หอมมาน

อายุ 16 ปี

เจ้าของบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางทอง ผ.1 : ปีกองคักสองวันสามวันอี (ปีกองไปคักใบยาสูบ 2-3 วันแล้วนะ)

น.ส. ทองไหล ผ.2 : อ้อ (เธอ)

น.ส. ทวงภา ผ.3 : สามวันได้สามล้อยบายแนะ

(ไปคักใบยาสูบ 3 วันได้เงินตั้ง 300 กว่าบาทแนะ)

ผ.2 : เต้าะ! ชาเน่คปะล่ำคิ่น (ทำไมเก่งจังเลย)

บรรทัดฐานของการตีความ :

การไปคักใบยาสูบที่โรงบ่มใบยาสูบนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะตัว ใครทำได้มากก็ได้เงินมาก

ตัวอย่างที่ 19

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหยอกล้อกัน

หัวข้อ : การหยอกล้อเกี่ยวกับการชอบคนชื้อเงาะ

จุดประสงค์ : เพื่อความสนุกสนาน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของ น.ส. อำไพ หอมมาน

หลังอาหารเย็น 20.00 นาฬิกา

วันเสาร์ที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 น.ส. เกษร หอมมาน

อายุ 19 ปี

ผ.2 น.ส. อำไพ หอมมาน

อายุ 19 ปี

เจ้าของบ้าน

ผ.3 น.ส. พร หอมมาน

อายุ 17 ปี

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

น.ส. เกษร ผ.1 : ฎักอี่เงาะห่อ (ฎชอบอี่เงาะจั้ง)
มักเงาะ (ชอบจั้ง)

น.ส. อำไพ ผ.2 : ฮ้อยบ้านเม็ง (บ้านเมือง)

น.ส. พร ผ.3 : มักก้อกินแฮล่อ (ชอบก้อกินเสยลี)

ผ.2 : กีนอี่เงาะแฮล่อ (กินอี่เงาะเสยลี)

บรรทัดฐานของการตีความ :

ผู้ร่วมกิจกรรมทั้ง 3 คน จะทราบว่าเป็นการหยอกล้อกันเพราะ

1. คำว่า "มัก" แปลว่า ชอบ แต่ตามธรรมดาใช้กับอาหาร แปลว่าชอบกิน
แต่ในที่นี้ ผ.1 ใช้คำว่า "มัก" กับคน

2. คำว่า "เงาะ" เป็นชื่อผลไม้ชนิดหนึ่ง เมื่อมาอยู่รวมกับคำว่า "มัก" จึง
ทำให้มีความหมายอีกอย่างหนึ่งนอกจากแปลว่า "ชอบคนชื่อเงาะ" แล้วยังมีความหมายว่า
"ชอบกินเงาะ"

เพราะฉะนั้นจึงทำให้ ผ.2 และ ผ.3 หยอกล้อว่าถ้าชอบเงาะก็กินเสยลี ส่วน
คำว่า "ฮ้อยบ้านเม็ง" (บ้านเมือง) นั้นไม่มีความหมายอะไร เป็นคำอุทานติตปากของคน
ไทยลือบางคนเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 20

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหยอกล้อ

หัวข้อ : การหยอกล้อเกี่ยวกับฝีมือการทำอาหารและการหัวเราะ

จุดประสงค์ : เพื่อความสนุกสนาน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนางสาวดวงภา หอมมาน

หลังอาหารเย็น เวลา 19.25 นาฬิกา

วันศุกร์ที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 4 คน

ผ.1 น.ส. พร หอมมาน	}	เป็นเพื่อนบ้านกัน
อายุ 17 ปี		
ผ.2 น.ส. ทองไพล หอมมาน		
อายุ 16 ปี		
ผ.3 นางกอง แสนปน		
อายุ 24 ปี		
เจ้าของบ้าน		
ผ.4 น.ส. ดวงมา หอมมาน		
อายุ 17 ปี		
เจ้าของบ้าน		

แบบของสาร : ภาษาที่ใช้ 1. ภาษาไทยลื้อ (ล.)
2. ภาษาไทยมาตรฐาน (ท.)

เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

- น.ส. พร ผ.1 (ล.) : ผีมือแพ ป๊ะลำซึกหน้อย (ผีมือใครไม่ร่อยเลย)
 น.ส. ทองไพล ผ.2 (ล.) : ลำค้าย (อร่อยสิ)
 นางกอง ผ.3 (ท.) : ผีมืออะฮั้น (ผีมือของฉัน)
 น.ส. ดวงมา ผ.4 (ล.) : ใคใคอย่างเป้นพักหลาหน้า
 (หัวเราะยังกะเขาสับเนื้อเนะ)

บรรทัดฐานของการตีความ :

ผู้ร่วมกิจกรรมทั้ง 4 คน จะทราบว่า เป็นการหยอกล้อกัน เพราะ

1. การรับประทานอาหารที่ผู้อื่นทำ ตามธรรมดาแล้ว จะต้องไม่คำนิ แต่ในที่นี้

ผ.1 คำนิอาหารที่เจ้าของบ้านทำมาให้รับประทาน

2. การพูดภาษาไทยมาตรฐานในหมู่คนไทยลื้อด้วยกันนั้นจะเป็นการพูดเล่นเท่านั้น

นอกจากจะพูดภาษาไทยมาตรฐานแล้ว ผ.3 ยังใช้สรรพนาม "อะฮั้น" (ฉัน) ซึ่งเป็นคำสรรพนาม

ที่พวกชนชั้นคุณหญิงคุณนายของไทยชอบใช้ แทนตัวเอง

3. ผ.3 ว่าผู้อื่นหัวเราะเหมือน "พิททลาย" ซึ่งเป็นการสับทิ่มหรือเนื้อคอนมึนงานต่าง ๆ ซึ่งจะมีการช่วยกันสับหลาย ๆ คน จึงมีแต่เสียงสับเนื้อมดถึงอปลไปหมด เพราะฉะนั้นจึงทำให้ทราบว่าเป็นการหยอกล้อกันระหว่างคนสนิทกัน

ตัวอย่างที่ 21

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสั่ง

หัวข้อ : การสั่งให้กวาดบ้าน

จุดประสงค์ : เพื่อให้ปฏิบัติตามคำสั่ง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนางเดียว หอมมาน

เวลา 7.50 นาฬิกา หลังจากรับประทานอาหารเช้า

เสร็จแล้ว

วันพุธที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางเดียว หอมมาน

อายุ 43 ปี

แม่

ผ.2 ค.ญ. ผ่องพรรณ หอมมาน

อายุ 14 ปี

ลูกสาว

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นางเดียว ผ.1 : เอาลูกกวาดแซลล์อี่ผ่องก้อ ก็นเข้าแหล่วบ๊ะกวาดอี่ได้หนึ่
(เอาไม้กวาด กวาดเสียลือผ่อง ก็นเข้าเสร็จแล้วไม่วอมกวาดพื้น อีคนนั้)

ค.ญ. ผ่องพรรณ ผ.2 : (เงิบ และปฏิบัติตาม)

บรรทัดฐานของการตีความ :

การรับประทานอาหารที่นั่งรับประทานกับพื้นนั้น เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ก็จะต้องเก็บกวาดเศษอาหารทิ้ง

ตัวอย่างที่ 22

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสั่ง

หัวข้อ : การสั่งเอาอาหารไปให้แขกรับประทาน

จุดประสงค์ : เพื่อให้ปฏิบัติตามคำสั่ง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนางตุ้มมา หอมมาน

ขณะที่จะรับประทานอาหารเช้า เวลา 8.35 นาฬิกา

วันพฤหัสบดีที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางตุ้มมา หอมมาน

อายุ 39 ปี

แม่

ผ.2 น.ส. นิตยา หอมมาน

อายุ 16 ปี

ลูกสาว

แบบของสาร : ภาษาไทย^๕ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางตุ้มมา ผ.1 : นิด (นิด)

น.ส. นิตยา ผ.2 : ทา (อะไร)

ผ.1 : เอาจิ้นไก่ เอาน้ำจิ้มไปตั้งห่อปิ้งกินล่อ

(เอาเนื้อไก่ เอาน้ำจิ้มไปจัดให้พี่เขากินหน่อยสิ)

ผ.2 : เคี้ยวหล่างมือเกิน (เคี้ยวล้างมือก่อน)

ตัวอย่างที่ 23

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสั่ง

หัวข้อ : การสั่งห้ามส่งเสียงดัง

จุดประสงค์ : เพื่อให้ไม่ให้ส่งเสียงดัง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของ ค.ญ. จุ่ม หงษ์ไชย

เวลา 18.45 นาฬิกา หลังอาหารเย็น

วันเสาร์ที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 ค.ญ. จุ่ม หงษ์ไชย

อายุ 10 ปี

พี่สาว

ผ.2 ค.ญ. จุ่ม หงษ์ไชย

อายุ 9 ปี

น้องสาว

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

ค.ญ. จุ่ม ผ.1 : จุ่มไปแน่นอน จุ่มไปแน่นอน ปอสลับแทน
(จุ่มอย่าส่งเสียงดังนะ พ่อตอนหลับนั้น)

ค.ญ. จุ่ม ผ.2 : [เงี้ยว]

ตัวอย่างที่ 24

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การชักชวน

หัวข้อ : การชักชวนไปตลาด

จุดประสงค์ : เพื่อให้ไปเป็นเพื่อน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้าน น.ส. นิตยา หอมมาน

หลังอาหารเช้า เวลา 9.10 นาฬิกา

วันพุธที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 น.ส. มุกดา หอมน่าน

อายุ 16 ปี

เพื่อน

ผ.2 น.ส. นิตยา หอมน่าน

อายุ 16 ปี

เจ้าของบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. มุกดา ผ.1 : ไปกาตบ่อนิด (ไปตลาดมัยละนิต)

น.ส. นิตยา ผ.2 : ไปซื้อข้าว (ไปซื้ออะไร)

ผ.1 : ซื้ออย่างหยึด (ซื้ออย่างยึด)

ตัวอย่างที่ 25

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การชักชวน

หัวข้อ : การชักชวนให้แขกนั่ง

จุดประสงค์ : เพื่อให้นั่งตามคำชักชวน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนางตุ้มมา หอมน่าน

ก่อนอาหารเย็น เวลา 18.10 นาฬิกา

วันพฤหัสบดีที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ขณะที่นางตุ้มมาและ น.ส. ทองไพล กำลังคุยกันอยู่

และ น.ส. สายฝน มาที่บ้าน

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 นางตุ้มมา หอมน่าน

อายุ 39 ปี

เจ้าของบ้าน

ผ.2 น.ส. ทองไพล หอมมาน

อายุ 16 ปี

เพื่อนบ้าน

ผ.3 น.ส. สายฝน สมโน

อายุ 17 ปี

เพื่อนบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางตุ้มมา ผ.1 : นิ่งหันหัน (นึ่งนึ่ง)

น.ส. ทองไพล ผ.2 : นึ่งโตะหันลือ (นึ่งที่โตะนึ่ง)

น.ส. สายฝน ผ.3 : [เจียบ]

ตัวอย่างที่ 26

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การให้คำแนะนำ

หัวข้อ : การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแต่งงาน

จุดประสงค์ : เพื่อให้เป็นแนวทางในการคิดและตัดสินใจ

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนางเดียว หอมมาน

หลังอาหารเย็น เวลา 19.40 นาฬิกา

วันพุธที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางเดียว หอมมาน

อายุ 43 ปี

เจ้าของบ้าน

ผ.2 น.ส. ทองไพล หอมมาน

อายุ 16 ปี

เพื่อนบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางเคียว ผ.1 : โย๊ะ ไปเอาเต๋อหล่อไหลเฮีย (ยังไม่ต้องรีบแต่งงานหรอกไหล)

น.ส. ทองไหล ผ.2 : ป๊ะเอาเต๋อแหละเป็น (ฉันยังไม่แต่งงานหรอก)

ผ.1 : ถ้าอายุขาว..ขาวปายเกินท้อ

เอาไผ่น้อยนะไผ่ปะไผ่ไหล อย่างแม่เคียวว่านะ

(รอจนอายุ 20 หรือ 20 กว่าปีค่อยแต่งงาน รีบแต่งงานตอน

อายุน้อย จะเสียใจทีหลังนะ)

ผ.2 : อ้อ [เป็นการแสดงการรับรู้]

ตัวอย่างที่ 27

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การให้คำแนะนำ

หัวข้อ : การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน

จุดประสงค์ : เพื่อให้เป็นแนวคิดในการตัดสินใจ

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนางตุมมา หอมมาน

เวลา 18.10 นาฬิกา หลังอาหารเย็น

วันพฤหัสบดีที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 4 คน

ผ.1 น.ส. นิตยา หอมมาน

อายุ 16 ปี

ลูกสาว ผ.3 และเป็นน้องสาว ผ.2

ผ.2 น.ส. ทศนีย์ หอมมาน

อายุ 18 ปี

ลูกสาว ผ.3 และเป็นพี่สาว ผ.1

ผ.3 นางตุ้มมา หอมมาน

อายุ 39 ปี

แม่ของ ผ.1 และ ผ.2

ผ.4 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

เพื่อนของ ผ.1

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบเป็นกันเอง

เนื้อหาของสาร :

น.ส. นิตยา ผ.1 : มึงซาบ๊ะไปเรียนอีไหล (มึงทำไมไม่ไปเรียนละอีไหล)

น.ส. ทศนีย์ ผ.2 : หนั้นแหละ ซาบ๊ะเรียนนา (หนั้นละสิ ทำไมไม่เรียนละ)

นางตุ้มมา ผ.3 : ต่อเมอแซ่มล่อ หนั้นละกา ยามม่อยบ๊ะเซิน แก่มาคั้นอีเซิน
(ไปเรียนต่ออีกลี หนั้นละชิ ตอนเด็ก ๆ ไม่เรียน แก่มาคะ
ไปเรียน)

ผ.1 : ปั้นกูก็อเซินนิ (ถ้าเป็นกูก็ไปเรียนแล้วละ)

น.ส. ทองไหล ผ.4 : [เงิบ]

ตัวอย่างที่ 28

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การเตือน

หัวข้อ : การเตือนให้รับประทานยา

จุดประสงค์ : เพื่อไม่ให้ลืมรับประทานยา

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของนายคำ หอมมาน

หลังอาหารเย็น เวลา 19.20 นาฬิกา

วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางเคียว หอมมาน

อายุ 43 ปี

ภรรยา

ผ.2 นายคำ หอมนาน

อายุ 44 ปี

สามี

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางเคี้ยว ผ.1 : ยากัดกันบ๊ะกินหน้า (ไม่กินยาแก้คันหรือ)

นายคำ ผ.2 : เอื้อนอลืมหัว (เอื้อจริงนะลืมนะ)

ตัวอย่างที่ 29

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การเตือน

หัวข้อ : การรีดเสื้อไหมพรม

จุดประสงค์ : เพื่อเตือนไม่ให้รีดเสื้อไหมพรม

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของ น.ส. นิตยา หอมนาน

หลังอาหารเช้า เวลา 9.35 นาฬิกา

วันพุธที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 น.ส. มุกดา หอมนาน

อายุ 16 ปี

เพื่อน

ผ.2 น.ส. นิตยา หอมนาน

อายุ 16 ปี

เจ้าของบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. มุกดา ผ.1 : เสื้อไหมพรมชาติ เต็มมันก้ออใหม่เฮนั่น

(ทำไมถึงรีดเสื้อไหมพรมล่ะ ระวังจะไหม้ละ)

น.ส. นิตยา ผ.2 : อีไหม่นา เต๊วเป็นก้อหลี่ค่อนเอาค้าย
(ไม่ให้ไหม่นา เต๊วฉั่นก็จะลดความร้อนลงน้อย)

ตัวอย่างที่ 30

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การเตือน

หัวข้อ : การเตือนเรื่องการรับประทานมะขาม

จุดประสงค์ : เพื่อเตือนไม่ให้รับประทานมะขามมากเกินไป

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของ น.ส. ดวงภา หอมมาน

หลังอาหารเย็น เวลา 19.25 นาฬิกา

วันศุกร์ที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 นางทอง หอมมาน

อายุ 24 ปี

ผ.2 น.ส. ดวงภา หอมมาน

อายุ 17 ปี

ผ.3 น.ส. พร หอมมาน

อายุ 17 ปี

เป็นเพื่อนบ้านกัน

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นางทอง ผ.1 : กิ่นเหน่บ๊ะซำมที่นี้ (กินมะขามที่นี้)

น.ส. ดวงภา ผ.2 : ปอ ปอ เต๊วเหล่นเข้าโล่มะแต่น นามิงเฮย ซี้ตังออกจะ

หลุดอุตมะมิง

(พอ พอแล้ว เต๊วว้างเข้าห้องส้วมไม้ทันมะมิง)

ตัวอย่างที่ 31

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การกล่าวลา

หัวข้อ : การกล่าวลากลับบ้าน

ผ.1	น.ส. มุกดา หอมมาน	}	เป็นเพื่อนกัน
	อายุ 16 ปี		
ผ.2	น.ส. นิตยา หอมมาน		
	อายุ 16 ปี		
	เจ้าของบ้าน		
ผ.3	น.ส. ทองไพล หอมมาน		
	อายุ 16 ปี		

แบบของสาร : ภาษาไทยสั้น เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. มุกดา	ผ.1 : โอ๊ะ! อีไปหลัดโคก่อน (โอ๊ะ! จะไปรีดฝาก่อนนะ)
น.ส. นิตยา	ผ.2 : โหะ! อีเมษา (ฮ้าว! จะไปแล้วหรือ)
น.ส. ทองไพล	ผ.3 : อีเมษา (จะไปแล้วหรือ)
	ผ.1 : อีไปฮีนอ (จะไปละนะ)
	ผ.2 : อ้อ

ตัวอย่างที่ 33

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การเรียกรับประทานอาหาร

หัวข้อ : การเรียกรับประทานอาหาร

จุดประสงค์ : เพื่อให้มารับประทานอาหารร่วมกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนายนาม หอมมาน

ก่อนรับประทานอาหารเช้า เวลา 18.30 นาฬิกา

วันอาทิตย์ที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1	นางปิ่นแก้ว หอมมาน
	อายุ 23 ปี
	ลูกสาว

ผ.2 นายนาม หอมมาน

อายุ 73 ปี

พ่อ

ผ.3 นางอ่อน หอมมาน

อายุ 69 ปี

แม่

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางปิ่นแก้ว ผ.1 : ป่อกันเข้าป่อ (พ่อกินข้าวพ่อ)

นายนาม ผ.2 : ป่อกันแหล่วฮิ (พ่อกินแล้วนะ)

ผ.1 : แม่กินเข้าแม่ (แม่กินข้าวแม่)

นางอ่อน ผ.3 : [เงี้ยว]

ตัวอย่างที่ 34

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การเรียกรับประทานอาหาร

หัวข้อ : การเรียกรับประทานอาหาร

จุดประสงค์ : เพื่อให้มารับประทานอาหารร่วมกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านนายคำแก้ว หอมมาน

ขณะที่กำลังรับประทานอาหารเช้า เวลา 7.00 นาฬิกา

วันจันทร์ที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นายคำแก้ว หอมมาน

อายุ 39 ปี

เจ้าของบ้าน

ผ.2 นายซุ่ม คำคง

อายุ 28 ปี

เพื่อนบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นายคำแก้ว ผ.1 : มาจุ่มกินเข้า (มาจุ่มกินข้าว)

นายขุ่ม ผ.2 : กินเข้ากับชา (กินข้าวกับอะไร)

ผ.1 : อ่อมจิ้นแอ๊ะ (แกงอ่อมเนื้อ)

ตัวอย่างที่ 35

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสนทนาเกี่ยวกับการทำงาน

หัวข้อ : การทำนา

จุดประสงค์ : เพื่อทราบรายละเอียดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำนาของคู่สนทนา

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้านของนางตุ้มมา หอมมาน

ก่อนอาหารเย็น เวลา 17.55 นาฬิกา

วันพฤหัสบดีที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 นางมูล หอมมาน

อายุ 70 ปี

แม่ของ ผ.3

ผ.2 น.ส. ทองไพล หอมมาน

อายุ 16 ปี

เพื่อนบ้าน

ผ.3 นางตุ้มมา หอมมาน

อายุ 39 ปี

ลูกสาวของ ผ.1

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

- นางมูล ผ.1 : เต้าหู้เข้าอิชามิ่ง นามิ่ง
(ตอนนี้นามิ่งปลูกข้าวอะไร)
- น.ส. ทองไหล ผ.2 : เข้าอัน.. กอ.ชื้อ.ชก (ข้าว ก.ช.6)
ผ.1 : กอชื้อชกมทะเลกานา (ข้าว ก.ช.6 ทั้งหมดเลยหรือ)
- นางตุ้มมา ผ.3 : กอชื้อชกเข็ดหนี่ เสงเค้นหนี่ ก่อตีกว่าแก้วฮิ
(ข้าว ก.ช.6 พอถึงสิ้นเดือนนี้ ก็คงจะแก่พอที่จะเกี่ยว
ได้แล้ว)
- ผ.2 : แก้วละกา (เกี่ยวมะลิ)
- ผ.3 : ก่อผ่องก่อก่อกันแยกา เมอผ่องล่อ เล็งตึงตึงแนฮ้อย
(บางแห่งเขาก็เกี่ยวกันแล้วนะไปดูบ้างสิ เหลืองไปหมด
ทั้งทุ่งแล้วก็ไม่รู้)

ตัวอย่างที่ 36

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสนทนาเกี่ยวกับการทำงาน

หัวข้อ : การเสียบใบยาสูบ

จุดประสงค์ : เพื่อทราบข้อเท็จจริง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่บ้าน ต.ช. วินัย และ ต.ญ. จินตนา หอมมาน

ขณะเสียบใบยาสูบ หลังอาหารเย็น เวลา 19.00 นาฬิกา

วันพฤหัสบดีที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 ต.ช. วินัย หอมมาน

อายุ 13 ปี

ผ.2 ต.ญ. จินตนา หอมมาน

อายุ 12 ปี

เป็นญาติกัน

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

ค.ช. วินัย ผ.1 : อัจฉินมิ่ง เสนาะโก่งนา (อัจฉินมิ่งเสียบในยาสูบชนิดกลายหรือ)

ค.ญ. จินตนา ผ.2 : อ้อ.. ย่าโก่งอีเจ้าอีหอย ย่าโก่งมดและตอมหุ่หนี่
(ใช่.. ย่าสูบลายทั้งหมดเลย เสียมาตั้งนานแล้ว)

สถานการณ์การสื่อสารที่โรงเรียน

ตัวอย่างที่ 1

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การติ

หัวข้อ : การทำกรบ้าน

จุดประสงค์ : เพื่อติและแสดงความคิดเห็นถึงความไม่ฉลาดของเพื่อน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในห้องเรียน ขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

วันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นักเรียนชาย ชั้น ป.4

ผ.2 นักเรียนหญิง ชั้น ป.4

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนชาย ผ.1 : ขอเจ็ดหมิ เหลกถี่ซาอีที่ (ข้อ 7 นี้ เลขที่เท่าไรอีหรี)

นักเรียนหญิง ผ.2 : โด่ง โด่ง มึงซาหง่าวปะล่า ขอเจ็ดหมิหง่าวปะล่า
(โด่ง มึงทำไมถึงโง่งจังเลย ข้อ 7 นี่ง่ายจะตายไป)

ตัวอย่างที่ 2

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การติ

หัวข้อ : รสชาติของมันเทศนึ่ง

จุดประสงค์ : เพื่อติว่ารสชาติของมันเทศนึ่งไม่อร่อย

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในโรงอาหาร ขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

วันพฤหัสบดีที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : นักเรียนหญิง ชั้น ป.5 จำนวน 2 คน

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนหญิง ผ.1 : เต้าะ! มันโหล่ง (มันเกินไป)

นักเรียนหญิง ผ.2 : นั่นแหละ ป๊ะล่ำ (นั่นนะสิ ไม่ร่อย)

ตัวอย่างที่ 3

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การชม

หัวข้อ : การเล่นหมากเก็บ

จุดประสงค์ : เพื่อชมว่าเล่นหมากเก็บได้เก่ง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : หน้าห้องเรียน ขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน
วันพฤหัสบดีที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นักเรียนชาย ชั้น ป.5

ผ.2 นักเรียนหญิง ชั้น ป.5

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

นักเรียนชาย ผ.1 : นางไค้ก็แก่นนาง (เล่นไค้ก็ลูกละนาง)

นักเรียนหญิง ผ.2 : ไค้ชกแก่น (ไค้ 6 ลูก)

ผ.1 : แ่นแก่นเกินนี้อ่านกิ้น (แก่นจิงเลนนะอีนาง)

ตัวอย่างที่ 4

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การชม

หัวข้อ : ตัวหนังสือของเพื่อนหญิง

จุดประสงค์ : เพื่อชมว่าตัวหนังสือสวย

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในห้องเรียน ขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน
วันพฤหัสบดีที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : นักเรียนหญิง ชั้น ป.5 จำนวน 3 คน

นักเรียนหญิง ผ.1 เป็นคนชม

ผ.2 เป็นผู้สนับสนุนการชม

ผ.3 เป็นผู้ได้รับคำชม

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนหญิง ผ.1 : โตขึ้นลืออู้จ่ามงาม (ตัวหนังสือของอู้จ่ามจ้งเลย)

นักเรียนหญิง ผ.2 : งามค่าย (สวยลี)

นักเรียนหญิง ผ.3 : [เงี้ยว]

ตัวอย่างที่ 5

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหยอกล้อ

หัวข้อ : การหยอกล้อเกี่ยวกับความรัก

จุดประสงค์ : เพื่อความสนุกสนาน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ขณะหยุดพักกลางวัน เวลา 12.32 นาฬิกา

วันศุกร์ที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นักเรียนชาย ชั้น ป.5

ผ.2 นักเรียนหญิง ชั้น ป.5

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนชาย ผ.1 : ลัก ลัก

นักเรียนหญิง ผ.2 : หา (อะไร)

ผ.1 : อีลักชะบัก บำพนชักมึง (อีลักชะบักได้พลรักมึง)

ผ.2 : สู้หว่าดี ๆ เนอสู (เธอพูดดี ๆ นะเธอ)

ตัวอย่างที่ 6

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสั่ง

หัวข้อ : การทำเวรบริการ

จุดประสงค์ : เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่ง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในโรงอาหารของโรงเรียน ก่อนเข้าก่อนเข้าเรียน

วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 5 คน

ผ.1 นายเงิน สมฤทธิ์

ครูชาย

ผ.2 นักเรียนหญิง ชั้น ป.3

และนอกนั้นเป็นนักเรียนหญิง ชั้น ป.3 เช่นกัน

แบบของสาร : ภาษาไทยมาตรฐาน เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

ครูเงิน ผ.1 : อา นักเรียนทำเวรหรือยัง.. หา ทำเวรบริการนะ

นักเรียนหญิง ผ.2 : ทำแล้วค่ะ

ผ.1 : ทำแล้ว ทำไมพักเล่นอยู่ละ ยังไม่เสร็จนี่

เดี๋ยวไปช่วยกันทำไป

นักเรียนหญิงคนอื่น + ผ.2 : [เงิบ และปฏิบัติตามคำสั่ง]

ตัวอย่างที่ 7

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสั่ง

หัวข้อ : การเก็บเศษกระดาษ

จุดประสงค์ : เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่ง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : สนามฟุตบอลหน้าโรงเรียน ตอนเข้าก่อนเข้าเรียน

วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นักเรียนหญิง ชั้น ป.5

ผ.2 นักเรียนชาย ชั้น ป.3

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนหญิง ผ.1 : เอาขว้างก็เก็บแฮล่อ เคี้ยวคู้ตำเอา
(เอาทั้งก็เก็บเสียสิ เกี่ยวครุจะตำเอานะ)

นักเรียนชาย ผ.3 : [เงิบ และปฏิบัติตามคำสั่ง]

ตัวอย่างที่ 8

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสั่ง

หัวข้อ : การสั่งห้ามไกวชิงช้า

จุดประสงค์ : เพื่อสั่งห้ามไม่ให้เพื่อนไกวชิงช้า

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : สนามเด็กเล่น ขณะหยุดรับประทานอาหารกลางวัน
วันพุธที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : นักเรียนชายชั้น ป.4 จำนวน 2 คน

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนชาย ผ.1 : ไปเฮ็ดกูจิงแฮ กูจิงแฮ กูจิงไปก่อน
แฮอ..บ้าไปเฮ็ดแน
(อย่าทำกู จะลงก่อน กูจะลงก่อน กูจะลงไปก่อน
แฮอ.. ไร้อย่าทำสิ)

นักเรียนชาย ผ.2 : [เงิบ และปฏิบัติตามคำสั่ง]

ตัวอย่างที่ 9

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การชักชวน

หัวข้อ : การรับประทานอาหาร

จุดประสงค์ : เพื่อชักชวนให้มารับประทานอาหารร่วมกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่สนามฟุตบอลหน้าโรงเรียน ตอนเข้าก่อนเข้าเรียน
วันพุธที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : นักเรียนหญิง ชั้น ป.5 จำนวน 2 คน

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนหญิง ผ.1 : กินส้มโว้ยคำ (มากินมะขามเร็ว ๆ คำ)

นักเรียนหญิง ผ.2 : อ๊ะกินทะเล (ไม่กินหรอก)

ตัวอย่างที่ 10

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การชักชวน

หัวข้อ : การไปเอากางเกง

จุดประสงค์ : เพื่อชักชวนเพื่อนให้ไปเอากางเกงด้วยกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : สนามเด็กเล่น ขณะหยุดรับประทานอาหารกลางวัน

วันพฤหัสบดีที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : นักเรียนชั้น ป.4 จำนวน 2 คน

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนชาย ผ.1 : เห็นปะไปเอาตัวเก็บ (เห็นไปเอากางเกงกันเถอะ)

นักเรียนชาย ผ.2 : อ้อ [เป็นการตอบรับ]

ตัวอย่างที่ 11

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซื้ออาหารและขนม

หัวข้อ : การซื้อขนมหนึ่ง

จุดประสงค์ : นักเรียน : เพื่อซื้อขนมหนึ่ง

แม่ค้า : เพื่อต้องการขายขนมหนึ่ง และโฆษณาสรรพคุณไปด้วย

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่โรงอาหาร เวลา 7.45 นาฬิกา

วันจันทร์ที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นักเรียนหญิง

ผ.2 แม่ค้า

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนหญิง ผ.1 : มันถึงตะฮื้อนา (มันเทศถุงเท่าไร่)

แม่ค้า ผ.2 : มันอันขนาดหน้าเป ลำหน้าวั้นหวาน

(มันอันละ 1 บาทแปเปี้ย อร่อยนะหวานจังเลย)

ตัวอย่างที่ 12

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซื้ออาหารและขนม

หัวข้อ : การซื้อมะขามแก้ว

จุดประสงค์ : นักเรียน เพื่อซื้อมะขามแก้ว

แม่ค้า เพื่อขายมะขามแก้ว

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่โรงอาหาร เวลา 12.15 นาฬิกา

วันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นักเรียนชาย

ผ.2 แม่ค้าขายขนม

แบบของสาร : 1. ภาษาไทยลือ (ล.)

2. ภาษาไทยมาตรฐาน (ท.)

เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนชาย ผ.1 (ล.) : เอาบ๊ะขี้ม ซั้นบ๊ะขี้ม (เอามะขาม นั้นมะขาม)

แม่ค้า ผ.2 (ล.) : บ๊ะขี้มมา ถู้ง่าขิบตาง (มะขามหรือถุงละ 50 สตางค์)

ผ.1 (ท.) : ห้าสิบ ห้าสิบ

ตัวอย่างที่ 13

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การขอและขอยืมสิ่งของ

หัวข้อ : การขอสัมโอ

จุดประสงค์ : เพื่อนำไปรับประทาน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในห้องเรียน ขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

วันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : นักเรียนหญิงชั้น ป.5 จำนวน 3 คน

แบบของสาร : ภาษาไทยสละ เป็นภาษาพูดแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนหญิง ผ.1 : สู้ซื้อแค (เธอขอบ้าง)

นักเรียนหญิง ผ.2 : ซื้อแค ซื้อแค (ขอบ้าง ขอบ้าง)

นักเรียนหญิง ผ.3 : [เงี้ยว และให้สัมโอแก่ ผ.1 และ ผ.2]

ตัวอย่างที่ 14

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การขอและขอยืมสิ่งของ

หัวข้อ : การขอยืมยางลบ

จุดประสงค์ : เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ส่วนตัว

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในห้องเรียน ขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

วันพฤหัสบดีที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : นักเรียนชายชั้น ป.6 จำนวน 3 คน

แบบของสาร : 1. ภาษาไทยสละ (ล.)

2. ภาษาไทยมาตรฐาน (ท.)

เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนชาย ผ.1 (ล.) : ยางลบ ยางลบ ยืมแค (ยางลบ ขอยืมหน่อย)

นักเรียนชาย ผ.2 (ล.) : ป่ะมียางลบ (ไม่มียางลบ)

ผ.1 (ล.) : มิ่งมีเต (มิ่งมีหรือเปล้า)

นักเรียนชาย ผ.3 (ท.) : ฉันทไม่มีทรอก

ตัวอย่างที่ 15

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การขอเข้าร่วมกิจกรรม

หัวข้อ : การเล่นหมากเก็บ

จุดประสงค์ : เพื่อขอร่วมเล่นหมากเก็บด้วย

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : หน้าห้องเรียน ขณะหยุดรับประทานอาหารกลางวัน
วันพฤหัสบดีที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 5 คน

ผ.1 นักเรียนชายชั้น ป.5

ผ.2 นักเรียนหญิงชั้น ป.5

ผ.3, ผ.4 และ ผ.5 นักเรียนหญิงชั้น ป.5

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมกา และแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนชาย ผ.1 : กูหล่นแค่ล่อ (กูเล่นด้วยนะ)

นักเรียนหญิง ผ.2 : ป๊ะหล่นแหละ (ไม่ให้เล่นทรอก)

ผ.1 : ซาชี้ปะล่า (ทำไมหวงเล่นจัง)

ตัวอย่างที่ 16

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การขอเข้าร่วมกิจกรรม

หัวข้อ : การเล่นเกมกระโดดค่าง

จุดประสงค์ : เพื่อขอร่วมเล่นกระโดดค่างด้วย

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ใต้ต้นไม้ใหญ่ ขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน
วันพฤหัสบดีที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : นักเรียนหญิงชั้น ป.2 จำนวน 2 คน

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนหญิง ผ.1 : หลีนแค่ลื้ออู้ (เล่นด้วยคนกะอู้)

นักเรียนหญิง ผ.2 : หลีนก็หลีนล่อ (เล่นก็เล่นลี)

ตัวอย่างที่ 17

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสนทนาขณะเล่นของนักเรียน

หัวข้อ : การเล่นเกมกระโดดค่าง

จุดประสงค์ : เพื่อกำเนิการเล่น และเพื่อความสนุกสนาน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : สนามหญ้าหน้าโรงเรียน ขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

วันพฤหัสบดีที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : นักเรียนหญิงชั้น ป.2 จำนวน 4 คน

ผ.1 ค.ญ. สุวรรรัตน์ หอมมาน

คนไทยลื้อ

ผ.2 ค.ญ. บัทยาพร กาวีละ

คนไทยภาคเหนือ

ผ.3 ค.ญ. นิตยา มังคลา

คนไทยลื้อ

ผ.4 ค.ญ. ระพีพรรณ หอมมาน

คนไทยลื้อ

แบบของสาร : ภาษาที่ใช้มี 3 ภาษา คือ

1. ภาษาไทยลื้อ (ล.)

2. ภาษาไทยถิ่นเหนือ (น.)

3. ภาษาไทยมาตรฐาน (ท.)

เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

ค.ญ. สุภารัตน์	ผ.1 (ท.) : สูงเกินไป
ค.ญ. ปัทมาพร	ผ.2 (น.) : ฟ้า
	ผ.1 (ท.) : ไม่ได้ทรอกฉันจับได้ก่อนนี้
ค.ญ. นิตยา	ผ.3 (ล.) : เป็นตัวนี้ก่อน (ฉันเล่นก่อน)
ค.ญ. ระพีพรรณ	ผ.4 (ล.) : อีหยา (จะเหยียบ)
	ผ.1 (ล.) : สิวท้าย (สามตาย)
	ผ.3 (ล.) : เลี้ยวผ่องเง (เร็วหน่อยสิ)
	ผ.2 (น.) : ย่ำ (เหยียบ)
	ผ.1 (ล.) : หย่ำ (เหยียบ)
	ผ.2 (น.) : เด็กสะมอเล่นะสุ (ตายนะพวกเธอ)
	ผ.4 (ล.) : อันนั้นก้อดำแอ๊ะ อันนั้นก้อดำแอ๊ะ
(นี่ดำ นั่นดำนั้น)
	ผ.3 (ล.) : หว้าย! (วาย)
	ผ.2 (น.) : ลี (ลี)
	เดี้ยวก้องละ เดี้ยวก้องละ (เดี้ยวจะเดี้ยวขานะ)
	ผ.4 (ล.) : ไข่เหี่ยว (ปวคัสสวาระ)
	ผ.3 (ล.) : ทางกู ทางกู (ทางกูเล่น)
	ผ.1 (ล.) : เดี้ยวก้อทางกูแอ๊ะ (เดี้ยวก็ทางด้านกูเล่นแล้ว)

ตัวอย่างที่ 18

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสนทนาขณะเล่นของนักเรียน

หัวข้อ : การเล่นเกมหุ่น

จุดประสงค์ : เพื่อกำเนินการเล่น และเพื่อความสนุกสนาน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : สนามดินได้ต้นไม้ใหญ่ ตอนเช้าก่อนเข้าเรียน

วันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : นักเรียนชายชั้น ป.4 จำนวน 5 คน

เป็นผู้เล่น 2 คน และนอกนั้นเป็นคนให้กำลังใจ

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนชาย ผ.1 : คำไว้อย่างมาพี่แน (คำเร็วคำมาทางนี้ลี)

นักเรียนชาย ผ.2 : อ้อ.. พ่อหนี่แหละสิ (อ้อ.. คุณนี่แล้วคักคัก)

นักเรียนชาย ผ.3 : เออ.. เอาหนี่แหละกา (เออ.. เอาตัวนั้นแหละ)

นักเรียนชาย ผ.4 : หว่าย! (ว้าย)

ผ.3 : ป๊ะต้องเอาแหละ (ไม่ต้องเอาตัวนั้นแหละ)

ผ.4 : ป๊ะเอาซะบ่าเนื้อ (ไม่ต้องเอาไข่เสม)

ผ.3 : ป๊ะได้ ป๊ะได้ ถ้าเอาเอ๊ะ (ไม่ได้ ไม่ได้ ไม่ต้องเอา)

นักเรียนชาย ผ.5 : ป๊ะถ้าเอาแหละบ่า (ไม่ต้องเอาหรอกว้าย)

ผ.3 : เออ.. ได้ (เออ.. ได้แล้ว)

ผ.1 : ต้ายสะ (ตายชะ)

ผ.3 : ป๊ะใจได้ (ไม่ได้หรอก)

ผ.5 : ใจได้ (ไม่ได้)

ตัวอย่างที่ 19

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสนทนาเกี่ยวกับการเรียน

หัวข้อ : การทำการบินวิชาหน้าที่การงาน เรื่องการเย็บตะเข็บเสื้อ

จุดประสงค์ : เพื่อต้องการทราบคำตอบที่ถูกต้อง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในห้องเรียน ขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา 12.25 นาฬิกา วันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน เป็นนักเรียนชายชั้น ป.5 ทั้งสองคน

แบบของสาร : 1. ภาษาไทยสื่อ (ล.)
 2. ภาษาไทยมาตรฐาน (ท.)
 เป็นการพูดแบบธรรมชาติ

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนชาย ผ.1 (ท.) : ถ้าตะเข็บเสื้อนักเรียนขาด
 นักเรียนชาย ผ.2 (ล.) : ยืบทะเข็บใส่ยั้งคึด (เย็บตะเข็บใส่ก็คึดกัน)
 ผ.1 (ล.) : ตะเข็บหน้อย่างแน่นั้น (ตะเข็บนี้เป็นอย่างไรละ)

ตัวอย่างที่ 20

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสนทนาเกี่ยวกับการเรียน

หัวข้อ : การเตรียมการทำอาหารในวิชาการทำงานพื้นฐานอาชีพ

จุดประสงค์ : เพื่อทราบรายละเอียดและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมการ
 ทำอาหารในช่วงเวลาการทำงานพื้นฐานอาชีพ

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในห้องเรียน ขณะหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน
 เวลา 12.45 นาฬิกา วันพฤหัสบดีที่ 1 พฤศจิกายน
 พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 4 คน เป็นนักเรียนชาย 2 คน และนักเรียนหญิง 2 คน
 เป็นนักเรียนชั้น ป.6 ทั้ง 4 คน

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมชาติ และแบบกับเอง

เนื้อหาของสาร :

นักเรียนชาย ผ.1 : ที่เข็ดไชนอกกุนตะฮื้อนา
 (ที่จะทำไชนั้นนี้ ต้องออกเงินคนละเท่าไร)

นักเรียนหญิง ผ.2 : เอ้อ.. ใจได้เอามาหนี (เอ้อ.. ไม่ได้เอามาหรอก)

นักเรียนหญิง ผ.3 : เข็ดวันหนึ่จ้อก้อย (ทำวันหนึ่หรือจ้อก้อย)

นักเรียนชาย ผ.4 : เอ้อ.. ใจได้เข็ดนิ เอ้อ.. ใจได้เอามาหนี
 (เอ้อ.. ไม่ได้ทำหรอก เอ้อ.. ไม่ได้เอามาหรอก)

นักเรียน ผ.1 : เอ้อ.. ซาจุ๊ญเอามา (เอ้อ.. แล้วทำไมหลอกให้ญเอามาล่ะ)

สถานการณ์การสื่อสารที่ตลาด

ตัวอย่างที่ 1

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การทักทาย

หัวข้อ : การถามว่าได้อะไรไปรับประทาน

จุดประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดตอนเช้า

วันอาทิตย์ที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

คนซื้อ

ผ.2 นางไข หน่อคำ

อายุ 53 ปี

คนซื้อ

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ทองไหล ผ.1 : ไต่ชากินนิ แม่ไข (ไต่อะไรไปกินล่ะ แม่ไข)

นางไข ผ.2 : ไต่ชา ไต่กะหล่ำโห้เตว กับโก้ยเมอหื้อลูก

(ไม่ได้อะไรหรอก ใต้กะหล่ำปลีหัวเดียว และกล้วย
เอาไปให้ลูก)

ตัวอย่างที่ 2

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การทักทาย

หัวข้อ : การถามว่าซื้ออะไรไปรับประทาน

จุดประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดคอนเย็น

วันพฤหัสบดีที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางลำควน หอมมาน

อายุ 28 ปี

คนขายของชำ

ผ.2 นางกานแก้ว หอมมาน

อายุ 22 ปี

คนซื้อ

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางลำควน ผ.1 : สื้ออืขามากินนิ (ซื้ออะไรมากินละ)

นางกานแก้ว ผ.2 : จิ้น (เนื้อ)

ผ.1 : จิ้นซา (เนื้ออะไร)

ผ.2 : จิ้นโฮ (เนื้อวัว)

ตัวอย่างที่ 3

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหักทหาย

หัวข้อ : การขายของ

จุดประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดคอนเย็น

วันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

คนซื้อ

ผ.2 นางเกษร หอมน่าน

อายุ 34 ปี

คนขายขนม

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ทองไหล ผ.1 : วันนี้น้ำขี้ไก่ใหม่แถมเปลี่ยน
(วันนี้ขายคิหรือเปล้าพี่เกษร)

นางเกษร ผ.2 : จะหมั่นแหละ บ๊ะมีกลิ่นล้าย
(อย่างนั้นแหละ ไม่ค่อยจะมีคน)

ตัวอย่างที่ 4

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การทักถาม

หัวข้อ : การไปเกี่ยวข้าว

จุดประสงค์ : เพื่อทราบข้อเท็จจริง และรายละเอียด

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดสดตอนเช้า

วันอาทิตย์ที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางสาวทองไหล หอมน่าน

อายุ 16 ปี

คนซื้อ

ผ.2 น.ส. นิตยา หอมน่าน

อายุ 19 ปี

คนซื้อ

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ทองไหล ผ.1 : วันนี้น้ำคิมีเมอซ่า (วันนี้คิจะไปไหน)

- น.ส. นิตยา ผ.2 : อีเมอแก้วเช่า (จะไปเกี่ยวข้าว)
 ผ.1 : แก้วเช่าเฮินนา (เกี่ยวข้าวที่บ้านหรือ)
 ผ.2 : เออ.. จ้างเป็นแก้วเช่ามา (ข้าวที่บ้าน จ้างคนอื่นไปเกี่ยว
 แล้วละ)
 ผ.1 : แก้วเช่าที่แน่ (ข้าว.. แล้วจะไปเกี่ยวข้าวที่ไหนละ)
 ผ.2 : แก้วเช่าทุ่งเห่อ (เกี่ยวข้าวที่ทุ่งเห่อ)
 ผ.1 : ทุ่งเห่อนะ (ทุ่งเห่อหรือ)
 ผ.2 : อือ (ใช่)

ตัวอย่างที่ 5

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหักถาม

หัวข้อ : การไปคัดใบยาสูบที่โรงบ่มใบยาสูบ

จุดประสงค์ : เพื่อทราบข้อเท็จจริง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดตอนเช้า

วันอาทิตย์ที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2528

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

คนซื้อ

ผ.2 น.ส. ลาพร หอมมาน

อายุ 19 ปี

คนซื้อ

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ทองไหล ผ.1 : ปี่พอน ปี่หนือก็คยาแต่ (ที่พรีมีจะไปคัดใบยาสูบหรือเปล่า)

น.ส. ลาพร ผ.2 : สังกุณี ปี่ะไค้จื่อคือนิ

(ยังไม่รู้เลย เพราะยังไม่ให้ไปลงชื่อไว้เลย)

ผ.1 : แคนา (จริงหรือ)

ผ.2 : อ้อ (ใช่)

เป็นเอากุนน้อยนะ (เขาจะเอาคนไปทำงานไม่มากหรอก)

ผ.1 : อ้อ.. ยามันน้อยเต็ม (ใช่เพราะมีใบยาสูบอยู่ไม่มากนัก)

ตัวอย่างที่ 6

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซักถามถึงบุคคลอื่น

หัวข้อ : การถามถึงคนรู้จักว่าอยู่บ้านหรือเปล่า

จุดประสงค์ : เพื่อทราบข้อเท็จจริง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดตอนเช้า

วันอาทิตย์ที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

คนซื้อ

ผ.2 น.ส. นิตยา หอมมาน

อายุ 19 ปี

คนซื้อ

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ทองไหล ผ.1 : สุมอยู่เฮินแค (สมอยู่บ้านหรือเปล่า)

น.ส. นิตยา ผ.2 : อ้อ.. สุมอยู่หันแหละ (สมอยู่บ้านนั่นแหละ)

ผ.1 : สุมมันจะไปโฮงอับนา (สมไม่ไปโรงบ่มใบยาสูบหรือ)

ผ.2 : ป๊ะไป (ไม่ไปหรอก)

ตัวอย่างที่ 7

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซักถามถึงบุคคลอื่น

หัวข้อ : การถามถึงการไปทำงานของคนรู้จัก

จุดประสงค์ : เพื่อทราบข้อเท็จจริง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดสด ตอนเช้า

วันพฤหัสบดีที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 น.ส. ลาพร หอมมาน

อายุ 19 ปี

คนซื้อ

ผ.2 นางบัวไข กิ่งก้าน

อายุ 28 ปี

คนซื้อ

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบกันเอง

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ลาพร ผ.1 : อีไฟไปโงงอับนา (อีไฟไปโรงบ่มใบยาสูบหรือ)

นางบัวไข ผ.2 : อีเมออันนั้นละกา (จะไปนั้น.. ละมัง)

ผ.1 : ปี่ดยาหน้า (ไปเก็บใบยาสูบหรือ)

ผ.2 : บ่อแล้ ก่อเมอโงงอับนะกะ (ไม่ใช่หรอก ก็ไปโรงบ่ม

ใบยาสูบนะสิ)

ตัวอย่างที่ 8

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซักถามถึงบุคคลอื่น

หัวข้อ : การซักถามรายละเอียดของหนังสือแผ่นกหน้า

จุดประสงค์ : เพื่อทราบรายละเอียดเกี่ยวกับผู้หนังสือแผ่นกหน้า

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดตอนเช้า

วันเสาร์ที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 นางทอง หอมมาน

อายุ 23 ปี

คนขายผัก

ผ.2 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

คนซื้อ

ผ.3 นางแยง หอมมาน

อายุ 51 ปี

คนขายปลา

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมชาติ

เนื้อหาของสาร :

นางทอง ผ.1 : กุนตีแม่ (คนที่ไหนล่ะ)

น.ส. ทองไหล ผ.2 : กุนเจงชาย ป็นกูเกิน

(คนเชียงราย เป็นครูห่วยนะ)

ผ.1 : ปี่หนี่น่ะ ป็นกูเกิน (พี่คนไหนหรือ เป็นครู)

นางแยง ผ.3 : ป็นกูเกิน (เป็นครูหรือ)

ผ.1 : ขางามะล่า ตาแอะ (ทำไมสวยจัง ตานะ)

นอนตีแม่หนั้น (นอนที่ไหนล่ะ)

ผ.2 : นอนกาด (นอนที่ตลาด)

ผ.1 : แะป็นมากินเข้าสังเฮมีตุ่มมะ

(แล้วทำไมเขาถึงมากินข้าวที่บ้านของพี่ตุนล่ะ)

ผ.2 : อื้อ.. (อื้อ)

ผ.1 : ห่อย.. หยิมหม่อย หยิมหม่อยห่อ

(คูสิ.. ยืมน้อย ยืมใหญ่อยู่นั่นแหละ)

ตัวอย่างที่ 9

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซักถามเกี่ยวกับบุคคลอื่น

หัวข้อ : การซักถามรายละเอียดของผู้ชายแปลกหน้า

จุดประสงค์ : เพื่อทราบรายละเอียดของผู้ชายแปลกหน้า

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดตอนเย็น

วันเสาร์ที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 น.ส. ลาพร หอมมาน

อายุ 19 ปี

คนซื้อ

ผ.2 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

คนซื้อ

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

น.ส. ลาพร ผ.1 : ไหล แพนนั้นปล่อยหายไป ชี้คเค็งออกเ็นอีไหลมาเจอะ
(ไหล ผู้ชายคนนั้นไครนะ ที่ซื้รถจักรยานยนต์ออกมาจาก
บ้านของอีไหลนะ)

น.ส. ทองไหล ผ.2 : แผ (ไคร)

กุนตีแน (คนที่ไหนละ)

ผ.1 : กุนเถ่าเจอะ (คนแก่ละ)

ผ.2 : ป๊ะหุนี้ (ไม่รู้หรอก)

ตัวอย่างที่ 10

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหยอกล้อกัน

หัวข้อ : การนั่งของคนขายของในตลาด

จุดประสงค์ : เพื่อความสนุกสนาน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในตลาดสดตอนเย็น ขณะที่ไม่มีคนมาซื้อของ

วันพฤหัสบดีที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 4 คน

ผ.1 นางคำวร วาระกุล

อายุ 50 ปี

คนขายปลา

ผ.2 นางเอง หอมมาน

อายุ 49 ปี

คนขายผักและส้มโอ

ผ.3 นางกอง หอมมาน

อายุ 48 ปี

คนขายผัก

ผ.4 นางแยง หอมมาน

อายุ 51 ปี

คนขายปลา

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบกันเอง และแบบไม่สุภาพ

เนื้อหาของสาร :

นางคำวร ผ.1 : แม่กำบ๊ะโอแน นั้งมันงานมาเมืองแน อ่าที่ตามงานแน
(แม่กำส้มโอนั่งตี ๆ หน่อย นั้งอ้าซ่า เห็นอ้วยวะเพศเลย)

นางเอง ผ.2 : แม่กำหักกาดก้อ นั้งยอโก่งโด่ง อี้ไต่เอาไม่เสแะ๊ะ
(แม่กำหักกาดก้นั่งยอง ยอจะเอาไ้แทงเอานะ)

นางกอง ผ.3 : อ้ออกนาเหาะ (ไม่มีทางเห็นหรอก)

นางแยง ผ.4 : นั้งใหม่ ลูกใหม่น้า (ลูกขึ้นนั่งใหม่ได้ตี ๆ สิ)

ตัวอย่างที่ 11

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหยอกล้อกัน

หัวข้อ : การขายกล่อ่งใส่เงินของคนขายของ

จุดประสงค์ : เพื่อความสนุกสนาน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในตลาดสดตอนเย็น ขณะที่ไม่มีคนมาซื้อของ
วันพุธที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 นางหอม หอมมาน

อายุ 40 ปี

คนขายผัก

ผ.2 นางคำวาร์ หอมมาน

อายุ 50 ปี

คนขายปลา

ผ.3 นางเคี้ยว หอมมาน

อายุ 65 ปี

คนขายผัก

แบบของสาร : ภาษาไทย เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางหอม ผ.1 : ก่องตางหนี่ขายตะฮ้อนาแม่คำ

(กล่อ่งใส่เงินนี้ขายเท่าไร' แม่คำ)

นางคำวาร์ ผ.2 : ทื่อ (อะไรนะ)

ก่องตางหนี่ขาย สกขิปสี่เต้าอันแหละ

(กล่อ่งใส่เงินนี้ขาย 64 บาท แค่นั้นเอง)

ผ.1 : เนะ เนะ เป็ดผอแต่ะแม่ได้ว

(โหน โหน เป็ดตุสี่แม่เคี้ยว)

ผ.2 : ซ้ายอยู่ ซ้ายอยู่ สกขิปสกขิป ซ้ายสกขิปสกขิป

(ขายอยู่ 66 บาท ก็แล้วกัน)

ตัวอย่างที่ 12

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซื้อขายสินค้า

หัวข้อ : การเสนอขายมันแกว

จุดประสงค์ : คนขาย เพื่อให้คนซื้อสนใจซื้อมันแกว
คนซื้อ เพื่อต้องการซื้อมันแกวในราคาถูก

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดสดตอนเช้า

วันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางหอม หอมนาน

อายุ 40 ปี

คนขายผักและมันแกว

ผ.2 น.ส. นิตยา หอมนาน

คนซื้อ

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางหอม ผ.1 : อ๋น.. เอามีะชะตุ้มลอ มีคี่องบาดมา

(นั่น.. เอามันแกวสิ มีคี่ละ 2 บาท)

สามมีคี่นั้น ห่าบาดมา

(ถ้าซื้อ 3 มีคี่นั้นก็ 5 บาทนะ)

น.ส. นิตยา ผ.2 : สี่บาทได้แต่ (สี่บาทให้มีะ)

ผ.1 : อื้อ.. เออลอ (อื้อ..เอาลี)

ตัวอย่างที่ 13

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซื้อขายสินค้า

หัวข้อ : การซื้อขายปลา

จุดประสงค์ : คนขาย เพื่อต้องการขายสินค้าในราคาที่ตั้งไว้
คนซื้อ เพื่อต้องการซื้อสินค้าในราคาถูก

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดดอนเซ้า

วันเสาร์ที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางคำวาร์ วาระกุล

อายุ 50 ปี

คนขายปลา

ผ.2 น.ส. ทองไหล หอมมาน

อายุ 16 ปี

คนซื้อ

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางคำวาร์ ผ.1 : สื่อบาทูก่อมาสื่อเสีย (จะซื้อปลาที่มาก็ซื้อเสียนะ)

น.ส. ทองไหล ผ.2 : แข่งตะขีอนา (แข่งเท่าไรล่ะ)

ผ.1 : แข่งสามบาท (แข่งละสามบาท)

ผ.2 : สื่อแข่งห้าบาทป๊ะได้น่า (สองแข่งห้าบาทไม่ได้หรือ)

ผ.1 : ป๊ะได้ (ไม่ได้)

ผ.2 : ซาแพงปะล่า (ทำไมถึงแพงจัง)

ผ.1 : แพงละกา ปาทุมันฮานแพง สื่อมากก็ป๊ะได้นะ

แข่งสื่อบาทกึ่งแ

(แพงสิ ปลาทุราตาแพง สื่อมากก็ไม่ได้นะ สื่อมากก็แข่ง

ละ 2.50 บาท แล้ว)

ตัวอย่างที่ 14

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซื้อขายสินค้า

หัวข้อ : การซื้อขายถุงพลาสติก

จุดประสงค์ : เพื่อซื้อสินค้าที่ต้องการ

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดคอนเฝ้า

วันอาทิตย์ที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางบัวทอง หอมมาน

อายุ 19 ปี

คนซื้อ

ผ.2 นางลำควน หอมมาน

อายุ 28 ปี

แม่ค้าขายของชำ และถุงพลาสติก

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางบัวทอง ผ.1 : ปี่โยน ปี่โยน มีถุงแค (พืยวน พืยวน มีถุงแคละ)
สื่อบาดเคาะ (ซื้อบาทหนึ่งสิ)

นางลำควน ผ.2 : ถุงอิชา (ถุงอะไร)

ผ.1 : ถุงอันนั้นละกา (ถุงนั้นแหละ)

ตัวอย่างที่ 15

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซื้อขายสินค้า

หัวข้อ : การซื้อขายกล้วยเดี่ยว

จุดประสงค์ : คนขาย เพื่อทราบว่า คนซื้อจะซื้ออะไร

คนซื้อ เพื่อซื้อสินค้าที่ต้องการ

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดสดคอนเฝ้า แผงลอยขายกล้วยเดี่ยว

วันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางเกษร หอมมาน

อายุ 34 ปี

คนขายกล้วยเดี่ยว

ผ.2 น.ส. นิตยา หอมมาน

อายุ 16 ปี

คนซื้อ

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางเกษร ผ.1 : เอาชา (เอาอะไร)

น.ส. นิตยา ผ.2 : ซื้อมันเอาโก๋ยเต๋ว (ของมันเอาก้วยเต๋ว)

ผ.1 : โก๋ยเต๋วน้ำชา (ก้วยเต๋วน้ำชา)

ตัวอย่างที่ 16

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การขอแลกหรือขอยืมเงิน

หัวข้อ : การแลกเงิน

จุดประสงค์ : เพื่อนำมาทอนให้แก่คนซื้อ

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในตลาดสดตอนเย็น

วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางทอง หอมมาน

อายุ 48 ปี

คนขายเนื้อไก่

ผ.2 นางแอ่น หอมมาน

อายุ 60 ปี

คนขายผัก

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางทอง ผ.1 : แม่แอ่นมีใบซิบแคแม่แอ่น (แม่แอ่นมีเงินใบละ 10 บาทหรือเปล่า)

นางแอ่น ผ.2 : อ้อ (มี)

ผ.1 : แลกใบขิม อี้อาพอนหนี่น้อย
(แลกใบละ 10 บาท จะเอาพอนหนี่นะ)

ตัวอย่างที่ 17

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การขอแลกหรือขอยืมเงิน

หัวข้อ : การขอยืมเงิน

จุดประสงค์ : เพื่อนำมาทอนให้แก่คนซื้อ

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ตลาดสดตอนเย็น

วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 นางแอนด์ หอมมาน

อายุ 60 ปี

คนขายผัก

ผ.2 นางทอง หอมมาน

อายุ 48 ปี

คนขายเนื้อไก่

ผ.3 นางคำวาร์ วาระกุล

อายุ 50 ปี

คนขายปลา

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางแอนด์ ผ.1 : คำ แม่ขิมห้าบาทสี่ (คำ แม่ขอยืมเงิน 5 บาทสี่)

นางทอง ผ.2 : แม่แอนด์ ขิมห้าบาทนา (แม่แอนด์ขอยืมเงิน 5 บาทนะ)

ผ.1 : เตื่ออีเอาเมอแลกหื้อ (เตื่อจะเอาเงินไปแลกมาคืนให้)

นางคำวาร์ ผ.3 : ป๊ะมี มีสามบาท มีสามบาท

(ไม่มีหอรอก มีอยู่แค่ 3 บาท)

สถานการณ์การสื่อสารที่วัด

ตัวอย่างที่ 1

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหักทลาย

หัวข้อ : การกลับมาวัดของสามเณร

จุดประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ด้านหน้าของกุฏิ ตอนเช้าก่อนพระฉันอาหารเช้า

วันอาทิตย์ที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางเคี้ยว หอมมาน

อายุ 43 ปี

ชาวบ้าน

ผ.2 สามเณรท้าว

อายุ 14 ปี

สามเณร

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางเคี้ยว ผ.1 : พะมาเมอแน (เณรมาเมื่อไหร่)

สามเณรท้าว ผ.2 : มาแล้ว (มาเมื่อวานนี้)

ตัวอย่างที่ 2

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การหักทลาย

หัวข้อ : การมาวัด

จุดประสงค์ : เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในศาลาวัด ตอนเช้าก่อนพระฉันอาหารเช้า

วันเสาร์ที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางเคียว หอมมาน

อายุ 43 ปี

ชาวบ้าน

ผ.2 นายอู่ หอมมาน

อายุ 56 ปี

ชาวบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางเคียว ผ.1 : ป่ออู่มาเต๊วหนึ่น (พ่ออู่เหิงมาเคียวให้หรือ)

นายอู่ ผ.2 : อื้อ (ใช่)

ตัวอย่างที่ 3

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซักถาม

หัวข้อ : การไปเรียนหนังสือของสามเณร

จุดประสงค์ : เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการไปเรียนหนังสือของสามเณร

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : บริเวณลานหน้าวัด ตอนเช้าก่อนพระฉันอาหารเช้า

วันเสาร์ที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางคุมมา หอมมาน

อายุ 39 ปี

ชาวบ้าน

ผ.2 สามเณรดิษฐ์

อายุ 14 ปี

สามเณร

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

- นางตุ้มมา ผ.1 : พระอโศกยามเฝ้า (เณรจะไปเมื่อไหร่)
 สามเณรศิษฐ์ ผ.2 : อโศกไปไหน (จะไปพรุ่งนี้)
 ผ.1 : ไปอโศกนี่เ็น (ไปพรุ่งนี้แล้วหรือ)

ตัวอย่างที่ 4

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซักถามถึงบุคคลอื่น

หัวข้อ : การเดินทางและการทำงานของพระภิกษุที่มาจากกรุงเทพฯ

จุดประสงค์ : เพื่อทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการไปการกลับและการทำงานของพระภิกษุ
 รูปนี้

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : บนศาลาวัด ขณะถวายอาหารพระภิกษุตอนเช้า

วันพฤหัสบดีที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 นางแสงมา หอมมาน

อายุ 49 ปี

ชาวบ้าน

ผ.2 พระศรีทน

อายุ 25 ปี

พระเจ้าอาวาสวัด

ผ.3 นางคำวาร์ วาระกุล

อายุ 50 ปี

ชาวบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

- นางแสงมา ผ.1 : อ้อ.. ผู้พี่นี่เขาว่าอโศกไปบ้านอโศก
 (อ้อ.. หลวงพี่รูปนี้ทำไมบอกว่าจะกลับกลับบ้านที่อโศก)

- พระศรีทณ ผ.2 : เป็นนิเอนวันซุก (ท่านจะไปวันศุกร์)
 นางคำวร ผ.3 : เป็นเ็นมาแซ่มนา (ท่านจะไม่มาอีกหรือ)
 ผ.2 : เป็นไปไปมามา (ท่านก็ไป ๆ มา ๆ)
 เป็นมีโครงการอี่สร้างอยู่ณเอน เป็นมีก้านอี่เ็นอยู่
 (ท่านมีโครงการจะสร้างอยู่นี้ ท่านมีงานจะทำอยู่)
 ผ.3 : เณล่ที่เอนบี่สร้างซา (แล้วที่วัดเรานี้ไม่สร้างอะไรแล้วหรือ)
 ผ.1 : อี่.. ก็สร้างค่าย บ่อเณล่เอนกา
 (สร้างสิ ยังไม่เสร็จเณยไม้เ็นหรือ)
 ผ.2 : บี่เณล่ แต่เ็นนี้ยังช่างแซ่มล่ายอย่างอยู่
 (ยังไม่เสร็จหรือคณเณก็ยังมีงานค่างหลายอย่างอยู่)

ตัวอย่างที่ 5

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซักถามสิ่งบุคคลอื่น
 หัวข้อ : การกลับมาจากโรงเรียนของสามเณร
 จุดประสงค์ : เพื่อทราบรายละเอียด
 สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่ศาลาวัค ขณะถวายอาหารพระภิกษุคณเณเ็น
 วันศุกร์ที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 3 คน

ผ.1 นางคณมา หอมณาน

อายุ 39 ปี

ชาวบ้าน

ผ.2 พระศรีทณ

อายุ 25 ปี

พระเ็นอาวาสวัค

ผ.3 นายอุ่น หอมณาน

อายุ 56 ปี

ชาวบ้าน

แบบของสาร : ภาษาไทยสื่อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

- นางตุ้มมา ผ.1 : แต่ก่อนพะอัน พะเต้าะ พะคักหนีผู้ ซามาแฮ
(แต่ก่อนสามเณรเฮ้อ... สามเณรศิษฐ์ ไปเรียนไม้ไผ่หรือ
ทำไมกลับมาเสียละ)
- พระศรีทน ผ.2 : พะคักโขงเฮมมีค้อซาหนี (สามเณรศิษฐ์โรงเรียนบักละมั่ง)
ผ.1 : พะบั้งปัดซา พะหมู่หมั้นมีค้อคณา พะตำว พะหมู่หมั้น
(สามเณรเหล่านั้นละ โรงเรียนไม้ไผ่หรือสามเณรตำวานะ)
ผ.2 : พะตำว พะเข็น บั้งมาเลย บั้งเห็นหน้าเลย
(สามเณรตำว สามเณรเฮียร ไม่มาเลย ไม่เห็นหน้าเลย)
- นายอุ่น ผ.3 : พะบุญมากี่มาห่อนอ (สามเณรบุญมากี่มานะ)
ผ.2 : พะบุญมากับพะคักมา ลูกเจงฮายมา
(สามเณรบุญมากับสามเณรศิษฐ์มา มาจากเชียงราย)
ผ.1 : มาเมอแค (มาเมื่อไหร่)
ผ.2 : มาสายวันเหล่านี้ อีปอกวันเอื่อก่ออีปอก
(มาได้หลายวันแล้วนะ วันมะรืนนี้ก็จะกลับไปแล้ว)

ตัวอย่างที่ 6

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การซักถามถึงบุคคลอื่น

หัวข้อ : การมานอนที่วัดของบุคคลแปลกหน้า

จุดประสงค์ : เพื่อทราบรายละเอียด

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : บนศาลาวัด ขณะถวายอาหารพระภิกษุตอนเช้า

วันเสาร์ที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางเดี้ยว หอมนาน

อายุ 43 ปี

ชาวบ้าน

ผ.2 พระอُنแก้ว

อายุ 28 ปี

พระภิกษุ

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมคา

เนื้อหาของสาร :

นางเคียว ผ.1 : ผู้ปีนนั้นโตคี่แนมมานอนนิ

(หลวงพี่นั้นคนไทยมาจากไหน มานอนที่วัดนี้)

พระอُنแก้ว ผ.2 : แน่กุนเคียวนา (ไหน คนเคียวหรือ)

ผ.1 : กุนเคียวนั้นนิ (คนเคียวนั่นแหละ)

ผ.2 : จังวัดอุ้ดทะเลคักกา (มาจากจังหวัดอุตรดิตถ์นี่)

ผ.1 : ขาหว่าป๊ะมีสัง ขามีกำเล่กับเต๋ตักโต๊มาแต่

(ทำไมถึงไม่มีอะไรเลย ทำไมมีแต่เสื้อกับกางเกงมาแค่นั้น)

ผ.2 : แทะป๊ะมีสังแหละ (นั่นแหละ ไม่มีอะไรเลย)

ผ.1 : โจนกาป๊ะแหม่มมา (โจรละมังไข่หรือเปล่า)

ผ.2 : ก็สังสัยเป็นซิกใหม่ฮุนี้ (สงสัยว่าเขาเพิ่งจะลาสิกขาบท)

ผ.1 : คิ่นให้โล่นเจ๊อะนอ (หัวโล่นหัวนะ)

ผ.2 : อื้อ (ใช่)

ตัวอย่างที่ 7

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสั่ง

หัวข้อ : การสั่งไปซื้อของต่อหน้า

จุดประสงค์ : เพื่อให้ปฏิบัติตามคำสั่ง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : บนภูพระภิกษุ ตอนเช้าก่อนพระฉันอาหารเช้า

วันเสาร์ที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 พระศรีทน

อายุ 25 ปี

พระเจ้าอาวาสวัด

ผ.2 ค.ช. สมศักดิ์ หอมมาน

อายุ 12 ปี

เด็กวัด

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา และแบบสุภาพ
เนื้อหาของสาร :

พระศรีทน ผ.1 : สุ่มเย็บสุม (สมเย็บสน)

ค.ช. สมศักดิ์ ผ.2 : คับ (ครบ)

ผ.1 : ไปซื้ออัน.. คอต่อล่อไป

(ไปซื้อข้อต่อสไป)

ตัวอย่างที่ 8

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสั่ง

หัวข้อ : การสั่งให้ล้างกระทะ

จุดประสงค์ : เพื่อให้ปฏิบัติตามคำสั่ง

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ในห้องครัวของวัด ตอนเช้าก่อนเสิร์ฟอาหารเช้า

วันอาทิตย์ที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 พระศรีทน

อายุ 25 ปี

พระเจ้าอาวาสวัด

ผ.2 สามเณรท้าว

อายุ 14 ปี

สามเณร

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

พระศรีทนต์ ผ.1 : พระ.. พระตำว เอาหม่อข้างไปหล่างมาไหวไป

(เดรตำว เอากระทะไปล้างมาไว้ไป)

สามเดรตำว ผ.2 : [เงียบ และปฏิบัติตามคำสั่ง]

ตัวอย่างที่ 9

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การตามหาพระภิกษุ

หัวข้อ : การตามหาพระภิกษุ

จุดประสงค์ : เพื่อถวายอาหารเข้าแก่พระภิกษุ

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : ที่แปลงปลูกผักในวัด ขณะที่เด็กวัดกำลังปลูกผัก

ตอนเข้าก่อนพระฉันอาหารเช้า

วันพฤหัสบดีที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางคำมูล หอมมาน

อายุ 39 ปี

ชาวบ้าน

ผ.2 ค.ช. สมศักดิ์ หอมมาน

อายุ 12 ปี

เด็กวัด

แบบของสาร : ภาษาไทยลื้อ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางคำมูล ผ.1 : ซี่ปี่ตี้ (หลวงพี่ละ)

ค.ช. สมศักดิ์ ผ.2 : ซี่ปี่หน้า (หลวงพี่หรือ)

ผ.1 : อ้อ.. ซี่ปี่ ปะลูกเตอกา

(ใช่ หลวงพี่นะ ยังไม่ตื่นละมัง)

ผ.2 : เออ (ใช่)

ผ.1 : ยังป๊ะตื่นตอ เชื้อ.. (ยังไม่ตื่นเลย เชื้อ..)

ตัวอย่างที่ 10

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การตามหาพระภิกษุ

หัวข้อ : การตามหาพระภิกษุ

จุดประสงค์ : เพื่อถวายอาหารพระภิกษุ

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : บริเวณหน้ากุฏิ ตอนเช้าก่อนพระฉันอาหารเช้า
วันเสาร์ที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางบัวไข หอมมาน

อายุ 43 ปี

ชาวบ้าน

ผ.2 สามเณรชุม

อายุ 13 ปี

สามเณร

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางบัวไข ผ.1 : ตูเจ้าอยู่ตีแม่ (พระอยู่ที่ไหน)

สามเณรชุม ผ.2 : หา (อะไรนะ)

ผ.1 : ตูเจ้าอยู่ตีแม่ (พระอยู่ที่ไหน)

ผ.2 : ปูนกา (โน้นละมัง)

ตัวอย่างที่ 11

ประเภทของสภาพการณ์การพูด : การสนทนาและปรึกษางาน

หัวข้อ : งานสลากภัตต์ และงานทอดผ้าป่า

จุดประสงค์ : เพื่อปรึกษาและแสดงความคิดเห็น

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ : บนศาลาวัด ขณะถวายอาหารพระภิกษุตอนเช้า

วันเสาร์ที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

ผู้ร่วมกิจกรรม : จำนวน 2 คน

ผ.1 นางเคี้ยว หอมมาน

อายุ 43 ปี

ชาวบ้าน

ผ.2 พระศรีทน

อายุ 25 ปี

พระเจ้าอาวาสวัด

แบบของสาร : ภาษาไทยลือ เป็นการพูดแบบธรรมดา

เนื้อหาของสาร :

นางเคี้ยว ผ.1 : ปีนีวัดเขา ปะกันสลาท้อ

(ปีนีวัดเราไม่มีสลาท้อ)

พระศรีทน ผ.2 : บ่อ เป็นอิเฮียยังฮุณี ผ่าป่ากาท้อ เป็นปีะอุกันเตอนา

(ไม่มีหอรอก เขาจะทำอะไรกันนะ ผ่าป่าละมั้ง แต่ยังไม่ได้

ประชุมเลยนะ)

ผ.1 : ผ่าป่ากุนเถ่าหวาเอาเข้าเกิน น้ำแหล่วปุนเทนิ

(คนแกบอว่าการทอดผ้าป่านั้น ต้องเกี่ยวข้าวเสร็จเสียก่อน)

ผ.2 : เข้าเกิน น้ำแหล่วก้อปุนแอ๊ะ เดิมมะกะลาปุนแอ๊ะ

(เกี่ยวข้าวเสร็จ ก็เดือนมกราคมโน้นแหละ)

ผ.1 : อ้อ (ใช่แล้ว)

ผ.2 : ปีน้าปุนแอ๊ะ (ปีหน้าโน้นแหละ)

ผ.1 : ก็น่าหวนี้ โตได้ก้อปีะมีเงิน

(ถ้าทอดผ้าป่าตอนนี้ ใจรว ๆ ก็ยังไม่มีเงิน)

พ.2 : ตีไม้กันทะเล เอาเข้าเหลว ไม้ไผ่จันทน์
(ก็ตีเหมือนกัน ถ้าเกี่ยวข้าวเสร็จก็จะได้เงินมาก)

พ.1 : หน้ทะเล (หน้ะลิ)

แบบบันทึกข้อมูล

สถานการณ์การสื่อสาร

ประเภทของสภาพการณ์การพูด

หัวข้อ

จุดประสงค์

สภาพแวดล้อมของเหตุการณ์ เวลา

สถานที่

ผู้ร่วมกิจกรรม จำนวน คน

คนที่ 1 ชื่อ

อายุ

เพศ

เชื้อชาติ

สถานภาพทางสังคม

คนที่ 2 ชื่อ

อายุ

เพศ

เชื้อชาติ

สถานภาพทางสังคม

แบบของสาร

ลำดับของการพูด

เนื้อหาของสาร คนที่ 1

คนที่ 2

คนที่ 3

กฎการปฏิสัมพันธ์

บรรทัดฐานของการตีความ

การใช้ภาษาของชาวไทยลื้อในหมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน

อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

การศึกษาทางมานุษยคดี

ก้านการพูด

บทคัดย่อ

ของ

รพีพร รักมณีย์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ตุลาคม 2528

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้านี้คือ ศึกษารูปแบบของการพูด และกฎการพูดของชาวไทยลื้อในหมู่บ้านเชียงบาน ตำบลเชียงบาน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ในการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยให้ใช้วิธีการสังเกต และเข้าไปอยู่ร่วมในชุมชนภาษาชาวไทยลื้อเป็นเวลา 2 เดือน เพื่อสอบถามข้อมูลทางภาษาจากชาวไทยลื้อ และเก็บบันทึกคำพูดของชาวไทยลื้อจากสถานการณ์การสื่อสารต่าง ๆ ด้วยเครื่องบันทึกเสียง

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1. รูปแบบของการพูด : รูปแบบของการพูดในสถานการณ์การสื่อสารที่บ้าน โรงเรียน ตลาด และวัด มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของการพูด

2. กฎการพูด :

2.1 กฎการเรียกชื่อและการใช้สรรพนาม จะต้องให้เหมาะสมกับบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามวัย เพศ ฐานะทางสังคม และความสัมพันธ์กับผู้พูดด้วย

2.2 การเลือกใช้แบบของสาร จะต้องให้เหมาะสมกับบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามวัย เพศ ฐานะทางสังคม และความสนิทสนมกับผู้พูดด้วย

2.3 การพูดในแต่ละประเภทของสถานการณ์การพูดและการโต้ตอบกัน จะต้องให้เหมาะสมกับบุคคล และสภาพแวดล้อมของเหตุการณ์

LANGUAGE USE AMONG THE LÜ IN BAAN CHIANGBAAN, TAMBON CHIANGBAAN,
AMPHOE CHIANGKHAM, CHANGWAT PHAYAO :
AN ETHNOGRAPHY OF SPEAKING STUDY

AN ABSTRACT

BY

RAPEEPORN RAKMANUSA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

October 1985

The purposes of this research were to study patterns of speaking and rules of speaking among the Lii in Baan Chiangbaan, Tambon Chiangbaan, Amphoe Chiangkham, Changwat Phayao.

The researcher used a participate - observation technique to collect data and spent two months in the Lii speech community, interviewing and recording their speech by a tape recorder.

It was found that

1. Patterns of speaking : the patterns of speaking in communicative situations at home, at school, in the market and in the monastery were different. These differences were dependent upon various components of speaking.

2. Rules of speaking :

- 2.1 The use of proper names and personal pronouns had to be appropriate for different persons, ages, sex and social status, including relationship between the interlocutors.

- 2.2 The use of message form had to be appropriate for different persons, ages, sex and social status, including familiarity between the interlocutors.

- 2.3 The use of utterances in each type of speech events and their responses had to be appropriate for different persons and settings.